

αφιερώνεται
σε όλες τις συναδέλφισσες και
όλους τους συναδέλφους μας

τον Τόμο επιμελήθηκε ο **Δ. Τσίρος**
Παραγωγή: PRESS LINE - Μάγερ 11, Αθήνα, Τ.Κ. 10438, Τηλ.: 210 5225479

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Ιπποκράτους 196, 114 71 ΑΘΗΝΑ • τηλ.: 210-6440873, φαξ: 210-6454223

Πρόσκληση

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ -

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ημερίδα 2/03 της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

ΤΟ ΧΑΡΤΙ, ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΘΕΙ, ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟ

Με ιδιαίτερη προσδοκία σας προσκαλούμε, την Τετάρτη, 3.12.03

*(εγγραφή 8:45 π.μ., επίσημη έναρξη: 9:40 π.μ.), στο ξενοδοχείο «NOVOTEL»,
οδός Μιχ. Βόδα 4, 104 39 Αθήνα (τηλ. 210-8200700), στην Ημερίδα που διοργανώνουμε.
Εάν μας τιμήσετε με την παρουσία σας θα συμβάλλετε και εσείς καίρια στην επιτυχία
μιας, ελπίζουμε, αξιόλογης διοργάνωσης, που επιχειρεί να φωτίσει κριτικά και
πολύπλευρα ένα διαρκώς επίκαιρο περιβαλλοντικό ζήτημα, που προβληματίζει
την ελληνική κοινωνία.*

το Δ.Σ. της ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ

την Ημερίδα στηρίζουν και

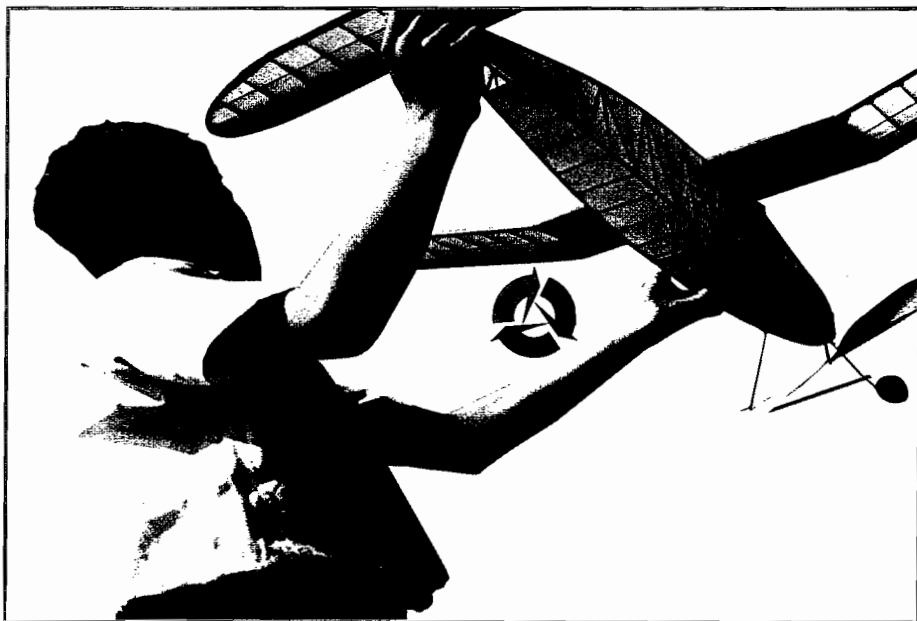
- ο Σύλλογος Εργαζομένων στη Μ.Ο.Δ./Κ.Π.Σ.,
- η Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας,
- η Ομάδα Περιβάλλοντος του Ι.Α.Α.Κ./Ε.Κ.Κ.Ε.-

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Αθήνα, Τετάρτη, 3.12.2003 (9:40-17:00)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ - Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟ ΧΑΡΤΙ, ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ, ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟ

Ξενοδοχείο NOVOTEL

οδός Μιχ. Βόδα 4, 104 39 ΑΘΗΝΑ

(αρχές οδού Λιοσίων, πλησίον πλατ. Βάθης), τηλ. 210-8200700, φαξ 210-8200777

Ημερίδα 2/03 της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Γενική φροντίδα:

Π. ΡΙΖΟΣ (τηλ. 2610-314448),
Χρ. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ (τ. 210-6460153),
Δ. ΤΣΙΡΟΣ (τ. 210-8643210)

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Σταθερή επικοινωνία:

Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Ιπποκράτους 198,
114 71 ΑΘΗΝΑ

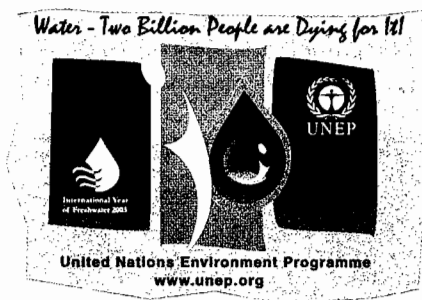
τηλ. 210-6440873 (ώρες 10:00-12:00),
φαξ 210-6454223

Οργανωτική Επιτροπή:

Λάμπρος ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Παρασκευάς ΓΙΑΝΝΗΜΑΡΑΣ
Κώστας ΚΑΠΕΛΩΝΗΣ
Νίκος ΛΥΤΡΑΣ
Φίλιππος ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΟΥ
Παναγιώτης ΡΙΖΟΣ
Γιάννης ΜΑΝΙΚΑΣ
Χαράλαμπος ΚΑΛΑΚΟΣ
Δημήτρης ΤΣΙΡΟΣ
Γιώργος ΔΡΑΜΥΤΙΝΟΣ
Γιάννης ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ
Σάββας ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Γιάννης ΛΑΖΟΓΚΑΣ
Γιάννης ΛΙΑΠΑΤΗΣ
Κωνσταντία ΣΑΠΑΝΙΔΟΥ

Πρόεδρος του Δ.Σ.
Α' Αντιπρόεδρος
Β' Αντιπρ.
Γενικός Γραμματέας
Αναπληρωτής Γεν. Γραμμ.
Οργανωτικός Γραμμ.
Ταμίας
Αναπλ. Ταμ.
Έφορος
Μέλος
Μέλος
Μέλος
Μέλος
Μέλος
Μέλος

και
ΑΓΓΕΛΟΥ Αργύρης
ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ Δημήτρης
ΣΧΙΖΑ Ντίνα
ΤΣΑΚΙΡΗΣ Κώστας

με τη συμμετοχή:

της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματίου Διπλωματούχων
Ξεναγών Αθήνας*,
του Συλλόγου Εργαζομένων της Μονάδας Οργάνωσης Διαχείρισης
του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Μ.Ο.Δ.-Κ.Π.Σ.)*,
της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής & Αγροτικής
Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών
(Ι.Α.Α.Κ./Ε.Κ.Κ.Ε.)*.

8:45 Προσέλευση-Εγγραφή**

9:40 Έναρξη

1ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:

Π. Ρίζος, Π. Γιαννημάρας

και Α. Αγγέλου, Δ. Παπασωτηρίου, Ντ. Σχίζα, Κ. Τσακίρης

9:40 Σύντομος Χαιρετισμός του Προέδρου του Δ.Σ.

της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. **Δάμπρου Βαγγέλη**. [5']

9:45 Εισαγωγική Γενική Εισήγηση:

«Η Διαχείριση Απορριμμάτων στη σύγχρονη πραγματικότητα»

✓ **δρ. Μιχάλης Μοδινός,**

Συγγραφέας, Περιβαλλοντολόγος, Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου
Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης - Ε.Κ.Π.Α.Α. [15']

10:00 Χαιρετισμοί επίσημων προσκεκλημένων [80']

Έχουν προσκληθεί επίσημα να απευδύνουν
δεκάλεπτους χαιρετισμούς στην Ημερίδα:

η Υπουργός ΠΕ.ΧΩ. & Δ.Ε. κα Βάσω ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ,

η Δήμαρχος Αθηναίων κα Ντόρα ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ,

ο Πρόεδρος του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. κ. Γιώργος ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΣ,

ο Πρόεδρος της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. κ. Σπύρος ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ,

οι Εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων:

ΠΑ.ΣΟ.Κ., Ν.Δ., Κ.Κ.Ε. και ΣΥΝ.

11:20 Διάλειμμα - καφές [15']

2ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:

Ν. Λύτρας και

Γ. Δραμυτινός, Κ. Καπελώνης, Γ. Διαπάτης

11:35 **«Δι.Απ. και Τύπος»,**

– Παναγιώτης Καμπύλης,

Αρχισυντάκτης της ημερ. εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ». [15']

11:50 **«Δι.Απ. και Πολιτισμός, η ειδικότερη περίπτωση των ιστορικών διαδρομών»,**

– Αργύρης Αγγέλου,

Υπεύθυνος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλ. Ξεναγών Αθήνας. [15']

12:05 **«Δι.Απ. και Χωροταξία»,**

– Χρήστος Ζαμπέλης,

Διπλ. Αρχιτέκτων Μηχανικός-Χωροτάκτης,
Γενικός Δ/ντής Διοίκησης ΥΠΕΧΩΔΕ. [15']

12:20 **«Κωδικοποίηση μη Κυβερνητικών οικολ. Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.), που ασχολούνται (και) με τη Δι. Απ.»,**

– Κώστας Τοακίρης,

επικεφαλής της Ομάδας Περιβάλλοντος
του Ι.Α.Α.Κ./Ε.Κ.Κ.Ε. [15']

12:35 **«Μ.Κ.Ο. και Δι. Απ. στην πράξη»,**

– Νίκος Ασλάνογλου,

μέλος της Οικολογικής Ομάδας Βέροιας. [15']

12:50 **«Δι. Απ. και χωρικές ιδιαιτερότητες»,**

– Χρήστος Νάκος,

Διπλ. Μηχανολόγος Μηχ., στέλεχος ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ.
π. Κ. Μακεδονίας. [15']

3ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:

Σ. Λαδόπουλος και

Γ. Κουτσάκης, Γ. Λαζόγκας, Κ. Σαπανίδου

14:35 **«Δι.Απ. και Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης»,**

– Δημήτρης Παπασωτηρίου,

Πρόεδρος Συλλόγου Εργαζομένων Μ.Ο.Δ.-Κ.Π.Σ.,
Διπλ. Χημικός Μηχ., Μ.Sc. Περιβαλλοντολόγος. [15']

14:50 **«Απορρίμματα και Περιβαλλοντική Παιδεία»,**

– Ντίνα Σχίζα,

Φυσικός, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
της Δ/νσης Β'/θμιας Εκπ. Α' Αθηνών. [15']

15:05 **«Δι.Απ. και σύγχρονες Τεχνολογίες»,**

– Χαράλαμπος Ζιώγας,

Διπλ. Πολιτικός Μηχ., Μ.Sc. Υγιεινολόγος Μηχ. [15']

15:20 **«Δι. Απ. και Υγεία»,**

– Αναστασία Πανταζοπούλου-Φωτεινέα,

δρ. Ιατρός Εργασίας-Υγιεινολόγος
(ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Υγ. & Πρ.). [15']

15:35 **«Προγράμματα Ανακύκλωσης του ΥΠΕΧΩΔΕ
σε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα»,**

– Σπύρος Μαραγκάκης,

Επόπτης Δημόσιας Υγείας, στέλεχος του τμήματος
Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Δ/νσης
Περιβαλλ. Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ. [15']

15:50 **«Δι. Απ. και (Υπηρεσίες) ΥΠΕΧΩΔΕ»,**

– Φωτεινή Μπούρα,

Διπλ. Χημ. Μηχ., στέλεχος του τμ. Διαχ. Στερεών
Αποβλήτων της Δ/νσης Περιβαλλ. Σχεδιασμού
του ΥΠΕΧΩΔΕ. [15']

16:05

4ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:

Δ. Τσίρος και

Χ. Καλάκος, Γ. Μανίκας, Φ. Παπαφιλίππου

16:05 Συζήτηση - Σύντομες Τοποθετήσεις. [45']

16:50 (πρώτο) **ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. [10']**

17:00 **Λήξη**

*) Οι προσκεκλημένοι των επιμέρους φορέων που στηρίζουν τη διοργάνωση αλλά και όλοι οι Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί, παραλαμβάνουν πρόσθετα, τον τόμο 1/98 («Περιβάλλον και Δημόσια Έργα - έννοιες αντίπαλες;») δωρεάν.

**) α. Στους εγγραφόμενους θα δοθεί σχετικό ατομικό κουπόνι για το μεσημβρινό γεύμα,
β. Σε όσους αφήσουν πλήρη στοιχεία θα σταλεί δωρεάν, μετά από βραχύ χρονικό διάστημα, πλήρους τόμος Πρακτικών (2/03).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

1ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ 19

Σύντομος Χαιρετισμός

Λ. ΒΑΓΓΕΛΗΣ, Πρόεδρος ΔΣ 23

Εισαγωγική Γενική Εισήγηση

δρ. Μ. ΜΟΔΙΝΟΣ, Πρόεδρος ΕΚΠΑ 27

Επίσημος Χαιρετισμός (Ε.Χ.) ΥΠΕΧΩΔΕ

Σ. ΚΑΜΠΕΛΗΣ, Γενικός Γραμματέας
(εκ μέρους της Υπουργού) 39

Ε.Χ. ΕΣΔΚΝΑ

Γ. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΣ, Πρόεδρος 45

Ε.Χ. ΑΔΕΔΥ

Σ. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ, Πρόεδρος 65

Ε.Χ. εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ

Θ. ΚΟΛΙΟΠΑΝΟΣ, Βουλευτής 71

Ε.Χ. εκ μέρους της Ν.Δ.

Ν. ΛΕΓΚΑΣ, Βουλευτής 77

Ε.Χ. εκ μέρους του ΚΚΕ

Σ. ΒΑΡΟΥΤΣΗΣ 81

Ε.Χ. εκ μέρους του ΣΥΝ

Ν. ΚΑΙΣΑΡΗΣ 89

2ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ 95

«Διαχείριση Απορριμμάτων και Τύπος»

Π. ΚΑΜΠΥΛΗΣ, δημοσιογράφος 99

«Διαχείριση Απορριμμάτων και Πολιτισμός,

η ειδικότερη περίπτωση των Ιστορικών Διαδρομών»

Α. ΑΓΓΕΛΟΥ, Διπλ. Ξεναγός 105

«Διαχείριση Απορριμμάτων και Χωροταξία»

Ε. ΜΑΚΡΗ, Δ/ντρια ΥΠΕΧΩΔΕ

(εκ μέρους του Γ. Δ/ντή Χρ. Ζαμπέλη) 113

«Κωδικοποίηση μη Κυβερνητικών Οικολ. Οργανώσεων, που ασχολούνται (και) με τη Διαχείριση Απορριμμάτων» ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ, Στέλεχος ΕΚΚΕ και Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (Συνεργάτης)	119
«Μη Κυβερνητικές οικολ. Οργανώσεις και Διαχείριση Απορριμμάτων στην πράξη» Ν. ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ, Μέλος της Οικολογικής Ομάδας Βέροιας	135
«Διαχείριση Απορριμμάτων και χωρικές ιδιαιτερότητες» Χ. ΝΑΚΟΣ, Στέλεχος ΔΙΠΕΧΩ π.Κ. Μακεδονίας	141

3ο ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ 149

«Διαχείριση Απορριμμάτων και Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης» Δ. ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Πρόεδρος Συλλόγου Εργαζομένων ΜΟΔ/ΚΠΣ	153
«Απορρίμματα και Περιβαλλοντική Παιδεία» Ν. ΣΧΙΖΑ, Εκπαιδευτικός, Υπεύθυνη Π.Ε.	165
«Διαχείριση Απορριμμάτων και σύγχρονες Τεχνολογίες» Χ. ΖΙΩΓΑΣ, M.Sc. Πολιτικός Μηχανικός	171
«Διαχείριση Απορριμμάτων και Υγεία» Α. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΦΩΤΕΙΝΕΑ, δρ. Ιατρός	183
«Προγράμματα Ανακύκλωσης του ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα» Σ. ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ, Στέλεχος ΥΠΕΧΩΔΕ	197
«Διαχείριση Απορριμμάτων και (Υπηρεσίες) ΥΠΕΧΩΔΕ» Φ. ΜΠΟΥΡΑ, Στέλεχος ΥΠΕΧΩΔΕ	223
ΛΗΞΗ	237

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ..... 239

ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ Α., «Η διαχείριση των απορριμμάτων ΜΟΥ!»,	241
ΒΑΝΙΚΙΩΤΗ Β., «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και πολίτες»	245

ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ Δ.,	
«Οι ποικίλες διαστάσεις της Διαχείρισης»	247
ΚΑΠΑΔΑΝΗΣ Ο.,	
1- «πρόβλημα παραγωγής σκόνης αλλά και στερεών αποβλήτων από δημόσια ή μη έργα στην Περιφέρεια της Αθήνας» και	
2- «σχετικά με τον Οργανισμό της Αθήνας...»	251
ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ Ν.,	
«Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για τους Λειτουργούς του Λυκείου»	253
ΚΟΥΡΤΕΛΗ Χ.,	
«Προβλήματα στην εφαρμογή προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης»	255
ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ Γ.,	
«Αρχές Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης»	257
ΜΑΥΡΕΛΗΣ Κ.,	
«Η υπευθυνότητα των πολιτών»	259
ΤΣΙΡΟΣ Δ.,	
«Ο μονόδρομος της κοινωνικής αλληλεγγύης»	261

ΑΥΤΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗΡΙΞΑΝ

ΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ 265

Σύλλογος Εργαζομένων ΜΟΔ/ΚΠΣ	267
Ομάδα Περιβάλλοντος ΕΚΚΕ (ΟΠ-ΕΚΚΕ)	269
Επιτροπή Περιβάλλοντος Σωματίου Ξεναγών (ΕΠΣΞ)	273
Συνεργασία ΟΠ-ΕΚΚΕ και ΕΠΣΞ	277

«ΣΥΝΘΕΣΗ» Συμμετεχόντων στην Ημερίδα

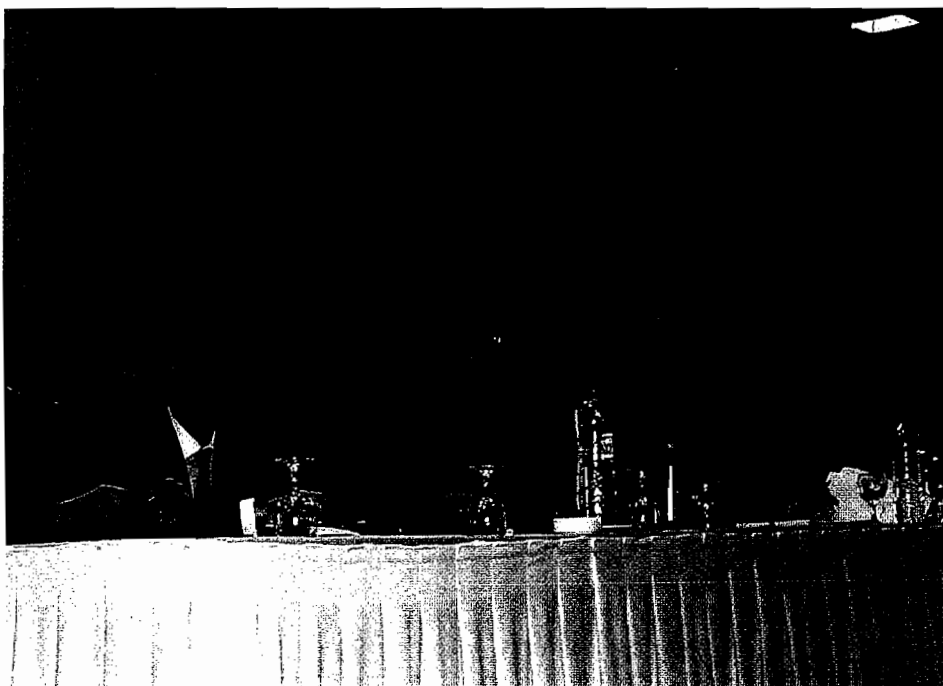
(επιμέλεια ΟΠ-ΕΚΚΕ) 279

Ονομαστικός-αλφαβητικός-Κατάλογος	283
---	-----

1° ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Παναγιώτης ΡΙΖΟΣ, Παρασκευάς ΓΙΑΝΝΗΜΑΡΑΣ
και

Αργύρης ΑΓΓΕΛΟΥ, Δημήτρης ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ,
Ντίνα ΣΧΙΖΑ, Κώστας ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Κυρίες και κύριοι καλημέρα σας!

Εκ μέρους του Προεδρείου σας καλωσορίζω στην Ημερίδα, που διοργανώνει η Ομοσπονδία μας, η Πανελλήνια Ομοσπονδία των Εργαζομένων στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με θέμα: «Η Διαχείριση των απορριμμάτων – Η ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών».

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας, πιστεύοντας ότι με την παρουσία σας και με τις απόψεις σας θα βοηθήσετε και θα συμβάλετε στη συζήτηση για ένα τόσο πολύ σημαντικό θέμα, για το Περιβάλλον, για την ποιότητα ζωής, για τον πολιτισμό μας.

Τη σημερινή μας εκδήλωση τιμούν με την παρουσία τους από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ο Θεόδωρος Κολιοπάνος, από τη Νέα Δημοκρατία ο κύριος Νίκος Λέγκας, από το Κ.Κ.Ε. ο κύριος Βαρουτσήs Σταύρος, από τον Συνασπισμό ο κύριος Καίσαρης Νίκος.

Μας τιμάει επίσης, ο Πρόεδρος του Ενιαίου Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής, ο κύριος Γεώργιος Μαστοράκος (Δήμαρχος Νέου Ηρακλείου), ο Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ, συνάδελφος Σπύρος Παπασπύρου.

Μας τιμούν επίσης ο κύριος Μιχάλης Μοδινός, Συγγραφέας, Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης.

Η κυρία Σχίζα Ντίνα –είναι και στο Προεδρείο– Φυσικός, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Νομαρχία Α' Αθηνών.

Ο κύριος Αργύρης Αγγέλου, υπεύθυνος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών της Αθήνας.

Ο κύριος Κώστας Τσακίρης, επικεφαλής της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.

Ο κύριος Δημήτρης Παπασωτηρίου, Πρόεδρος του Συλλόγου Εργαζομένων της Μονάδας Οργάνωσης Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Οι Γενικοί Διευθυντές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. οι Πρόεδροι των Συλλόγων των Εργαζομένων της Ομοσπονδίας μας από όλη την Ελλάδα και βέβαια οι κύριοι ομιλητές –δεν θα τους αναφέρω τώρα γιατί έχουμε φύγει από το πρόγραμμα, τους έχετε ενώπιόν σας και θα κάνουν και τις αντίστοιχες τοποθετήσεις, αναλύσεις στα διάφορα θέματα.

Ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας μας, ο συνάδελφος ο Βαγγέλης ο Λάμπρος ταρακαλείται να έλθει στο «βήμα».

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ του ΠΡΟΕΔΡΟΥ του Δ.Σ. της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Λάμπρος ΒΑΓΓΕΛΗΣ,

*Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελλήνιας
Ομοσπονδίας Σωματείων Εργαζομένων Υπουργείου
Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων*

Κυρίες και Κύριοι,

πρώτα θα ήθελα να ευχαριστήσω, εκ μέρους του Δ.Σ. αλλά και του συνόλου των εργαζομένων, έναν άνθρωπο τον οποίο βέβαια δεν χρειάζεται εγώ να συστήσω, αφού η φήμη του έχει ξεπεράσει και τα όρια της πατρίδας μας.

Πρόκειται ακριβώς για τον κ. Μιχάλη Μοδινό, που μας έκανε την τιμή να δεχτεί να παρουσιάσει ουσιαστικά την πρώτη εισήγηση πάνω στο θέμα της Ημερίδας μας, με χαρακτήρα γενικό εισαγωγικό.

Επίσης θέλω και προσωπικά να ευχαριστήσω όλους τους άξιους ομιλητές μας αλλά βέβαια και τους φορείς, που στηρίζουν τη διοργάνωση αυτή, όπως είναι:

- = ο Σύλλογος των Εργαζομένων στη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, με τον Πρόεδρο κ. Δημήτρη Παπασωτηρίου,
- = η Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας, με τον Γενικό Υπεύθυνό κ. Αργύρη Αγγέλου και
- = η Ομάδα Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, με τον επικεφαλής κ. Κώστα Τσακίρη.

= Ανάλογες ευχαριστίες ανήκουν βέβαια και στην κα Ντίνα Σχίζα, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Δ/σης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Α' Αθηνών.

Κυρίες και Κύριοι,

σε διεθνές επίπεδο οι διαχρονικές παραλείψεις των εκάστοτε ιθυνόντων αλλά και η ξέφρενη καταναλωτικότητα των σύγχρονων κοινωνιών δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι εγγυώνται ένα βιώσιμο μέλλον για τους Ανθρώπους αλλά και για το Οικοσύστημα.

Προφανώς, ούτε το παραγωγικό πρότυπο, που έχει κυριαρχήσει, δεν είναι το καλύτερο: σπατάλη φυσικών πόρων, απουσία ορθολογικής χρήσης του χώρου, στρεβλή Ανάπτυξη, πρωτοπορία του κέρδους σε βάρος της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ο πολίτης, κι αυτός συχνά αιχμάλωτος μιας εγωϊστικής αντίληψης για τα πράγματα, δυσπιστεί κι έτσι δύσκολα δίνει πια τη συναινεσή του σε νέες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, που αναμενόμενα διαταράσσουν τις εύθραυστες ισορροπίες στη Φύση ή και στον αστικό χώρο.

Ο πολίτης δεν δίνει όμως πια τη συγκατάθεσή του ούτε σε παρεμβάσεις αντιρρυπαντικές, όπως είναι η χωροθέτηση ενός Βιολογικού Καθαρισμού ή η δημιουργία ενός χώρου υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων.

Τί θα γίνει παρακάτω;

Πώς θα προχωρήσει η παγκόσμια αλλά και η ελληνική κοινωνία;

Θα πνιγούμε τελικά στα σκουπίδια, καταναλώνοντας ακόμα και περιττά προϊόντα και αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στην υγεία μας, για τις επιπτώσεις στο Περιβάλλον αλλά και για τις επιπτώσεις στη μοίρα των εκατομμυρίων α-

πόκληρων του Τρίτου Κόσμου;

Χωρίς να θέλω να σας κουράσω περισσότερο, καταθέτω και την προσωπική μου άποψη.

Θεωρώ πως ο κόσμος της εργασίας με τις συνειδητές του επιλογές σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο καθημερινής δράσης, μπορεί να επιβάλλει, σε μεγάλο βαθμό, μιαν άλλη πορεία.

Ο συνδικαλισμός ειδικότερα, ο οποίος μάλιστα δεν περνάει στις μέρες μας μία από τις καλύτερες ιστορικές του φάσεις, χρειάζεται να πείσει τους εργαζόμενους πως, πέρα από τις οικονομικές διεκδικήσεις, κρίσιμοι είναι και οι αγώνες για καλύτερη ποιότητα ζωής ακόμα και όταν το πορτοφόλι είναι γεμάτο.

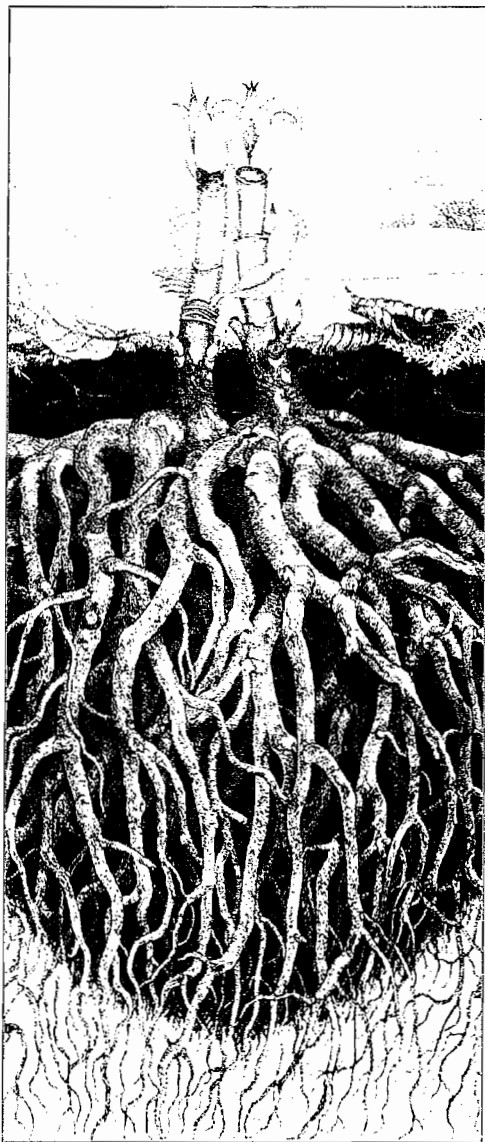
Εδώ και τώρα λοιπόν, να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε ότι η οικονομική αναβάθμιση δεν φέρνει αυτόματα και την ποιοτική αναβάθμιση.

Σίγουρα οι περιστάσεις, όσον αφορά τα εισοδήματά μας, δεν είναι και οι πλέον ρόδινες. Αν όμως κάνουμε αγώνες για τη βελτίωσή τους αξίζει να δώσουμε μάχες και για την Προστασία και διάσωση του Περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρωπογενούς.

Ας εμπιστευτούμε τους ειδικούς και έμπειρους πάνω σ' αυτά τα θέματα, όπως ακριβώς είναι και οι συνάδελφοί μας, που δουλεύουν στους συναφείς τομείς.

Ας εμπιστευτούμε τα ειλικρινή κινήματα και τις δημιουργικές πρωτοβουλίες των πολιτών, που επιχειρούν, με αδύναμη ίσως φωνή και λιγοστά μέσα, τη σωτηρία του πλανήτη αλλά και του μικρού δέντρου στο πεζοδρόμιο της γειτονιάς.

Ας εμπιστευτούμε τη δυναμική των γενιών, που έρχονται, όταν μάλιστα αυτές μπορούν και ευαισθητοποιούνται μέσα από την ηρωϊκή περίπου προσπάθεια, που καταβάλλουν οι λειτουργοί της Εκπαίδευσης και πο-

λύ περισσότερο εκείνοι που ενεργοποιούνται στα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Κυρίες και Κύριοι,

ελπίζω να έχετε όλοι το συνολικό Πρόγραμμα της Ημερίδας μας. Νομίζω πως είναι επαρκώς κατατοπιστικό.

Αυτό που θα ήθελα να σημειώσω, είναι πως κάποιο βραχύ διάστημα, μετά τη διεξαγωγή της Ημερίδας, θα εκδοθούν και τα Πρακτικά, τα οποία θα αποσταλούν σε όσους μας δώσουν τα αναγκαία στοιχεία τους. Σας παρακαλώ λοιπόν το απόγευμα, να παραμείνετε και μετά την τελευταία ομιλία, ώστε να υπάρξει και μία εποικοδομητική συζήτηση. Εκεί, φορείς ή και φυσικά πρόσωπα, θα έχουν την ευκαιρία να εκθέσουν σύντομα την άποψή τους, ώστε ακριβώς να συμπεριληφθεί στα Πρακτικά.

Εκ μέρους του Δ.Σ. της ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της Ημερίδας «Διαχείριση Απορριμμάτων – η ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών» και παρακαλώ τον δόκτορα Μιχάλη Μοδινό να έλθει στο βήμα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ

δρ. Μιχάλης ΜΟΔΙΝΟΣ,

*Συγγραφέας-Περιβαλλοντολόγος,
Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και
Αειφόρου Ανάπτυξης*

Καλή σας ημέρα. Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε για τα καλά σας λόγια, ευχαριστώ το Προεδρείο, αγαπητούς φίλους και συναδέλφους που μαζί και χώρια παλεύουμε μέσα και έξω από τη Διοίκηση, τα ζητήματα του περιβάλλοντος εδώ και χρόνια.

Θέλω να σας ευχαριστήσω ειλικρινά, για αυτή την τιμητική πρόσκληση. Μάλιστα επισήμανα και μια πρωτοτυπία στο Συνεδριό σας.

Για πρώτη φορά οι χαιρετισμοί έπονται της επιστημονικής αγωγής στο θέμα. Αυτή είναι μια πρωτοτυπία, όπως μου εξήγησαν ορισμένα από τα ηγετικά σας στελέχη. Αυτό βρίσκουν να είναι μια καλή καινοτομία, ώστε, καμιά φορά οι πολιτικοί να εισπράττουν κάτι περισσότερο από τη συνήθη παρουσία, που διακόπτεται αμέσως μετά την έναρξη των Συνεδριάσεων.

Είναι μια πρωτοτυπία καλοδεχούμενη. Δεν ξέρω πόσο λειτουργική είναι, θα το δούμε αυτό. Θέλω να σας ευχαριστήσω και πάλι εκ μέρους του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, ενός φορέα, ο οποίος δίπλα στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., δουλεύει με τους εργαζόμενους του Υπουργείου καθημερινά, συγκρούεται με αυτούς επίσης καθημερινά -δεν θέλω να χαϊδέψω τα αυτιά κανενός- διότι ως νέος φορέας αγωνίζεται.

1. Για τη χρηματοδότησή του, η οποία δεν είναι διόλου αυτονόητη στους καιρούς που ζούμε. Είμαστε ο μόνος Φορέας, ο οποίος δεν έχει σταθερή χορηγία από τον προϋπολογισμό του Κράτους και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων -και παρ' όλα αυτά παλεύει.
2. Επειδή είναι νέος Φορέας, ο οποίος προσπαθώντας να αναπτύξει την τεχνολογική βάση γύρω από τα περιβαλλοντικά ζητήματα, μοιραία ενοχλεί.
3. Ίσως επειδή προσπαθούμε σε καθεστώς πλήρους διαφάνειας και ειλικρίνειας να ενημερώνουμε τα κόμματα, να στέλνουμε τις εκθέσεις μας πρώτα από όλα στα ίδια τα κόμματα και στους πολιτικούς, που τα εκπροσωπούν.

Προσπαθούμε να εγκαθιδρύουμε σε σταθερή βάση, να ανοίγουμε καλύτερα διαύλους επικοινωνίας και διαλόγου και να λειτουργούμε ως μια από τις *agencies* στους εθνικούς οργανισμούς περιβάλλοντος που έχουν ιδρυθεί πρακτικά σε όλες τις χώρες της Ευρώπης με στόχο την επεξεργασία της πληροφορίας, την εισαγωγή - παραγωγή πρόταση πολιτικών προς την Πολιτεία και το άνοιγμα προς την κοινωνία των πολιτών. Κάτι εξαιρετικά σημαντικό στις ημέρες που ζούμε.

Αυτά σε ότι αφορά το Ε.Κ.Π.Α.Α. και θέλω να πιστεύω, ότι και αυτή εδώ η Ημερίδα θα είναι μια απαρχή ενός γόνιμου διαλόγου, όπου θα κατανοήσει και ο σκληρός πυρήνας των αρμοδιοτήτων και των υπευθύνων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ό-τι έχει ένα Φορέα δίπλα του.

Το πιο ενδιαφέρον όμως είναι ότι το Ε.Κ.Π.Α.Α. κάνει ή προσπαθεί να κάνει, αυτό το οποίο σε όλες τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες αποδεικνύεται ημέρα με την ημέρα εξαιρετικά δύσκολο.

Είναι η περίφημη «ενσωμάτωση» -και θέλω να συγκρατήσετε αυτόν τον όρο- ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής σε άλλες πολιτικές.

Προσπαθούμε να λειτουργούμε ως «οριζόντιος Φορέας» διότι είτε το θέλουμε, είτε όχι, τα ζητήματα του περιβάλλοντος δεν λύνονται από περιβαλλοντολόγους- δεν λύνονται μόνο από το Οικολογικό Κίνημα. Λύνονται κυρίως από εκεί που παράγονται οι πιέσεις στο περιβάλλον.

Θα ήταν αδιανόητο να θεωρούμε, ότι ένα Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. μπορεί με το βάρος του να αντισταθμίσει τις πιέσεις από καμιά 20αριά Υπουργεία, Υφυπουργεία που ο προγραμματισμός τους είναι κατεξοχήν αναπτυξιακός -με την καλή και την κακή έννοια του όρου- και που καθημερινά οι επενδύσεις τους, οι πολιτικές τους παράγουν εν δυνάμει περιβαλλοντικά προβλήματα.

Θα ήταν αδιανόητο για παράδειγμα να θεωρούμε ότι το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. θα λύσει το πρόβλημα των μεταφορών στη χώρα, από οικολογική άποψη.

Εάν δεν έχει αгаσθή συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών για το ζήτημα των μαζικών μέσων μεταφοράς, για το ζήτημα των χώρων στάθμευσης, για το ζήτημα της προώθησης, της πεζοκίνησης, της ποδηλατοκίνησης κ.λπ. στην πόλη.

Για ένα σωρό τέτοια ζητήματα είναι αδύνατον το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. από μόνο του με μια αμυντική πολιτική να διευθετήσει το ζήτημα των μεταφορών.

Το ίδιο ισχύει και για τον τομέα της Γεωργίας. Η Γεωργία στις ημέρες μας δεν είναι απλώς μια παραγωγική δραστηριότητα. Είναι μια πολυδύναμη δραστηριότητα που οφείλει να λαμβάνει υπόψιν τις αναπτυξιακές παραμέτρους της υπαίθρου, να προστατεύει τους φυσικούς πόρους, να προάγει την έννοια της διαφύλαξης του τοπίου, να συνεργάζεται με Τοπικούς Φορείς και οργανώσεις για την προστασία των ήδη θεσμοθετημένων προστατευομένων περιοχών και ούτω καθ' εξής.

Ας πούμε ότι στα πλαίσια της κοινής αγροτικής πολιτικής, η περιβαλλοντική διάσταση έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις και οφείλουμε και στη χώρα μας να το κατανοήσουμε αυτό.

Όταν, για παράδειγμα, μιλάμε για τη βαμβakoπαραγωγή ή για τα καπνά της Αιτωλοακαρνανίας, πρέπει να έχουμε υπόψιν μας ότι απαιτούν τρομακτικές εισροές σε φυσικούς πόρους (νερό για παράδειγμα) και δεν μπορεί ένα Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. από μόνο του να αντισταθεί στις πιέσεις εξάντλησης των φυσικών πόρων.

Και θα μπορούσε κανείς να επεκταθεί σε αυτά τα παραδείγματα για πολύ μιλώντας για τον Τουρισμό, μιλώντας ακόμη-ακόμη για την Εμπορική ναυτιλία, μιλώντας για τη Βιομηχανία, για την Έρευνα, για την Τεχνολογία, για την οικιστική ανάπτυξη, για τα ίδια τα Δημόσια Έργα που είναι κομμάτι του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., όπου, εάν δεν ενσωματωθεί η περιβαλλοντική διάσταση εγκαίρως, εάν δηλαδή οι πολιτικές τους Ηγεσίες λάβουν υπόψιν τα περιβαλλοντικά προτάγματα, είναι πολύ αμφίβολο εάν οποιοδήποτε Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, οποιοδήποτε ΕΠΠΕΡ, οποιαδήποτε φωτισμένη πολιτική Ηγεσία μπορεί από μόνη της να αντισταθεί στις αναπτυξιακές πιέσεις.

Αυτό ακριβώς, ονομάζουμε «ενσωμάτωση» της περιβαλλοντικής σε άλλες πολιτικές και είναι μια εξαιρετικά κρίσιμη παράμετρος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και στα πλαίσια της χώρας μας.

Θέλω δε, εισαγωγικά, να πιστεύω ότι με την Εθνική Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης που έχουμε πλέον ως χώρα -την επεξεργάστηκε το Ε.Κ.Π.Α.Α. και έγινε πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου- με την Εθνική αυτή στρατηγική τίθενται μερικές κατευθυντήριες γραμμές προς την ορθή φορά ώστε το περιβάλλον να μην νοείται πια -επαναλαμβάνω- ως μια αμυντική πολιτική, ως μια πολιτική επανόρθωσης ήδη βιωμένων βλαβών -όπως έλεγε ένας ξένος διανοούμενος- αλλά ως μία δυναμική πολιτική ενσωματωμένη σε άλλες πολιτικές και ικανή να παρασύρει σε άλλους δρόμους.

Τα σκουπίδια, τα στερεά απορρίμματα που έχετε επιλέξει ως θέμα της Ημερίδας σας, νομίζω ότι προσφέρουν ένα τέτοιο επιφανές παράδειγμα διείσδυσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων αλλά και των πιθανών περιβαλλοντικών πολιτικών στις άλλες πολιτικές.

Θα προσπαθήσω να το εξηγήσω αυτό αμέσως μετά, αλλά θέλω να πω εισαγωγικά ότι σε ό,τι αφορά τα σκουπίδια η κατάσταση στη χώρα μας -και πρέπει να το ομολογήσουμε με κάθε ειλικρίνεια- είναι ελαφρώς χειρότερη από αυτό που ήταν -για παράδειγμα- γύρω στο 1980.

Αυτή η διαπίστωση δεν έχει κανένα χαρακτήρα πρωτοτυπίας γιατί θα μπορούσε να πει κανείς ότι, βεβαίως η παραγωγή σκουπιδιών αλλά και το όλο σύστημα-κύκλωμα της διάθεσης επεξεργασίας των απορριμμάτων εμφανίζει φαινόμενα επιδείνωσης πρακτικά σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες -και ατυχώς στις ημέρες μας- και σε όλες τις αναπτυσσόμενες.

Αν δείτε τους ρυθμούς ανάπτυξης παραγωγής αστικών απορριμμάτων, πραγματικά υπάρχει ένα σημείο στην εξέλιξη κάθε κοινωνίας όπου εμφανίζεται μια πραγματική έκρηξη. Και αυτό γιατί όπως όλοι θυμόμαστε από τα παιδικά μας χρόνια -οι περισσότεροι από εμάς είχαν την τύχη ή την ατυχία να ζήσουν και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια- τον καιρό εκείνο απλούστατα δεν υπήρχαν απορρίμματα.

Οτιδήποτε παρήγαγε η τοπική κοινωνία, το νοικοκυριό, το χωριό, η γειτονιά με κάποιο τρόπο θα ανακυκλωνόταν. Είτε επρόκειτο για οργανικά απορρίμματα, είχαμε μια άμεση πρακτικά ανακύκλωση στο γεωργικό τομέα -δεν υπήρχε τίποτε που πήγαινε χαμένο- αλλά και σε ό,τι αφορά την παραγωγή άλλων απορριμμάτων, τα οποία ήταν εξαιρετικά λίγα τον καιρό εκείνο, αυτομάτως αυτά θα επαναχρησιμοποιούντο. Ούτε καν θα ανακυκλώνονταν, θα επαναχρησιμοποιούνταν.

Επιφανές παράδειγμα εδώ τα γυάλινα μπουκάλια. Ήταν αδιανόητο 20-30 χρόνια πριν, ότι ένα γυάλινο μπουκάλι κρασιού ή οποιουδήποτε άλλου προϊόντος θα πετιόταν. Αδιανόητο από κάθε άποψη!

Και με αυτή την έννοια, νομίζω ότι τα τελευταία χρόνια περάσαμε στην Ελλάδα σε ένα καταναλωτικό μοντέλο, το οποίο είναι γνωστό σε όλους.

Ξέρουμε ότι η ποσότητα αστικών απορριμμάτων στη χώρα μας αυξήθηκε δραματικά τα μεταπολεμικά χρόνια. Θα έλεγε κανείς, ότι φτάσαμε σε ένα σημείο αιχμής γύρω στις αρχές της δεκαετίας του '90 και ατυχώς τα κατά κεφαλήν απορρίμματα περίπου παρακολουθούν τους αναπτυξιακούς ρυθμούς της χώρας. Περίπου.

Θα δει κανείς, ότι στις αρχές της δεκαετίας του '90 για παράδειγμα, όπως α-

ναφέρει μια πρόσφατη έκθεση του Ε.Κ.Π.Α.Α. για τους δείκτες αειφορίας, είχαμε γύρω στα 300 κιλά ανά κάτοικο το χρόνο -περίπου ένα κιλό την ημέρα θα λέγαμε- ατυχώς στα τέλη της δεκαετίας του '90 και αρχές της νέας χιλιετίας η ποσότητα αυτή τείνει στα 400 κιλά. Έχουμε δηλαδή, μια παραγωγή απορριμμάτων, η οποία μέσα σε 10 χρόνια αυξήθηκε και το 1/3 περίπου.

Και αυτό οφείλεται φυσικά τόσο στην αύξηση του καταναλωτικού επιπέδου, στη βελτίωση -λένε άλλοι- του καταναλωτικού επιπέδου, κυρίως όμως, στην αλλαγή της μορφής και του είδους των προϊόντων που καταναλώνουμε.

Έχουμε περάσει σε μία φάση που κοινωνίες όπως αυτές της Αμερικής το έζησαν πριν από 30-40 χρόνια, όπου τα προϊόντα: Πρώτον Απαξιώνονται πολύ πιο γρήγορα, χάνουν την αξία τους, πετιούνται, αλλάζουν. Και, δεύτερον, ότι σε μία φάση όπου αυτά τα προϊόντα αλλάζουν μορφή και συχνά γίνονται περισσότερο επικίνδυνα ή περισσότερο τοξικά.

Για πρώτη φορά η ανθρώπινη κοινωνία -για παράδειγμα- έχει να διαθέσει τεράστιες ποσότητες ηλεκτρολογικού και μηχανολογικού εξοπλισμού.

Lupidi/UNEP/Topham

Τα κινητά τηλέφωνα απαξιώνονται κάθε 2,3 χρόνια, οι κομπιούτερς πετάγονται.

Ευτυχώς εδώ υπάρχει ένα εξαιρετικό πρόγραμμα που στηρίζεται από την Κυβέρνηση και από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το κάνει η Ελληνική Εταιρεία Ανακύκλωσης Συλλογής Κομπιούτερς και Εξοπλισμού σχετικού.

Ηλεκτρικά ψυγεία, πλυντήρια, όλος αυτός ο τεράστιος μηχανολογικός εξοπλισμός (ηλεκτρολογικός και ηλεκτρονικός) οφείλει να ανακυκλωθεί, όχι απλώς να πεταχτεί.

Έχουμε να κάνουμε με νέα ποιότητα και νέο είδος απορριμμάτων και σε αυτή τη νέα ποιότητα βεβαίως, δεν πρέπει να ξεχνάμε τη διαρκώς αύξουσα συνεισφορά στον όγκο των απορριμμάτων των συσκευασιών.

Οι συσκευασίες σε όλες τις κοινωνίες, δυστυχώς, αυξάνουν δραματικά. Στις Ευρωπαϊκές κοινωνίες η συσκευασία αποτελεί βασικό στοιχείο του ίδιου του προϊόντος, βασικό στοιχείο της εικόνας του, αλλά τελικά και βασικό στοιχείο του βάρους του και του προϊόντος προς διάθεση.

Και έτσι, θα έλεγε κανείς ότι στις αρχές αυτής της νέα χιλιετίας, της τρίτης χιλιετίας μετά Χριστόν, έχουμε μία διαρκή μετατόπιση του είδους, της μορφής, αλλά και της χημικής σύστασης των προϊόντων.

Προς την κατεύθυνση -επαναλαμβάνω- των συσκευασιών πάσης φύσεως -και το χαρτί εδώ παίζει πάρα πολύ μεγάλο ρόλο- αλλά και στη κατεύθυνση νέων προϊόντων εν δυνάμει τοξικών, που για πρώτη φορά στην ιστορία οφείλουμε να τα ανακυκλώσουμε.

Ας μην ξεχνάμε, για παράδειγμα εδώ, τα ίδια τα αυτοκίνητα. Ξέρετε πολύ καλά ένας τεράστιος όγκος αυτοκινήτων αποσύρεται, ένας άλλος όγκος παραμένει στους δρόμους επειδή οι Δήμοι δεν έχουν την ικανότητα -αυτοκίνητα αποσυρμένα από την κυκλοφορία, χωρίς πινακίδες- να τα συλλέξουν. Τεράστιος αριθμός! Αριθμούνται σε 200 -ίσως- χιλιάδες αυτοκίνητα στους δρόμους της Αθήνας, σύμφωνα με ορισμένα στοιχεία του Δήμου Αθηναίων, αλλά δεν ξέρω αν και αυτά είναι αρκετά ενημερωμένα.

Και αυτά τα οχήματα οφείλουν να ανακυκλωθούν. Διαφορετικά θα τροφοδοτήσουν τα νεκροταφεία αυτοκινήτων, τις χωματερές, οι οποίες ατυχώς αυξάνουν σε όλα τα σημεία του πλανήτη.

Η Πολιτεία, λοιπόν, βρίσκεται μπροστά σε καινοφανείς προκλήσεις. Δεν πρέπει να θεωρούμε, ότι το πρόβλημα των στερεών απορριμμάτων είναι γνωστό ή παλιό. Είναι ολότελα καινούργιο, είναι ένα πρόβλημα 20, 30 χρόνων και έχει να κάνει και με νέα φαινόμενα διαχείρισης, τα οποία αντιμετωπίζουμε καθημερινά και νομίζω, ότι και η ίδια η πολιτική Ηγεσία του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. παρά τις προσπάθειές της, αναγνωρίζει πόσο σημαντικά είναι αυτά.

Για παράδειγμα αυτή τη στιγμή ένα από τα μεγάλα προβλήματα και εν όψει μάλιστα του 2004 και της Ολυμπιάδας -και βλέπω εδώ και την υπεύθυνη του Περιβάλλοντος του 2004, την κυρία Θεοχάρη- αναρωτιέται κανείς πώς θα καθαρίσει αυτή η πόλη. Και ακούστε ένα πολύ απλό και αντικειμενικό πρόβλημα που μου λένε διάφορες οικολογικές οργανώσεις και επιτροπές κατοίκων και γειτονιών.

Αυτή τη στιγμή οι ομάδες καθαρισμού, οι εργαζόμενοι στον καθαρισμό των Δήμων, είναι πρακτικά αδύνατο να καθαρίσουν τους δρόμους, όχι επειδή δεν έχουν την ικανότητα, το δυναμικό ή τη βούληση, αλλά επειδή είναι αδύνατον να καθαρίσεις ένα δρόμο από τα στερεά απορρίμματα όταν έχει παρκαρισμένα αυτοκίνητα σε μόνιμη βάση.

Υπάρχουν στοιχεία του οδοστρώματος της Αττικής, τα οποία ουδέποτε απελευθερώνονται και αυτή είναι η μεγάλη πλειοψηφία, ώστε να μπορεί ο μέσος οδοκαθαριστής να καθαρίσει το δρόμο.

Αυτό μπορεί να ακούγεται ένα πολύ απλό, πολύ «μπανάλ» θέμα αλλά όσο «μπανάλ» και αν είναι, συμβάλλει στην εικόνα μιας βρώμικης πόλης.

Συναφές αυτού του φαινομένου. Όλα αυτά τα στερεά απορρίμματα τα οποία συσσωρεύονται στους δρόμους από την κακή συμπεριφορά μας, από την

έλλειψη παιδείας, παιδείας και ευαισθησιών.

Αυτά τι γίνονται; Κατά κανόνα με το που αρχίζουν οι περίοδοι των βροχών πηγαίνουν και κλείνουν τα φρεάτια των ομβρίων.

Τεράστιες ποσότητες, κατηγορούμε κάθε χρόνο την ΕΥΔΑΠ, ότι δεν τα καθαρίζει. Η πραγματικότητα είναι -επειδή έχω ασχοληθεί ιδιαίτερα με το θέμα και επειδή έχω μιλήσει με την Ηγεσία της ΕΥΔΑΠ- ότι είναι πρακτικά αδύνατο να καθαρίσουν αυτά τα φρεάτια με την πρώτη βροχή από όλα αυτά τα απορρίμματα, τα οποία συσσωρεύονται στους δρόμους.

Βλέπει κανείς, απλά θέματα, καθημερινά τα οποία ενδεχομένως θα μπορούσαν να αποτελούν αντικείμενο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία, κυριολεκτικά να διαλύουν ή να παρεμποδίζουν τους αρμούς διαχείρισης του συστήματος με εξαιρετικά εμφανή τρόπο.

Επιτρέψτε μου τώρα, να αναφερθώ λίγο στα δεδομένα τα οποία εισάγουμε

και στην Ελλάδα σε ό,τι αφορά το διεθνές πλαίσιο διαχείρισης των στερεών απορριμμάτων, ήθελα να σας πω ότι ήδη το 1992 στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη του Ρίο για το περιβάλλον, στην ατζέντα 21, υπάρχει ένα ειδικό κεφάλαιο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων στη βάση ενός τρίπτυχου που ονομάζεται «αποφυγή – επαναχρησιμοποίηση – ανακύκλωση» και έχει μεγάλη σημασία να δούμε αυτές τις τρεις λέξεις επιγραμματικά.

Το πιο σημαντικό, ίσως μέτρο για την διαχείριση των στερεών απορριμμάτων είναι να μην τα παράγουμε.

Υπάρχει τρόπος να μην τα παράγουμε; Βεβαίως και υπάρχει!

Υπάρχει τρόπος να διαφοροποιήσουμε αισθητά τις καταναλωτικές μας συνήθειες.

Φαντάζομαι άλλοι εισηγητές θα το αναλύσουν πολύ εκτενέστερα αυτό αλλά

νομίζω ότι είναι ένα προφανές στοιχείο.

Το άλλο είναι η επιλογή του προϊόντος, έτσι ώστε το απόρριμμα το οποίο δημιουργεί να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο.

Σε ό,τι αφορά την επαναχρησιμοποίηση είναι το επιφανές παράδειγμα του γυαλιού. Το γυαλί οφείλει να επαναχρησιμοποιείται. Δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος να πετιέται και να ανακυκλώνεται με τρομακτικά κόστη ή απλώς να μην ανακυκλώνεται.

Και τέλος η ίδια η ανακύκλωση, η οποία έρχεται τελευταία και στην Ελλάδα αρχίζουμε τα τελευταία χρόνια να επιτυγχάνουμε ικανοποιητικούς ρυθμούς, αν και όχι τόσο ικανοποιητικούς όσο στην Ευρώπη.

Η ανακύκλωση η οποία σε σειρά προϊόντων (χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο) οφείλει να μπαίνει στο κύκλωμα της παραγωγικής διαδικασίας και στην Ελλάδα -να κάνω μία σημαντική παρένθεση- η ανακύκλωση οφείλει να μπαίνει και στο οργανικό κλάσμα των στερεών απορριμμάτων και να το χρησιμοποιεί κατά το δοκούν.

Μία από τις εθνικές μας ιδιομορφίες να πω εδώ είναι, ότι περίπου το 50% κατά βάρος των απορριμμάτων είναι οργανικά απορρίμματα. Δηλαδή τρόφιμα, κατάλοιπα της διατροφικής διαδικασίας θα λέγαμε, ένα εξαιρετικά υψηλό κλάσμα -στην Ευρώπη αυτό δεν υπερβαίνει το 20%- και ένα κλάσμα το οποίο απαιτεί ειδική διαχείριση. Πρώτον διότι είναι πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά και άρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παράδειγμα στη γεωργία ως λίπασμα με τη μέθοδο του κομπόστ.

Και, δεύτερον, διότι από μόνο του εάν αφεθεί στα σκουπίδια στους χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων θα είναι εξαιρετικά βλαπτικό, οι οργανικές ουσίες περιέχουν μεγάλες ποσότητες στραγγισμάτων οι οποίες απειλούν να μπουν στον υδροφόρο ορίζοντα σε κάποια φάση της ζωής τους και από εκεί και πέρα χρειάζεται τεράστια προσοχή στη διαχείριση των υδάτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, φίλες και φίλοι, ήδη από το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον υιοθέτησε τη φιλοσοφία ενός άλλου όρου της «ολοκληρωμένης διαχείρισης των απορριμμάτων» στη βάση αυτών των τριών αρχών που σας είπα, ενώ στο τωρινό, στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης, θέτει ως στόχο τη μείωση της συνολικής ποσότητας των απορριμμάτων κατά 20% μέχρι το 2010 και κατά 50% μέχρι το 2050, σε σχέση με τα επίπεδα του 2000 αυτά.

Οι στόχοι αυτοί νομίζω, ότι είναι εφικτοί και για την ελληνική πραγματικότητα και μένει να επιδείξουμε όλη την κατάλληλη πολιτική και τεχνική βούληση.

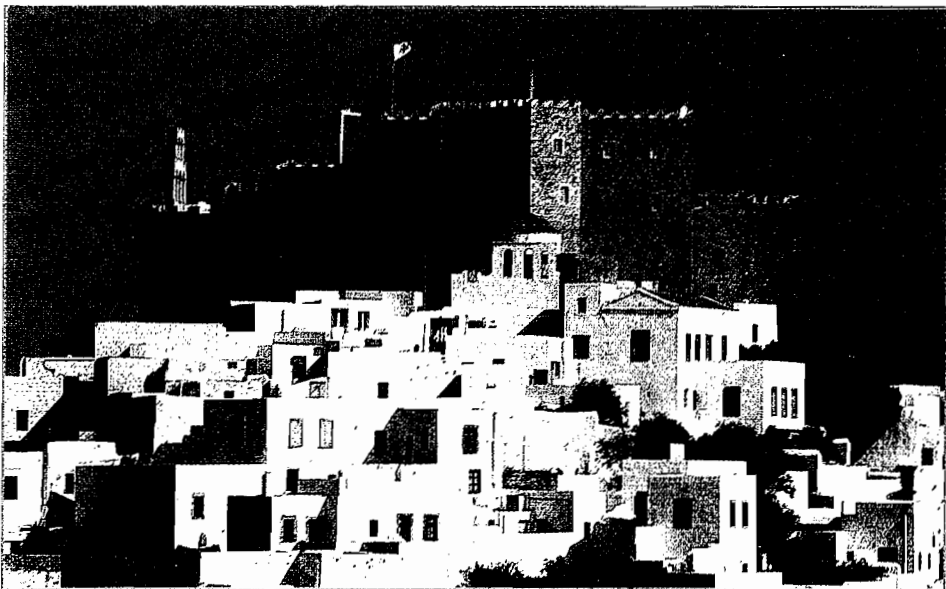
Θέλω να θυμίσω επίσης, ότι έχουμε ένα σύνολο οδηγιών οι εργαζόμενοι στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. πάρα πολύ καλά, με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση ορισμένων κρίσιμων πλευρών του προβλήματος.

Για παράδειγμα, ήδη από το 1991 είχε εκδοθεί οδηγία 689 για τα επικίνδυνα απορρίμματα. Έχουμε το 1994 την οδηγία για τα υλικά συσκευασίας που έχει θέσει ως στόχο την ανάκτηση τουλάχιστον του 50% του βάρους των στερεών αποβλήτων με ελάχιστο ποσοστό ανακύκλωσης 25%, ένας στόχος που σήμερα έχει γίνει 55%.

Ακόμη υπάρχει μια οδηγία του 1999, (99/31), που θέτει ως στόχο για το 2016 τον περιορισμό των βιοαποδομήσιμων απορριμμάτων, των οργανικών απορ-

ριμμάτων -που σας έλεγα πριν- που διατίθενται σε χώρους υγειονομικής ταφής κατά 35% σε σχέση με το 1995.

Οι οδηγίες αυτές έχουν γίνει Εθνικό Δίκαιο προσφέρουν τα μέσα και τις στοχεύσεις και θέλω να πω, ότι στη χώρα μας με όλες τις συγκρούσεις περί το θέμα θα πρέπει να πούμε, ότι ο τομέας της κατασκευής χώρων υγειονομικής ταφής έχει προωθηθεί με εντατικούς ρυθμούς, όπως και επέκταση και οργάνωση των υποδομών -εδώ ο Γενικός Γραμματέας ο κύριος Καμπέλης, ο οποίος φαντάζομαι θα σας πει περισσότερα επ' αυτού- ενώ έχουμε διαμορφώσει ως χώρα και τον εθνικό σχεδιασμό ολοκληρωμένης και εναλλακτικής διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Παράλληλα έχει προβλεφθεί από την Πολιτεία τα τρία τελευταία χρόνια, ανάληψη του σχεδιασμού και της διαχείρισης των αποβλήτων από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τις Αρχές των Περιφερειών.

Κάτι που κατά τη γνώμη μας διευκολύνει την αποκεντρωμένη και πιο αποτελεσματική προσέγγιση του προβλήματος.

Θα ήθελα -επειδή πολλοί άλλοι ενδιαφέροντες αρμόδιοι ομιλητές θα αναπτύξουν διάφορες πτυχές του προβλήματος- να μην επεκταθώ πάρα πολύ σε αυτά τα στοιχεία αλλά πρέπει πια να γνωρίζουμε, ότι περισσότερο από το 90% της παραγωγής των στερεών απορριμμάτων, των αστικών απορριμμάτων στην Ελλάδα διατίθενται σε χώρους υγειονομικής ταφής περισσότερο ή λιγότερο λειτουργούντες και υπάρχει προγραμματισμός και για πολλούς άλλους χώρους υγειονομικής ταφής με επιφανή σχεδιασμό για την Αττική, ο οποίος γέννησε σημαντικές συγκρούσεις, συγκρούσεις επί 20 χρόνια, όσο θυμάμαι τον εαυτό μου στα περιβαλλοντικά πράγματα. Να πω εδώ, εν παρενθέσει, ότι οποιαδήποτε χωροθέτηση χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων ήγειρε τις το-

πικές αντιστάσεις, δρόμοι καταλαμβάνονταν, μαύρες σημαίες σηκώνονταν, οι τοπικοί ιερείς κατέβαιναν στους δρόμους και ούτω καθ' εξής.

Οι αντιδράσεις αυτές είναι εύλογες σε ένα βαθμό, καθώς απεικονίζουν τις ευαισθησίες, αλλά και τους φόβους των πολιτών απέναντι σε ένα χώρο διάθεσης απορριμμάτων.

Από την άλλη όμως, αγγίζουν τα όρια του παραλογισμού κατά την άποψή μου, όταν εγγυημένα και με σύγχρονες τεχνολογίες η Πολιτεία -και μάλιστα με χρήματα εν πολλοίς της Ευρωπαϊκής Ένωσης- έρχεται να σχεδιάσει, να προγραμματίσει χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων.

Δεν υπάρχει «παράδεισος» σε αυτά τα θέματα. Κάτι πρέπει να κάνουμε με τα απορρίμματά μας. Θα ήταν εντελώς παράλογο να πει κανείς: «απλώς δεν θα τα παράγουμε αύριο το πρωί», και ούτως εχόντων των πραγμάτων οφείλουμε στα πλαίσια της κοινωνικής συνεργασίας, της συνευθύνης -μιας πολύ σημαντικής αρχής στην οποία πιστεύουμε- της συνευθύνης και της συνυπευθυνότητας να διαχειριζόμαστε τα απόβλητά μας.

Η λογική: «δεν δέχομαι απόβλητα στην Κερατέα επειδή τα παρήγαγε ο κάτοικος της Κυψέλης», είναι τουλάχιστον παράλογη διότι αντιστοίχως και ο κάτοικος της Κερατέας αντλεί από τα αγαθά που παράγει ο κάτοικος της Κυψέλης.

Αλίμονο εάν τη λογική αυτή της εξωτερικοποίησης του κόστους παραγωγής, την ωθούσαμε στα άκρα.

Τότε οι κάτοικοι της Πτολεμαΐδας έπρεπε να βάλουν «λουκέτο» στη ΔΕΗ και η χώρα να μην έχει ηλεκτρικό ρεύμα, τότε θα έπρεπε οι βιομηχανικές περιοχές της Ελευσίνας και του Ασπροπύργου να βάλουν επίσης «λουκέτο» και η υπόλοιπη χώρα να μην απολαμβάνει τα όποια προϊόντα παράγουν και θα έπρεπε και οι γεωργοί μας, οι καλλιεργητές μας επίσης, να αρνηθούν να παράγουν στους χώρους παραγωγής τους.

Προφανώς ο κάθε χώρος ειδικεύεται σε ορισμένα πλαίσια παραγωγής και κατανάλωσης. Ορισμένοι χώροι έχουν την ατυχία ίσως να είναι καταλληλότεροι για την υποδοχή των στερεών απορριμμάτων, αλλά με τις εγγυήσεις της Πολιτείας, με την καλύτερη διαθέσιμη τεχνολογία και με συνεργασία τοπικών φορέων, κομμάτων και γενικώς της κοινωνίας των πολιτών, έχω την εντύπωση ότι πολλά από αυτά τα προβλήματα μπορούν να βρουν όχι την τέλεια λύση αλλά την ικανοποιητικότερη δυνατή λύση.

Θα επαναλάβω, εδώ κλείνοντας, τα λόγια ενός πάρα πολύ σημαντικού Αμερικανού Περιβαλλοντολόγου του Μπάρι Κόμονερ: «Η πραγματική διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων γίνεται στην πηγή. Εάν πρόκειται να έχουμε ελπίδες να αναστρέψουμε τη πορεία αύξησης ορισμένων ρύπων, ο μόνος τρόπος είναι απλώς να μην παράγουμε αυτούς τους ρύπους. Διαφορετικά με όλο και μεγαλύτερο κόστος, με όλο και περισσότερη τεχνική και τεχνολογία θα είμαστε υποχρεωμένοι να παρακολουθούμε τις εξελίξεις».

Αυτή τη στιγμή περί του 1,5% του Ακαθαρίστου Εγχωρίου Προϊόντος διατίθεται μέσω του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλων χρηματοδοτικών πηγών, στην προστασία του περιβάλλοντος, ένα πάρα πολύ υψηλό ποσοστό και μάλιστα αυτό το 1,5% πάει κατά κανόνα σε έργα διαχείρισης στερεών απορ-

ριμμάτων και στους περίφημους βιολογικούς καθαρισμούς.

Δηλαδή, σε σκληρά έργα, ορατά έργα.

Για να έχουμε ελπίδες να πετύχουμε καλύτερη διαχείριση των αποβλήτων μας αλλά και φτηνότερη διαχείριση των αποβλήτων μας ο μοναδικός τρόπος, είναι η διαρκής μείωση παραγωγής αυτών των αποβλήτων.

Για παράδειγμα, μια μεγάλη επιτυχία, όχι μόνο ελληνική αλλά και διεθνής στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος, υπήρξε η χρήση καταλυτικών μετατροπών στα αυτοκίνητα, που έριξε δραματικά το οξείδιο του αζώτου ή τουλάχιστον τα ήλεγξε σε μια σειρά από πόλεις.

Αντίστοιχα πολύ μεγάλη διεθνής επιτυχία ήταν η απαγόρευση της χρήσης χλωροφθοανθράκων που καταστρέφουν τη στοιβάδα του όζοντος.

Βλέπετε εκεί όπου απαλείφεται ένας ρύπος στη «πηγή» πριν από την παραγωγή του, πραγματικά μπορεί να έχεις θεαματικά αποτελέσματα.

Αυτά είναι εφικτά. Το ίδιο πιστεύουμε και στο Ε.Κ.Π.Α.Α. και γι' αυτό σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. προσπαθούμε να προωθήσουμε και προς την κοινωνία των πολιτών και προς τις περιβαλλοντικές οργανώσεις -που άλλωστε είναι αρκετά συνειδητοποιημένοι σε αυτά τα θέματα εδώ και χρόνια- την ιδέα της ολοκληρωμένης πολιτικής προϊόντων, της ολοκληρωμένης διαχείρισης των απορριμμάτων, της πρόληψης στην πηγή.

Αρχές βασικές, απολύτως απαραίτητες, οι οποίες θα βελτιώσουν την περιβαλλοντική εικόνα της χώρας και θα μειώσουν δραματικά και το βάρος διαχείρισης του προβλήματος που σήμερα το αντιμετωπίζει σχεδόν μόνο το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ φίλες και φίλοι.

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε και εμείς τον κύριο Μοδινό. Προφανώς περισσεύει οποιοδήποτε σχόλιο, άλλωστε θα έχουμε ακόμα πιο λεπτομερώς την ευκαιρία να επεξεργαστούμε τις πάντα καίριες σκέψεις του, όταν πάρουμε στα χέρια μας τα τελικά Πρακτικά (βιβλίο) της Ημερίδας αυτής.

Να πω ότι μας τιμάει επίσης με την παρουσία του ο Γενικός Γραμματέας Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο κύριος Σταύρος Καμπέλης, ο οποίος παρακαλείται να έλθει στο «βήμα» να χαιρετίσει εκ μέρους της Υπουργού κυρίας Βάσως Παπανδρέου.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
εκ μέρους της Υπουργού
ΠΕ.ΧΩ. & Δ.Ε.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ Η ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ Τ

Σταύρος ΚΑΜΠΕΛΗΣ,

*Γενικός Γραμματέας
του Υπουργείου Περιβάλλοντος*

Κύριε Πρόεδρε της ΑΔΕΔΥ, αγαπητοί φίλοι, από την πλευρά της πολιτικής Ηγεσίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και ιδιαίτερα της Υπουργού μας της κυρίας Βάσως Παπανδρέου, ήθελα να χαιρετήσω αυτή τη συνάντηση και αυτή την πρωτοβουλία της Ομοσπονδίας των Εργαζομένων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. να συζητήσουν σε βάθος ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα, θέμα σημαντικό για τη χώρα μας και θέμα σημαντικό επίσης για το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Η διαχείριση των απορριμμάτων, είναι πράγματι κρίσιμο ζήτημα. Ίσως στην πορεία έχουμε «παραγνωρίσει» τη σοβαρότητα και τις επιπτώσεις από τη μη επίλυση ακόμα στην Ελλάδα, αυτού του προβλήματος.

Ήθελα να σας πω, ότι σε αυτή τη φάση βρισκόμαστε σε μία θετική πορεία για την αντιμετώπισή του. Βέβαια, μετά από σημαντική καθυστέρηση, που δεν μας τιμάει ούτε σας χώρα, ούτε σαν Πολιτεία ούτε σαν Αυτοδιοίκηση, ούτε σαν πολίτες.

Στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. -όπως γνωρίζετε- έχουμε επεξεργαστεί στα πλαίσια των αρχών που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την πολιτική για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Δεν μιλάμε πλέον μόνο για περιβαλλοντική προστασία. Μιλάμε για την ανάπτυξη, την ανάπτυξη της οικονομίας, που είναι στοιχείο βασικό για τη χώρα μας, την κοινωνική συνοχή. Το ίδιο ισχύει και για την προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτοί οι τρεις ισότιμοι πυλώνες: οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον, τους οποίους προωθούμε ακριβώς μέσα από την πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στην εξειδίκευση της πολιτικής μας υπάρχουν δύο βασικά τμήματα:

το ένα θέμα είναι, η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών πιέσεων που υπάρχουν στην πατρίδα μας σε όλους τους τομείς (στο έδαφος, στην ατμόσφαιρα, στα υπόγεια νερά κ.λπ.).

Το δεύτερο κομμάτι αναφέρεται στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης, στις επιμέρους πολιτικές, στις τομεακές πολιτικές (στην ενέργεια, στις μεταφορές, στον τουρισμό, στη χωροταξία κ.λπ.).

Βασικό κομμάτι του πρώτου τμήματος δεδομένης της οξύτητας του προβλήματος που υπάρχει στην Ελλάδα, είναι η διαχείριση των απορριμμάτων.

Είναι μία κατάσταση, που δεν τιμάει κανένα. Υπήρχαν πριν από μερικά χρόνια περισσότερες από 5.000 ανεξέλεγκτες χωματερές με δραματικές επιπτώσεις. Υπάρχουν σήμερα περίπου γύρω στις 1.400 χωματερές και πρέπει να γνωρίζουμε, ότι τα στοιχεία των μετρήσεων δείχνουν ότι δεν είναι μία απλή περιβαλλοντική προσβολή η ύπαρξη τέτοιων ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης απορριμμάτων.

Έχει άμεσες επιπτώσεις στην υγεία, επιπτώσεις οι οποίες έχουν μετρηθεί και έχουν καταγραφεί στην τροφική αλυσίδα και στον υπόγειο υδροφόρο ό-που περνούν διοξίνες και άλλες ουσίες, οι οποίες είναι δραματικών επιπτώσεων για την ανθρώπινη υγεία. Επομένως ήθελα να πω στους ανθρώπους που δεν θέλουν να πάρουν στην περιοχή τους έναν οργανωμένο χώρο εναπόθεσης και διαχείρισης απορριμμάτων, αλλά έχουν περισσότερους από δεκάδες χώρους

ανεξέλεγκτης διαχείρισης, ότι εγκληματούν σε βάρος της υγείας των πολιτών, τους οποίους υποτίθεται ότι προσταψίζουν.

Ήθελα να σας πω επίσης, ότι η διαχείριση των απορριμμάτων -όπως γνωρίζετε- είναι βασική αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Αυτοδιοίκησης γενικότερα. Δεν είναι αρμοδιότητα της Κεντρικής Διοίκησης. Βεβαίως, η Κεντρική Διοίκηση οφείλει να χαράξει το πλαίσιο, οφείλει να παράσχει τους οικονομικούς πόρους, προκειμένου η Τοπική Αυτοδιοίκηση να κινηθεί και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα των πολιτών σ' αυτή τη βάση.

Δυστυχώς αυτό στην πατρίδα μας δεν έχει επιτευχθεί. Δεν έχει επιτευχθεί, ούτε από την Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση, ούτε από τη Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση, όταν της μεταφέρθηκε η αρμοδιότητα του Νομαρχιακού σχεδιασμού για τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Και αναγκαστήκαμε να διαφοροποιήσουμε αυτό το σχεδιασμό, να κάνουμε έναν σχεδιασμό σε επίπεδο Περιφέρειας, ώστε ουσιαστικά να υπάρξει έντονη παρουσία της Πολιτείας και του Κράτους για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος.

Αυτός ο σχεδιασμός περιλαμβάνει -όπως είπε προηγουμένως ο κύριος Μοδινός- συνιστώσες, οι οποίες είναι απόλυτα σύμφωνες με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περιλαμβάνει καταρχήν μία διαδικασία διαλογής στη «πηγή». Είναι το πρώτο βήμα, το οποίο, αυτή τη στιγμή, έχει ξεκινήσει να υλο-

ποιείται και υλοποιείται χωρίς να υπάρχει επιβάρυνση του πολίτη και του Δήμου στη συγκεκριμένη διαδικασία, με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Αυτοί που επιβαρύνονται το κόστος της διαλογής στη «πηγή» και της ανακύκλωσης των χρήσιμων υλικών στη συνέχεια, είναι οι θεωρούμενοι ως «ρυπαίνοντες».

Στα αστικά απορρίμματα -παραδείγματος χάριν- είναι οι εισαγωγείς ή οι παραγωγοί των εμπορευμάτων που έχουν υλικά συσκευασίας ή που παράγουν υλικά συσκευασίας. Αυτοί επιβαρύνονται το κόστος. Αυτοί πληρώνουν ένα συγκεκριμένο τέλος σε μία εταιρεία, που έχει συσταθεί και που είναι εταιρεία δική τους και εταιρεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με συμμετοχή της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων κατά 30% στην εταιρεία αυτή.

Αυτοί οι πόροι, που συγκεντρώνονται, στη συνέχεια χρησιμοποιούνται σε συνεργασία με τους Δήμους για τη διαλογή στη «πηγή» και για την ανακύκλωση των απορριμμάτων, που βρίσκονται στα υλικά συσκευασίας.

Δεν είναι όμως, το σύστημα **μόνο** αυτό που έχει προχωρήσει. Αυτό έχει προχωρήσει και αυτή τη στιγμή, που μιλάμε, δουλεύει σε αρκετούς Δήμους. Δου-

λεύει στο Μαρούσι, στην Πάτρα, στη Ζάκυνθο και συνολικά σε άλλες 6-7 περιοχές και πιστεύω, ότι από το 2004 θα έχει επεκταθεί σε πολύ σημαντικό βαθμό.

Παράλληλα με αυτό το σύστημα έχουν στηθεί και έχουν θεσμοθετηθεί -γιατί απαιτείται μια αδειοδότηση γι' αυτά- συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης για μια σειρά άλλα υλικά, όπως είναι τα ελαστικά των αυτοκινήτων, τα ορυκτέλαια, τα ηλεκτρονικά απόβλητα, οι ηλεκτρικές συσκευές, όπως είναι τα ίδια τα αυτοκίνητα.

Γι' αυτά έχουν στηθεί τα συστήματα, τα οποία επίσης λειτουργούν με δαπάνες αυτών οι οποίοι «προκαλούν» τη συγκεκριμένη ρύπανση. Θα αρχίσουν από το 2004 αρκετά εξ αυτών να λειτουργούν.

Σε αυτό το σημείο **το θεσμικό** έχουμε προχωρήσει σε σημαντικό βαθμό, είμαστε σύμφωνοι με τις Οδηγίες. Βεβαίως, η πραγματικότητα είναι εκείνη η οποία δεν είναι ικανοποιητική στη χώρα μας και αυτή πρέπει να αλλάξει.

Στο Υπουργείο μας που έχει την πρωτοβουλία αυτής της πολιτικής, υπάρχει ένα γραφείο, το οποίο πρόκειται να εξελιχθεί σύμφωνα με το Νόμο, είτε σε ένα οργανισμό, είτε σε μια μεγαλύτερη ειδική Υπηρεσία, που συντονίζει όλη αυτή τη διαδικασία της διαλογής και της ανακύκλωσης των υλικών αυτών.

Η δεύτερη φάση, είναι η φάση της μεταφοράς των απορριμμάτων και της συμπίεσης, όπου χρειάζεται να διανυθούν μεγαλύτερες αποστάσεις και τα απορρίμματα μεταφέρονται σε χώρους για υγειονομική ταφή.

Πριν από την υγειονομική ταφή προβλέπεται να υπάρξει άλλη μία διαδικασία επεξεργασίας του βιοαποικοδομήσιμου τμήματος -αυτό που σας είπα και ο κύριος Μοδινός. Προέρχεται από τα οργανικά τμήματα των απορριμμάτων από το οποίο μπορεί να προκύψει, είτε κομπόστ δηλαδή ένα βελτιωτικό του εδάφους, ένα είδος λιπάσματος -ας πούμε- και είναι δυνατόν επίσης να προκύψει παραγωγή ενέργειας.

Εκείνο που κάναμε είναι, ότι αποδεσμεύσαμε όλες τις τεχνολογίες. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε τεχνολογία στη διαδικασία επεξεργασίας των απορριμμάτων αρκεί να είναι μια τεχνολογία, η οποία μπορεί να αποδείξει ότι δεν επιβαρύνει το περιβάλλον, είναι μέσα στα όρια και τις προδιαγραφές.

Αυτό αντιλαμβάνεστε, ότι δίνει μεγαλύτερα περιθώρια για την επεξεργασία αυτή και γι' αυτό έχει υπάρξει και ενδιαφέρον ιδιωτικών επιχειρήσεων να ανταλλάξουν αυτή τη βιομηχανική, πια, επεξεργασία των απορριμμάτων για παραγωγή ενέργειας ή παραγωγή κομπόστ, συμπαραγωγή με διάφορες άλλες μορφές ενέργειας.

Και το τελευταίο στάδιο, που σας είπα, είναι το στάδιο της υγειονομικής ταφής κάθε μέθοδος έχει υπολείμματα που θα πρέπει να οδηγηθούν σε ταφή λίγα ή περισσότερα. Στο μεταβατικό διάστημα όμως μέχρι να υπάρξουν εργοστάσια επεξεργασίας απορριμμάτων, τα απορρίμματα θα οδηγούνται μετά από τη διαλογή στη «πηγή» και την όποια ανακύκλωση, σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Διότι, για να υπάρξει ενδιαφέρον για συνολική επεξεργασία των απορριμμάτων, ώστε αυτή η διαδικασία να είναι οικονομικά βιώσιμη, δεν είναι εντελώς οικονομικά βιώσιμη, αλλά εν πάση περιπτώσει να μην έχει ένα τεράστιο κόστος, θα πρέπει να υπάρχει και μία πολύ μεγάλη συγκέντρωση των απορριμμάτων.

Δεν μπορεί η χώρα, δηλαδή να γεμίσει μικρές μονάδες επεξεργασίας, διότι έχουν τεράστιο κόστος, που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί.

Άρα χρειαζόμαστε τη συγκέντρωση των απορριμμάτων και η ύπαρξη κεντρικών χώρων συγκέντρωσης των απορριμμάτων για υγειονομική ταφή σε πρώτη φάση, είναι προϋπόθεση για να επιτύχουμε και την επεξεργασία.

Αυτός είναι ο σχεδιασμός που έχουμε εφαρμόσει για τα απορρίμματα.

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 13 ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης των απορριμμάτων σε επίπεδο χώρας. Τα έργα είναι σε εξέλιξη, ορισμένα είναι ολοκληρωμένα, άλλα είναι σε εξέλιξη και άλλα είναι προς χρηματοδότηση στο Ταμείο Συνοχής.

Έπειτα από μία μεγάλη προσπάθεια -ξέρετε τις αντιδράσεις που υπάρχουν και υπήρξαν- χρειάστηκε η Υπουργός μας «να πάρει στην πλάτη της» την υπόθεση των απορριμμάτων διότι δεν ήταν ούτε εύκολο με την νοοτροπία που υπήρχε -ιδιαίτερα στην Αττική- να προχωρήσει σε νομοθετικές ρυθμίσεις για τη χωροθέτηση χώρων κατάλληλων για υγειονομική ταφή και χώρων κατάλληλων για επεξεργασία και χώρων κατάλληλων για τις διαδικασίες της ανακύκλωσης -που σας είπα προηγουμένως- ώστε να περάσει στη πραγματικότητα, ο σχεδιασμός που μέχρι τώρα βρισκόταν στα χαρτιά.

Έχουμε, λοιπόν, 13 συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων σε όλη την Ελλάδα. Με την πρωτοβουλία των Περιφερειών βρίσκονται τα περισσότερα -όπως σας είπα- σε εξέλιξη και ορισμένα εκκρεμούν για χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής και είμαστε στην ευχάριστη θέση να διαπιστώσουμε φέτος, ότι οι προτάσεις που κατατέθηκαν στο Ταμείο Συνοχής από όλες τις Περιφέρειες και κρίθηκαν καλές, θετικά, ξεπερνούν τα 300 εκατομμύρια €.

Αυτό σημαίνει, ότι από πλευράς υποδομής θα είμαστε έτοιμοι. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι και από πλευράς νοοτροπίας και εδώ υπεισέρχεται το κομμάτι της ευθύνης του πολίτη.

Αν διαχωρίσουμε την Πολιτεία σε Κράτος και Αυτοδιοίκηση, σας είπα ποια είναι η λειτουργία του καθενός.

Από εδώ και πέρα, αρχίζει και η ευθύνη του πολίτη, ώστε να συμμετέχει σε όλη αυτή την αλυσίδα από τον περιορισμό και τη προσαρμογή των καταναλωτικών προτύπων -που είπε ο κύριος Μοδινός στην αρχή- μέχρι τη βοήθεια για τη διαδικασία χωροθέτησης και στη συνέχεια της ανακύκλωσης και της δημιουργίας κέρδους -αν μου επιτρέπεται η έκφραση- από τα απορρίμματα με τη μορφή δηλαδή της παραγωγής ενέργειας και της παραγωγής του βελτιωτικού εδάφους, όπως σας είπα προηγουμένως.

Θέλω να τονίσω, ότι η πρωτοβουλία σας να συζητήσετε σήμερα τα θέματα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντική και από την πλευρά του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και της Υπουργού μας την χαιρετίζουμε και για οποιαδήποτε άλλη πληροφορία ή στήριξη στα πλαίσια της κατάρτισης ή στα πλαίσια της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, που μπορούμε να βοηθήσουμε σαν Υπουργείο, να είστε σίγουροι ότι θα το κάνουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ και καλή επιτυχία.

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Να ευχαριστήσουμε και εμείς τον κύριο Καμπέλη για τις άκρως ενδιαφέρουσες τοποθετήσεις του.

Θα παρακαλούσα, επιτρέψτε μου, οι ομιλητές να περιορίζονται στο δεκάλεπτο, σύμφωνα με το πρόγραμμα.

Ο κύριος Μαστοράκος, ο Πρόεδρος του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. και Δήμαρχος Νέου Ηρακλείου έχει τώρα το λόγο.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
εκ μέρους του ΕΣΔΚΝΑ -
βιώσιμη ανάπτυξη και
ολοκληρωμένη διαχείριση
των απορριμμάτων

Γιώργος ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΣ,

*Πρόεδρος του Ενιαίου Συνδέσμου Δήμων και Κοινοτήτων
του Νομού Αττικής (Δήμαρχος Νέου Ηρακλείου Αττικής)*

A. ΣΧΕΣΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για το Περιβάλλον στο Rio de Janeiro το 1992 καθώς και η παγκόσμια Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για τους Ανθρώπινους Οικισμούς, γνωστή ως HABITAT II, αποτελούν ορόσημα-σταθμούς στη συνειδητοποίηση από τη Διεθνή Κοινότητα της ανάγκης για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών. Η ανθρώπινη ύπαρξη βρίσκεται πλέον στο κέντρο του ενδιαφέροντος σε παγκόσμιο επίπεδο και η βελτίωση της ποιότητας ζωής για το σημερινό άνθρωπο αλλά και για τις μελλοντικές γενιές αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στο ξεκίνημα της νέας χιλιετίας.

Ο ορισμός της Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ως «εκείνη η ανάπτυξη η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Η ανάπτυξη αυτή διασφαλίζει τη διατήρηση της γενικής ισορροπίας και της αξίας των φυσικών, οικολογικών, πολιτισμικών μας πόρων. Επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων & μακροπρόθεσμων κριτηρίων στην αξιολόγηση κόστους/οφέλους μιας απόφασης για μια επένδυση ή για ένα έργο.

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη προϋποθέτει αλλαγές στα καταναλωτικά πρότυπα και τη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και στις άλλες χώρες. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν με τη σειρά τους τις ποσότητες αλλά και την ποιότητα των παραγόμενων απορριμμάτων γεγονός που απαιτεί τεχνικές μεταβολές στις διαθέσιμες τεχνολογίες αλλά και στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών.

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη προϋποθέτει γνώσεις, ευαισθησία και αφύπνιση των πολιτών. Προϋποθέτει νέες ιεραρχήσεις, των ερευνητών, των επιστημόνων και των φορέων τους, των Κυβερνήσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και των Διεθνών και των Εθνικών Οργανισμών.

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη δεν αποτελεί ωραίο και ηχηρό Λόγο αλλά έχει αντίκρουσμα αλήθειας, ανοίγει άλλους ορίζοντες. Αργά ή γρήγορα θα επιβάλλει την Οικολογική Αναδιάρθρωση στους πάντες και τα πάντα. Στη σκέψη, στο σχεδιασμό, στην Οικονομία, στην Τεχνολογία, στο Δίκαιο, στην Εκπαίδευση, στα πρότυπα και τις Αξίες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με το 5ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (1992-1999) «Με στόχο την αειφορία», έθεσε τις βασικές προτεραιότητες και στόχους της πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων (πρόληψη- αξιοποίηση-ασφαλής διάθεσης) και με το ψήφισμα του συμβουλίου της Ε.Ε. της 24-2-97 προσδιόρισε τη στρατηγική προσέγγιση για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων.

Η κοινοτική στρατηγική για την διαχείριση των αποβλήτων όπως καθορίζεται στα εγκεκριμένα ψηφίσματα στρατηγικής και στα νομοθετήματα και τις κανονιστικές διατάξεις που υιοθετήθηκαν σε εφαρμογή των γενικών αρχών του

5ου Προγράμματος «Με στόχο την αειφορία» (με αφετηρία την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλες τις τομεακές πολιτικές και την ανάπτυξη της συνυπευθυνότητας και με προτεραιότητες ιεραρχικά την πρόληψη, αξιοποίηση, ασφαλή διάθεση) θέτει στόχους και προσδιορίζει δέσμη απαραίτητων ενεργειών που πρέπει να αναληφθούν για εξασφάλιση της υλοποίησης της πολιτικής.

Το 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον φιλοδοξεί να θέσει με αποτελεσματικό τρόπο περιβαλλοντικούς στόχους και προτεραιότητες στην κατεύθυνση της αειφορίας.

Οδηγό για τη στρατηγική του προτεινόμενου 6ου προγράμματος δράσης αποτελέσει η γενική αξιολόγηση του 5ου προγράμματος ότι: αν και σημειώθηκε πρόοδος στη μείωση των επιπέδων ρύπανσης σε ορισμένες περιοχές, τα προβλήματα παρέμειναν και το περιβάλλον θα συνέχιζε να φθίνει και πρέπει:

- Να επιτευχθεί μεγαλύτερη πρόοδος στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- Να βελτιωθεί και να αποκτήσει βάθος η ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης στις οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές, που δημιουργούν τις πιέσεις στο περιβάλλον.
- Τα εμπλεκόμενα μέρη και οι πολίτες να αναλάβουν μεγαλύτερο βάρος στις προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Να δοθεί νέα ώθηση σε μέτρα με στόχο την αντιμετώπιση ορισμένων σοβαρών και επίμονων περιβαλλοντικών προβλημάτων, καθώς και ορισμένων αναδυόμενων ανησυχιών.

Συνοψίζοντας τα ειδικότερα σημεία των εκθέσεων, που αφορούν στην αξιολόγηση υλοποίησης του 5ου Προγράμματος για τα απόβλητα, έχουμε τις παρακάτω διαπιστώσεις, που αφορούν στη δεκαετή προσπάθεια:

«Οι ποσότητες των αποβλήτων έχουν αυξηθεί, η αποσύνδεση της παραγωγής αποβλήτων από την οικονομική ανάπτυξη επετεύχθη για ορισμένες χώρες και για ορισμένα ρεύματα αποβλήτων. Ο όγκος των αστικών αποβλήτων που παρήχθησαν, είναι εμφανώς μεγαλύτερος από το στόχο για το 2000, που τέθηκε στο 5ο Πρόγραμμα δράσης και ένα υψηλό ποσοστό βιοαποδομήσιμων αποβλήτων συνεχίζεται να διατίθεται σε χωματερές. Η χρήση ειδικών φόρων για τα απόβλητα εφαρμόζεται ολοένα και περισσότερο σε ορισμένα κράτη μέλη, αλλά κάτι τέτοιο δεν έχει ακόμη πλήρως ενσωματωθεί στα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων. Οι δραστηριότητες ανακύκλωσης αυξάνονται, ορισμένα κράτη έχουν ήδη πετύχει ποσοστά ανάκτησης και ανακύκλωσης στα υλικά συσκευασίας υψηλότερα των στόχων».

Στο 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων και διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί έναν από τους τομείς προτεραιότητας για δράση, με αντικειμενικό στόχο να διασφαλιστεί ότι η ανάλωση των ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων δεν θα υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα του περιβάλλοντος και θα επιτευχθεί η αποσύνδεση της χρήσης των πόρων από την οικονομική ανάπτυξη μέσω μιας σημαντικής βελτίωσης της αποδοτικότητας των πόρων, απεξάρτησης της οικονομίας από τους

υλικούς πόρους και πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων.

Τα απόβλητα προβλέπεται ότι θα συνεχίσουν να αυξάνονται εκτός αν αναληφθούν διορθωτικές δράσεις. Η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων πρέπει να αποτελεί καίριο στοιχείο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής προσέγγισης για τα προϊόντα. Χρειάζονται περαιτέρω μέτρα για ενθάρρυνση της ανακύκλωσης και ανάκτησης αποβλήτων. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι το κύτταρο της Τοπικής Δημοκρατίας και υποχρέωση τους είναι να επιδιώκουν την εμπλοκή στη διαδικασία σχεδιασμού όλων των φορέων και των κατόικων της περιοχής εξασφαλίζοντας την ευρύτερη δυνατή συναίνεση και συμβολή όλων των ενδιαφερομένων.

Το τοπικό επίπεδο είναι προσφορότερο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό διαχείρισης απορριμμάτων και η τοπική αυτοδιοίκηση είναι αναμφισβήτητη η κινητήρια δύναμη.

Η πολιτεία θα πρέπει να αναπτύξει «ολοκληρωμένα τοπικά προγράμματα Βιώσιμης Ανάπτυξης» σε πλείστες θεματικές ενότητες σε τοπικό επίπεδο και τότε θα προκύψει ως απόρροια της βιώσιμης ανάπτυξης το περιβάλλον που σήμερα μπορούν μόνο να ονειρεύονται οι πολίτες.

Αυτό όμως απαιτεί οπωσδήποτε αλλαγές στα καθιερωμένα πρότυπα ζωής και κατανάλωσης και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τέτοιες αλλαγές μπορούν να επέλθουν μόνο με τη σωστή πληροφόρηση, την περιβαλλοντική και κοινωνική ευαισθητοποίηση και την ουσιαστική ενεργοποίηση των κατοίκων, των εργαζομένων, των επενδυτών και των διοικούντων.

Ήδη πάντως, το Σχέδιο Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνιστά μια αφετηρία για να εργαστούμε όλοι μαζί ώστε το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη, (το περιβάλλον ως συστατικό στοιχείο της βιώσιμης ανάπτυξης), να βρουν τελικά στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα τη θέση που τους αξίζει, καθώς αποτελούν κύριο μέλημα, έγνοια και ανησυχία όλων των ευρωπαϊκών λαών. Μια ισχυρή κατοχύρωση τους στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα θα βοηθήσει μάλιστα σημαντικά την Ένωση να συνεχίσει το δύσκολο αγώνα που δίνει σε παγκόσμιο επίπεδο για την επίλυση των κρίσιμων οικολογικών προβλημάτων του πλανήτη και των αναπτυξιακών προβλημάτων της ανθρωπότητας.

Β. Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Στις 27/10/1997 υπογράφηκε η αριθμ. οικ: 113944/1994 Κοινή Υπουργική Απόφαση: Εθνικός Σχεδιασμός διαχείρισης στερεών αποβλήτων (Γενικές κατευθύνσεις της πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων) και στις 5/6/2000 υπογράφηκε η Αριθμ. οικ: 14312/1302 Κ.Υ.Α (Συμπλήρωση και εξειδίκευση της υπ' αριθμ. 113944/1944/1997 Κ.Υ.Α.).

Οι «γενικές κατευθύνσεις της πολιτικής διαχείρισης στερεών αποβλήτων» καθορίζονται στην Κ.Υ.Α 14312/1302/2000 η οποία αποσκοπεί, σε εφαρμογή των αρ. 12 και 13 του Ν. 1650/86, του αρ. 7 της 69728/824/96 Κ.Υ.Α και σε πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του αρ. 7 της οδηγίας 91/156/Ε.Ο.Κ και του αρ. 6 της οδηγίας 91/689/Ε.Ο.Κ., ώστε:

«με ένα πληρέστερο και αναλυτικότερο προσδιορισμό του Εθνικού σχεδιασμού διαχείρισης αποβλήτων, να επιτυγχάνεται η εφαρμογή ενιαίας, ολοκληρωμένης, οικολογικά ορθολογικής και βιώσιμης εθνικής πολιτικής στον τομέα διαχείρισης στερεών αποβλήτων».

Ο «Εθνικός σχεδιασμός» περιγράφει αναλυτικά τις εθνικές κατευθύνσεις και επιταγές για την οικολογικά ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, με την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και παράλληλα την περιγραφή των στόχων και μελλοντικών δράσεων σχετικά με τη διαχείριση των μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων, των επικινδύνων στερεών αποβλήτων και τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων.

Ειδικότερα για κάθε κατηγορία αποβλήτων παρουσιάζονται οι παραγόμενες ποσότητες αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο, (σημ. συνιστούν βάση αναφοράς για τους ποσοτικούς στόχους), οι υφιστάμενες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι στρατηγικές και πρακτικές, που ακολουθούνται για την διαχείριση αυτών, οι στόχοι και δράσεις σε κάθε επίπεδο (νομοθετικό, διοικητικό, τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιωτικής πρωτοβουλίας), που πρόκειται να αναληφθούν.

Για τη διασφάλιση της ποιότητας του εθνικού σχεδιασμού προβλέπεται η δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης ώστε να είναι ευχερής ο έλεγχος της υλοποίησης των στόχων και η αξιολόγηση των δράσεων.

Ο έλεγχος και η αξιολόγηση οδηγούν στην επανεξέταση των στόχων και κατ' αυτή την έννοια ο εθνικός σχεδιασμός αποτελεί τη βάση μακρόπνοου διαχειριστικού σχεδίου για τη διαρκή βελτίωση και την αειφόρο ανάπτυξη.

© Joia Correa / UNEP

Οι στόχοι και οι δράσεις αναφέρονται:

Α. Στην παύση λειτουργίας των ανεξέλεγκτων χωματερών με ταυτόχρονη αποκατάστασή τους.

Β. Στη δημιουργία συγχρόνων και ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων τελικής διάθεσης των αποβλήτων με Εργοστάσια Μηχανικής Ανακύκλωσης και Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων.

Γ. Στην προώθηση προγραμμάτων διαλογής στην πηγή.

Δ. Στην κατασκευή δικτύων σταθμών μεταφόρτωσης για την περιβαλλοντικά ασφαλή και οικονομικά συμφέρουσα μεταφορά των αποβλήτων.

Ε. Στην αντιμετώπιση των νοσοκομειακών αποβλήτων.

ΣΤ. Στην κατασκευή χωριστών χώρων απόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων.

Ζ. Στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης επικοινωνιακής στρατηγικής, που θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η. Στη συνεχή και επιστημονικά τεκμηριωμένη πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού ως προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής οποιουδήποτε σχεδιασμού (εθνικού ή τοπικού).

Ο σχεδιασμός διαχείρισης των οικιακών αποβλήτων σε επίπεδο χώρας βασίζεται στους εξής στόχους:

Α. Πρόληψη ή μείωση της παραγωγής απορριμμάτων (ποσοτική μείωση) καθώς και η μείωση της περιεκτικότητας τους σε επικίνδυνες ουσίες (ποιοτική βελτίωση). Τίθεται ως στόχος η βαθμιαία μείωση της ετήσιας αύξησης των παραγομένων αποβλήτων ανά κάτοικο.

Β. Επέκταση και εκσυγχρονισμός του δικτύου συλλογής και μεταφοράς των απορριμμάτων έτσι ώστε σύντομα να καλύπτει το σύνολο της χώρας. Ειδικότερος στόχος είναι η κάλυψη περιοχών όπου δεν γίνεται οργανωμένη συλλογή και των αναγκών που δημιουργούνται από τα περιφερειακά σχέδια διαχείρισης.

Γ. Αξιοποίηση των διαφόρων υλικών που περιέχονται στα οικιακά απόβλητα και ανάκτηση ενέργειας από τα παραγόμενα απορρίμματα με στόχο τη μείωση του ποσοστού τελικής διάθεσης. Όσον αφορά το βιοαποδομήσιμο κλάσμα, τίθεται ο στόχος της αξιοποίησης του 25% έως το έτος 2005.

Δ. Περιβαλλοντικά αποδεκτή τελική διάθεση του τμήματος των απορριμμάτων που δεν υπόκειται σε διεργασίες αξιοποίησης. Στόχος είναι η ίδρυση και λειτουργία Χ.Υ.Τ.Α.

Ε. Αποκατάσταση των χώρων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την τελική διάθεση των απορριμμάτων και δεν επιλέγονται για την μεταξέλιξη τους σε Χ. Υ. Τ.Α.

Απαιτούμενες δράσεις.

Α. Πρόληψη ή μείωση παραγωγής απορριμμάτων.

Εφαρμογή των απαραίτητων προτύπων και απαιτήσεων σε συνδυασμό με την υιοθέτηση κινήτρων και αντικινήτρων, που αφορούν στην παραγωγή και στην σύνθεση τους. Εφαρμογή κινήτρων και αντικινήτρων προς τους παραγωγούς

προϊόντων έτσι ώστε τα σχεδιαζόμενα και παραγόμενα προϊόντα να ευνοούν την επαναχρησιμοποίηση τους, την ανακύκλωση και τη μείωση των περιεχόμενων επικινδύνων ουσιών.

B. Επέκταση και εκσυγχρονισμός δικτύων συλλογής και μεταφοράς απορριμμάτων.

Προμήθεια εξοπλισμού. Οργάνωση - βελτιστοποίηση των συστημάτων. Κατασκευή Σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων σε επίπεδο περιφέρειας.

Γ. Αξιοποίηση διαφόρων υλικών, που περιέχονται στα απορίμματα.

Οργάνωση προγραμμάτων διαλογής στην πηγή με προτεραιότητα στα αστικά κέντρα.

Κατασκευή μονάδων ανακύκλωσης υλικών.

Κατασκευή μονάδων Μηχανικής Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης.

Κατασκευή μονάδων θερμικής επεξεργασίας.

Δ. Περιβαλλοντικά αποδεκτή τελική διάθεση.

Εκπόνηση μελετών για την εξεύρεση κατάλληλων χώρων και κατασκευή Χ.Υ.Τ.Α.

Ε. Επανεένταξη αποκατάσταση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης.

Καταγραφή των χώρων σε επίπεδο χώρας.

Παύση λειτουργίας και Αποκατάσταση των χώρων με πρώτη προτεραιότητα τους χώρους των μεγάλων πόλεων.

Στ. Υποστηρικτικές δράσεις.

Προγράμματα πληροφόρησης και ενημέρωσης του κοινού.

Προγράμματα καταγραφής της ποιοτικής σύστασης των απορριμμάτων και των ποσοτήτων ανά πηγή προέλευσης και κατηγορία.

Γ. ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

Τα υλικά γυαλί- χαρτί- μέταλλο- πλαστικό συνιστούν το 37,5% κ.β των απορριμμάτων (σημ.: οι αναλύσεις αφορούν σε απόβλητα που συλλέγονται από τους δήμους, άρα είναι ορθότερο να θεωρούμε ότι πρόκειται για μη επικίνδυνα αστικά απόβλητα).

Υπάρχουν συνεπώς 1.500.000 τόνοι ετησίως υλικών εν δυνάμει ανακυκλώσιμων.

Σε ότι αφορά τις συσκευασίες εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν ποσοστό 20% των απορριμμάτων.

Στοιχεία για την ανακύκλωση σε επίπεδο χώρας:

Γυαλί			Χαρτί		Κουτιά αλουμινίου	
Έτη	Ποσότητα (τόν.)	Ποσοστό ανακύκλωσης (%)	Ποσότητα (τόν.)	Ποσοστό ανακύκλωσης (%)	Ποσότητα (τόν.)	Ποσοστό ανακύκλωσης (%)
1995	40.000	35	280.000	32	4.500	34
1996	39.000	29	265.000	29	4.700	35
1997	40.000	26	260.000	28	4.700	35

Η ανακύκλωση πλαστικών εκτιμάται σε ποσοστό 5%.

Στόχοι

- Πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων από συσκευασίες.
- Μείωση της τελικής διάθεσης των αποβλήτων συσκευασιών ή άλλων προϊόντων με ενθάρρυνση κατά προτεραιότητα της επαναχρησιμοποίησης, της ανάκτησης υλικών και ανακύκλωσης, της αξιοποίησης των αποβλήτων των συσκευασιών με ανάκτηση ενέργειας.
- Εφαρμογή της αρχής ο «ρυπαίνων πληρώνει».
- Ανάδειξη της ευθύνης όλων των εμπλεκόμενων μερών, δημοσίων και ιδιωτικών.

Ποσοτικοί στόχοι για την αξιοποίηση-επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων των συσκευασιών.

Ως προς την αξιοποίηση των αποβλήτων συσκευασίας (ανακύκλωση-ανάκτηση ενέργειας) ο Ν. 2939/2001 «Συσκευασίες και άλλες διατάξεις» στο άρθρο 10 παρ. 1α, 1β έχει τους ποσοτικούς στόχους για την αξιοποίηση επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων των συσκευασιών που είναι:

- Μέχρι 31-12-2005 πρέπει να αξιοποιείται τουλάχιστον το 50% κ.β των αποβλήτων συσκευασίας με ανώτατο όριο το 65%.
- Στο πλαίσιο του ίδιου στόχου και για το ίδιο διάστημα πρέπει να ανακυκλώνεται από το σύνολο των υλικών συσκευασίας τουλάχιστον το 25% κ.β με ανώτατο όριο το 45%. Στο ποσοστό αυτό πρέπει να ανακυκλώνεται τουλάχιστον το 15% κάθε υλικού συσκευασίας.

Δ. ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΑΠΟΔΟΜΗΣΙΜΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΟΥΣ Χ.Υ.Τ.Α.

Η υπ' αρ. Η.Π 29407/3508/2002 Κ.Υ.Α «Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων» στο άρθρο 4 με τίτλο «Εθνική στρατηγική για την μείωση των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων στους Χ.Υ.Τ.Α.» και ειδικότερα στην παράγραφο 1 αυτής αναφέρει:

1. Η εθνική στρατηγική για τη μείωση των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που προορίζονται για τους χώρους υγειονομικής ταφής (Χ.Υ.Τ.Α) προσδιορί-

ζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς του Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και περιλαμβάνει τη λήψη των αναγκαίων και κατάλληλων μέτρων για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- a) Μέχρι τις 16 Ιουλίου 2010 τα βιοαποδομήσιμα αστικά απόβλητα που προορίζονται για χώρους υγειονομικής ταφής πρέπει να μειωθούν στο 75% της συνολικής (κατά βάρος) ποσότητας των βιοαποδομήσιμων αστικών

αποβλήτων που είχαν παραχθεί το 1995 ή το τελευταίο προ του 1995 έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα τυποποιημένα στοιχεία της Eurostat.

- b) Μέχρι τις 16 Ιουλίου 2013 τα βιοαποδομήσιμα αστικά απόβλητα που προορίζονται για χώρους υγειονομικής ταφής πρέπει να μειωθούν στο 50% της συνολικής (κατά βάρος) ποσότητας των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που είχαν παραχθεί το 1995 ή το τελευταίο προ του 1995 έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα τυποποιημένα στοιχεία της Eurostat.
- c) Μέχρι τις 16 Ιουλίου 2020 τα βιοαποδομήσιμα αστικά απόβλητα που προορίζονται για χώρους υγειονομικής ταφής πρέπει να μειωθούν στο 35% της συνολικής (κατά βάρος) ποσότητας των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που είχαν παραχθεί το 1995 ή το τελευταίο προ του 1995 έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα τυποποιημένα στοιχεία της Eurostat.

Ε. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΣΔΚΝΑ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ **ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ**

1. Παραγόμενες ποσότητες απορριμμάτων στην Αττική

Στην Αττική παράγονταν (στοιχεία έτους 1999), 1.775.000 τόνοι αστικά στερεά απόβλητα (Α.Σ.Α), από τα οποία το 95%, δηλαδή 1.685.000 τόνοι, οδηγούνταν στον ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων ενώ οι 90.000 τόνοι απορρίπτονταν, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους (80.000) σε 15 ανεξέλεγκτες χωματερές της ηπειρωτικής Αττικής, εντοπιζόμενες κυρίως στη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής. Παράγονταν επίσης και οδηγούνταν στον ΧΥΤΑ, 110.000 τόνοι αφυδατωμένης και χωνεμένης ιλύος από το κέντρο επεξεργασίας λυμάτων της Ψυτάλλειας και από το κέντρο βιολογικού καθαρισμού βοθρολυμάτων της Μεταμόρφωσης. Από την πιο πάνω παραγόμενη ποσότητα των Α.Σ.Α. οι 1.765.000 τόνοι καλύπτονταν από το διαχειριστικό σχέδιο του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α., για την ηπειρωτική Αττική (περιλαμβανομένων των νησιών Σαλαμίνας και Αίγινας) μεταφερόμενοι στις εγκαταστάσεις του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α., ενώ οι υπόλοιποι αφορούν μικρές γεωγραφικές ενότητες, που αντιμετωπίζουν σε τοπικό επίπεδο το πρόβλημα (Τροιζηνία, Πόρος, Αγκίστρι, Μέθανα, Σπέτσες, Ύδρα, Κύθηρα και Αντικύθηρα).

Σημειώνεται ότι από τους 1.685.000 τόνοι απορριμμάτων που οδηγήθηκαν το 1999 στον ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων, οι 1.248.000 τόνοι αφορούσαν οικιακά απορρίμματα, οι 240.000 τόνοι εμπορικά δημοτικά, οι 85.000 τόνοι ιδιωτικά (εμπορικά, βιοτεχνικά, βιομηχανικά) απορρίμματα, 96.000 τόνοι ογκώδη δημοτικά και οι 16.000 τόνοι απορρίμματα κήπων, δένδροστοιχιών και πάρκων (πράσινα).

Από τα απορρίμματα αυτά (από τους 1.685.000 τόννους, που οδηγούνταν στο ΧΥΤΑ Α.Λ.) οι 1.248+240+40 χιλ. τόνοι (το 90,7%) χαρακτηρίζονται ως «οικιακά και προσομοιάζοντα με αυτά» και επιδέχονται (μαζί με τις ιλύες, τα «πράσινα» και ένα μέρος των ογκωδών) επεξεργασία με στόχο την ανακύκλωση σε ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις διάθεσης απορριμμάτων (ΟΕΔΑ), δηλαδή σε εργοστάσια μηχανικής ανακύκλωσης-κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ) καθένα από τα οποία συνοδεύεται και από ένα χώρο υγειονομικής ταφής των υπολειμμάτων του. Αντίστοιχα από τους 1.765 χιλ. τόννους, που εντάσσονται στο διαχειριστικό σχέδιο του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α για την ηπειρωτική Αττική, οι (1.765 x 0,907=) 1.600 χιλ. τόνοι αποτελούν οικιακά και προσομοιάζοντα με αυτά απορρίμματα.

2. Μεταφόρτωση των απορριμμάτων

Η μεταφόρτωση των δημοτικών οικιακών απορριμμάτων γίνεται κυρίως από τον ΕΣΔΚΝΑ μέσω του ΣΜΑ Σχιστού εφοδιασμένου με πάγιες ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις [διακινούμενου φορτίου περίπου 2.000 τόνοι/ημέρα (πέντε ημέρες/εβδομάδα) ήτοι 300.000 τόνοι/έτος, έπειτα από την πρόσφατη επαύξηση του προγράμματος λειτουργίας του] και των τοπικών ΣΜΑ Καλλιθέας και Βύρωνα με βαρυτική εκκένωση των απορριμμάτων στο ειδικό όχημα μεταφόρτωσης και μεταφοράς (διακινούμενου φορτίου 1.400 τόνοι α-

νά εβδομάδα). Μεταφόρτωση με δικό τους εξοπλισμό εκτελούν επίσης αρκετοί μεμονωμένοι Δήμοι, όπως Χαλάνδρι, Νέα Μάκρη, Ελληνικό, Γλυφάδα, Αίγινα, Ραφήνα κ.α καθώς και οι Δήμοι Δάφνης και Βιλλίων με τη βοήθεια του ΕΣΔΚΝΑ, ήτοι περίπου 65.000 τόννοι/έτος. Συνολικά δηλαδή οδηγούνται στο ΧΥΤΑ Δυτικής Αττικής με μεταφόρτωση το 21,5% των απορριμμάτων, που καταλήγουν στο ΧΥΤΑ Δ. Αττικής και περίπου το 20% των απορριμμάτων του συνόλου της Αττικής.

3. Τελική διάθεση των απορριμμάτων

Η τελική διάθεση των απορριμμάτων εκτελείται κατά 95% στο ΧΥΤΑ Δυτ. Αττικής (Άνω Λιοσίων) με τη μέθοδο της υγειονομικής ταφής από τον ΕΣΔΚΝΑ. Η υπόλοιπη ποσότητα διατίθεται σε ημιελεγχόμενες ή ανεξέλεγκτες χωματερές (22 συνολικά στην ηπειρωτική Αττική) με τις γνωστές συνέπειες για το περιβάλλον και τη Δημόσια Υγεία. Παράλληλα ολοκληρώνονται και τα έργα αποκατάστασης των δύο μεγάλων παλαιών χώρων διάθεσης απορριμμάτων Άνω Λιοσίων και Σχιστού Περάματος.

4. Εργοστάσιο Μηχανικής Ανακύκλωσης

Το 2002 ο ΕΣΔΚΝΑ ολοκλήρωσε την κατασκευή του Εργοστασίου Μηχανικής Ανακύκλωσης Απορριμμάτων στην περιοχή Άνω Λιοσίων δυναμικότητας 1.200 τόννων απορριμμάτων +300 τόννων λάσπης (τη συνολικά παραγόμενη από την α' φάση) από τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων της Ψυττάλειας +130 τόννοι πράσινων απορριμμάτων. Πρόκειται για το μεγαλύτερο σε μέγεθος και το πλέον σύγχρονο τεχνολογικά έργο του είδους του στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων παρόμοιων έργων στον κόσμο. Χρηματοδοτήθηκε από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους. Βρίσκονταν στη φάση της δοκιμαστικής λειτουργίας πριν πληγεί σε ένα μικρό του μέρος από την κατολίσθηση (Μάρτιος) μέρους του ΧΥΤΑ Δ. Αττικής. Ολοκληρώθηκε η απομάκρυνση περίπου 400.000 m³ των εισελθόντων σε αυτό απορριμμάτων από το ΧΥΤΑ. Ολοκληρώθηκε η αποκατάσταση των προκληθεισών βλαβών, έγινε η επανηλεκτροδότηση του εργοστασίου και εντός της επομένης εβδομάδας θα συνεχίσει η δοκιμαστική λειτουργία του εργοστασίου, η οποία θα γίνει μικρό χρονικό διάστημα **άνευ** και στη συνέχεια **μετά** φορτίου απορριμμάτων έως την πλήρη δυναμικότητα του.

Στη συνέχεια θα συνεχίσει η δοκιμαστική του λειτουργία και οπωσδήποτε **πριν** την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων θα βρίσκεται σε πλήρη και αποδοτική λειτουργία. Με τη λειτουργία αυτού του Εργοστασίου εξασφαλίζεται ο στόχος του εθνικού σχεδιασμού για την αξιοποίηση έως το 2005 του 25% του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των απορριμμάτων για την Αττική, όπως επίσης εξασφαλίζεται από το 2004 ο στόχος που θέτει η Ε.Ε για το 2010 ότι θα πρέπει να μειωθεί κατά 25% το βιοαποδομήσιμο κλάσμα, που οδηγείται σε ΧΥΤΑ. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι εμπροθέσμως η Αττική θα πληροί τους τεθέντες στόχους του εθνικού σχεδιασμού και της κοινοτικής στρατηγικής έξι χρόνια νωρίτερα.

5. Διαλογή στην πηγή

Προγράμματα διαλογής στην πηγή εκτελούνται από τον ΕΣΔΚΝΑ σε συνεργασία με 50 δήμους (διαλεγόμενο υλικό το χαρτί).

6. Θερμική καταστροφή Νοσοκομειακών Αποβλήτων

Ο ΕΣΔΚΝΑ από το 1986 είναι ο φορέας που διαχειρίζεται Νοσοκομειακά Απόβλητα. Το 1986 κατασκεύασε και λειτούργησε τον πρώτο κλίβανο θερμοκαταστροφής δυναμικότητας περίπου 600kg/h συλλέγοντας από Νοσοκομεία της Αττικής τα υψηλού παθογόνου παράγοντα απόβλητα τους. Για τη μεταφορά τους διέθετε δύο ειδικά προς τούτο οχήματα ψυγεία.

Το 2001 ολοκλήρωσε την κατασκευή της πρώτης μεγάλης βιομηχανικής κλίμακας εγκατάσταση της χώρας, από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, δυναμικότητας 30 τόννων/ημέρα (24 ωρών). Η εγκατάσταση αυτή λειτουργεί από τον Ιούνιο του 2002 και η δυναμικότητα της επαρκεί για την αποτέφρωση σχεδόν του συνόλου των Νοσοκομειακών αποβλήτων της Χώρας για την επόμενη πενταετία, κατά την εκτίμηση μας έπειτα από μελέτη του θέματος.

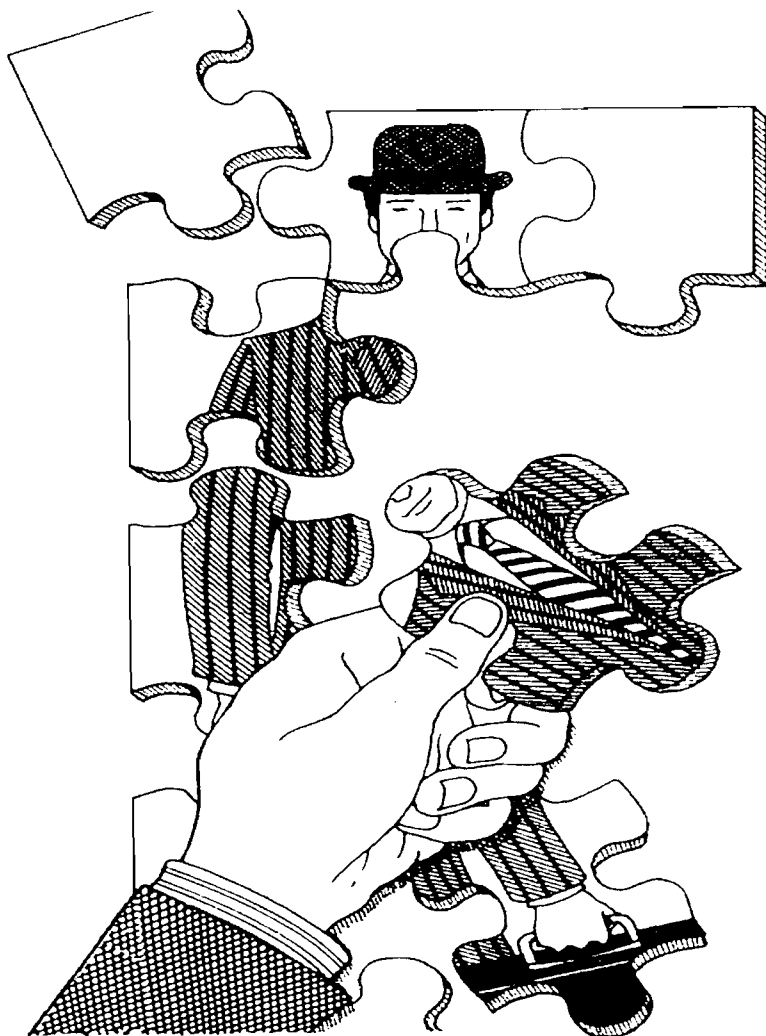
Για τη συλλογή και μεταφορά των Νοσοκομειακών αποβλήτων διαθέτει τέσσερα (4) ειδικά οχήματα ψυγεία για την Αττική.

Ήδη από τις αρχές του έτους εξυπηρετεί επίσης το Π.ε.Σ.Υ. Στερεάς Ελλάδας. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η μονάδα θερμοκαταστροφής του ΕΣΔΚΝΑ καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις του εθνικού σχεδιασμού όχι μόνον της Αττικής αλλά σχεδόν του συνόλου της χώρας και κατ' επέκταση καλύπτει πλήρως ως προς το σκέλος αυτό τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ένα έργο πρότυπο και για τα άλλα κράτη-μέλη. Δυστυχώς όμως παρά τις μεγάλες μας προσπάθειες για συνεργασία με τα Νοσοκομεία (Κρατικά και Ιδιωτικά) της Αττικής που, σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, παράγουν 20,4 τόννους/ημέρα, ήτοι περίπου 612 τόννους/μήνα, μόνο το 15% περίπου από αυτά, συλλέγονται και αποτεφρώνονται στην εγκατάσταση αποτέφρωσης του ΕΣΔΚΝΑ, γεγονός που συνεπάγεται την οικονομική επιβάρυνση του ΕΣΔΚΝΑ περίπου τριών εκατομμυρίων ευρώ το χρόνο. Τα παραπάνω οφείλονται στο γεγονός ότι σημαντικό μέρος των Υγειονομικών Μονάδων της Αττικής δεν συνεργάζονται με τον ΕΣΔΚΝΑ (πιθανόν λόγω ελλειπών ενδονοσοκομειακής διαχείρισης τους). Ειδοποιήσαμε εγγράφως τους Δήμους της Αττικής, το κύριο μέρος των οποίων είναι μέλη μας, να μην συλλέγουν με τα απορριμματοφόρα τους, ως κοινά απορρίμματα τα νοσοκομειακά απορρίμματα και να μην τα μεταφέρουν στο ΧΥΤΑ, δεδομένου ότι εκθέτουν, τόσο τους δικούς μας εργαζόμενους (κατ' επανάληψη έχουν κάνει προς τούτο στάση εργασίας) αλλά και τους δικούς τους εργαζόμενους, σε κινδύνους για την υγεία τους αλλά η κατάσταση δε βελτιώθηκε καθόλου.

Τέλος μόλις την 1/10/03 εκδόθηκε σχετική ΚΥΑ για τη διαχείριση των μολυσματικών απορριμμάτων (η οποία όμως θα ισχύσει από 1/3/2004) η οποία ελπίζουμε ότι θα υποχρεώσει στη λήψη των απαραίτητων μέτρων από τους παραγωγούς των μολυσματικών αποβλήτων και θα αρχίσει η λύση αυτού του τόσο σημαντικού προβλήματος για την προστασία της Δημόσιας Υγείας και των εργαζομένων.

ΣΤ. Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ **ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ** **ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ**

Κατά την περίοδο τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων και της Παραολυμπιάδας αλλά και πριν και μετά από αυτούς, αναμένεται δραστική ποσοτική αύξηση της παραγωγής των απορριμμάτων. Αναμένεται επίσης και σημαντική μεταβολή της ποιοτικής τους σύστασης με πολύ σημαντική αύξηση των ποσοστών κυρίως χαρτιού, πλαστικού και αλουμινίου, γεγονός που θα αυξήσει πολύ σημαντικά και τον όγκο των απορριμμάτων.

Η αύξηση θα είναι ουσιαστική για όλους τους Δήμους της Αττικής αλλά ιδιαίτερα για τους Ολυμπιακούς Δήμους αναμένεται ότι θα είναι εκρηκτική.

Οι διαθέσιμες υποδομές τους, κυρίως ο εξοπλισμός και το ανθρώπινο δυναμικό, που, ως γνωστόν, επαρκούν οριακά, ή είναι ανεπαρκείς σε σημερινές συνθήκες θα δοκιμαστούν έντονα και είναι αμφίβολη η αποτελεσματική ανταπόκριση τους. Ο έγκαιρος λεπτομερής σχεδιασμός και η απαραίτητη τόνωση και εμπλουτισμός τους σε εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό κατά την περίοδο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2004, είναι απαραίτητη, όπως απαραίτητο είναι, τα έκτακτα σχέδια με τον απαραίτητο προγραμματισμό, να παισιωθούν από τα αναγκαία σχέδια δοκιμών συστηματικής συντήρησης υπάρχοντος εξοπλισμού καθώς από την προβλεπόμενη εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά και να προσφέρουν τελικά καθαρές πόλεις.

Ο Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. ως τελικός αποδέκτης του συνόλου των απορριμμάτων, θα κληθεί να αντιμετωπίσει ακόμα μεγαλύτερη πίεση καθόσον εκτός από τα απορρίμματα των Δήμων θα υποδέχεται και εκείνα από τις αθλητικές εγκαταστάσεις, τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας και τις εγκαταστάσεις υποστήριξης και λοιπών υπηρεσιών του «ΑΘΗΝΑ 2004».

Δεν έχει πάντως ακόμη ολοκληρωθεί το σχέδιο για τους Δήμους στην εφαρμογή του οποίου ο ΕΣΔΚΝΑ διαθέτοντας εξειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό μπορεί να συνδράμει ουσιαστικά με συντονιστικό (και όχι μόνο) ρόλο ώστε να επιτευχθεί ο σημαντικός στόχος για καθαρές πόλεις κατά την περίοδο της τέλεσης των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Ζ. ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΔΚΝΑ

Ο ΕΣΔΚΝΑ έχει υποβάλλει τρεις αιτήσεις έργων στο Ταμείο Συνοχής του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Η πρώτη αίτηση αφορά στην μελέτη - κατασκευή και παράδοση σε πλήρη λειτουργία, ενός Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Σ.Μ.Α) στην περιοχή του Ελαιώνα Αττικής, σε διατιθέμενη επιφάνεια 20.000 m² περίπου, προϋπολογισμού 15.261.970 Ευρώ.

Η δεύτερη αφορά την κατασκευή του 2ου Χ.Υ.Τ.Α. Δυτικής Αττικής στη Φυλή προϋπολογισμού 53.345.000 Ευρώ.

Και η τρίτη αφορά προτεινόμενη ομάδα έργων, που αποτελείται από τρία (3) έργα, δηλαδή τρεις (3) ΣΜΑ, εκ των οποίων ένας θα είναι τοπικός. Το σύνολο του προϋπολογισμού και των τριών έργων είναι 26.849.550 Ευρώ.

1. Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) Αθήνας και ομόρων Δήμων

Το έργο αφορά στην μελέτη - κατασκευή και παράδοση σε πλήρη λειτουργία, ενός Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Σ.Μ.Α) στην περιοχή του Ελαιώνα Αττικής, σε διατιθέμενη επιφάνεια 20.000 m² περίπου. Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 15.621.000 Ευρώ. Ο ΣΜΑ προβλέπεται να εξυπηρετήσει τους κάτωθι Ο.Τ.Α, ως πλέον όμορους στην υπόψη θέση:

- Τον Δ. Αθήνας (κατά τα 3/4 περίπου της παραγόμενης ημερήσιας ποσότη-

τας απορριμμάτων του)

- Τον Δ. Αιγάλεω
- Τον Δ. Αγ. Βαρβάρας
- Τον Δ. Μοσχάτου
- Τον Δ. Ταύρου
- Τον Δ. Αγ. Ιωάν. Ρέντη.

Η μέση δυναμικότητα του ΣΜΑ θα είναι εν γένει 970 tn/day σε απορρίμματα οικιακού τύπου, καθώς και 166 tn/day φορτίο ογκωδών και 55 tn/day πρασίνων. Θα πρέπει όμως εδώ να σημειωθεί ότι ο ΣΜΑ θα μελετηθεί και κατασκευασθεί για δυναμικότητα μέγιστου φορτίου σύμμεικτων απορριμμάτων 1.265 tn/day, για αντιμετώπιση της ημέρας αιχμής τυπικής εβδομάδας και για διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του όλου συστήματος.

2. 2ος Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ)

Δυτικής Αττικής στη Φυλή

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 53.345.000 Ευρώ. Ο υπό μελέτη χώρος συνολικής έκτασης 900 στρεμμάτων («ενεργός» Χ.Υ.Τ.Α. έκτασης 660 στρεμμάτων περίπου) είναι ικανής χωρητικότητας για την κάλυψη των αναγκών των επιμέρους Ο.Τ.Α. της Δυτικής Αττικής για χρονικό διάστημα που ξεπερνά την 15ετία, με την πρόβλεψη ότι ο εν λόγω Χ.Υ.Τ.Α., κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας του, θα παραλαμβάνει και ποσότητα απορριμμάτων από την Ανατολική Αττική στην περίπτωση που τα Έργα Διαχείρισης Απορριμμάτων, που προβλέπονται από τη Μελέτη Περιφερειακού Σχεδιασμού για την περιοχή αυτή, δεν υλοποιηθούν παράλληλα με την κατασκευή του εξεταζόμενου 2ου Χ.Υ.Τ.Α. Δυτικής Αττικής.

Για το λόγο αυτό, η δυναμικότητα σχεδιασμού της εγκατάστασης λαμβάνεται ίση με **1.072.500 τόννους ετησίως** στο δυσμενέστερο σενάριο λειτουργίας του χώρου.

Η κατασκευή του εν λόγω Χ.Υ.Τ.Α. θα πραγματοποιηθεί σε δύο Φάσεις Α' και Β' με επιπλέον διαχωρισμό των Φάσεων σε επιμέρους κύτταρα. Με τον τρόπο αυτό:

παρέχεται ευελιξία στην αντιμετώπιση της σταδιακής αύξησης της προσκομιζόμενης ποσότητας απορριμμάτων από κατασκευαστικής άποψης, ο πυθμένας του χώρου όπως διαμορφώνεται μετά τη στεγανοποίηση του, δεν πρέπει να παραμένει εκτεθειμένος για μεγάλο χρονικό διάστημα και έτσι αποφεύγονται αστοχίες της στεγάνωσης λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών.

Ειδικότερα, η έναρξη λειτουργίας του εν λόγω Χ.Υ.Τ.Α. πραγματοποιείται από την **Α' Φάση, ενεργού έκτασης 350 στρεμμάτων, που αποτελεί την εξεταζόμενη (από την παρούσα Μελέτη) επένδυση**. Η Α' Φάση διαχωρίζεται σε τρία (3) επιμέρους κύτταρα Α1 έκτασης 205 στρεμμάτων, Α2 75 στρεμμάτων και Α3 70 στρεμμάτων. Μετά την πλήρωση της Α' Φάσης, η λειτουργία του Χ.Υ.Τ.Α. θα συνεχιστεί στη Β' Φάση, ενεργού έκτασης 310 στρεμμάτων.

Επισημαίνεται ότι η ποσότητα, η σύνθεση και ο ρυθμός μεταφοράς των απορριμμάτων στον Χ.Υ.Τ.Α. αποτελούν βασικές παραμέτρους σχεδιασμού του, οι οποίες καθορίζουν, τη διάρκεια λειτουργίας (ζωής) του χώρου δεδομένης της έκτασης και της χωρητικότητας του, τα απαιτούμενα έργα υποδομής και τον απαραίτητο εξοπλισμό για την ορθολογική λειτουργία του και το απασχολούμενο προσωπικό.

3. Τοπικός Σταθμός Μεταφόρτωσης ογκωδών απορριμμάτων και πράσινου Σχιστού

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 4.043.620 Ευρώ. Το έργο αφορά την μελέτη - κατασκευή και παράδοση σε πλήρη λειτουργία, ενός Τοπικού Σταθμού Μεταφόρτωσης Ογκωδών Απορριμμάτων και Πρασίνων (Τ.Σ.Μ.Α) στην περιοχή του Σχιστού και την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού συμπίεσης-μεταφοράς στο χώρο διάθεσης.

Ο προβλεπόμενος σταθμός, θα εξυπηρετήσει τους Δήμους του ΕΣΔΚΝΑ, ο οποίος είναι και ο φορέας λειτουργίας του έργου, ενώ θα παρέχει συμπληρωματικές υπηρεσίες και λειτουργίες σε αυτές του ήδη υπάρχοντος ΣΜΑ του ΕΣΔΚΝΑ, ο οποίος βρίσκεται σε γειτονική θέση.

Το γήπεδο του υπό μελέτη ΣΜΑ τοποθετείται σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλης, εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Περάματος και έχει έκταση περίπου 7,5 στρ. Στην περιοχή του έργου και σε γειτονική έκταση 40 στρ. περίπου, δίπλα ακριβώς στην λεωφόρο Σχιστού, λειτουργεί ήδη από το 1991 ο Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων Σχιστού με Φορέα Υλοποίησης και Λειτουργίας του Έργου τον ΕΣΔΚΝΑ.

Ο νέος σταθμός έρχεται να καλύψει τις ανάγκες αυτές, λειτουργώντας συμπληρωματικά στον υφιστάμενο του Σχιστού. Τα ογκώδη απορρίμματα των ΟΤΑ - μελών του ΕΣΔΚΝΑ θα τυγχάνουν καλύτερης και αποδοτικότερης διαχείρισης, αφού με τη λειτουργία του υπό μελέτη σταθμού, ο όγκος των απορριμμάτων αυτών θα περιορίζεται μέσω τεμαχισμού και συμπίεσης τους, διευκολύνοντας έτσι τη διαδικασία μεταφόρτωσης και υγειονομικής ταφής τους και καθιστώντας τα φιλικότερα προς το περιβάλλον.

Ημερησίως, λοιπόν, ο σταθμός θα διαχειρίζεται κατά μέσο όρο περί τους $1.410 / 6 = 235$ tn. Επομένως, είναι σταθμός ΜΕΣΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ, εφόσον οι Σ.Μ.Α. με ημερήσια δυναμικότητα 150 - 500 tn, θεωρούνται μέσης δυναμικότητας. Για τον υπό μελέτη σταθμό προβλέπεται μεταφόρτωση των απορριμμάτων σε ημιρυμουλκούμενα container με ενσωματωμένο συμπιεστή.

4. Εγκατάσταση και λειτουργία λειοτεμαχιστών

Για τη λειτουργία του υπό μελέτη σταθμού προβλέπεται η εγκατάσταση δύο λειοτεμαχιστών (η προμήθεια τους αποτελεί αντικείμενο άλλης εργολαβίας και έχει ολοκληρωθεί), ώστε ο ένας να λειτουργεί εφεδρικά σε περίπτωση βλάβης ή συντήρησης του άλλου. Σε έκτακτες περιπτώσεις υπάρχει η περίπτωση να λειτουργήσουν και οι δύο λειοτεμαχιστές. Για καθέναν από αυτούς προβλέπεται δυνατότητα επεξεργασίας πάνω από 50 tn/h ογκωδών απορριμμάτων ο καθένας.

5. Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων ΑΛΙΜΟΥ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 11.772.940 Ευρώ. Το έργο αφορά την μελέτη - κατασκευή και παράδοση σε πλήρη λειτουργία, ενός Κεντρικού Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Κ.Σ.Μ.Α) στην περιοχή Αλίμου - Ελληνικού.

Το προτεινόμενο έργο βρίσκεται στο νομό Αττικής εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αλίμου της Νομαρχίας Αθηνών. Η εξεταζόμενη θέση βρίσκεται στο πλάτωμα του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, πλησίον του Β' Δημοτικού Γυμναστηρίου Αλίμου.

Ο προβλεπόμενος σταθμός, θα εξυπηρετήσει τους Δήμους του ΕΣΔΚΝΑ, ο οποίος είναι και ο φορέας λειτουργίας του έργου.

Η εξεταζόμενη εγκατάσταση προβλέπεται να εξυπηρετήσει τους δήμους: Αλίμου, Παλαιού Φαλήρου, Αργυρούπολης, Ηλιούπολης, Γλυφάδας και Ελληνικού, με συνολικό πληθυσμό 213.479 κατοίκους, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΚΣΜΑ ΑΛΙΜΟΥ - ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ: ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΙ ΟΤΑ	
Δήμος/Κοινότητα	Πληθυσμός
Αλίμου	32.024
Π. Φαλήρου	61.371
Αργυρούπολης	31.530
Γλυφάδας	80.409
Ηλιούπολης	75.037
Ελληνικού	13.517
ΣΥΝΟΛΟ	293.888

6. Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων Κηφισιάς

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 11.033.000 Ευρώ. Το έργο αφορά την μελέτη - κατασκευή και παράδοση σε πλήρη λειτουργία, ενός Κεντρικού Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Κ.Σ.Μ.Α) στην περιοχή της Κηφισιάς.

Το προτεινόμενο έργο βρίσκεται στο νομό Αττικής εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Κηφισιάς της Νομαρχίας Αθηνών. Η εξεταζόμενη θέση βρίσκεται πλησίον της Εθνικής Οδού Αθηνών - Θεσσαλονίκης, βορειοανατολικά του Κέντρου Βιολογικού Καθαρισμού Λυμάτων Μεταμόρφωσης.

Ο προβλεπόμενος σταθμός, θα εξυπηρετήσει τους Δήμους του ΕΣΔΚΝΑ, ο οποίος είναι και ο φορέας λειτουργίας του έργου.

Η εξεταζόμενη εγκατάσταση προβλέπεται να εξυπηρετήσει τους δήμους: Κηφισιάς, Μεταμόρφωσης, Λυκόβρυσης Πεύκης, Νέας Ερυθραίας, με συνολικό πληθυσμό 97.163 κατοίκους, όπως φαίνεται στον πίνακα, που ακολουθεί:

ΚΣΜΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ: ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΙ ΟΤΑ	
Δήμος/Κοινότητα	Πληθυσμός
Κηφισιάς	39.166
Μεταμόρφωσης	21.052
Λυκόβρυσης	5.965
Πεύκης	17.987
Ν. Ερυθραίας	12.993
ΣΥΝΟΛΟ	97.163

7. Πρόγραμμα αποκατάστασης λατομείων

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1817/12-9-02 τροποποίηση της 15420/3278/23-6-2000 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων παρέχεται η δυνατότητα στον Οργανισμό Αθήνας (ΟΡΣΑ), που έχει την ευθύνη του προγράμματος αποκατάστασης ανενεργών λατομείων, να αναθέτει την αποκατάσταση τους και στον ΕΣΔΚΝΑ πλέον των φορέων εκτέλεσης των μεγάλων δημοσίων έργων της Αττικής, όπως ίσχυε πριν την ανωτέρω τροποποίηση.

Σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στα γραφεία του ΟΡΣΑ την 25-9-2002, ο ΕΣΔΚΝΑ εξέφρασε ενδιαφέρον για την ανάληψη από μέρους του της υλοποίησης ενός προγράμματος αποκατάστασης ανενεργών λατομείων της Αττικής, που ο ΟΡΣΑ είχε συμπεριλάβει στον σχεδιασμό του. Προς υλοποίηση των ανωτέρω η υπηρεσία μας ενήργησε προς την κατεύθυνση εξεύρεσης των πλέον πρόσφορων λατομικών χώρων, προκειμένου να επιταχυνθεί η έναρξη υποδοχής αδρανών υλικών, και να αντιμετωπιστεί το οξύ πρόβλημα διαχείρισης τέτοιων υλικών στο Νομό Αττικής.

Στα πλαίσια της παραπάνω διερεύνησης εξετάστηκε απ' την πλευρά μας, η καταλληλότητα αρκετών λατομικών χώρων, προκειμένου να συμπεριληφθούν σε πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ Οργανισμού Αθήνας και ΕΣΔΚΝΑ.

Σήμερα προχωρά το πρόγραμμα αποκατάστασης με χρήση αδρανών υλικών στα εξής ανενεργά λατομεία:

Α) «Κακόρεμα» στα διοικητικά όρια του Δήμου Βύρωνα.

Στο συγκεκριμένο λατομείο έχει αρχίσει η αποκατάσταση σε συνεργασία με τον Δήμο Βύρωνα. Για το σκοπό αυτό έχει συνταχτεί και υποβληθεί στον ΟΡΣΑ η «μελέτη μορφολογικής και βλαστικής αποκατάστασης του ανενεργού λατομείου Κακορέματος» και έχει υπογραφεί πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ ΕΣΔΚΝΑ και ΟΡΣΑ.

Β) «Μουσαμά» στα διοικητικά όρια του Δήμου Άνω Λιοσίων.

Πρόσφατα ξεκίνησε η αποκατάσταση του εν λόγω λατομείου με χρήση αδρανών υλικών. Για το σκοπό αυτό έχει υποβληθεί στον ΟΡΣΑ η «μελέτη μορφολογικής και βλαστικής αποκατάστασης του ανενεργού λατομείου Μουσαμά φάση Α'» και έχει υπογραφεί πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ ΟΡΣΑ-ΕΣΔΚΝΑ-Δήμου Άνω Λιοσίων- ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ.

Γ) Πρώην « Λεβεντάκη» περιοχή Κρητικά Γαλάτσι.

Δ) «Φίχθι» περιοχή Δ. Φυλής.

Ε) «Ζωίτσα» Κορωπί.

Ευχαριστώ την ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ για την τιμή, που έκανε στο πρόσωπό μου να καλέσει τον ΕΣΔΚΝΑ να εκφράσει την άποψή του, ως, και αυτός, ένας κατ' εξοχήν καταξιωμένος φορέας της Αυτοδιοίκησης.

Πριν κλείσω, να υπογραμμίσω:

κανένας, όσο και φιλόδοξος σχεδιασμός, δεν μπορεί να υλοποιηθεί δίχως την ενεργοποίηση και εξάπλωση του πολύτιμου θεσμού της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης όλων των πολιτών, ιδίως όμως της νεολαίας μας.

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Και εμείς ευχαριστούμε τον κύριο Δήμαρχο. Πολλοί, ιδίως οι εκτός Αθηνών, ίσως αγνοούν την ύπαρξη αυτού του τεράστιου Οργανισμού, που λέγεται ΕΣΔΚΝΑ και, τουλάχιστον στη συγκυρία αυτή, είναι αδύνατον να διανοηθεί κάποιος ότι δεν θα έχει ενεργό συμμετοχή στη διαχείριση των απορριμμάτων του Λεκανοπεδίου.

Θα παρακαλούσα τους ομιλητές, εάν έχουν γραπτό κείμενο, να το αφήσουν στο Προεδρείο. Θα βοηθήσει. Και θα μπορούσε να μην είναι και μέσα στο δεκάλεπτο. Άλλωστε θα μπει όλο στα Πρακτικά. Δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.

Παρακαλούμε τώρα τον Πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ για ένα σύντομο χαιρετισμό, το συνάδελφο το Σπύρο τον Παπασπύρο.

Σπύρο, εσύ θα μας βοηθήσεις και στο χρόνο, γιατί έχουμε φύγει αρκετά!

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

εκ μέρους της ΑΔΕΔΥ

Σπύρος ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ,

*Πρόεδρος της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων
Υπαλλήλων*

ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ: Μία ζεστή καλημέρα και ένα ευχαριστώ στην Ομοσπονδία για την πρόσκληση. Να υπογραμμίσω και την σημαντικότητα αυτής της πρωτοβουλίας.

Επειδή προσπαθώ να είμαι αιρετικός, να αρχίσω από ένα σύνθημα των οικολόγων: «τα σκουπίδια είναι πλούτος».

Από την συζήτηση, από τα στοιχεία τα οποία έχουν κατατεθεί, από τον κύριο Μοδινό αλλά και από τον κύριο Μαστοράκο, νομίζω ότι: εάν δούμε μόνο την οικονομική διάσταση, γιατί η διάσταση σε ό,τι αφορά την ποιότητα ζωής, την προστασία της δημόσιας υγείας, την αποφυγή της ρύπανσης και την αισθητική των πόλεων, είναι αποδεκτή, θα δούμε ότι το κόστος είναι ένα πάρα πολύ σχετικό μέγεθος.

Μόνο και μόνο η αναφορά για ένα νέο δίκτυο υποδομών, για ένα επιχειρησιακό δίκτυο, σε συνδυασμό με το στοιχείο της ελάττωσης του χρόνου κίνησης των απορριμματοφόρων, σημαίνει καλύτερη

- εξοικονόμηση πόρων σε ένα άλλο επίπεδο, που είναι η Αυτοδιοίκηση και
- δυνατότητα με τα ίδια μέσα, να έχουμε πιο αποδοτική και πιο αποτελεσματική λειτουργία σε έναν άλλον τομέα.

Άρα, το θέμα του κόστους, της οικονομικής συνιστώσας, γύρω από αυτό το ζήτημα, είναι πάρα πολύ σχετικό. Γιατί, αυτό το οποίο υπολογίζουμε και μετράμε ως μειονέκτημα σε ό,τι αφορά μία επένδυση, η οποία έχει σωστά σημεία εστίασης και ανάπτυξης πολιτικών, είναι πολύ μεγαλύτερο πλεονέκτημα για όλη την υπόλοιπη οικονομική δραστηριότητα των δημόσιων φορέων και αναμφίβολα έχει ένα ορατό, διακριτό, διαφορετικό κοινωνικό αποτέλεσμα.

Επόμενα το σύνθημα έχει περιεχόμενο, είναι σωστό. Η διάσταση όλων των προσεγγίσεων –που υπήρξαν– για την επαναχρησιμοποίηση, για την ανακύκλωση, για τη διαχείριση στη «πηγή», καθιστά προβληματική την υπόθεση των πολλών ΧΥΤΑ, γιατί ο στόχος είναι η μείωση του όγκου και άρα σε κάποια χρο-νία οι λιγότεροι ΧΥΤΑ.

Από αυτή την άποψη, η σημερινή πρωτοβουλία με τον πλούτο των προβλη-ματισμών και των προσεγγίσεων, αλλά και των στοιχείων που θα κατατεθούν, αναδεικνύει πέρα από το σύνθετο και την πολυπλοκότητα του τεχνικού προ-βλήματος και της τεχνικής διάστασης, του θέματος –που έχουμε σε μεγαλύτε-ρη ένταση από τις άλλες χώρες– ένα πρόβλημα που απασχολεί τη διεθνή κοι-νότητα, που απασχολεί την Ευρώπη. Ένα πρόβλημα που συγκεντρώνει πολιτι-κές, κοινωνικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες για την υπεράσπιση του πε-ριβάλλοντος, αλλά ταυτόχρονα συγκεντρώνει και το ενδιαφέρον των πολιτικών, των πολιτών, από όποια πλευρά και εάν προσεγγίζουν το θέμα.

Να παρατηρήσω σε αυτό το σημείο, ότι στο υπόβαθρο του ζητήματος, υ-πάρχει ένα κρίσιμο πολιτικό θέμα, το οποίο προσδιορίζει τη συνευθύνη πάρα πολύ συγκεκριμένα.

Προσδιορίζει τη συνευθύνη έξω από πολιτικές διαχείρισης και αυτό το λέω για να μην υπάρξει καμία σύγχυση ότι μία στρατηγική και μία πολιτική ή εναλ-

λακτικές πολιτικές διαχείρισης των απορριμμάτων, σημαίνει και συγκεκριμένη ευθύνη για τους Κοινωνικούς Φορείς, τους Καταστατικούς Φορείς, τα Συνδικάτα και άλλους Φορείς, χωρίς όμως να συσκοτίζεται η ουσία και πολιτικά το κρίσιμο θέμα.

Η «λέξη-κλειδί», η λέξη «ενσωμάτωση» της περιβαλλοντικής διάστασης σε οποιαδήποτε πολιτική, (η κοινοτική Νομοθεσία εκτός από το Σύμφωνο Σταθερότητας, που εμείς έχουμε διαφωνίες γιατί δημιουργεί προβλήματα στους μισθούς των εργαζομένων, στον τομέα αυτό έχει ένα διαφορετικό «status» και διαφορετικές εγγυήσεις), θα έλεγε κανείς ότι λειτουργεί θετικά για μια χώρα όπως είναι η Ελλάδα, αλλά η λέξη «ενσωμάτωση» στις πολιτικές, αφορά και ένα μεγάλο πολιτικό έλλειμμα.

Το γεγονός ότι ο πολίτης και η κοινωνία δεν έχουν ενσωματωθεί στην αντίληψη αυτή, σε μία άλλη στρατηγική και αυτό είναι μία πολιτική ευθύνη. Μία πολιτική ευθύνη, η οποία προφανώς αφορά την Κυβέρνηση, μία πολιτική ευθύνη προφανώς που αφορά τα κόμματα, όταν συντηρούν προκαταλήψεις ή συγκε-

© Ong Hooi Glim/INEP

κριμένες συμπεριφορές στα θέματα αυτά και μία πολιτική ευθύνη που αφορά και την αυτοδιοίκηση και τα συνδικάτα.

Πρώτον, στο κατά πόσον έχουμε συνδεθεί με την επιστημονική γνώση, με την κοινωνική δυναμική μη κυβερνητικών Οργανώσεων ή αντικαταστατικών Φορέων, που έχουν αναδείξει μία διαφορετική αντίληψη στην αντιμετώπιση του θέματος και το σημαντικότερο απ' όλα, κατά πόσον έχουμε συμβάλλει στη διάχυση της γνώσης, αλλά και κατά πόσον έχουμε συμβάλλει στο να αναπτυχθεί σε ένα επίπεδο εργαζομένων και στο επίπεδο των Τοπικών Κοινωνιών, μία άλλη συμπεριφορά, μία άλλη κουλτούρα, μία άλλη πολιτιστική, τελικά, στάση.

Γιατί, το θέμα των σκουπιδιών διαχέεται και συνδέεται με κρίσιμα ζητήματα που αφορούν και τη μορφή οργάνωσης των κοινωνιών, αλλά και τον τρόπο λειτουργίας μέσα στις πόλεις.

Εδώ να πω ένα παράδειγμα.

Ανέφερε ο κύριος Μαστοράκος, το θέμα των νοσοκομειακών αποβλήτων. Να σημειώσω και μία δική μας ευθύνη, γιατί αντίστοιχες συναντήσεις-σεμινάρια θα τα έλεγα εγώ- θα έπρεπε να είχαν γίνει και στους κρίσιμους χώρους που έχουμε εμείς στη συνδικαλιστική μας ευθύνη, όπως είναι ο χώρος των νοσοκομείων και ο χώρος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ανέφερε το παράδειγμα με τα νοσοκομειακά απόβλητα.

Να μην μπορούμε σε τυπικές κατατάξεις και τεχνικές παρατηρήσεις, για το εάν διαχωρίζονται, πώς διαχωρίζονται.

Να μην επισημάνουμε τις διαστάσεις και για την υγεία των ίδιων των εργαζομένων στους χώρους αυτούς, αλλά και για την υγεία των πολιτών, γιατί υπάρχουν μολυσματικές ασθένειες, οι οποίες δεν έχουν αντιμετωπιστεί από την εξέλιξη της ιατρικής.

Να μην μιλήσουμε για το εάν είναι ασφαλής η μεταφορά.

Να μην μιλήσουμε για το τι μπορεί να ρίχνεται ή να μην ρίχνεται στο κοινό δίκτυο αποχέτευσης.

Να πούμε, απλά, ένα θέμα, που δείχνει τον πολιτισμό μιας χρήσης στη μεγαλούπολη, που είναι η Αθήνα, η οποία ακριβώς σε όλη αυτή την αντίληψη αποτελεί και το αρνητικό πρότυπο για την κοινωνία μιας χρήσης, για να το συνδέσω και με την επαναχρησιμοποίηση. Ότι η αξιοποίηση αυτής της υποδομής που έχει δημιουργήσει ο Ενιαίος Σύνδεσμος, έγινε από την Περιφέρεια και οργανωμένα έγινε από το Περιφερειακό Σύστημα Στερεάς Ελλάδος.

Αντίθετα με το γεγονός, ότι ο μεγάλος όγκος αφορά τα νοσοκομεία της Αθήνας και το Λεκανοπέδιο. Τα οποία τα βλέπουμε.

Εγώ δεν υιοθετώ, ότι μπορεί κανείς να αναμετρηθεί με τη φιλοσοφία ή τους στόχους του Εθνικού Συστήματος Υγείας, δείχνοντας τους ψύλλους, τις κατσαρίδες ή όλα αυτά στους διαδρόμους.

Αλλά, πρέπει να πω καθαρά, ότι δεν είναι μόνο θέμα ευαισθητοποίησης. Είναι και θέμα πολιτικής ευθύνης να κτυπήσει συγκεκριμένα συμφέροντα, τα οποία εξυπηρετούνται, υπάρχουν και διαγωνίζονται από έναν άλλο τρόπο διαχείρισης, με υπηρεσίες χαμηλού «status», όταν ο ίδιος ο Κοινωνικός και ο Δημόσιος Τομέας έχει κάνει πιο πρωτοποριακά βήματα.

Θα έλεγα, παίρνοντας αυτή την ευκαιρία, ότι είναι ανάγκη να συνεργαστού-

με με φορείς όπως είναι το Κέντρο Περιβάλλοντος και με μη κυβερνητικές Οργανώσεις, να δραστηριοποιηθούμε με έναν διαφορετικό τρόπο και στο πρώτο τρίμηνο του ερχόμενου χρόνου, μέσα από έναν κύκλο στους κρίσιμους χώρους, όπως είναι η Αυτοδιοίκηση και τα νοσοκομεία, με αντίστοιχες συναντήσεις, να πάμε σε ένα Συμπόσιο.

Η κοινωνία, με πρωτοβουλία, να δώσει άλλα ποιοτικά στοιχεία ως πρόκληση για απάντηση, για συγκεκριμένες πολιτικές, από τα κόμματα σε ένα μεγάλο εθνικό συμπόσιο, Συνδικάτα μη κυβερνητικές Οργανώσεις, χωρίς καταστατική λογική, με δικτυακή λογική, με την λογική της διάχυσης, πέρα από την όποια ανταλλαγή στοιχείων, να έρθουμε σε ένα ίδιο επίπεδο προσέγγισης και γνώσης, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε και τους πρώτους ανοιχτούς συνδέσμους μεταξύ μας, έτσι ώστε να απλωθεί η κοινωνική παρέμβαση και για τα ζητήματα των ατορριμμάτων και για τα ζητήματα του περιβάλλοντος.

Θεωρώ, ότι αυτή η συνάντηση, η οποία έχει το δικό της πλούσιο προβληματισμό, πρέπει να μας κινητοποιήσει.

Γιατί η πολιτική είναι και αξίζει, όταν είναι χρήσιμη. Διαφορετικά δεν υπάρχει. Ευχαριστώ.

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

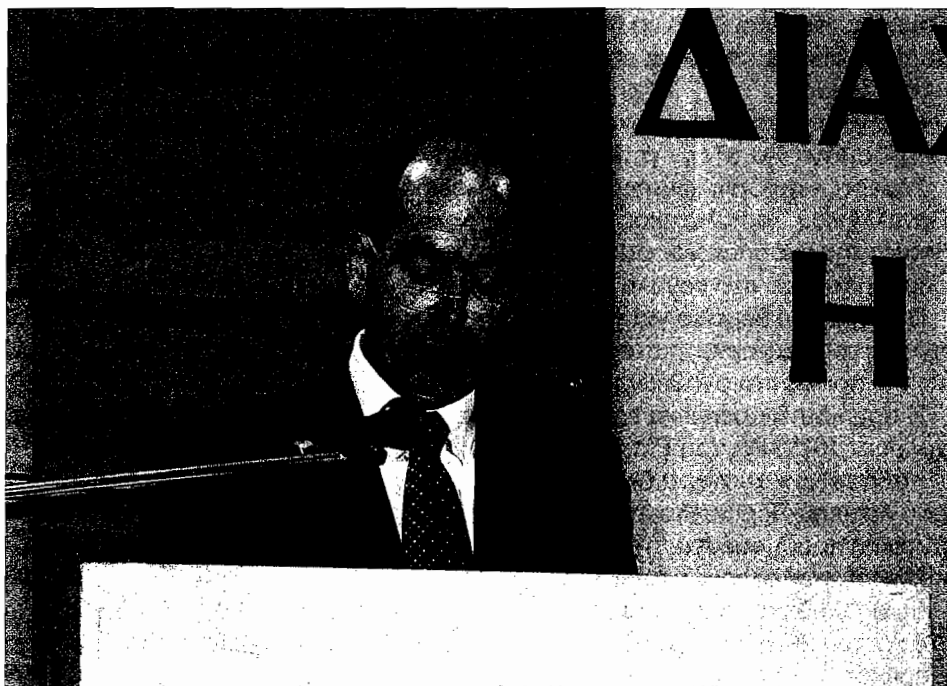
Ευχαριστούμε και εμείς τον Πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ για τον αιρετικό του λόγο, όπως τον χαρακτήρισε και ο ίδιος και για τα καλά λόγια, που είχε για την Ομοσπονδία.

Ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, ο Θεόδωρος Κολιοπάνος, Γραμματέας του Τομέα Ποιότητας Ζωής και Περιβάλλοντος και πρώην Υφυπουργός, έχει το λόγο, για λογαριασμό του ΠΑΣΟΚ, βέβαια.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

εκ μέρους του

ΠΑΣΟΚ

Θεόδωρος ΚΟΛΙΟΠΑΝΟΣ,

Βουλευτής

του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος

Κυρίες και Κύριοι

αγαπητοί φίλοι και παλαιοί συνεργάτες στο ΥΠΕΧΩΔΕ,

κατ' αρχήν θέλω να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο και το Δ.Σ. της ομοσπονδίας σας που μου έδωσε την ευκαιρία να είμαι σήμερα μαζί σας.

Η παρουσία μου για τέσσερα περίπου χρόνια στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου, ήταν, εκτός των άλλων εμπειριών, και ικανός χρόνος για δημιουργία ισχυρών δεσμών φιλίας και συνεργασίας με πολλούς από σας. Κι αυτό για μένα, δηλαδή οι ανθρώπινες σχέσεις, είναι το σημαντικότερο.

Παρ' όλα όσα κατά καιρούς λέγονται για την κακή λειτουργία στον Δημόσιο Τομέα, μπορώ και θέλω να δηλώσω ότι γνώρισα στο Υπουργείο πάρα πολλούς υπαλλήλους με επάρκεια επιστημονική, με υψηλό αίσθημα ευθύνης, με συνέπεια και ήθος.

Οι όποιες εξαιρέσεις δεν επιτρέπουν τα εύκολα και άδικο ισοπεδωτικά συμπεράσματα για την εν γένει λειτουργία του Δημόσιου Τομέα.

Σήμερα, εκπροσωπώντας τον Τομέα Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος έχω τη δυνατότητα, χάρη στην πρωτοβουλία της ομοσπονδίας σας, να καταθέσω κάποιες σκέψεις, εμπειρίες αλλά και συμπεράσματα στο μεγάλο θέμα της Διαχείρισης Απορριμμάτων.

Πρωταρχικό θεμέλιο για ένα σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων είναι η αρχή της Αειφορίας, κατοχυρωμένη ρητά στο άρθρο 24 του Συντάγματος μετά την πρόσφατη αναθεώρηση του 2001.

Η αρχή αυτή πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των Διακηρύξεων της Στοκχόλμης (1972) και του Ρίο (1992) καθώς και των οδηγιών της Agenda '21.

Κάθε τέτοιο σύστημα διαχείρισης οφείλει να υπηρετεί την αρχή του Βιώσιμου Αστικού Περιβάλλοντος και να προάγει την ποιότητα ζωής. Τέλος έχει ως βασικές προϋποθέσεις την Πρόληψη, την Ανάκτηση, την Διαλογή και την Ανάκύκλωση των στερεών αποβλήτων.

Είναι αλήθεια ότι στον τομέα διαχείρισης απορριμμάτων στις δεκαετίες του '70 και του '80 η χώρα παρουσίασε μεγάλη υστέρηση σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη.

Η μόνη διαχείριση ήταν η συγκέντρωση, η μεταφορά και η απόρριψη από τους Δήμους σε σημεία κατά κανόνα κοντά στην πόλη και στα οποία δεν υπήρχε διαμαρτυρία.

Η συζήτηση για τα σκουπίδια ήταν κυριολεκτικά taboo πολύ περισσότερο ο προβληματισμός και το σχέδιο για ανάληψη δράσης, τόσο από την Κεντρική Διοίκηση, όσο και από τους ΟΤΑ.

Και ενώ στη δεκαετία του '80 η τοπική αυτοδιοίκηση ενισχύθηκε με αρμοδιότητες και οικονομικούς πόρους σε πολλούς τομείς, στο συγκεκριμένο θέμα διαχείρισης απορριμμάτων, όχι μόνον δεν υπήρξε πρόοδος, αλλά κυριάρχησαν και συνθήματα του τύπου «ο Δήμαρχος δεν είναι σκουπιδιάρης και νερούλας». Ήταν μια «βρώμικη δουλειά» που όλοι μας αποφεύγαμε.

Η εκρηκτική οικιστική επέκταση των μεσαίων και μεγάλων πόλεων και η ανέγερση παραθεριστικής κατοικίας σε οικισμούς της παράλιας ζώνης, όπως και η δόμηση εκτός σχεδίου από τη μια μεριά, και η απότομη αύξηση του όγκου των απορριμμάτων λόγω της πρωτοφανούς αύξησης της κατανάλωσης από την άλλη μεριά, ήταν οι βασικές ενδογενείς αιτίες ανάδειξης του προβλήματος. Ο όγκος σκουπιδιών στα αστικά κέντρα μεγάλωσε και η εξεύρεση πρόσφορων χώρων για χωματερές γίνονταν όλο και πιο δύσκολη γιατί παντού δημιουργούνταν νέα κτίρια.

Αν προσθέσουμε και τις ισχυρές πιέσεις που προέκυψαν από την ευρωπαϊκή νομοθεσία αφού είχαν εξαντληθεί και τα τελευταία περιθώρια ανοχής, σε συνδυασμό με το αναδυόμενο εγχώριο περιβαλλοντικό κίνημα και τη χιονοστιβάδα των καταγγελιών, φτάσαμε στο σημείο έκρηξης του προβλήματος. Ήδη υπήρχαν 6.500 ανεξέλεγκτες χωματερές και αντίστοιχες εστίες κινδύνου, ντροπής και δυσφήμισης της χώρας συνολικά.

Από το 1994 αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση. Το ΥΠΕΧΩΔΕ αντιδρά, θέτει απόλυτη προτεραιότητα στην αντιμετώπιση του προβλήματος της Διαχείρισης Απορριμμάτων, εκπονεί σχέδια για όλους σχεδόν τους Νομούς της χώρας, εξασφαλίζει οικονομικούς πόρους για μελέτη συστημάτων διαχείρισης και την κατασκευή τους.

Επιτυγχάνει ουσιαστική συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, προτρέπει τη δημιουργία συνδέσμων ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Πρωωθεί την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση με τη δημιουργία κέντρων σε ευαίσθητες περιοχές σε όλη την Ελλάδα.

Εκσυγχρονίζεται και αυστηροποιείται η εθνική νομοθεσία σύμφωνα με τις κοινοτικές οδηγίες, αφυπνίζεται η ατομική ευθύνη του πολίτη.

37 Νομαρχιακοί σχεδιασμοί έχουν ήδη εγκριθεί ενώ 14 βρίσκονται στο στάδιο εκπόνησης και είναι υπό έγκριση οι σχεδιασμοί των υπολοίπων.

Απορροφήθηκαν 102 δισ. δρχ. από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους.

Μέχρι το 1998 οι αυθαίρετες χωματερές μειώθηκαν στο μισό, δηλαδή περίπου σε 3.500 και στη συνέχεια μέχρι σήμερα δεν υπερβαίνουν τις 1.500.

Σε πολλές περιπτώσεις όπως πρόσφατα στο Λεκανοπέδιο Αττικής, το ΥΠΕΧΩΔΕ πήρε γενναίες αποφάσεις, παρά τις αντιδράσεις της αντιπολίτευσης και πολλών ΟΤΑ, για να δοθεί λύση, αδιαφορώντας για το λεγόμενο πολιτικό κόστος.

Μια σειρά προγραμμάτων όπως:

1. Αποκατάσταση παλαιών χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης
2. Διαχείριση μολυσματικών αποβλήτων
3. Διαχείριση τοξικών αποβλήτων
4. Ανακύκλωση με διαλογή στην πηγή
5. Νομοθεσία που αφορά την ανακύκλωση συσκευασιών
6. Βιομηχανικά απόβλητα

προωθούνται ήδη και έχουν εξασφαλίσει πόρους ύψους 250 δισ. δρχ. για την περίοδο 2000 - 2007 από το Γ' Κ.Π.Σ. και το ταμείο συνοχής.

Όλα αυτά αποτελούν αξιόλογα βήματα στην κατεύθυνση της σύγχρονης ορθολογικής διαχείρισης των απορριμμάτων, η οποία είναι ένα από τα κορυφαία περιβαλλοντικά ζητήματα.

Δεν θα έλεγα όμως ότι ακόμα δεν υστερεί η χώρα μας σ' αυτόν τον τομέα.

Είναι επιβεβλημένη η πλήρης εξάλειψη των ανεξέλεγκτων χωματερών μέχρι το 2008.

Είναι απαραίτητη η μείωση του όγκου των απορριμμάτων με ενημέρωση και ενεργοποίηση του πολίτη. Με την αλλαγή των προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης.

Η διαφήμιση και ιδιαίτερα η τηλεοπτική, οδηγεί σε άσκοπη υπερκατανάλωση μετατρέποντας με απαράδεκτα τεχνάσματα τις επιθυμίες σε ανάγκες. Μεγάλο πλήθος προϊόντων είναι περιττό. Πολλά από αυτά είναι ήδη σκουπίδια πριν ακόμη μετατραπούν σε απορρίμματα.

Η μόδα της κατανάλωσης πραγμάτων μιας χρήσης πρέπει να περιορισθεί.

Οι πραγματικές ανάγκες σε αγαθά μπορεί και πρέπει να οριοθετούνται σ' ένα δεδομένο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον με κατάλληλη παιδεία, πρωταρχικά στο σχολείο. Ο κύκλος των επιθυμιών είναι ατέρμων, μειώνει άσκοπα και επικίνδυνα το οικογενειακό εισόδημα, επιβαρύνει το φυσικό περιβάλλον, σπαταλά πολύτιμους φυσικούς πόρους, υπηρετώντας μόνο έναν κακώς νοούμενο ανταγωνισμό για την κυριαρχία της αγοράς και τα υπερκέρδη.

Τέλος η ανάκτηση πρώτων υλών και ενέργειας με την ανακύκλωση, είναι ακόμη μακριά στην ελληνική πραγματικότητα και παραμένει μεγάλο ζητούμενο.

N.K. Puri/UNEP/Topham

Πρέπει τελικά να αισιοδοξούμε ή όχι για την πορεία και εξέλιξη της Διαχείρισης των απορριμμάτων στην Ελλάδα και την συνακόλουθη προστασία του περιβάλλοντος;

Η απάντηση είναι:

Ναι, υπό προϋποθέσεις.

Ναι, αν συνεχισθεί και ενταθεί η πολιτική του ΥΠΕΧΩΔΕ των τελευταίων 10 ετών χωρίς πισωγυρίσματα στη λογική του πολιτικού κόστους.

Ναι, αν στηρίξουμε τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης με συγκεκριμένα μέτρα που θα αμείβουν και θα επιβραβεύουν τη συνέπεια και το ήθος των υπαλλήλων και ταυτόχρονα θα περιορίζουν την όποια παθογένεια, χωρίς ομιχλώδεις και ισοπεδωτικές επανιδρύσεις.

Ναι, αν η αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού παγιώσει την πεποίθηση ότι είναι οι κύριοι φορείς υλοποίησης μιας τέτοιας σημαντικής διαχείρισης χωρίς υπεκφυγές και σε συνεργασία με την κεντρική διοίκηση.

Ναι, αν οι Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις δεν εξαντλούνται στην καταγγελία αλλά συμπράττουν δημιουργικά στην υλοποίηση εφικτών λύσεων.

Ναι, αν η Δικαστική εξουσία σκύψει με ρεαλισμό στο πρόβλημα χωρίς στείρα εμμονή στο γράμμα του Νόμου.

Ναι, αν ο πολίτης δεν είναι μόνο καταναλωτής αλλά και συνυπεύθυνος γιατί σωρεύει μισό τόνο απορρίμματα κάθε χρόνο και οφείλει να συμβάλει θετικά στην εξεύρεση λύσεων βιώσιμης διαχείρισης δίπλα στο δήμαρχο του.

Τελειώνοντας, θέλω να συγχαρώ την Ομοσπονδία σας για την πρωτοβουλία αυτής της ημερίδας, ευχόμενος να βρει μιμητές και σ' άλλους τομείς της δημόσιας διοίκησης και δηλώνοντας ότι θα παραμείνω συνεργάτης και καλός φίλος.

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε και εμείς τον κύριο Κολιοπάνο, με τον πάντα καθαρό πολιτικό του λόγο.

Στο βήμα τώρα, ο κύριος Νίκος Λέγκας, Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας, Μέλος του Τομέα Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ εκ μέρους της Ν.Δ.

Νικόλαος ΛΕΓΚΑΣ,

Βουλευτής της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κύριε Πρόεδρε, αγαπητέ Συνάδελφε στη Βουλή, κύριοι εκπρόσωποι των κομμάτων, κυρίες και κύριοι.

Μέχρι πριν λίγα χρόνια, μία κοινωνία θεωρείτο ανεπτυγμένη όταν παρήγαγε μεγάλο όγκο στερεών απορριμμάτων.

Δεν είμαι σίγουρος εάν ο όγκος των απορριμμάτων συμμετείχε στις επίσημες στατιστικές ευημερίας εκείνης της εποχής. Το σίγουρο, όμως, είναι ότι αυτή ήταν η πραγματικότητα.

Από τη δεκαετία, όμως, του '90, κυρίως στις χώρες της Δύσης, ο μικρός όγκος των παραγόμενων απορριμμάτων χαρακτηρίζει την πολιτιστική θέση μίας κοινωνίας.

Εμείς, δυστυχώς, μόνο να επιχαίρουμε δεν μπορούμε. Και αυτό γιατί, στη χώρα μας, εάν εξαιρέσουμε τα ελάχιστα εργοστάσια μηχανικής ανακύκλωσης και λιπασματοποίησης που λειτουργούν, έχουμε γεμίσει από ανεξέλεγκτες και παράνομες χωματερές.

Νομίζω, ότι όλοι θα συμφωνήσουμε ό,τι μία ορθολογική διαχείριση των στερεών αποβλήτων, προϋποθέτει, καταρχάς, ένα πλήρες σχέδιο δράσης. Δεύτερον, κονδύλια για την εφαρμογή του. Και, δόξα τω Θεώ, το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και το Ταμείο Συνοχής, μας τα παρέχουν. Τρίτον, αποδοχή του σχεδίου από την κοινωνία. Και τέταρτον, πολιτική βούληση για την εφαρμογή του σχεδίου.

Ας υποθέσουμε, παρά τις επιμέρους ενστάσεις, ότι και πλήρες σχέδιο δράσης έχουμε και κονδύλια για την εφαρμογή του.

Τι γίνεται, όμως, με το ζήτημα της αποδοχής του σχεδίου από την κοινωνία; Τι γίνεται, επίσης, με το θέμα της πολιτικής αξιοπιστίας, όταν μέχρι σήμερα δεν μπορούμε να επιδείξουμε πρότυπους ΧΥΤΑ, για να διαλύσουμε με αυτόν τον τρόπο τον περιβαλλοντικό ρατσισμό; Και συγχωρέστε με για την έκφραση.

Πόσο, παραδείγματος χάριν, βοηθάει και δείχνει σοβαρότητα το γεγονός, ότι η χωροθέτηση νέων ΧΥΤΑ στην Αττική, έγινε με τροπολογία, και μάλιστα σε άσχετο νομοσχέδιο; Και πόσο, τέλος πάντων, είναι σοβαρό να πιεζόμαστε όχι τόσο για να λύσουμε το πρόβλημα, όσο για να μη χάσουμε χρήματα από το Ταμείο Συνοχής ή για να αποφύγουμε την διαπόμπευσή μας από την Ευρωπαϊκή Ένωση;

Κυρίες και κύριοι, δεν έχω πρόθεση να απλοποιήσω το πρόβλημα. Είναι αλήθεια ότι είναι πολύπλοκο και ότι απαιτεί αρκετή δουλειά.

Πάντως, ούτε το σύνδρομο «NIMBY» (Not in my Back Yard) βρίσκεται απέναντί μας, μιας και δεν άκουσα πολλούς να υποστηρίζουν το «όχι στον πλανήτη Γη». Ούτε, επίσης, το σύνδρομο «BANANA» δεν αφήνει να προχωρήσουν οι ΧΥΤΑ, μιας και οι οπαδοί του «μην κατασκευάζετε τίποτα, οπουδήποτε, κοντά σε οτιδήποτε», δεν φαίνεται να έχει έρεισμα.

Ίσως το σύνδρομο «NIMBY» να περιγράφει καλύτερα την κατάσταση, μιας και φαίνεται να βρίσκει ερείσματα το «όχι κοντά στο σπίτι μου». Και πολύ περισσότερο, το σύνδρομο, «LULU», που αναφέρεται για τις τοπικές ανεπιθύμητες χρήσεις γης.

Νομίζω, όμως, ότι δεν πρέπει να παραπέμπουμε τα πάντα στα προαναφερ-

θέντα σύνδρομο. Ή τουλάχιστον, να μην αναφέρουμε ένα άλλο σύνδρομο, το σύνδρομο της πολιτικής ανευθυνότητας που μας διατρέχει.

Άκουσα πριν από λίγο τον Γενικό Γραμματέα του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., τον κύριο Καμπέλη, να κλείνει το θέμα της πολιτικής ευθύνης.

Ούτε λίγο ούτε πολύ, είπε ότι από εδώ

και πέρα τον λόγο έχουν οι πολίτες, την ευθύνη έχουν οι πολίτες.

Νομίζω, ότι δεν μπορεί να λέγεται αυτό. Πολύ περισσότερο όταν ο πολίτης σήμερα δεν μπορεί να ψηλαφίσει, να αγγίξει αξιόπιστα συστήματα εν λειτουργία.

Υπ' αυτή την έννοια απαιτείται μεγάλος αγώνας, αλλά και σοβαρότητα, για να μετατρέψουμε την τυφλή άρνηση της χωροθέτησης, που καταγράφεται παντού, σε εξασφάλιση πρόσθετων εγγυήσεων για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Με λίγα λόγια, απαιτείται να παλέψουμε με τον κακό μας εαυτό, με τις κακές μας συμπεριφορές.

Οι προτάσεις, που κατά καιρούς διατυπώνονται για την επίλυση του προβλήματος, και οι οποίες έχουν αναφορά στις παγκόσμιες πρακτικές, ξεκινούν και εδράζονται στην πολιτική φερεγγυότητα, αλλά και στην ποιοτική αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και της Δημόσιας Διοίκησης (συμπεριλαμβάνεται εδώ και η Τοπική Αυτοδιοίκηση).

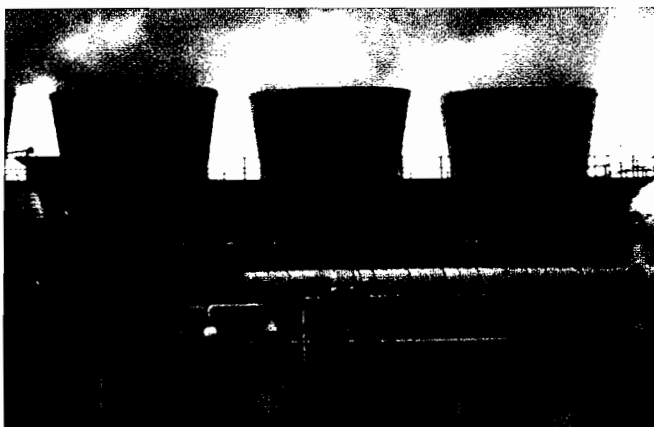
Οι προτάσεις, παραδείγματος χάριν, του αντίστροφου πλειστηριασμού ολλανδικού τύπου για την χωροθέτηση, μπορεί να έχουν αποδώσει σε άλλα κράτη, είναι αμφίβολη η αποτελεσματικότητά τους για τα ελληνικά δεδομένα, εάν μάλιστα δεν συντρέχουν οι παραπάνω λόγοι, στους οποίους αναφέρθηκα.

Υπ' αυτή την έννοια, η σημερινή Ημερίδα σας και επίκαιρη είναι και απολύτως χρήσιμη.

Μεταφέροντας τον χαιρετισμό του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, και του αρμόδιου Τομεάρχη κυρίου Σάββα Τσιπουρίδη, ελπίζω η Ημερίδα σας αυτή να φωτίσει τις πτυχές του σημαντικού προβλήματος, που αντιμετωπίζει η Κοινωνία.

Παρά την πρόθεσή μου να παρακολουθήσω, κύριε Πρόεδρε, το συνολικό πρόγραμμα σας, δυστυχώς αυτό δεν θα καταστεί δυνατόν. Η σημερινή συνεδρίαση της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων (συζητάμε σήμερα τον Προϋπολογισμό) και οι υποχρεώσεις μου ως ειδικού εισηγητού για τον συζητούμενο Προϋπολογισμό θα με υποχρεώσουν να αποχωρήσω άμεσα.

Ελπίζω, ωστόσο, ότι θα μας ενημερώσετε για τα συμπεράσματα της Ημερίδας σας. Καλή επιτυχία και σας ευχαριστώ.

T. Mikić/UNEP/Torham

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Σας ευχαριστούμε κύριε Βουλευτά. Οι τοποθετήσεις σας ήταν σαφείς. Επίσης, προφανώς σας ευχαριστούμε και για την τιμή της παρουσίας σας εδώ. Εάν θέλετε, εάν έχετε κείμενο, να μας το αφήσετε.

Ο κύριος Βαρουτσής Σταύρος, εκ μέρους του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, έχει το λόγο.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ εκ μέρους του Κ.Κ.Ε.

Σταύρος ΒΑΡΟΥΤΣΗΣ,

Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος
Ελλάδας

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί Συνάδελφοι. Με ικανοποίηση λάβαμε την πρόσκληση της Ομοσπονδίας.

Πρώτον, γιατί το θέμα που έχει βάλει σήμερα σε αυτή την Ημερίδα, αφορά ένα σοβαρότατο πρόβλημα που διαιωνίζεται επί δεκαετίες, με σημαντικές επιπτώσεις σε βάρος του λαού. Υγειονομικές, οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές.

Δεύτερον, γιατί κλήθηκαν όλα τα κόμματα να πουν τις απόψεις τους, και μάλιστα ενώπιος - ενωπίω.

Τέλος, γιατί η εκδήλωση αυτή γίνεται από εργαζόμενους, γεγονός που αποδεικνύει και από αυτή την πλευρά, την ευαισθησία των εργαζομένων στα ζητήματα που έχουν στενή σχέση με την βελτίωση των όρων ζωής σε όλα τα επίπεδα, όχι μόνο την δική τους, αλλά όλου του εργαζόμενου λαού.

Με το θέμα που συζητάμε, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας έχει ασχοληθεί πολλά χρόνια πριν.

Να σας πω ότι από το 1989 έχει εκδώσει ειδικό φυλλάδιο για την ύδρευση-αποχέτευση-καθαριότητα στην Περιφέρεια και τον Μάιο του ίδιου χρόνου, το 1989, έχει κάνει ειδική Ημερίδα για τη διαχείριση των απορριμμάτων στην Ελλάδα.

Ήδη στελέχη του, από το 1979, έχουν ασχοληθεί ιδιαίτερα με τον Ενιαίο Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων για την ανάπτυξή του, για την προώθηση λύσεων στις τότε παραδοσιακές χωματερές.

Αξιοποιώντας την εμπειρία που έχει το κόμμα μας σ' αυτή την δεκαπενταετία, εμείς λέμε ότι το πρόβλημα δεν είναι τεχνικό. Είναι καθαρά πολιτικό.

Και βέβαια, είναι άλλωστε γνωστό και έχει διαμορφωθεί στον τεχνικό κόσμο της χώρας, μία ενιαία αντίληψη για τον βέλτιστο συνδυασμό των μεθόδων διαχείρισης, που έπρεπε να έχει ήδη υιοθετήσει η χώρα μας.

Λέχθηκαν (θα πω εγώ επιγραμματικά):

μείωση της ποιότητας και βλαπτικότητας των παραγόμενων απορριμμάτων, ανάκτηση χρήσιμων υλικών με διαλογή στη «πηγή», μηχανική ανακύκλωση του ρεύματος των απορριμμάτων με ανάκτηση καύσιμου υλικού υψηλής θερμογόνου δύναμης και εδαφοβελτιωτικού υλικού, ασφαλής τελική διάθεση, υγειονομική ταφή των υπόλοιπων απορριμμάτων σε σύγχρονους χώρους υγειονομικής ταφής περιβαλλοντικά και υγειονομικά ασφαλείς, ορθολογική συλλογή και μεταφορά των απορριμμάτων στη βάση της μηχανικής αποκομιδής και των σταθμών μεταφόρτωσης, κατάργηση-αποκατάσταση των ανεξέλεγκτων χωματερών.

Παράλληλα, όμως, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Χρειάζεται προσπάθεια-καλλιέργειας ανάπτυξης στη συνειδήσή τους για συλλογική δράση -και εμείς επιμένουμε σ' αυτό. Κοινή δράση λοιπόν για την αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων και όχι ατομική επιδίωξη της μοναχικής και προσωπικής λύσης.

Ειδική αντιμετώπιση των εργαζομένων στα απορρίμματα, γιατί αυτούς συχνά

στην διαχείριση των απορριμμάτων, τους ξεχνάμε. Και μην λησμονείτε άλλωστε την τελευταία απεργία τους...

Πράγματα γνωστά και χιλιοειπωμένα. Έχουν λεχθεί, έχουν καταγραφεί σε όλα τα προγράμματα πολιτικών κομμάτων και παρατάξεων.

Το πρόβλημα, επομένως, είναι πολιτικό. Και είναι πολιτικό και έχει πολλές διαστάσεις.

Άκουσα προηγουμένως, ό-τι την αύξηση των απορριμμάτων την κάνει η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη των πόλεων, η δεύτερη κατοικία...

Εμείς έχουμε διαφορετική άποψη. Εμείς λέμε, ότι αυτά τα φαινόμενα είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων επιλογών. Είναι αποτέλεσμα της εμπορευματοποίησης της γης. Είναι αποτέλεσμα του πλαισίου μέσα στο οποίο κινείται αυτή η πολιτική.

Και επειδή ακούστηκε για το 6° Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε:

οι κύριες κατευθύνσεις και για το Περιβάλλον, μια και το ζήτημα που συζητάμε έχει σχέση με αυτό, στο 6° Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδηγείται και αυτό στην τυφλή εφαρμογή των νόμων της αγοράς.

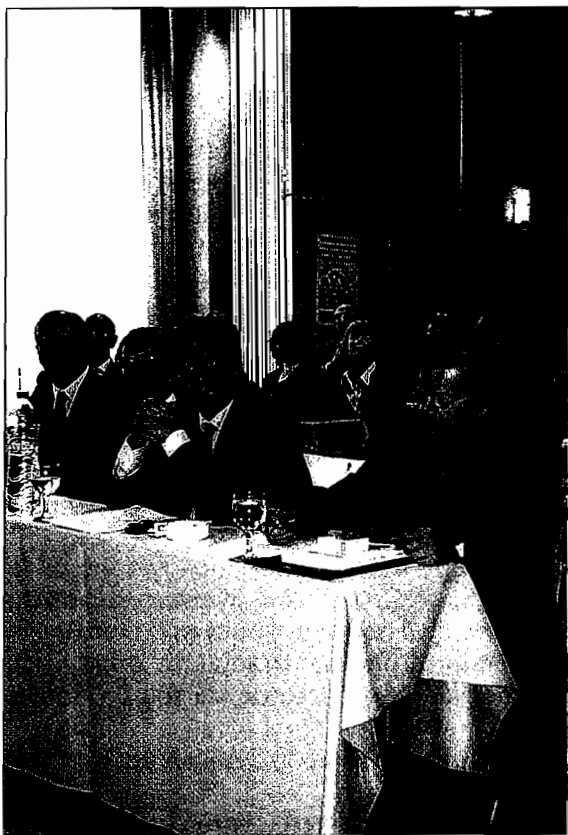
Στην εθελοντική δράση του μεγάλου κεφαλαίου, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά...

Και επειδή συζητάμε για το Περιβάλλον, αυτές τις ημέρες, σήμερα μάλλον, ψηφίζεται σε μία μόνο συνεδρίαση, το δασοκτόνο νομοσχέδιο, που έρχεται σαν συνέχεια της καταστροφικής πολιτικής, που επέλεξαν σε συνεργασία ορισμένα κόμματα, για την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος.

Αυτά εν παρόδω. Και ξέρετε, επειδή εμείς λέμε ότι υπάρχει πολιτικό περιεχόμενο, ας δούμε μερικές πολιτικές.

Ας δούμε τη πρακτική εκείνων των κομμάτων που θέλουν να λένε ότι διαχειρίζονται τα θέματα του περιβάλλοντος και της διαχείρισης απορριμμάτων. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, ξαφνικά πέρσι, άλλαξε, ανέτρεψε ολόκληρο το τροχούμενο έργο της ίδιας της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Τα τρία κόμματα, ΠΑ.ΣΟ.Κ, Νέα Δημοκρατία, ΣΥΝ, που συνεργάζονται πλή-

πως στην διοίκηση του Ενιαίου Σύνδεσμου Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής, για τις αποφάσεις του, βγαίνουν δημόσια και κατηγορούν τον ίδιο τον Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α.

Τα ίδια κόμματα συμφωνούν με στελέχη τους στον περιφερειακό σχεδιασμό της Αττικής του 2001, στην Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής, το 2002, και μετά βγαίνουν και καταγγέλλουν αυτά τα πράγματα.

Βγαίνει η Δήμαρχος Αθηναίων και δηλώνει, ότι καλύτερη μέθοδος είναι η καύση. Και ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας για την Προεδρία του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. υπογράφει και στέλνει χαρτί ότι είναι εναντίον της καύσης.

Ανατρέπεται από τη σημερινή Διοίκηση της Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., η περσινή της απόφαση. Και σήμερα πηγαίνουμε στο σημείο ότι ο κάθε Δήμος πρέπει να διαχειρίζεται τα δικά του απορρίμματα.

Επαίρεται ο Πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος ότι λύθηκε το πρόβλημα της εναλλακτικής διαχείρισης των συσκευασιών. Γιατί; Γιατί υποστηρίχθηκε να δοθεί στους ιδιώτες, σ' αυτούς που έπρεπε να πληρώνουν και οι οποίοι μεταφέρουν το κόστος αυτό στην κατανάλωση και μετά διαχειρίζονται οι ίδιοι τα χρήματα.

Ακούσαμε τη γνωστή τροπολογία για τα απορρίμματα από τη Νέα Δημοκρατία, και την άλλη μέρα βγαίνει η κυρία Μπακογιάννη και μας λέει: «μπράβο στην Υπουργό που έκανε αυτή την τροπολογία».

Προτείνεται από όλα τα κόμματα, στελέχη και των 3 κομμάτων και του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού, η καύση σαν καλύτερη μέθοδος.

Ήδη, με τον νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που προωθείται, προχωράει η ιδιωτικοποίηση.

Παραμένει σήμερα ακλόνητο το αυθαίρετο κυβερνητικό δόγμα «όλα τα σκουπίδια στην Αττική».

Και είπε και ο κύριος Μοδινός: «Μα δεν μπορεί η Κερατέα να μας λέει ότι δεν δέχεται τα σκουπίδια άλλης περιοχής».

Και για σκεφτείτε. Το ίδιο δόγμα, όμως, το έχουν υιοθετήσει. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, τουλάχιστον: «Ξέρετε κάτι, τα σκουπίδια μόνο στην Αττική. Δεν μπορεί να τα συνδιαχειρίζονται μαζί με άλλο Νομό, όπως έχει ήδη επιτευχθεί».

Πάντως, παραμένει στο απόλυτο μηδέν, το εθνικής εμβέλειας ζήτημα νομοθετικού πλαισίου για την διαχείριση των μολυσματικών στερεών αποβλήτων. Και μόλις πριν από 2 μήνες, δημοσιεύτηκε με καθυστέρηση 10 ετών.

Διατηρείται ο χωροταξικός ρατσισμός σε βάρος της Δυτικής Αττικής, συνεχώς.

Τί σημαίνουν όλα αυτά; Σημαίνουν ότι δεν υπάρχει πολιτική βούληση να λυθεί το πρόβλημα των στερεών αποβλήτων στην Αττική και γενικότερα στην Ελλάδα, με όρους ουσιαστικής προστασίας της υγείας του λαού, του πενιχρού λαϊκού εισοδήματος, του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα του περιβάλλοντος.

Αντιθέτως, αποδεικνύεται ότι αναπτύσσεται και εκφράζεται μία ισχυρή πολιτική βούληση και από τα 3 κόμματα της συναίνεσης, να αξιοποιηθεί η απειλή των επερχόμενων αδιεξόδων, που τα ίδια διαμορφώνουν. Σε ποια κατεύθυνση;

Στην ιδιωτικοποίηση και του τομέα της καθαριότητας. Υψηλότερο ανταποδοτικό χαράτσι σε βάρος του λαού. Παραπέρα περικοπές εργασιακών κατακτήσεων των Δημοσίων Υπαλλήλων, με τη μετατροπή των φορέων διαχείρισης από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Επιβολή αντιπεριβαλλοντικών τεχνολογικών λύσεων, με κορμό την καύση των απορριμμάτων και με συνειδητή διαστρέβλωση του προγράμματος του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. για την Αττική, που ομόφωνα, παρά μία ψήφο, εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής.

Βέβαια, δεν πρέπει να κρύψουμε και τις ευθύνες του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α.

Οι ευθύνες, ιδιαίτερα των Διοικήσεων του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α., των τελευταίων 8 χρόνων, είναι σημαντικές. Ανέχτηκαν την κωλυσιεργία της Κυβέρνησης για τη χωροθέτηση των νέων εγκαταστάσεων και στη συνέχεια συμπλεύσανε μαζί της.

Συνεργάστηκαν άριστα με την Κυβέρνηση για την καταλήστευση των εσόδων των ΟΤΑ μελών. Δηλαδή το 95% του λαού της Αττικής, υπέρ του Δήμου Άνω Λιουσίων. Και στην ουσία, υπέρ του Δημάρχου.

Υιοθέτησαν την πολιτική της ιδιωτικοποίησης, μέσω της εκχώρησης της λειτουργίας των σύγχρονων εγκαταστάσεων ανακύκλωσης και θερμικής καταπροφής, έναντι ακριβού τιμήματος σε ιδιωτικές εταιρείες.

Απέκλεισαν από την Διοίκησή τους κομμουνιστές αιρετούς, γιατί αυτοί, σε βασικά ζητήματα που είχαν σχέση και με την διαχείριση και με την προστασία των εργαζομένων, διαφώνησαν.

Σε αυτή την κατάσταση, εμείς θέλουμε να ξαναβάλουμε τα βασικά σημεία των θέσεών μας.

Τι πρέπει να γίνει:

Άμεσα να χωροθετηθούν οι νέοι χώροι για τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας και ταφής των απορριμμάτων, με βάση τις τεκμηριωμένες επιστημονικοτεχνικά μελέτες και χωρίς πολιτικές σκοπιμότητες. Με όρους διαφάνειας και συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων Φορέων.

Και βέβαια, εμείς βάζουμε και έναν άλλο τώρα. Ότι από σήμερα πρέπει να βρεθούν, να γίνει η προσπάθεια, η μελέτη για την εξεύρεση των νέων απαιτούμενων χώρων, για να μην ξαναφτάσουμε στη σημερινή κατάσταση.

Να αποκλειστεί η ενιαία περιοχή των Άνω Λιοσίων, Ασπροπύργου, Ελευσίνας, Φυλής, ως χωροταξικά και ρυπαντικά υπερκορεσμένες από την περαιτέρω αναζήτηση των υποψήφιων ΧΥΤΑ.

Να αρχίσει η διαδικασία απομάκρυνσης. Δηλαδή, οριστικής παύσης λειτουργίας του ΧΥΤΑ των Άνω Λιοσίων.

Να ξεκινήσουν οι διαδικασίες για την ένταξη του τεράστιου έργου της απορρύπανσης της ευρύτερης περί τον ΧΥΤΑ περιοχής.

Να εκλογικευτούν τα αντισταθμιστικά στο ύψος, που είχε αρχικά αποφασίσει η Γενική Συνέλευση της ΤΕΔΚΝΑ, στο 1,5% των τακτικών εσόδων των ΟΤΑ, αντί του 4,4%.

Να προχωρήσει, χωρίς άλλες καθυστερήσεις, η αποκατάσταση των ανεξέλεγκτων χωματερών σε όλη τη χώρα.

Παραμένουμε αταλάντευτοι στη θέση ενάντια στην καύση των απορριμμάτων στην Αττική, αλλά και σε όλη τη χώρα.

Είμαστε αντίθετοι σε κάθε μορφή ιδιωτικοποίησης μέρους ή του συνόλου της καθαριότητας.

Η δραστηριότητα της διαχείρισης των δημοτικών απορριμμάτων, περιλαμβάνοντας και την ανακύκλωση, να ασκείται μόνο από τις υπηρεσίες των ΟΤΑ.

Να μην αποτελέσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, αφορμή και πρόσχημα για την είσοδο των ιδιωτών στη διαχείριση των απορριμμάτων, που ήδη έγινε, βέβαια.

Να διασφαλιστούν έγκαιρα, με ευθύνη και δαπάνες του Κράτους, οι πόροι που απαιτούνται για την εκτέλεση των έργων, που προβλέπονται από τους περιφερειακούς σχεδιασμούς.

Να παραμείνει ο Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α., ο ενιαίος διαδημοτικός Φορέας διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής, με ενίσχυση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα του έργου του. Με διαφάνεια, όσο αυτή μπορεί να υπάρχει, στο πλαίσιο του συστήματος, με απρόσκοπτη ένταξη σε αυτόν, όλων των ΟΤΑ της ηπειρωτικής Αττικής, που το επιθυμούν και χωρίς πολιτικούς αποκλεισμούς στην άσκηση της διοίκησής του.

Να υπάρξει επιτέλους χωροθέτηση και να αρχίσουν τα έργα διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων.

Να καλυφθούν τα κενά, που υπάρχουν ακόμα στην νομοθεσία διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, στη βάση εξυπηρέτησης των πραγματικών αναγκών και όχι των επενδυτικών προσδοκιών του μεγάλου κεφαλαίου.

Τέλος, αγαπητοί φίλοι, πρέπει να πούμε ότι, για εμάς είναι αυτονόητο, ό,τι οι αντιδράσεις των κατοίκων των περιοχών της Αττικής είναι εύλογες και δικαιολογημένες, αφού η Κυβέρνηση δεν αντιμετώπισε το πρόβλημα των απορριμμάτων για δεκαετίες και κυρίως, γιατί δεν υπάρχει αξιοπιστία στις εξαγγελίες, όπως αποδεικνύεται στην πραγματικότητα.

Όμως, δεν πρόκειται να λυθεί ουσιαστικά το πρόβλημα, γιατί ενισχύεται η πολιτική που το δημιουργήσε. Το αναπαράγει και το οξύνει με την εμπορευματοποίηση της γης και των άλλων κοινωνικών αγαθών, με την εξυπηρέτηση του κεφαλαίου και την επιβάρυνση των λαϊκών στρωμάτων.

Νομίζουμε, ότι προκύπτει αβίαστα ό,τι το πρόβλημα δεν είναι η εξεύρεση άλλου διαχειριστή αυτής της πολιτικής. Αλλά η συσπείρωση και η πάλη των εργαζομένων για την ανατροπή αυτών των κατευθύνσεων.

Η αντικατάστασή της με μια πολιτική, που θα έχει στο επίκεντρό της τον εργαζόμενο άνθρωπο και τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες του.

Με αυτές τις σκέψεις, ευχόμαστε καλή επιτυχία στην Ημερίδα σας.

Ευχαριστώ.

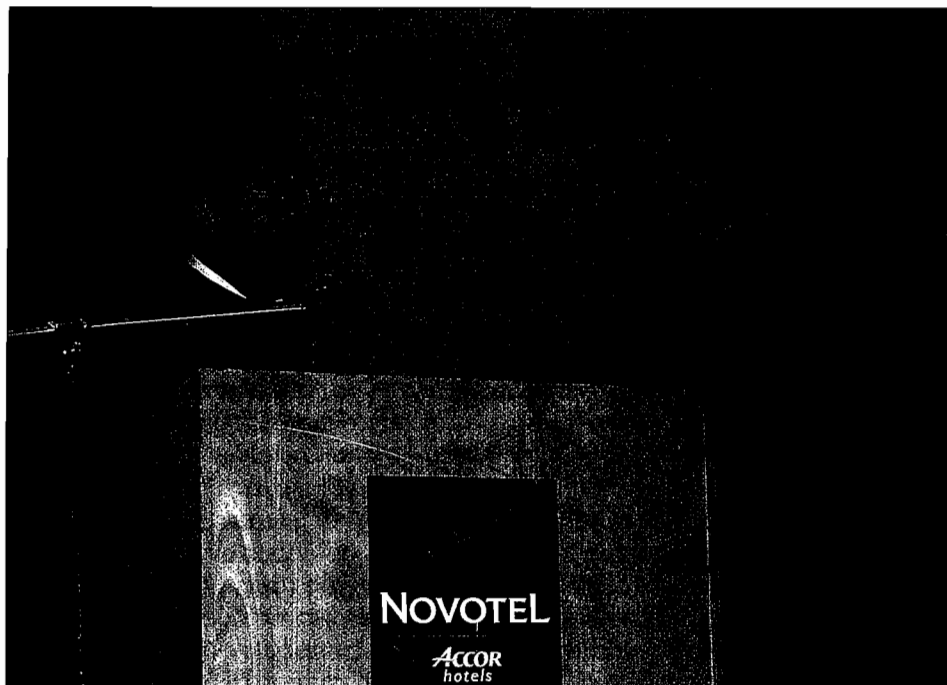
ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε τον κύριο Βαρουτσή. Η παρουσία επίσημης εκπροσώπησης του Κόμματός σας μας τίμησε ιδιαίτερα.

Ο κύριος Νίκος Καίσαρης, εκ μέρους του Συνασπισμού, έχει τώρα τον λόγο.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

εκ μέρους του ΣΥΝ

Νίκος ΚΑΙΣΑΡΗΣ,

Εκπρόσωπος του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

• Το θέμα της ημερίδας σας είναι τόσο ενδιαφέρον που προκαλεί για παρέμβαση έξω από τα όρια ενός τυπικού χαιρετισμού. Γιατί, ενώ είναι αρκετά εύκολο για τον εκπρόσωπο ενός κόμματος της αντιπολίτευσης να καταλογίσει τις ευθύνες, παραλήψεις, καθυστερήσεις κ. λ. π στην κυβέρνηση, αρχίζει και γίνεται δύσκολο και ταυτόχρονα ελκτικό να ανιχνεύσεις τα όρια της ευθύνης μεταξύ της πολιτείας και των πολιτών.

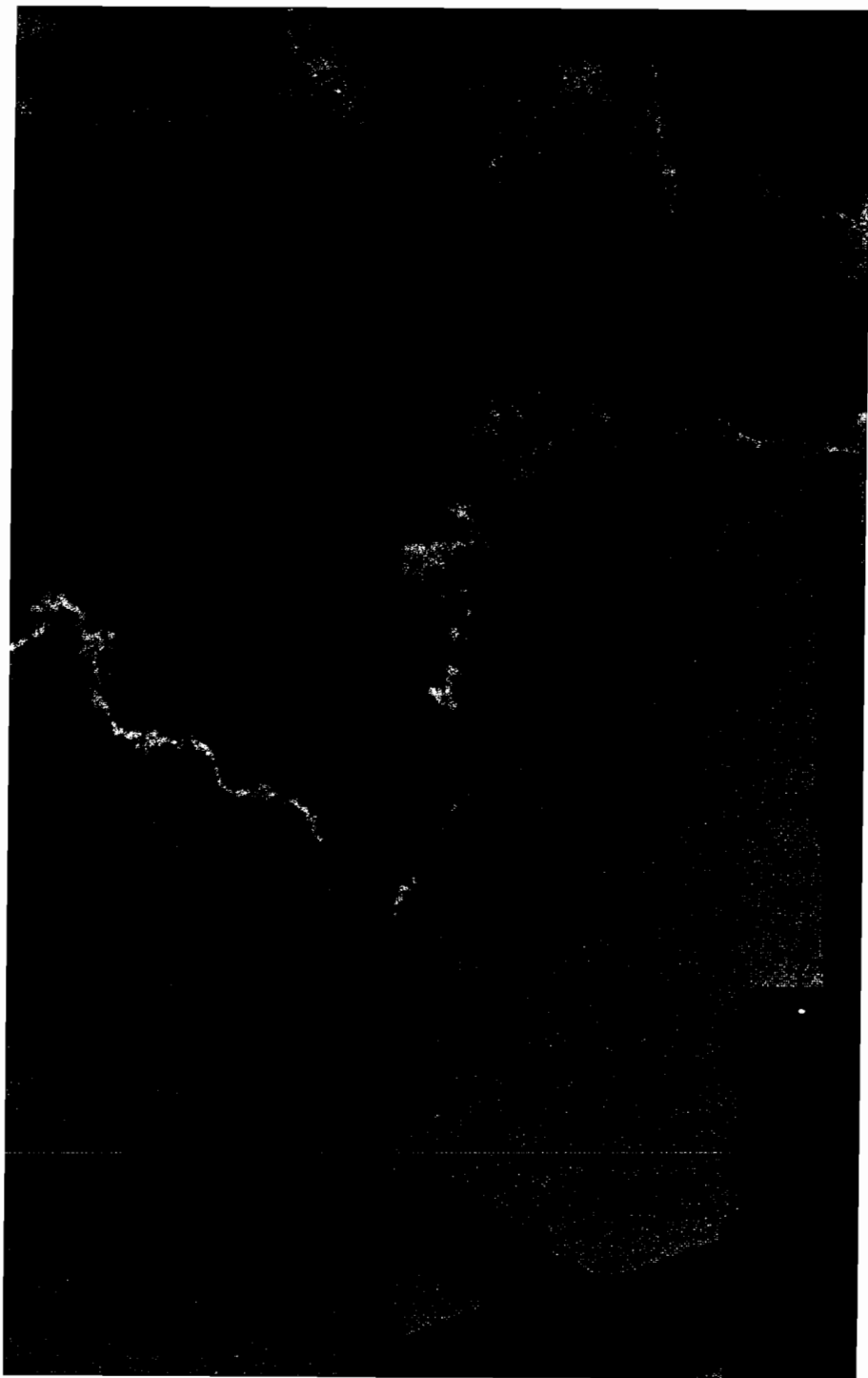
• Γιατί είναι δύσκολο να πεις με σιγουριά ότι, από ένα σημείο και μετά, ο τρόπος διαχείρισης των αποβλήτων από την πολιτεία, αλλά και των περιβαλλοντικών προβλημάτων γενικότερα, θα μπορούσε να επανακαθορίσει τη συμπεριφορά και τη δράση των πολιτών για τα ζητήματα αυτά. Από την άλλη μεριά, η αδράνεια και η έλλειψη ενδιαφέροντος των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος καθορίζει την κυβερνητική πολιτική αλλά και την πολιτική των κομμάτων, όσων τουλάχιστον δεν έχουν την προστασία του περιβάλλοντος στο αξιακό τους φορτίο. Για να γίνω σαφέστερος θα σας απευθύνω το ρητορικό ερώτημα: όταν η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί ένα από τα θέματα που καθορίζουν την ψήφο μόνο για το 4- 5% των Ελλήνων ψηφοφόρων, πόσο ενδιαφέρον έχει το θέμα για ένα κόμμα εξουσίας;

Για όλους αυτούς τους λόγους θεωρούμε πως τα συμπεράσματα της ημερίδας σας μπορεί να βοηθήσουν να ανιχνεύσουμε τα όρια της ευθύνης μεταξύ των πολιτών και της διοίκησης σε όλα της τα επίπεδα.

• Για να έρθουμε λοιπόν στο συγκεκριμένο θέμα, δηλαδή τη διαχείριση απορριμμάτων, ας δούμε τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες αντέδρασαν στη χωροθέτηση δια νόμου των χώρων διαχείρισης των αστικών αποβλήτων στην Αττική, είτε πρόκειται για ΧΥΤΑ, είτε για κέντρα διαλογής είτε για σταθμούς μεταφόρτωσης. Οι βλαπτόμενοι, πραγματικά ή κατ' εικασία ή με βάση προηγούμενες εμπειρίες λειτουργίας του κράτους, αντέδρασαν δυναμικά ενώ όσοι βρισκόντουσαν, αυτοί ή οι χώροι συμφέροντός τους, μακριά από τα σημεία αυτά, αδιαφόρησαν. Αυτό σημαίνει ότι και για τις δύο κατηγορίες πολιτών το πρόβλημα των αστικών αποβλήτων, το πρόβλημα των δικών τους σκουπιδιών, υπάρχει μόνο όταν επηρεάζει τη δική τους ζωή και τα δικά τους συμφέροντα. Από εκεί και πέρα αρχίζει η επίδειξη αποφασιστικότητας και προτάσεων, όπως: να πάνε στη Δυτική ή την Ανατολική Αττική, όταν είμαστε στην Αθήνα, ή να πάνε στη Ριτσώνα, όταν είμαστε στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και δεν μπορεί να προτείνουμε ως τόπους διαχείρισης, π.χ. το Πεδίο του Άρεως. Όλα αυτά αναφέρθηκαν για να τονίσουν ότι η υπόθεση της συμμετοχής των πολιτών και των οργανώσεων τους μπορεί να είναι απαραίτητη για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των αποβλήτων, εν προκειμένω, δεν είναι όμως το εύκολο της υπόθεσης.

• Ίσως το σημαντικότερο εμπόδιο στη δημιουργία ενός ρεύματος της κοινωνίας των πολιτών, που θα αναφέρεται στο περιβάλλον, είναι

• η αδιαφορία του κράτους για τα προβλήματα και η κινητοποίησή του μό-

νο όταν είναι υποχρεωμένο να το κάνει για να εναρμονιστεί με το κοινοτικό δίκαιο και

- η απογοήτευση λόγω της αναποτελεσματικότητας των όποιων προσπαθειών.

Να πούμε ένα παράδειγμα προς τους υπαλλήλους του Υπουργείου Περιβάλλοντος; Ποιος πιστεύει ότι ο νόμος 2939/01 για τη διαχείριση των συσκευασιών θα υπήρχε, αν δεν είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε; Μάλιστα έγινε την τελευταία στιγμή, παρά την 5-ετή παράταση που είχαμε πάρει και μέχρι σήμερα δεν έχει περάσει (;) κανένα από τα 7 προεδρικά διατάγματα που χρειάζεται για να λειτουργήσει, μέχρι σήμερα οι παραγωγοί ξέρουν ότι πρέπει να πληρώνουν, από το Μάρτη, για τις συσκευασίες αλλά δεν ξέρουν πόσο και πιθανόν δεν ξέρουν και σε ποιόν. Η εταιρεία που θα αναλάμβανε το έργο, με τη συμμετοχή της ΚΕΚΔΕ μαθαίνω πως τελευταία θέλει να ανασχεδιάσει τη δράση της. Γεγονότα, όπως η παραπομπή της Ελλάδας (26/11) στο ευρωπαϊκό δικαστήριο για 1.400 ανεξέλεγκτες χωματερές δεν δημιουργούν καμία αισιοδοξία για συμμετοχή.

- Περιβαλλοντικές οργανώσεις ως δίκτυο απλωμένο παντού, υπάρχουν ελάχιστες. Υπάρχουν μόνο οι μεγάλες με συγκεκριμένες δράσεις, και μερικές μικρές άμαζες, που τις περισσότερες φορές είναι μη κερδοσκοπικές εταιρίες ασχολούμενες με προγράμματα ώστε μάλλον θα πρέπει να αναφέρονται στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας παρά στο χώρο παρέμβασης των πολιτών.
- Πολλοί είναι εκείνοι που επιμένουν πως το πρόβλημα είναι καθαρά τεχνικό. Αν αφαιρέσει κανείς την στήριξη κυρίως των προγραμμάτων ανακύκλωσης από τους πολίτες, που είναι βάση για οποιοδήποτε σχεδιασμό, πράγματι το κατεξοχήν τμήμα της διαχείρισης είναι τεχνικό και μάλιστα πρόκειται για τεχνολογίες ταχέως εξελισσόμενες. Στο Συνασπισμό βλέπουμε θετικά μια οργάνωση με πολλές μικρές μονάδες και διαφορετικών τεχνολογιών, που θα μείωναν και τις αντιδράσεις για τις χωροθετήσεις αλλά για να γίνει κάτι τέτοιο θα έπρεπε να μην έχει γίνει τόση καθυστέρηση, ώστε να νοιώθουν όλοι με την πλάτη στον τοίχο, όσον αφορά τις δυνατότητες άμεσης επίλυσης.
- Κλείνοντας, θέλω να σας διαβεβαιώσω για δύο πράγματα. Το πρώτο είναι ότι ο Συνασπισμός της Αριστεράς των Κινημάτων και της Οικολογίας θεωρεί την προστασία του περιβάλλοντος σαν χώρο δημιουργικής πολιτικής παρέμβασης, μακριά από λαϊκισμούς και κινδυνολογίες.
- Το δεύτερο που θέλω να σας διαβεβαιώσω είναι η εκτίμησή μας προς την Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων του ΠΕΧΩΔΕ που έκανε μια αξιοθαύμαστη υπέρβαση, που άφησε προς στιγμή τα πολύ καυτά προβλήματα, που απασχολούν όλους τους εργαζόμενους αλλά και τα ιδιαίτερα προβλήματα του χώρου, για να ασχοληθεί και να παρέμβει σε μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας, με τα οποία οι εργαζόμενοι του ΠΕΧΩΔΕ ασχολούνται καθημερινά.

Μπράβο λοιπόν στους συντελεστές αυτής της πρωτοβουλίας!

- Δεν πρέπει να παραλείψω να αναφέρω ότι παγίως υποστηρίζω πως ο διαχωρισμός των Δημόσιων Έργων από το περιβάλλον θα διευκόλυνε την πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος.
- Πάντως έτσι ή αλλιώς, ο Συνασπισμός θα είναι μαζί σας
 - * σε όλα τα ραντεβού που εσείς θα ορίσετε, για ανθρώπινες συνθήκες εργασίας σε κτίρια ορθολογικά χωροθετημένα, για αξιοπρεπή μισθολόγια, για σύγχρονους κανονισμούς λειτουργίας των υπηρεσιών, και
 - * στη δράση σας για την προστασία του περιβάλλοντος...

ΡΙΖΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε πολύ και εμείς τον κύριο Καίσαρη. Η Εισήγησή του ήταν άκρως ενδιαφέρουσα και μεστή.

Έτσι λοιπον, έκλεισε και ο κύκλος των τοποθετήσεων των ελληνικών κομμάτων.

Δεν γνωρίζω εάν η διαδικασία τελικά που επιλέχθηκε, όσον αφορά τη σειρά των ομιλητών, ήταν λειτουργική –πρωτότυπη τη χαρακτήρισε ο κύριος Μοδινός– σίγουρο όμως είναι ότι ανάγκασε τους εκπροσώπους, τουλάχιστον των μεγάλων κομμάτων, να παραμείνουν στην αίθουσα και να ακούσουν τους εκπροσώπους των Φορέων...

Θέλω να σας ευχαριστήσω πολύ και προσωπικά.

Να σας πω τώρα ότι σ' αυτό το σημείο τελείωσε το πρώτο μέρος της Ημερίδας. Μόνο ένα διάλειμμα 5 λεπτών, ώστε να πάρετε τον καφέ σας και στη συνέχεια, αν θέλετε, να τον πιείτε εδώ μέσα για να μη χάνουμε πιο πολύ χρόνο.

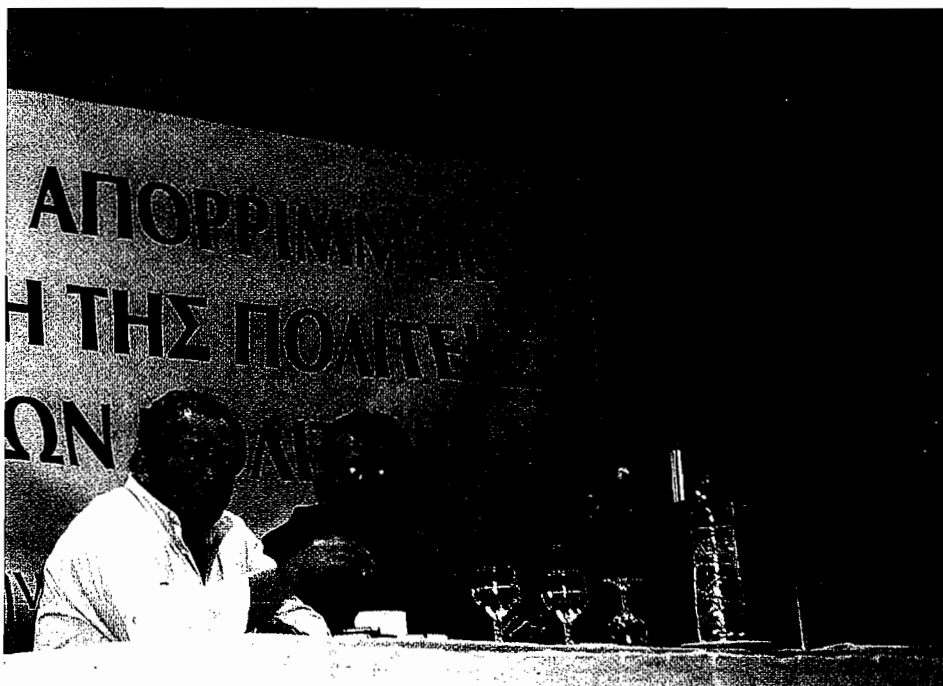
2° ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Νίκος ΛΥΤΡΑΣ

και

Γιώργος ΔΡΑΜΥΤΙΝΟΣ, Κώστας ΚΑΠΕΛΩΝΗΣ,

Γιάννης ΛΙΑΠΑΤΗΣ

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ας συνεχίσουμε κυρίες και κύριοι τη 2η Συνεδρία της σημερινής πάρα πολύ αξιόλογης Ημερίδας.

Προηγήθηκαν τα ιδιαιτέρως ενδιαφέροντα πράγματα, που ακούσαμε στο πρώτο μέρος της, τόσο από τον κύριο Μοδινό, όσο και από τους εκπροσώπους των κομμάτων. Οι τελευταίοι μάλιστα, κατέθεσαν τις θέσεις και τις συγκεκριμένες απόψεις τους στο μείζον θέμα, όπως αυτό που «ψηλαφεί» η Ημερίδα μας.

Να περάσουμε λοιπόν στο δεύτερο μέρος και θα ήθελα –επειδή ήδη και εσείς έχετε αντιληφθεί ότι έχουμε φύγει εκτός προγράμματος– την ανάλογη κατανόηση, τόσο από τους ομιλητές όσο και από εσάς για ένα γοργό ρυθμό εξέλιξης των εργασιών.

Έτσι, τώρα, θα ακούσουμε μια πάρα πολύ ενδιαφέρουσα εισήγηση με θέμα: «Διαχείριση απορριμμάτων και Τύπος». Και ποιος καταλληλότερος να το αναπτύξει από έναν άνθρωπο, ο οποίος μας τιμάει με την παρουσία του και τον ευχαριστούμε θερμά; Πρόκειται ακριβώς για κάποιον με βαθιές γνώσεις στο αντικείμενο. Είναι ο έγκριτος δημοσιογράφος και Αρχισυντάκτης της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ», ο κύριος Παναγιώτης Καμπύλης, τον οποίο και παρακαλώ να έλθει στο «βήμα».

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΥΠΟΣ

Παναγιώτης ΚΑΜΠΥΛΗΣ,

δημοσιογράφος, Αρχισυντάκτης της ημερ. Εφημερίδας
«ΤΑ ΝΕΑ»

Ευχαριστώ για την πρόσκληση και τα καλά σας λόγια.

Κυρίες και κύριοι θα ξεκινήσω με ένα ερώτημα. Ποια είναι η δουλειά του Τύπου; Προφανώς είναι να μεταφέρει πληροφορίες. Ποιες πληροφορίες;

Δεδομένου, ότι μία ημερήσια εφημερίδα δεν μπορεί να κυκλοφορήσει επάνω από 80 σελίδες καθημερινά και βεβαίως τα ειδικά ένθετα που τον τελευταίο καιρό ανθίζουν στον Ελληνικό Τύπο, δεν μπορούν να είναι πάνω από δύο ή τρία την εβδομάδα.

Εμείς λέμε στις εφημερίδες ότι μεταφέρουμε πληροφορίες που ενδιαφέρουν το κοινό.

Ποιος το κρίνει άραγε αυτό;

Οι εφημερίδες σήμερα στη Δημοκρατία μας ίσως είναι ο μόνος θεσμός που καθημερινά ψηφίζεται από τον πολίτη. Όπως το ίδιο συμβαίνει και με τα τηλεοπτικά κανάλια. Οι ακροαματικότητες και οι δείκτες κυκλοφορίας, δηλαδή.

Τα επιτελεία των εφημερίδων, όπως και τα επιτελεία των τηλεοπτικών καναλιών, προσπαθούν να ερμηνεύσουν αυτή την καθημερινή ψήφο και να μπορέσουν να καταλάβουν ποιες από τις πληροφορίες που μεταφέρουν στον αναγνώστη πραγματικά τον ενδιαφέρουν και ποιες όχι.

Θα ήθελα εδώ να μπω στο θέμα μας.

Ενδιαφέρει άραγε τον Έλληνα αναγνώστη το θέμα της σημερινής Ημερίδας; Ενδιαφέρει τον Έλληνα αναγνώστη το θέμα της διαχείρισης των σκουπιδιών;

Νομίζω, ότι η απάντηση είναι διπλή: Όταν το πρόβλημα φουντώνει, όταν το πρόβλημα οξύνεται, υπάρχει ενδιαφέρον. Όταν η ειδησεογραφία ξεπερνά το πρόβλημα, όταν δηλαδή -όπως λέμε εμείς- έρχεται ένα άλλο μεγαλύτερο θέμα, φαίνεται να πέφτει και το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Επιτρέψτε μου εδώ να κάνω μια παρένθεση, να αναφερθώ σε τρία παραδείγματα τα οποία νομίζω ότι ιστορικά καθόρισαν τη σχέση του Τύπου με τα σκουπίδια, με το αντικείμενο που συζητάμε.

Αρχές του 1993 «CBI, Chemical Bernink Industries» ένας ολλανδικός κολοσός, ο οποίος ήλθε στην Ελλάδα με σκοπό να κάνει, -όπως ανακοινώθηκε τότε- τη μεγαλύτερη μέχρι τότε επένδυση στη χώρα.

Ένα μεγάλο εργοστάσιο καύσης τοξικών αποβλήτων στο Πλατυγιάλι του Αστακού, μια όμορφη περιοχή για όσους έχουν πάει.

Εμείς στην αρχή στα «ΝΕΑ» που εργαζόμουν και εργάζομαι και σήμερα αλλά και άλλες εφημερίδες, το είδαμε μάλλον θετικά το θέμα.

Δηλαδή, έχουμε τοξικά απόβλητα, κάπως πρέπει να τα διαχειριστούμε. Η καύση των τοξικών αποβλήτων ήταν τότε και σε ένα βαθμό εξακολουθεί να είναι και σήμερα -ένας από τους τρόπους, γιατί όχι;- μέχρι που ήλθε στα χέρια μας, όχι μόνο στα δικά μας αλλά και σε άλλες εφημερίδες μία έρευνα δική σας, μία έρευνα που παράχθηκε από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., η οποία έλεγε «για σταθείτε ρε παιδιά, αυτή η εταιρεία για να μπορέσει να ζήσει χρειάζεται άλφα τόνους τοξικών αποβλήτων. Εμείς στην Ελλάδα παράγουμε το 1/10, πού θα βρεθούν τα άλλα 9/10;».

Και το ερώτημα ήταν λογικό και αρχίσαμε να το ψάχνουμε και εμείς και άλλες εφημερίδες. Ο Τύπος πρωτοστάτησε τότε σε μία προσπάθεια η οποία τελικά δεν επέτρεψε αυτή η επένδυση να γίνει στην Ελλάδα.

Ένα δεύτερο παράδειγμα.

Θα θυμάστε όλοι ίσως ότι εκεί γύρω στο 1985 και μέχρι και το 1995 μία από τις συνηθισμένες εικόνες στα δελτία ειδήσεων κρατικά στην αρχή και ιδιωτικά στη συνέχεια, ήταν δεκάδες, εκατοντάδες παιδιά, πρόσκοποι, μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων και Δημοτικών σχολείων, που κάθε Σαββατοκύριακο μά-

ζεταν τόννους σκουπίδια από τις παραλίες.

Προφανώς το μήνυμα δεν ήταν ότι βρήκαμε έναν τρόπο να μαζέψουμε τα σκουπίδια μας, να βγάζουμε κάθε Σαββατοκύριακο δηλαδή τα σχολεία και να μαζεύουν τα σκουπίδια. Το πρόβλημα ήταν η ευαισθητοποίηση.

Σας θυμίζω, ότι αυτές οι εικόνες ήλθαν σε μια εποχή που πολύ ζωντανά, πολύ έντονα εισέβαλε και στην Ελλάδα μία ακόμα παράμετρος που καθόρισε από τότε την κοινωνική μας ζωή. Η παράμετρος της προστασίας του περιβάλλοντος.

Το μήνυμα ήταν απλό. Ήταν η ευαισθητοποίηση!

Δεν μπορούμε δηλαδή να πηγαίνουμε στην παραλία και να αφήνουμε τα σκουπίδια μας! Δεν μπορούμε να έχουμε το σπίτι μας καθαρό και να ρίχνουμε τα σκουπίδια μας στην αυλή του γείτονα!

Και εκεί ο Τύπος πέρασε αυτό το μήνυμα και νομίζω ότι σήμερα τα πράγματα είναι αρκετά καλύτερα, τουλάχιστον στις παραλίες μας και βεβαίως κανένας δεν διανοείται να θεωρήσει ως επιχείρημα, ότι εγώ μπορώ να έχω το σπίτι μου καθαρό αλλά να ρυπαίνω την αυλή του γείτονα.

Ένα τρίτο παράδειγμα που είναι και η μεγαλύτερη αμαρτία της ιστορίας της διαχείρισης των σκουπιδιών. Ανακύκλωση.

Όταν το 1985 πρωτοβγήκε το πρώτο φορτηγάκι ανακύκλωσης στην Αθήνα, τις επόμενες 5 ημέρες έγινε θέμα σε αστυνομικό δελτίο, όχι γιατί μάζεψε τα

σκουπίδια αλλά γιατί έκλεψαν το φορτηγάκι.

Έκτοτε νομίζω ότι εξακολουθεί και παραμένει στα αζήτητα η ιστορία της ανακύκλωσης.

Τι ήθελα να πω με αυτό για να ξαναέλθω στο αρχικό ερώτημα «ποια είναι η δουλειά του Τύπου;».

Η δουλειά του Τύπου προφανώς δεν είναι σήμερα να μας πει πού πρέπει να γίνει η νέα χωματερή στην Ανατολική Αττική.

Δεν είναι δουλειά των «Νέων», της «Ελευθεροτυπίας», του ALPHA και του MEGA, να συγκεντρωθούν σε ένα τραπέζι να επιλέξουν αυτοί τους δικούς τους εμπειρογνώμονες και να πουν ότι η νέα χωματερή πρέπει να γίνει στο Παπά Πηγάδι ή κάπου αλλού.

Ο Τύπος με αυτή την έννοια δεν μπορεί να βοηθήσει. Μπορεί ωστόσο να βοηθήσει στη διαμόρφωση στρατηγικής και να αναδείξει συμμαχίες, που θα βοηθήσουν την κοινωνία μας.

Ο Τύπος δεν μπορεί να υποκαταστήσει άλλους θεσμούς ακόμα και προσχηματικά, αν δηλαδή αυτοί οι θεσμοί δεν κάνουν σωστά τη δουλειά τους.

Ο Τύπος υπάρχει για να ενημερωνόμαστε και να κουβεντιάζουμε ως κοινωνία. Όχι για να αποφασίζει στο όνομά μας, ούτε και να επιβάλλει λύσεις. Αλίμονο αν του εκχωρήσουμε τέτοια υπερεξουσία!

Και για να συμβεί αυτό πρέπει προφανώς ο καθένας να κάνει τη δουλειά του. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΙΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε τον κύριο Καμπύλη, που ήταν πράγματι περιεκτικότατος και συντομώτατος στην Ομιλία του και διευκόλυνε τις εργασίες της Ημερίδας. Πώς, άλλωστε, θα ήταν διαφορετικά, αφού μιλάμε για έναν απόλυτα έμπειρο δημοσιογράφο;

Ίσως τώρα, παίρνοντας στα χέρια σας την πρόσκληση-το πρόγραμμα, να αναρωτηθήκατε «πώς μπορούν να συνδέονται οι Ξεναγοί με το θέμα της Ημερίδας»; Κάποιοι μπορεί να διερωτήθηκαν: «ποιο είναι το κοινό σημείο των Ξεναγών με το θέμα της Ημερίδας;»

Όλα αυτά όμως, τις απορίες αυτές, θα τα διευκρινίσει ο δεύτερος ομιλητής με την ασφαλώς πολύ ενδιαφέρουσα εισήγησή του, που έχει θέμα: «Διαχείριση απορριμμάτων και Πολιτισμός – η ειδικότερη περίπτωση των ιστορικών διαδρομών». Ο κύριος Αργύρης Αγγέλου λοιπόν, Υπεύθυνος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών της Αθήνας, έχει το λόγο.

**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ -
Η ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ**

Αργύρης ΑΓΓΕΛΟΥ,

*Υπεύθυνος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματείου
Διπλ. Ξεναγών Αθήνας*

Χαιρετώ. Είναι η πρώτη φορά που επικοινωνούμε πρόσωπο με πρόσωπο οι Ξεναγοί με τους εργαζόμενους στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Μέχρι τώρα αυτή η σχέση ήταν σχέση εγγράφων. Απλά κοινοποιούσαμε τις ενέργειές μας στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ελπίζοντας ότι θα έχουν τη δέουσα ανταπόκριση.

Σωστό το ερώτημα «ποια η σχέση των ξεναγών με το θέμα των σκουπιδιών;». Εδώ θα ήθελα να δούμε το πρώτο σλάιτ, το οποίο θα σας δείξει άμεσα ποια είναι η σχέση του επαγγελματικού κλάδου αυτού με το πρόβλημα των σκουπιδιών.

Βλέπουμε μια γέφυρα, η βάση της οποία βρίσκεται από σκουπίδια και ένα τουριστικό πούλμαν, το οποίο περνάει ακριβώς από πάνω με γυρισμένα τα πρόσωπα -δεν είναι τόσο ευκρινές- όλων των επισκεπτών, ξένων κατά βάση, διότι εργαζόμαστε κύρια με ξένους περιηγητές, χιλιάδες περνάνε από τα χέρια μας.

Όπως καταλαβαίνετε η φύση της δουλειάς μας δεν είναι ότι απλά μας επιτρέπει, αλλά μας επιβάλλει και να έχουμε την άποψη όσον αφορά τα σκουπίδια.

Διότι ένα από τα μόνιμα και σταθερά ερωτήματα του ξένου περιηγητή τουρίστα, είτε προέρχεται από ευρωπαϊκές χώρες, είτε προέρχεται από την Ιαπωνία, είτε προέρχεται από την Αμερική είναι «γιατί τόσα σκουπίδια;». Και πιστέψτε με είναι το μόνο, το μόνο πράγμα στο οποίο δεν έχω βρει -18 χρόνια στο επάγγελμα- δικαιολογία.

Αυτό που θα έλεγα σαν άποψη μετά από τον προβληματισμό 18 χρόνων, μη μπορώντας να δικαιολογήσω έξυπνα τουλάχιστον αυτό το φαινόμενο, είναι ότι η σχέση ενός λαού με την ιστορία του και με το περιβάλλον είναι εν πολλοίς η σχέση του με τον πολιτισμό.

Αν υπάρχει ανακολουθία σε αυτή τη σχέση, η ερμηνεία είναι μία και μοναδική: ότι δεν είμαστε αρκετά πολιτισμένοι για να σεβαστούμε και να εκτιμήσουμε αυτό που έχουμε κληρονομήσει.

Η αυτοκριτική δεν βλάπτει, μόνο καλό μπορεί να κάνει. Και στη προκειμένη περίπτωση νομίζω, ότι αυτή είναι και η ουσία του προβλήματος.

Υπάρχει πρόβλημα πολιτισμού και κάποια στιγμή πρέπει να το πούμε φωναχτά, να το ακούσουμε κιόλας σε προσωπικό επίπεδο σε αυτή τη χώρα και να αρχίσουμε να χτίζουμε πάνω σε αυτό τον προβληματισμό.

Πρόθεσή μου είναι, να «ανάψω λίγο τα αίματα» γιατί είναι μεγάλη η οργή που με διακατέχει για αυτό το πρόβλημα που το ζω καθημερινά. Αυτό που βλέπετε εκεί είναι η καθημερινότητά μου! Δεν υπάρχει Νομός, δεν υπάρχει σημείο του οδικού δικτύου που να μην συγκεντρώνει απορρίμματα συσσωρευμένα για χρόνια και είναι λογικό, άνθρωποι, οι οποίοι έχουν μία άλλη νοοτροπία, που έρχονται από άλλες χώρες, όπου ισχύουν άλλα πράγματα, να θέτουν ερωτήματα.

Όχι πάντοτε με κακεντρέχεια, όχι πάντοτε γιατί θέλουν να σε θίξουν, αλλά γιατί πραγματικά απορούν. Πώς μία χώρα με τέτοιο πολιτισμό, με τέτοια ιστορία, παρουσιάζει σήμερα αυτό το αίσχος, αυτό το χάλι.

Η γνώμη του Ξεναγού δεν είναι μόνο η γνώμη ενός εργασιακού κλάδου. Προσωπικά δεν μπορώ να σκεφτώ αυτή τη στιγμή αν υπάρχει άλλος επαγγελματικός κλάδος που να έχει τόσο άμεση σχέση στη καθημερινότητά του με το συγκεκριμένο πρόβλημα για το οποίο συζητάμε σήμερα.

Οργώνουμε την Ελλάδα από Βορρά προς Νότο και από Ανατολή προς Δύση. Η δουλειά μας είναι να παρουσιάζουμε την Ελλάδα.

Και όταν λέω να παρουσιάζουμε την Ελλάδα, δεν σημαίνει να παρουσιάζουμε μόνο την ιστορία της Αρχαίας Ολυμπίας ή του Μαντείου του Απόλλωνα στους Δελφούς ή την ιστορία των Μοναστηριών στα Μετέωρα, αλλά και τη σύγχρονη καθημερινότητα. Την καθημερινότητα των συμπατριωτών μας των νεοελλήνων.

Ερχόμαστε σε επαφή με πολλά άλλα επαγγέλματα που έχουν να κάνουν με τον τουρισμό, με αποτέλεσμα, η άποψή μας να μην είναι μόνο η άποψη του δικού μας επαγγελματικού κλάδου αλλά η συνισταμένη πολλών απόψεων, πολλών επαγγελματιών που εργάζονται ή έχουν σχέση με τον τουρισμό, είτε πρόκειται για καταστηματαρχες, είτε πρόκειται για αρχαιολόγους, είτε πρόκειται για εργαζόμενους υπαλλήλους στους αρχαιολογικούς χώρους, είτε πρόκειται για επισκέπτες.

Άρα εκφράζουμε την άποψη πολλών και θα μπορούσε αυτή η άποψη να λειτουργήσει και σαν «πληροφοριοδότης κλειδί» για τη σημερινή κουβέντα.

Αυτή η κατάσταση που βλέπετε στο σλάιτ, μας οδήγησε στη δημιουργία, στη σύσταση μιας Επιτροπής Περιβάλλοντος το 1996 που σκοπό είχε και έχει τη βοήθεια στη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης στους συμπολίτες μας.

Είναι πάρα πολλές οι στιγμές που αισθανθήκαμε και εξακολουθούμε να αισθανόμαστε, όχι μόνο αυτό που είπα προηγουμένως οργή, αλλά και την αίτηση του δονκιχωτισμού, δηλαδή «με τι ασχολούμαι τώρα;».

Η ουσία του προβλήματος βρίσκεται στο νεοέλληνα που ανοίγει το παράθυρο του αυτοκινήτου του και με «τσαμπουκά» πετάει το πακέτο από τα τσιγάρα θεωρώντας ότι πράττει και μια πράξη «μαγκιάς». Διότι αν πας και του το μαζέψεις και έχεις την ευκαιρία να του το δώσεις το πιο πιθανόν είναι να σε βρίσει.

Ξεκινάμε με δεδομένο, ότι υπάρχει πρόβλημα, καταρχάς, στη συμπεριφορά του μέσου νεοέλληνα σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο πρόβλημα. Και δυστυχώς δεν άκουσα από κανέναν από τους προλαλήσαντες με ποιο τρόπο θα επιτευχθεί επιτέλους αυτή η διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης. Όχι των παιδιών στα σχολεία -γιατί όπως θα ακούσουμε στη συνέχεια υπάρχουν εδώ και χρόνια προγράμματα που είναι σε εξέλιξη σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική εκπαίδευση για τα παιδιά- αλλά τι θα γίνει με την περιβαλλοντική εκπαίδευση των ενηλίκων;

Μη μου πείτε ότι δεν έχετε συναντήσει αυτή την εικόνα την οποία περιέγραψα προηγουμένως. Ανοίγει το παράθυρο, πετιέται έξω η σακούλα και από εκεί και πέρα έχει και άποψη για το ότι την πετάει. Διότι είναι φορολογούμενος πολίτης Έλληνας και έχει δικαίωμα να την πετάξει διότι πληρώνει το Κράτος και το Κράτος έχει υποχρέωση να το μαζέψει.

Αυτή είναι η άποψη πολλών νεοελλήνων.

Δεν άκουσα από κανέναν από τους προλαλήσαντες «πώς θα επιτευχθεί αυτή η διαμόρφωση της περιβαλλοντικής συνείδησης σε επίπεδο Τοπικής, σε επίπεδο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, σε επίπεδο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.».

Κατ' εμέ, εκεί βρίσκεται η ουσία του προβλήματος. Στη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης στον νεοέλληνα. Στον καθημερινό άνθρωπο που πηγαίνει λόγου χάρη στο σούπερ μάρκετ και χρησιμοποιεί 15 σακούλες για να πάρει 15 προϊόντα, ενώ θα μπορούσε να τα είχε βάλει σε μία ή να τα είχε βάλει σε μία χαρτοσακούλα.

Μπορείτε να μου πείτε τώρα: «μα τι λες; αυτά είναι εξωπραγματικά, αυτά είναι σενάρια επιστημονικής φαντασίας για την ελληνική πραγματικότητα», αλλά εκεί βρίσκεται η ουσία του προβλήματος.

Στο ότι δεν υπάρχει περιβαλλοντική συνείδηση σε αυτή τη χώρα.

Και από εκεί θα έπρεπε να αρχίσει η όλη προσπάθεια.

Στην ευαισθητοποίηση του κόσμου και στην περιβαλλοντική συνείδηση.

Δυστυχώς σαν επαγγελματίες σε έναν κλάδο τουρισμού δεν είμαστε σε θέση να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση μιας τέτοιας περιβαλλοντικής συνείδησης και γι' αυτό είμαι χαρούμενος που σήμερα βρίσκομαι σε επαφή με ανθρώπους, οι οποίοι είναι μεταξύ άλλων και «καθ' ύλην αρμόδιοι» σε ό,τι αφορά το θέμα αυτής της περιβαλλοντικής συνείδησης.

Στον καταμερισμό των ευθυνών θα μπορούσε κανείς να αναφέρει πολλά και αναφέρθηκαν πολλά (για τη νοοτροπία, τις καταναλωτικές συνήθειες, το μερίδιο

ευθύνης που έχει η Αυτοδιοίκηση η Νομαρχιακή και η Δημαρχιακή, οι εμπλεκόμενοι φορείς) και τα σχετικά.

Εμείς αυτό που μπορούσαμε μέχρι τώρα να κάνουμε είναι να αποκρυσταλλώσουμε την άποψη των ξεναγών γι' αυτή την κατάσταση σε επίπεδο Επικράτειας και γι' αυτό πρέπει να ευχαριστήσω προσωπικά αλλά και εκ μέρους του κλάδου μου την Ομάδα Περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, διότι χωρίς τη συμβολή και την αρωγή τους δεν θα ήταν δυνατόν ποτέ να συμπληρωθεί η εικόνα της άποψης των Ξεναγών από τη Θεσσαλονίκη και την Κρήτη έως την Κέρκυρα και τα νησιά του βορειανατολικού Αιγαίου και τη Ρόδο.

Αυτή τη στιγμή, είμαστε σε θέση να έχουμε μια συνολική εικόνα για τον συγκερασμό όλων αυτών των απόψεων σε ό,τι αφορά τη κατάσταση καθαριότητας σ' αυτό που ονομάζεται «ιστορική διαδρομή» γιατί γι' αυτό κλήθηκα να μιλήσω σε εσάς σήμερα.

Η εικόνα αυτή είναι αποτρεπτική, είναι άκρως δυσφημιστική γι' αυτό που ονομάζουμε σήμερα Ελλάδα.

Εδώ πρέπει να εξηγήσω τι ονομάζω «ιστορική διαδρομή». Είναι η διαδρομή την οποία ακολουθούν χιλιάδες ξένοι, κύρια επισκέπτες κατευθυνόμενοι σε χώρους, πολυσύχναστους χώρους, ιστορικούς και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Κατευθυνόμενοι προς την Αρχαία Ολυμπία, προς το Μιστρά, προς τις Μυκήνες προς τους Δελφούς, προς τα Μετέωρα, προς το Δίο, προς τη Βεργίνα, προς όλους αυτούς τους αρχαιολογικούς χώρους που επισκέπτονται κάθε χρόνο χιλιάδες ξένοι επισκέπτες.

Να λοιπόν τι εκλαμβάνουν ως εικόνα κατευθυνόμενοι προς αυτούς τους αρχαιολογικούς χώρους.

Ό,τι μπορείτε να φανταστείτε από απόβλητα, από αστικά απόβλητα (ψυγεία, κουζίνες, θερμοσίφωνες, λεκάνες, καζανάκια) και ό,τι άλλο βάζει ο νους σας και η φαντασία σας, οικοδομικά απόβλητα, σκουριασμένοι σκελετοί εγκαταλελειμμένων αυτοκινήτων, λεωφορείων και φορτηγών που για χρόνια βρίσκονται στην ίδια θέση και σιγά - σιγά αρχίζουν και εντάσσονται μέσα στο περιβάλλον μια και τα αγριόχορτα και τα δέντρα γίνονται ένα με τους σκελετούς αυτούς των σκουριασμένων λεωφορείων κλπ., διογκωμένα και πρησμένα, από προχωρημένη σήψη πτώματα ζώων.

Αυτή είναι η εικόνα που εκλαμβάνει κανείς από τις ιστορικές διαδρομές κατευθυνόμενος σε αυτούς τους χώρους.

Πιστεύω, να καταλαβαίνετε για ποιο λόγο βρίσκομαι εδώ σήμερα, γιατί είμαι οργισμένος και γιατί ελπίζω ότι από τη σημερινή Ημερίδα θα βγει κάτι δημιουργικό ακόμα και αν πρόκειται για έναν προβληματισμό που θα οδηγήσει σε αυτό που στην αρχή είπα: Στην από κοινού προσπάθεια για τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης σε αυτόν τον τόπο.

Χωρίς αυτό το δεδομένο δεν υπάρχει περίπτωση να αλλάξει τίποτε!

Τα χίλια μύρια να γίνουν όσον αφορά τα έργα, αν δεν αλλάξει νοοτροπία ο μέσος Έλληνας, ο νεοέλληνας, σε ό,τι αφορά την ιστορία του και το περιβάλλον, να μην βιάζει τη χώρα του κατ' αυτό το τρόπο που βλέπετε εκεί, μόνο τότε θα υπάρξει ελπίδα να αλλάξει κάτι ουσιαστικά στο θέμα του περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

Θα μπορούσα να δώσω συγκεκριμένα σημεία, παραδείγματα όπου συναντάει κανείς αυτή την εικόνα.

Έχω κάνει επανειλημμένως έκκληση σε δημοσιογράφους να κάνουν τον κόπο να πάρουν ορισμένες εικόνες και να τις δείξουν στη τηλεόραση.

Πιστεύω, ότι ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι καθοριστικός σε ό,τι αφορά τη δημιουργία αυτής της περιβαλλοντικής συνείδησης και σαν πρόταση θα είχα να κάνω στην ουσία μία.

Αυτό αφορά και το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και τη Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το Τύπο.

Το ζητούμενο είναι η διαμόρφωση της περιβαλλοντικής συνείδησης. Ο τρόπος που θα επιτευχθεί -κατά τη γνώμη μας- είναι με μια μακροπρόθεσμη καμπάνια ενημέρωσης από τους αρμόδιους Φορείς. Από τη μεριά τους, τα Media σε καθημερινή βάση να υλοποιήσουν ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης πολιτών, ενέργειας - ενημέρωσης του κοινού σε περιβαλλοντικά ζητήματα, με ένα σποτ -λόγου χάρη- τηλεοπτικό, το οποίο θα προβάλλεται για μεγάλο διάστημα στη τηλεόραση, που θα είναι εξίσου σοκαριστικό όσο σοκαριστικές είναι και οι εικόνες που θα δούμε σε λίγο.

Ορισμένες φορές «οι εικόνες λένε περισσότερα από ό,τι χίλιες λέξεις».

Αυτή είναι η Ελλάδα του σήμερα! Αυτό είναι η εικόνα που αντικρίζει ο επισκέπτης κατευθυνόμενος σε αρχαιολογικούς χώρους, όπως αυτοί που ανέφερα προηγουμένως! Θα ήθελα, μια και βρίσκεται και εκπρόσωπος του 2004 στην αίθουσα, να ρωτήσω εάν έχετε κάνει τον κόπο να κάνετε τη διαδρομή Αθήνα – Ολυμπία για να δείτε τι βρίσκεται έξω από την Κάτω Αχαγιά και πώς θα λύσετε αυτό το πρόβλημα, όταν χιλιάδες ξένων επισκεπτών θα κατευθυνθούν παίρνοντας αυτόν το δρόμο και αντικρίζοντας αυτές τις χωματερές προς την Ολυμπία το «λίκνο του πολιτισμού», εκεί που άρχισαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Ακόμα, όπως και να προσπαθήσει κανένας να το δει, τί θα γίνει, θα σκεπάσουν με όγκους χώματος τις χωματερές που υπάρχουν στη διαδρομή αυτή για να λύσουν προσωρινά το πρόβλημα και μετά τους Ολυμπιακούς θα έχουμε το ίδιο φαινόμενο;

Ποιος είναι ο τρόπος που θα λυθούν αυτά τα προβλήματα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων;

Η Ελλάδα του 2003.

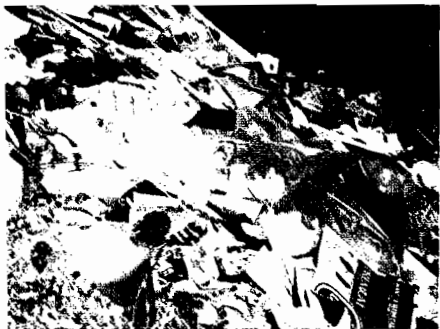
Το τελευταίο σλάιτ είναι επίσης ενδιαφέρον διότι φαίνεται το Μπούρτζι, πρώτη πρωτεύουσα της Ελλάδας, το Ναύπλιο. Το Μπούρτζι λοιπόν από έναν παράλληλο δρόμο έξω από την πόλη του Ναυπλίου, που βρίθκει από οικοδομικά υλικά και άλλα απόβλητα.

Εάν είστε εσείς ευτυχείς με αυτή την κατάσταση και εάν εσείς νομίζετε, ότι με τέτοιου είδους εξαγγελίες όπως -λυπάμαι που θα το πω- ακούστηκαν από ορισμένους από τους προηγούμενους ομιλητές, θα λυθεί το πρόβλημα, χωρίς την έμπρακτη συμμετοχή των πολιτών, η οποία προϋποθέτει όμως τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης, εκεί θα με βρείτε απόλυτα αντίθετο.

Πρώτα θα δημιουργηθεί περιβαλλοντική συνείδηση σε αυτό το λαό και μετά θα μιλάμε για απόκλιση από τέτοιου είδους φαινόμενα.

Ευχαριστώ και συγγνώμη αν ο λόγος μου ήταν οργισμένος, αλλά μιλάω πραγματικά από τα βάθη της καρδιάς μου.

2003 Ταύγετος
Διαδρομή Σπάρτη-
Καλαμάτα

1998 Καθαρισμός Περιοχής από την
Επιτροπή Περιβάλλοντος ΣΔΞΑ.
Γέφυρα Δαλαμανάρας έξω από το Άργος

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε κύριε Αγγέλου. Να παρακαλέσω, αν έχετε χειρόγραφο, να το καταθέσετε ή αν δεν είστε έτοιμος, να επικοινωνήσουμε μετά με τη Γραμματεία της Ημερίδας.

Αληθινά μας προβληματίσατε, δεν είμαστε Ξεναγοί, αλλά έχουμε τις ίδιες εικόνες. Και οι εικόνες που είδαμε δεν ήταν καλές, ήταν πράγματι μαύρες. Αλλά ήταν οι εικόνες της σημερινής πραγματικότητας.

Ας ελπίσουμε, ότι η ευαισθητοποίηση της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και η Ημερίδα αυτή θα είναι η απαρχή τουλάχιστον μιας αντιμετώπισης του όλου θέματος, γιατί, όντως, οι Ολυμπιακοί Αγώνες έρχονται.

Να συνεχίσουμε όμως το πρόγραμμα, κυρίες και κύριοι, με μια μικρή διαφοροποίηση, ως προς τον ομιλητή. Για λόγους πέρα από τη θέλησή του, για υπηρεσιακούς καθαρά λόγους, ο Γενικός Δ/ντής κύριος Ζαμπέλης δεν είναι εδώ μαζί μας σήμερα για το επόμενο θέμα. Θα το αναπτύξει όμως η κυρία Ελπίδα Μακρή, Διευθύντρια Χωροταξίας. Έχει τον τίτλο: «Διαχείριση Απορριμμάτων και Χωροταξία».

Καλώ την κυρία Μακρή στο «βήμα».

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Ελπίδα ΜΑΚΡΗ,

*Διευθύντρια Χωροταξίας στο Υπουργείο Περιβάλλοντος,
Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων*

Οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας μας, η ανάγκη προσαρμογής σε νέα θεσμικά πλαίσια και περιορισμούς λειτουργίας των επιχειρήσεων (βλ. π.χ. Νόμος 2939/2001 για τα υλικά συσκευασίας), η ανάγκη μείωσης των αποβλήτων που οδηγούνται στις χωματερές, η αύξηση της κατανάλωσης και κατά συνέπεια η αύξηση των απορριμμάτων, η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, τα οικονομικά οφέλη που απορρέουν από την ορθολογική εκμετάλλευση των αποβλήτων και των απορριμμάτων, η επιθυμία των ανεπτυγμένων κοινωνιών, όπως είναι η Ελλάδα, να προχωράει με βάση την αειφορία, οδηγούν στην αναγκαία ανάπτυξη σύγχρονων δραστηριοτήτων, δημόσιων και ιδιωτικών, στον τομέα διαχείρισης και αξιοποίησης των αποβλήτων και των απορριμμάτων.

Οι σύγχρονες αντιλήψεις και πρακτικές για τη διαχείριση των αποβλήτων και των απορριμμάτων υπαγορεύουν πλέον σχεδιασμό και υλοποίηση ολοκληρωμένων συστημάτων, με βασικούς στόχους την αειφορία και την αποτελεσματική διαχείριση και εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ενέργειας.

Έτσι, πολύ σωστά, το κέντρο βάρους έχει μετατοπιστεί πρωτίστως στην πρόληψη της παραγωγής, την ανακύκλωση και προς την ελάττωση των βλαπτικών συστατικών των αποβλήτων.

Η διαχείριση και αξιοποίηση αποβλήτων περιλαμβάνει ουσιαστικά τις ενέργειες που απορρέουν από τη νέα δυναμική μορφή επιχειρηματική δραστηριότητα της λεγόμενης Αντίστροφης Εφοδιαστικής (Reverse Logistics). Η Αντίστροφη Εφοδιαστική είναι ένας νέος όρος, που καλύπτει τις δραστηριότητες και διαχειριστικές πρακτικές, που αφορούν την ανάκτηση και αξιοποίηση χρησιμοποιημένων προϊόντων, εξαρτημάτων και υλικών. Ουσιαστικά είναι η διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας, αλλά αντίστροφα. Από την στιγμή που και στην Ελλάδα το «σκουπίδι» αποκτήσει οικονομική αξία, (σημ. στο Λονδίνο εδώ και χρόνια υπάρχει και χρηματιστήριο «σκουπιδιών») μια σειρά από επιχειρηματικές δραστηριότητες θα αναπτυχθούν, ένας νέος αποδοτικός οικονομικός κλάδος θα δημιουργηθεί αλλά το κυριότερο είναι ότι το περιβάλλον θα ωφεληθεί.

Με την ανάπτυξη μάλιστα εξειδικευμένων εταιριών διαχείρισης και αξιοποίησης αποβλήτων στα πλαίσια μίας εθνικής Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Πόρων και Απορριμμάτων (Integrated Resource and Waste Management) θα δημιουργηθούν μια σειρά από θετικά αποτελέσματα:

- Θα ικανοποιηθούν οι υποχρεώσεις της χώρας μας σε διεθνείς οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση για την κάλυψη των αναγκών μας σε πρώτες ύλες και υλικά παραγωγής από την αξιοποίηση των απορριμμάτων.
- Δημιουργείται μία νέα πηγή εισοδήματος.
- Εξοικονόμηση συναλλάγματος.
- Επιμήκυνση χρόνου ζωής των υπαρχόντων ή δημιουργηθέντων Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων.
- Αύξηση οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων.
- Τόνωση της αγοράς με ενίσχυση ιδιαίτερα των ΜΜΕ με τη δημιουργία νέων

επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

- Θα δημιουργηθούν αρκετές χιλιάδες θέσεις εργασίας.
- Θα υπάρχουν ευνοήτες ευεργετικές συνέπειες για το περιβάλλον.
- Εκπλήρωση της ηθικής υποχρέωσης για τις μελλοντικές γενιές.

Πάνω σε αυτόν τον βασικό άξονα στηρίζει και το ΥΠΕΧΩΔΕ από την μεριά του την πολιτική του για την διαχείριση των αποβλήτων και των απορριμμάτων στην Ελλάδα, με βάση την σύγχρονη επιστημονική γνώση και την Κοινωνική Νομοθεσία.

Η πολιτική αυτή μπορεί να σχηματιστεί ως εξής:

1 **Στόχος 1ος:** πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.

2 **Στόχος 2ος:** προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης των αποβλήτων.

3 **Στόχος 3ος:** προώθηση άλλων μορφών αξιοποίησης με περαιτέρω ανάκτηση υλικών και ενέργειας, όπως η **Διάλυση (cannibalisation)**, δηλαδή η αποσυναρμολόγηση του χρησιμοποιημένου προϊόντος, ο έλεγχος των μερών και εξαρτημάτων του και η διαλογή εκείνων που μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν, η **Επισκευή (repair)** που έχει ως σκοπό την επαναφορά ενός προϊόντος που έχει υποστεί βλάβη, η **Αναβάθμιση (refurbishing)**, η οποία αποσκοπεί στην επίτευξη ποιότητας του χρησιμοποιημένου προϊόντος καλύτε-

ρη από την υφιστάμενη, χαμηλότερη όμως από εκείνη του καινούργιου προϊόντος, η **Ανακατασκευή (remanufacturing)**, η οποία αποτελεί τρόπο ανάκτησης πιο προωθημένο σε σχέση με την αναβάθμιση, αφού διατηρείται η ταυτότητα του προϊόντος, ενώ επιδιώκεται με κατάλληλες επεμβάσεις η επαναφορά του στην αρχική του κατάσταση, σαν να είναι καινούργιο και η **Άμεση επαναχρησιμοποίηση (direct re-use)**. Σ' αυτή την κατηγορία ανήκει η ανάκτηση μέσων συσκευασίας (π.χ. μπουκάλια, παλέτες κ.α).

□ **Στόχος 4ος:** ασφαλής τελική διάθεση υπολειμμάτων σε οργανωμένους χώρους υγειονομικής ταφής.

Με άλλα λόγια, η σύγχρονη επιστημονική γνώση αλλά και το νομοθετικό πλαίσιο υπαγορεύουν ότι ένας χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) **θα αποτελεί το τελευταίο στάδιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων και όχι την μοναδική μέθοδο διαχείρισής τους.**

Πρέπει να γίνει γνωστό σε όλους του πολίτες ότι οι ΧΥΤΑ δεν έχουν να κάνουν με τίποτα με τις γνωστές σε όλους μας χωματερές και τις συνέπειές τους. Η υγειονομική ταφή είναι η μέθοδος της ελεγχόμενης και οργανωμένης διάθεσης των αποβλήτων επί του εδάφους, βάσει όμως κάποιων συγκεκριμένων προδιαγραφών. Είναι η πιο απλή, οικονομικά παραδεκτή αλλά και διεθνώς εφαρμόσιμη μέθοδος διάθεσης. Με τη μέθοδο αυτή τα απορρίμματα διαστρώνονται και στη συνέχεια σκεπάζονται με χώμα. Όσον αφορά τους χώρους αυτούς, ισχύουν τα ακόλουθα.

□ Η επιλογή τους να έχει γίνει με βάση τον συνδυασμό πλήθους κριτηρίων (χωροταξικά, συγκοινωνιακά περιβαλλοντικά, μετεωρολογικά, υδρογεωλογικά κ.α.).

□ Η κατασκευή τους να ακολουθήσει τις σύγχρονες προδιαγραφές και διεθνή πρότυπα (π.χ. κατασκευή στεγανωτικής στρώσης τόσο στον πυθμένα όσο και στα πρανή και το υλικό επικάλυψης).

□ Η λειτουργία τους να βασίζεται στο συνεχή έλεγχο των διαδικασιών ομαλής λειτουργίας αλλά και στο συνεχή έλεγχο των στραγγισμάτων, των όμβριων, των υπογείων νερών κ.α. με σκοπό να διαπιστώνεται αν ο ΧΥΤΑ αποκλίνει από τις αρχικές του προδιαγραφές.

□ Μετά την πλήρωση του, η διαμόρφωση του χώρου πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε το τραυματισμένο τοπίο να αλλάζει χρήση, να αναβαθμίζεται, και να αποδίδεται στην τοπική κοινωνία. Στην Ιαπωνία, ένας πρώην ΧΥΤΑ σήμερα είναι γήπεδο γκολφ και χώρος προσέλκυσης υψηλού οικονομικού επιπέδου πολιτών.

Εντούτοις, επαναλαμβάνω, είναι λάθος να ξεχωρίσουμε τους ΧΥΤΑ από την συνολική πολιτική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων και αποβλήτων. Μέσα σε αυτό το σύνολο της πολιτικής που περιλαμβάνει, εκτός από διαδικασίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού και των επιχειρήσεων για την μείωση των απορριμμάτων και των αποβλήτων, τον πρωτογενή διαχωρισμό τους κ.α. υπονοείται και πλήθος άλλων εγκαταστάσεων, όπως π.χ. σταθμοί μεταφόρτωσης, αποθήκευσης, εγκαταστάσεις διαλογής, κομπο-

στοποίησης κ.α. Έτσι, οποιαδήποτε χωροταξική ένταξη ενός ΧΥΤΑ σε ένα σύνολο πρέπει να εξετάσει:

- ❑ Τη συνοχή αυτού του μηχανισμού ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων.
- ❑ Τις αποστάσεις και την οπτική επαφή από οικισμούς.
- ❑ Τις υφιστάμενες ή τις προβλεπόμενες χρήσεις γης.

Όλα αυτά τα κριτήρια πρέπει να εξετάζονται στη λογική της οικονομοπεριβαλλοντικής στάθμισης. Δηλαδή, για να γίνω ποιο κατανοητός: Ποιο θα ήταν το όφελος προς το περιβάλλον, αν ο ΧΥΤΑ βρισκόταν σε μεγάλη απόσταση από τον τόπο παραγωγής των απορριμμάτων, όταν τα απορριμματοφόρα θα κατανάλωναν καθημερινώς χιλιάδες τονοχιλιόμετρα πετρελαίου;

Με βάση τα παραπάνω αντιλαμβάνεται κανείς ότι ο ρόλος της Χωροταξίας σε αυτή τη διαδικασία είναι κατά ανάγκη μικρός, καθώς η βάση της πολιτικής διεθνώς είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση και η προστασία του περιβάλλοντος. Είναι άλλωστε επιστημονικά απαράδεκτο, οι θέσεις των ΧΥΤΑ να προαποφασίζονται, σε ασκήσεις επί χάρτου. Μπορεί όμως ένα σημαντικό ποσοστό εδαφών να προ - αποκλειστεί εξαιτίας περιβαλλοντικών ή άλλων παραγόντων. Η στρατηγική Χωροταξία, οφείλει, σε ένα βαθμό (και το κάνει και μέσα από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης αλλά και μέσα από τα 12 Περιφερειακά Πλαίσια) να δώσει κατευθύνσεις, να προτείνει ευρύτερες περιοχές και διαχειριστικές ενότητες¹ αλλά φυσικά δεν μπορεί να χωροθετήσει τους ΧΥΤΑ, αν πρώτα δεν διενεργηθούν επί τόπου περιβαλλοντικές μελέτες και έρευνες.

Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι το φλέγον θέμα των απορριμμάτων και των αποβλήτων δεν λύνεται αποκλειστικά ούτε με χωροταξικά, ούτε με περιβαλλοντικά, ούτε με τεχνολογικά και άλλα μέσα. Είναι ένα πρόβλημα με πολλούς παρονομαστές και παραμέτρους αλλά με μία μόνο λύση. Τη συνολική ολοκληρωμένη διαχείριση. Τη διαχείριση που ξεκινάει ακόμα και πριν την κατανάλωση των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Τη διαχείριση εκείνη όπου όλοι μας θα αντιλαμβανόμαστε, στην κάθε μας ενέργεια, το περιβαλλοντικό κόστος και τους τρόπους ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων τους. Τη διαχείριση που καλύπτει με το δυνατότερο μικρό φορτίο στους ΧΥΤΑ. Τη διαχείριση που δίνει οικονομική αξία στο λεγόμενο «σκουπίδι».

¹ Με βάση περιβαλλοντικά, γεωλογικά, ατμοσφαιρικά και άλλα στοιχεία αλλά και στοιχεία από το ιθρυπογενές περιβάλλον προτείνονται στην περιοχή αναφοράς του Περιφερειακού Σχεδίου διαριπές γεωγραφικές ενότητες για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, ονομαζόμενες διαχειριστικές ενότητες. Οι διαχειριστικές ενότητες μπορεί να διαφοροποιούνται ανάλογα με την προέυση και την κατηγορία των αποβλήτων (π.χ. δύο διαχειριστικές ενότητες σε επίπεδο Περιφέρειας για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων εν γένει και μια διαχειριστική ενότητα για την ανακύλωση του χαρτιού ή του αλουμινίου). Οι προτεινόμενες διαχειριστικές ενότητες οφείλουν να έουν τέτοια χαρακτηριστικά, ώστε οι εγκαταστάσεις διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, που ροκύπτουν, να είναι οικονομικά βιώσιμες.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Να ευχαριστήσουμε την κυρία Μακρή. Να παρακαλέσω και για την εισήγηση. Ευχαριστώ πολύ!

Κυρία Μακρή προσεγγίσατε το θέμα από την πλευρά της Χωροταξίας και μας δώσατε με σαφή τρόπο απόλυτα χρήσιμες απόψεις.

Να συνεχίσουμε τώρα το πρόγραμμα των εργασιών με το θέμα: «Κωδικοποίηση των κυβερνητικών οικολογικών Οργανώσεων που ασχολούνται και με τη διαχείριση απορριμμάτων». Θα μας το αναπτύξει ο κύριος Κώστας Τσακίρης, επικεφαλής της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.

**ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΗ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ, ΠΟΥ
ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ (ΚΑΙ) ΜΕ ΤΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ**

Κώστας ΤΣΑΚΙΡΗΣ,

*Επικεφαλής της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου
Αστικής & Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου
Κοινωνικών Ερευνών και*

Ανδρέας ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ,

Συνεργάτης της Ομάδας Περιβάλ. του ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ

Διαχείριση Απορριμμάτων – Η Ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών

- Κωδικοποίηση Μη Κυβερνητικών Οικολογικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που ασχολούνται και με τη Διαχείριση Απορριμμάτων

Επειδή οι περισσότεροι από εσάς μάλλον δεν μας γνωρίζετε θα κάνουμε μία μικρή εισαγωγή.

Πρώτα για το ποιοι είμαστε και με τί ασχολούμαστε. Στη συνέχεια θα πω μερικά πράγματα για τη δομή Βάσεων Δεδομένων και μετά θα καταλήξουμε στο ζητούμενο που είναι το τί κάνουν οι Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οικολογικές Οργανώσεις για το θέμα το σημερινό.

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) είναι ερευνητικό Ίδρυμα που υπάγεται όπως και τα άλλα ερευνητικά Ιδρύματα του Δημοσίου, στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Παρουσίαση της
Ομάδας Περιβάλλοντος ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ

Ομάδα Περιβάλλοντος
Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας (ΙΑΑΚ)
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)
Μεσογείων 14-18, ΤΚ 115 27, Αθήνα
Τηλ. 210-7780118, 7401715-6
Webpage:
Email:

Στο ΕΚΚΕ υπάρχουν τρία Ινστιτούτα, μέσα στο Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας λειτουργεί εδώ και μερικά χρόνια η Ομάδα Περιβάλλοντος.

Σαν Ομάδα Περιβάλλοντος λειτουργούμε από το τέλος του 1995. Η αιτία ύπαρξής μας ήταν: η έγκριση - χρηματοδότηση, από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ερευνητικού προγράμματος, το οποίο είχε σαν θέμα τις Περιβαλλοντικές ΜΗ.ΚΥ.Ο. και την καταγραφή των Φορέων που έχουν σχέση με το περιβάλλον.

Οτιδήποτε, βλέπετε στην οθόνη είναι από την ιστοσελίδα μας στο Internet από όπου θα σας παρουσιάσουμε τα περιεχόμενα των έργων, το τι έχουμε κάνει από τότε (1995) για να καταλήξουμε μετά στο ζητούμενο.

Από εκείνη την αρχική χρηματοδότηση προέκυψαν δύο Βάσεις Δεδομένων. Η μία είναι για τις Οργανώσεις και η δεύτερη με τους Φορείς που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Η Ομάδα Περιβάλλοντος λειτουργεί από το 1995. Η ερευνητική της δραστηριότητα παρουσιάζεται στο internet στην ιστοσελίδα: www.ekke.gr/estia

Η διάρθρωση της σελίδας είναι η ακόλουθη:

- ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΑC/ΟΟCΑ
- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥCΗ
- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕC ΕΚΔΟCΕΙC
- ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΕC ΕΚΔΟCΕΙC
- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤCΕΡ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΗ
- ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟC
- ΞΕΝΑΓΟΙ
- ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ CΥΝΕΡΓΑCΙΕC
- ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΑΡΧΕΙΩΝ
- ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
- ΕCΤΙΕC ΠΛΗΡΟΦΟΡΗCΗC

Στη συνέχεια μετά από τέσσερα χρόνια, πάλι με χρηματοδότηση μέσω του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., υλοποιήσαμε ένα πρόγραμμα ΔΑC/ΟΟCΑ, με τα ίδια θέματα που ασχολούμαστε στην Ελλάδα, τα επαναλάβαμε στη Σερβία και στη Ρουμανία, συμπεριλάβαμε και την Κύπρο με εθελοντική συμμετοχή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

Ενδιάμεσα αρχίσαμε να ασχολούμαστε με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση περίπου από το 1995 - 1996, συλλέγοντας υλικό για τους εκπαιδευτικούς, που υλοποιούν αντίστοιχα προγράμματα.

Τα τρία τελευταία χρόνια σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (ΓΓΝΓ), έχουμε εκδώσει τέσσερα βιβλία, βοηθήματα για τους δασκάλους και καθηγητές που υλοποιούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τα οποία και μοιράστηκαν στις σχολικές βιβλιοθήκες, σε κανονικές βιβλιοθήκες και σε εκπαιδευτικούς. Η πρωτοτυπία εδώ είναι ότι τα ίδια τα κείμενα των βιβλίων τα έχουμε «ανεβάσει» για αντιγραφή, όχι μόνο για διάβασμα αλλά για αντιγραφή (download) από το Internet.

Με τους Ξεναγούς, ειδικότερα με το Σύλλογο Ξεναγών της Αθήνας, έχουμε αρχίσει συνεργασία από το 1997. Οι Ξεναγοί συμπλήρωσαν δομημένο ερωτηματολόγιο χαρακτηρίζοντας το βαθμό καθαριότητας των αρχαιολογικών χώρων και των Εθνικών οδών, που οδηγούν σε αυτούς. Η προαναφερθείσα έρευνα έλαβε χώρα πρώτα με τους Ξεναγούς της Αθήνας και στη συνέχεια και με όλα τα άλλα Σωματεία των Ξεναγών. Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών στέλνονται πρώτα στα αρμόδια Υπουργεία και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, μετά τη παρέλευση μίας εβδομάδας διοχετεύονται στον Αθηναϊκό και τοπικό Τύ-

πο και μετά «ανεβαίνουν» στο Internet για αντιγραφή από οποιονδήποτε θελήσει να ενημερωθεί.

Στην συνέχεια είναι η «Φιλοξενία». Εδώ υπάρχουν συνεργασίες κείμενα ή εισηγήσεις από συνέδρια ή εργασίες εκπαιδευτικών προκειμένου να έχουν επαφή μεταξύ τους.

Στην «Παραλαβή των Αρχείων» είναι οτιδήποτε έχουμε πραγματοποιήσει σαν έργο, από οποιοδήποτε πρόγραμμα και αν έχει προέλθει, του οποίου το αποτέλεσμα είναι αντιγράψιμο (download).

Βασικοί ωφελούμενοι χρήστες από την αναπαραγωγή του υλικού των ερευνητικών προγραμμάτων σε CD και από την πρόσβαση στην ιστοσελίδα μας στο Internet, είναι τα αρμόδια στελέχη Υπουργείων, Οργανισμών και Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Μη Κυβερνητικές Οικολογικές - Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, οι Φορείς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, οι Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οι Πανεπιστημιακοί.

Όλοι οι προαναφερόμενοι περιλαμβάνονται σε πίνακα αποδεκτών, τους κοινοποιούμε με e-mail οποιαδήποτε νεώτερη ενημέρωση ή παραγόμενο υλικό και μετά εκείνοι «ανεβαίνουν» στη σελίδα και τα αντιγράφουν.

Το 1996 δημιούργησε 2 Βάσεις Δεδομένων (ΒΔ) των οποίων η ενημέρωση είναι συνεχής, με κύρια θεματολογία:

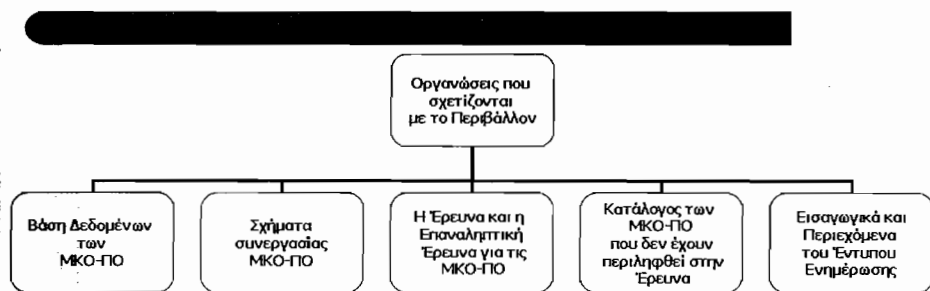
- Α) Τους **Φορείς** που έχουν σχέση με το Περιβάλλον ... και συγκεκριμένα:

- Υπουργεία
- Οργανισμοί - Επιχειρήσεις του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα
- Περιφέρειες
- Ερευνητικά Κέντρα - Ιδρύματα
- Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- Πολιτικά Κόμματα – Συνδικαλιστικοί Φορείς - Επιμελητήρια
- Περιβαλλοντικοί Φορείς
- Αυτοδιοίκηση

Είπαμε στην αρχή ότι έχουμε δημιουργήσει δύο Βάσεις Δεδομένων. Μία για τους Φορείς που έχουν σχέση με το περιβάλλον, μία για τις Περιβαλλοντικές ΜΗ.ΚΥ.Ο.

Η Βάση των Φορέων έχει ειδικά περιεχόμενα. Δηλαδή, για κάθε: Υπουργείο, Οργανισμό ή Επιχείρηση του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, Ερευνητικό Κέντρο ή Ίδρυμα, ΑΕΙ, ΤΕΙ, πολιτικό κόμμα, Περιβαλλοντικούς Φορείς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση 1ου και 2ου βαθμού, Περιφέρειες, έγινε καταγραφή των τμημάτων που έχουν σχέση με το περιβάλλον καθώς και των αντιστοίχων αρμοδιοτήτων τους. Τη ΒΔ για τους Φορείς την πρωτοεκθέσαμε στο Internet το 1997. Από τότε έχουν γίνει δύο ενημερώσεις. Η πιο πρόσφατη είναι του 2001.

Β) Τις Οργανώσεις που σχετίζονται με το Περιβάλλον ... και συγκεκριμένα:

Στην Βάση Δεδομένων των ΜΚΟ-ΠΟ δίνεται η δυνατότητα αναζήτησης κατά:

- 1. Περιφέρεια και Νομό**
- 2. Θεματικό Άξονα Δράσης**

Τώρα ερχόμαστε στη Βάση Δεδομένων για τις Οργανώσεις. Η αρχική έρευνα, πραγματοποιήθηκε σ' ολόκληρη την Ελλάδα με επιτόπια συμπλήρωση ερωτηματολογίου στην έδρα της κάθε Οργάνωσης. Έτσι μας προέκυψαν, το 1996 που ήταν ο χρόνος διεξαγωγής της έρευνας, 196 Οργανώσεις σε όλη την Ελλάδα, με τις 84 εξ' αυτών να έχουν την έδρα τους στην Αττική. Κάθε χρόνο κάνουμε ενημέρωση στα στοιχεία αναγνώρισης των Οργανώσεων, δηλαδή στην επωνυμία, τη διεύθυνση, τα τηλέφωνα, τα fax, τα e-mail και τα ονοματεπώνυμα των υπευθύνων επικοινωνίας. Έγιναν δύο ενημερώσεις και για τις δράσεις των Οργανώσεων, μία το 1999 και μία το 2001. Το 1996 ήταν, είπαμε,

196 Οργανώσεις, εκ των οποίων 84 στην Αττική. Με τα στοιχεία του 2001 είναι 242 σε ολόκληρη την Ελλάδα με 90 εξ' αυτών στην Αττική. Αρκετές από αυτές, ένας αριθμός 20-30 είναι ανενεργές. Δεν τις εξαιρούμε από τη Βάση Δεδομένων γιατί μπορεί να επανεργοποιηθούν.

Μιλώντας για τις ΜΗ.ΚΥ.Ο, τις περιβαλλοντικές, ο καθένας έχει διαφορετική εικόνα στο μυαλό του. Ένας διαχωρισμός τους σε γενικές κατηγορίες, όχι πάντα τελείως ευδιάκριτος, θα ήταν ο εξής.

Οι 15 ή 18 περισσότερο γνωστές, που έχουν συνήθως πανελλήνια εμβέλεια, με έδρα βασικά στην Αθήνα και μία στη Θεσσαλονίκη.

Στη ΒΔ υπάρχουν Οργανώσεις που είναι Οικολογικές αλλά όχι Περιβαλλοντικές με την στενή έννοια του όρου. Δηλαδή συμπεριλάβαμε τους «Φίλους του Σιδηροδρόμου» κ.α.

Επίσης, έχουμε Οργανώσεις που είναι μονοθεματικές. Δηλαδή έχουν σαν θέμα τους ένα μόνο αντικείμενο. Παραδείγματος χάριν τη δακτυλίωση πουλιών.

Εκτός από τις παραπάνω, υπάρχουν Οργανώσεις σε γειτονίες της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, των μεγάλων πόλεων ή στις πρωτεύουσες και στις δεύτερες πόλεις των νομών, οι οποίες ασχολούνται με οτιδήποτε έχει ενδιαφέρον για το χώρο τους καταρχάς και κατ' επέκταση, σε συνεργασία με τις υπόλοιπες, με γενικότερα θέματα.

Αυτές έχουν ειδικό βάρος, κατά τη γνώμη μας, γιατί είναι σπαρμένες σε όλη την Ελλάδα, είναι ίσως -όπως είπε ο φίλος κύριος Καίσαρης- «άμαζες», δηλαδή δεν έχουν τις εκατοντάδες ή τις χιλιάδες μέλη, πλην όμως έχουν ένα στενό κύκλο ανθρώπων οι οποίοι είναι ενεργητικοί απέναντι στα θέματα με τα οποία ασχολούνται και είναι πραγματικά από τους Φορείς που συμμετέχουν στην οποιαδήποτε εξέλιξη του τόπου τους.

Η δομή του αρχικού ερωτηματολογίου, το οποίο συμπληρώσαμε το 1996 στην έδρα της κάθε Οργάνωσης, επέτρεπε τη συλλογή και την μεταφορά των στοιχείων σε Βάση Δεδομένων. Όταν λέμε «Βάση Δεδομένων» είναι κάτι απλό, είναι ένα σύνολο πληροφοριών έτσι δομημένο, ώστε να μπορείς με αναζήτηση να γυρέψεις οποιαδήποτε κατηγοριοποίηση μετά.

Η πιο απλή κατηγοριοποίηση, είναι ότι μπορείς να αναζητήσεις τις Οργανώσεις ανά νομό καθώς επίσης και κατά Θεματικό Άξονα Δράσης.

Τι σημαίνει αυτό; Οι Οργανώσεις κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, εκτός από αυτές που ήταν μονοθεματικές (ασχολούνταν με ένα μόνο αντικείμενο), όλες οι υπόλοιπες, ιδιαίτερα οι «μικρές» στις γειτονίες των μεγάλων πόλεων ή αυτές που είναι στις πρωτεύουσες των νομών και στις δεύτερες πόλεις, απαριθμίζουν μια σειρά από δράσεις που είχαν κάνει κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους, οι οποίες ήθελαν, αναγκαστικά, ομαδοποίηση. Ανάλογα με το τί αντικείμενα είχαν οι δράσεις τους, τις ομαδοποιούσαμε και βάζαμε μια «ονομασία» του Θεματικού Άξονα Δράσης, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους στο σύνολο της Βάσης Δεδομένων.

Οι Θεματικοί Άξονες Δράσης είναι:

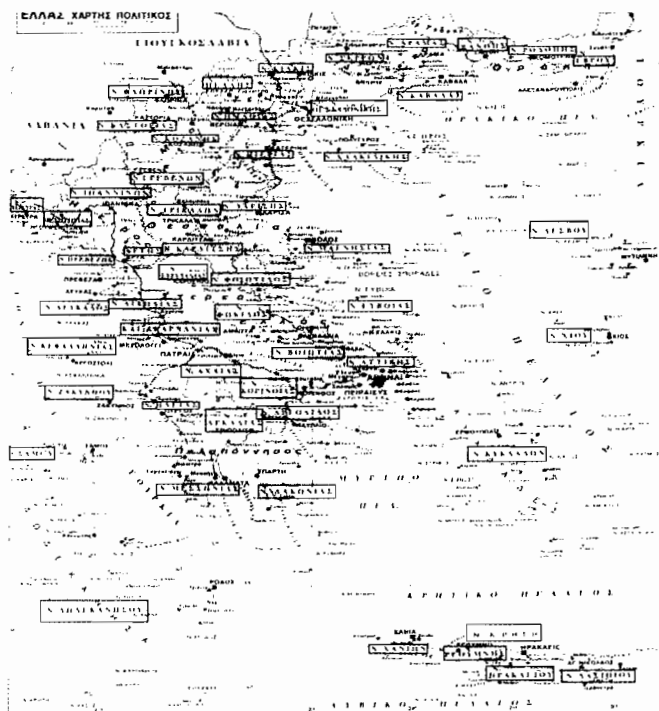
☐ Lobbying	☐ Βιώσιμη Διαχείριση Φυσικών Πόρων
☐ Αειφόρος Ανάπτυξη	☐ Αθλητισμός
☐ Μουσειακό	☐ Ποιότητα Ζωής
☐ Ανάδειξη, Προστασία και Διατήρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς	☐ Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση Κοινού
☐ Διασφάλιση Δημόσιας Υγείας	☐ Βιο-πολιτική/Βιο-περιβάλλον
☐ Δακτυλίωση Πουλιών	☐ Οικολογική Γεωργία
☐ Διάδοση Φυσικού Τρόπου Ζωής	☐ Προστασία, Διατήρηση και Αποκατάσταση Τοπίου
☐ Διατήρηση Φυσιογνωμίας Τοπίου	☐ Διαχείριση Απορριμμάτων
☐ Πολιτική Δράση	☐ Προστασία Άγριας Πανίδας
☐ Προστασία Οικοσυστημάτων	☐ Προστασία Περιβάλλοντος
☐ Προστασία Πουλιών και Βιοτόπων τους	☐ Αστικό Περιβάλλον
☐ Πολιτιστική Δράση	☐ Κοινωνική Δράση
☐ Συνεργασίες για Περιβαλλοντικά Θέματα	☐ Εκπόνηση Ερευνών-Μελετών
☐ Τοπικά Θέματα	

Εύκολα διακρίνουμε τους Θεματικούς Άξονες Δράσης που προέκυψαν από όλη αυτή τη συλλογή πληροφορίας στο σύνολο των Οργανώσεων.

Από αυτούς, θα ασχοληθούμε: 1. με τη διαχείριση απορριμμάτων, που ονομαστικά είναι πάνω στο αντικείμενό μας, 2. με το αστικό περιβάλλον και 3. με την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση κοινού.

Η διαχείριση απορριμμάτων είναι βασικό αντικείμενο σε δύο μόνο Οργανώσεις στην Ελλάδα. Η μία είναι στη Βέροια και η άλλη στην Αθήνα. Όλες οι άλλες Οργανώσεις, οι οποίες έχουν στο ενεργητικό τους γραμμένο Θεματικό Άξονα με Διαχείριση Απορριμμάτων ή και με τους άλλους δύο, σημαίνει ότι για μία δράση ή και επί σειρά ετών, πραγματοποίησαν έργο σχετικό. Από εδώ και πέρα θα αναζητήσουμε πόσες Οργανώσεις είχαν μία ή περισσότερες δράσεις γι' αυτούς τους τρεις Θεματικούς Άξονες.

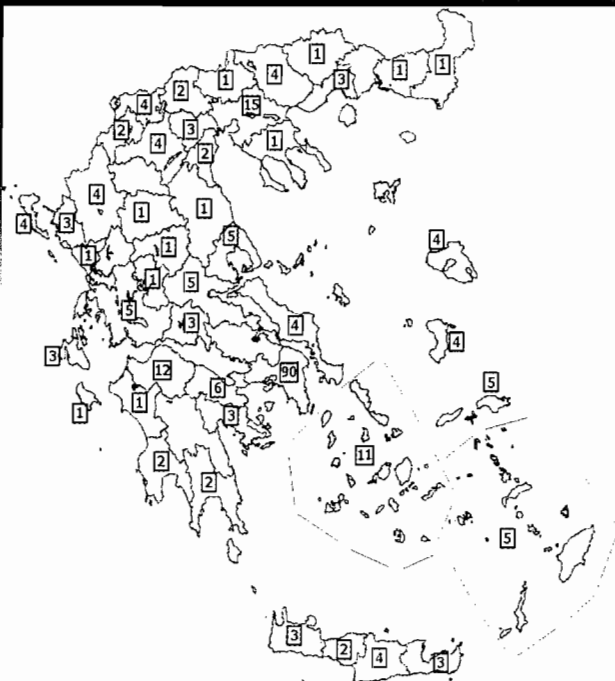
Πολιτικός Χάρτης της Ελλάδας

Στο χάρτη βλέπουμε την ωραιότερη και πλουσιότερη χώρα του κόσμου και δεν το λέω ειρωνικά. Αν θέλετε αποτυπώστε στο μυαλό σας ποιος νομός σας ενδιαφέρει, γιατί στη συνέχεια υπάρχει διάκριση κατά νομό, αλλά δεν υπάρχουν οι ονομασίες των νομών στους χάρτες, που ακολουθούν.

Στους νομούς Ξάνθης, Γρεβενών, Αρτας, Βοιωτίας και Αρκαδίας δεν υπάρχουν Οικολογικές Οργανώσεις. Αντίθετα σε όλους τους άλλους νομούς υπάρχουν μία ή περισσότερες.

**Κατανομή των
ΜΚΟ
στο σύνολο
της Χώρας
(242)**

Επίσης έχουμε την κατανομή των Μη Κυβερνητικών Οικολογικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων στο σύνολο της χώρας κατά νομό με την τελευταία ενημέρωση που είχαμε πραγματοποιήσει πριν από δύο χρόνια. Υπάρχει στον κάθε νομό ο αντίστοιχος αριθμός ενώ υπάρχουν τα κενά, που είπαμε, στην Ξάνθη, στα Γρεβενά, στην Άρτα, στη Βοιωτία και στην Αρκαδία.

Έχουμε μια συγκέντρωση στον Ν. Θεσσαλονίκης από 15 Οργανώσεις, μια δεύτερη συγκέντρωση, αξιοπρόσεκτη, στο νομό Αχαΐας από 12. Αξιοσημείωτη είναι η συγκέντρωση από 6 Οργανώσεις στην Κορινθία διότι αρκετά μέλη των Οργανώσεων είναι και εκπαιδευτικοί ενεργοποιημένοι και στα δύο επίπεδα, και σαν μέλη οργάνωσης και στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην κανονική καθημερινή εργασία τους. Στην Αττική, βέβαια, υπάρχει η μεγαλύτερη συγκέντρωση Οργανώσεων (90), ενώ οι 11 Οργανώσεις στις Κυκλάδες, που είναι κατά βάση Πολιτιστικοί Σύλλογοι, ασχολούνται υποχρεωτικά και με το περιβάλλον, γιατί με τέτοια δόμηση που έχει γίνει στα νησιά, δεν θα μπορούσε να μείνει κανείς χωρίς να ασχοληθεί. Στην Κρήτη παρατηρείται μία ισοκατανομή μεταξύ των νομών.

Τώρα περνάμε στον Θεματικό Άξονα της Διαχείρισης Απορριμμάτων.

Αν δει κανείς μόνο το σχετικό χάρτη και δει πόσο μικροί είναι οι αριθμοί, δηλαδή οι ενεργοποιημένες Οργανώσεις στο αντικείμενο, απελπίζεται. Δεν είναι όμως έτσι. Δηλαδή, η Οργάνωση που είναι στην Καβάλα, αν δει κάποιος το ιστορικό της και το τί έχει κάνει για τη διαχείριση απορριμμάτων επί δεκαετία και πλέον, είναι αξιοσημείωτη.

Συνεχίζουμε με την Κατανομή των Μη κυβερνητικών Οικολογικών - Περιβαλλοντικών Οργανώσεων με τον Θεματικό Άξονα του Αστικού Περιβάλλοντος.

**Κατανομή των
ΜΚΟ με
Θεματικό
Άξονα το
Αστικό
Περιβάλλον
(24)**

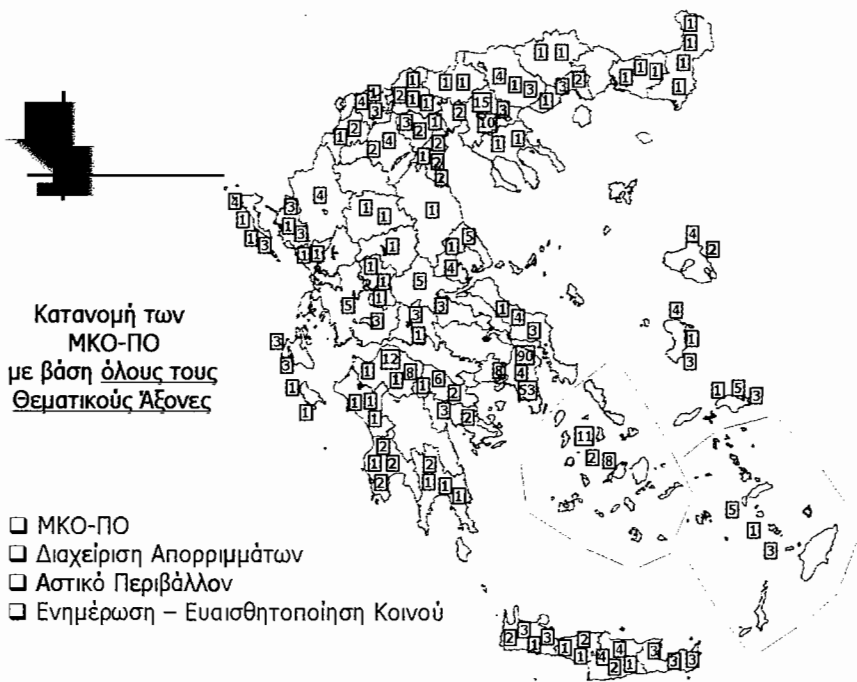
Η έννοια που είχαμε δώσει στο Αστικό Περιβάλλον περιέχει δράσεις που ασχολούνται με την καθαριότητα ή τον καλλωπισμό των ελεύθερων χώρων μέσα στις πόλεις. Και αυτοί οι αριθμοί, πάλι με μια πρώτη ματιά, φαίνονται μικροί, αλλά πάλι είναι αξιοπρόσεκτοι.

Το γιατί ασχολείται μία Οργάνωση σ' έναν νομό και δεν ασχολείται μία άλλη αντίστοιχα σε ένα νομό που είναι παρόμοιοι, με τον ίδιο Θεματικό Άξονα, είναι ανάλογα με το τί ανάγκη προκύπτει για την κάθε περιοχή. Δηλαδή, οι δράσεις των Οργανώσεων καθορίζονται από τις ανάγκες, που προκύπτουν ή από τα προβλήματα, που οξύνονται στη κάθε περιοχή.

Τώρα, κατανομή των ΜΗ.ΚΥ.Ο με Θεματικό Άξονα την Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση Κοινού...

Ο βαθμός υλοποίησης, η έκταση, πόσοι συμμετείχαν και τί αποτελέσματα εί-
ε, δεν είναι βέβαια εφικτό να τα διακρίνουμε εδώ.

Υπάρχει κι ένας τελευταίος χάρτης στον οποίο περιέχονται και οι τέσσερις προηγούμενοι.

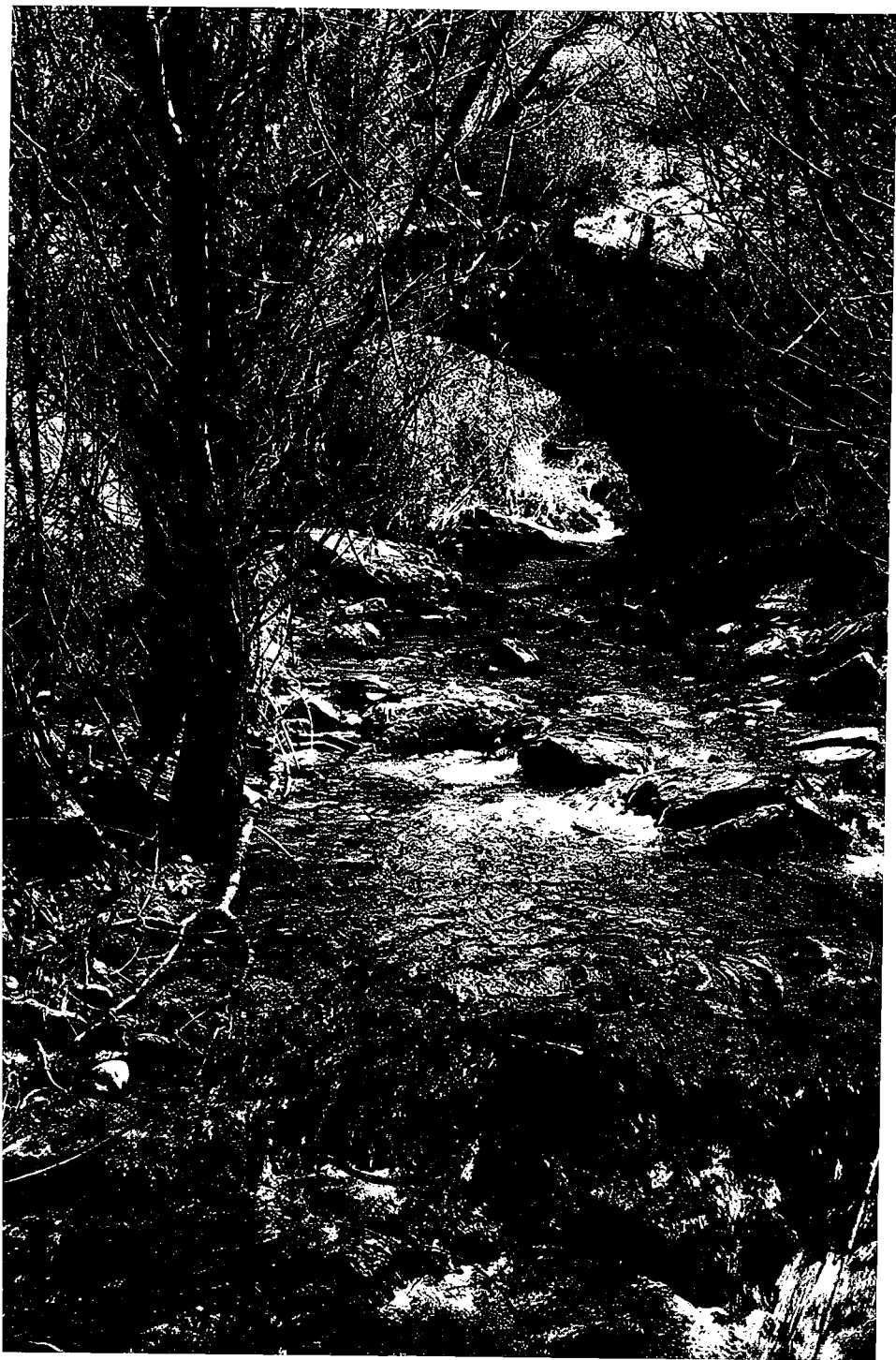
Διακρίνονται από τις διαφορετικές αποχρώσεις που είχαμε στους προηγούμενους χάρτες. Δεν είναι για να εντοπίσει κανείς κάτι το ιδιαίτερο, είναι απλά για να επαναλάβουμε, ότι υπάρχουν νομοί στους οποίους δεν έχουμε ούτε μία Περιβαλλοντική - Οικολογική Οργάνωση εν λειτουργία, όπως και ενδεικτικό είναι επίσης ότι π.χ. στο νομό Λάρισας είναι μία η Οργάνωση η οποία δεν είχε καμιά από τις δράσεις από εκείνες που μας απασχόλησαν.

Θα θέλαμε να κλείσουμε με κάτι σαν ευχή:

Υπάρχει ήδη αναπτυγμένη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών με τις μεγάλες Περιβαλλοντικές ΜΗ.ΚΥ.Ο. που έχουν πανελλήνια εμβέλεια και παράγουν εκπαιδευτικό υλικό για τα σχολεία, έχοντας μια ήδη αξιολογημένη δράση. Εκείνο που θα ήταν να ευχηθεί κανείς, θα ήταν η συνεργασία των τοπικών ΜΗ.ΚΥ.Ο., είτε είναι στις γειτονιές, είτε εκτός Αττικής, με τους εκπαιδευτικούς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης να γινόταν μεγαλύτερη απ' ό,τι έως τώρα, με ιδιαίτερη αιχμή σε θέματα σαν το σημερινό.

Στην αντίθετη περίπτωση, εάν δεν συνδυαστούν, δηλαδή, οι ενέργειες των δύο διαφορετικών χώρων για να έχουμε πολλαπλάσιο αποτέλεσμα, και η εθελοντική βάση των «μικρών» Οργανώσεων κουράζεται και οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται μόνοι τους. Τα δύο σ' ένα είναι προτιμότερο.

Ευχαριστώ.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε τον κύριο Τσακίρη για τα τόσο ενδιαφέροντα στοιχεία που μας κατέθεσε και την πάρα πολύ πλούσια εμπειρία του. Άλλωστε είναι παγκοίμως γνωστή η πανελλήνια δράση του, δράση αρωγός στις προσπάθειες του οικολογικού κινήματος αλλά και της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Τώρα θα έλθει στο «βήμα» ένας άνθρωπος, που έχει αναλώσει ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της ζωής του στα θέματα Προστασίας του Περιβάλλοντος. Το ίδιο βέβαια, ισχύει και για την Ομάδα στην οποία ανήκει.

Πρόκειται για την Οικολογική Ομάδα της Βέροιας, με πλούσια δράση πάνω στο αντικείμενο αυτό. Το θέμα λοιπόν, είναι: «Μη κυβερνητικές οικολογικές οργανώσεις και διαχείριση απορριμμάτων στην πράξη».

Ομιλητής μας είναι, αγαπητοί φίλοι, ο ακαταπόνητος Νίκος Ασλάνογλου, Μέλος της Οικολογικής Ομάδας της Βέροιας.

**ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ**

Νίκος ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ,

Μέλος της Οικολογικής Ομάδας Βέροιας

Γεια σας. Είμαι μέλος της Οικολογικής Ομάδας της Βέροιας. Η Οργάνωσή μας, από το 1993, ασχολείται πρακτικά με την ανακύκλωση. Τα έσοδα από αυτήν ειδικά την δράση μας, είναι και η οικονομική βάση της Οργάνωσης. Πριν πούμε οτιδήποτε, καλό είναι να δούμε που βρισκόμαστε. Τι πραγματικά συμβαίνει εκεί έξω στον πολίτη, σε σχέση και με το αντικείμενο της ανακύκλωσης. Ουσιαστικά να δούμε την ευθύνη και της πολιτείας και των πολιτών. Σήμερα και τα δυο αυτά μέρη, συμπράττουν για να έχουμε αυτό το κακίστο αποτέλεσμα. Πρόκειται για μια αρμονικότερη συνεργασία. Δέστε αυτές τις φωτογραφίες. Η μία δείχνει το πάρκιγκ αυτοκινήτων, στα σύνορα με τη Βουλγαρία, μεγάλου εμπορικού κέντρου. Είναι γεμάτο από αυτοκίνητα. Πολύς κόσμος. Η άλλη, δείχνει μνημείο πεσόντων Ελλήνων παλαιότερων εποχών, εκεί στη λίμνη Δοϊράνη. Όχι μόνον ένα αυτοκίνητο δεν υπάρχει, αλλά ούτε και κάποια ροδιά αυτοκινήτου. Εκεί οδηγηθήκαμε. Πόσο μάλλον τώρα, να μας ενδιαφέρουν τα απορρίμματα ή η ανακύκλωση. Όποιον δρόμο και να διασχίσουμε στην Ελλάδα, το μόνο που θα μπορούσε να φανεί ως κάτι φυσικό, είναι τα παντός είδους σκουπίδια στις παρυφές του. Ένας απίθανος σκουπιδότοπος παντού. Σκουπίδια, όχι του Δήμαρχου και του Υπουργού, αλλά δικά μας. Όλοι βάζουμε το χεράκι μας, για να δείξουμε το επίπεδο της παιδείας μας. Αυτός είναι ο δρόμος

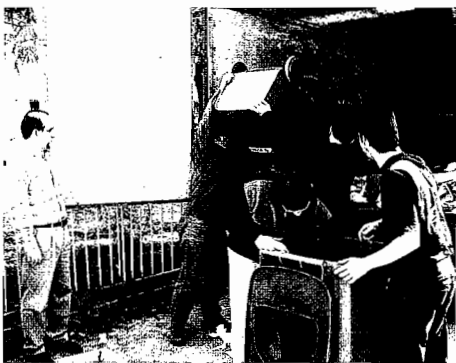
Θεσσαλονίκης Ευζώνων. Ορίστε το πάρκιγκ. Από εκεί δεν πέρασε κανείς Δήμαρχος ή κάποιος «μεγάλος» για να δει την κατάσταση. Μια απίθανη κατάσταση. Δέστε εδώ. Σ' αυτόν τον χώρο αναψυχής. Καρφώσανε και πινακίδα. Απαγορεύεται να κόψουν ξύλα και να πετάνε σκουπίδια. Ήταν δυνατόν κι αυτό να κάνουμε δηλαδή. Αυτή η πινακίδα μας οδηγεί στον σκουπιδότοπο του Μακροχωρίου για καθαρό περιβάλλον. Να, το καθαρό περιβάλλον!

Ο σκουπιδότοπος μέσα στο νερό. Δέστε τώρα, τον σκουπιδότοπο της Βέροιας μέσα στον Αλιάκμονα. Δέστε τα μαύρα κατασταλάγματα που καταλήγουν στον ποταμό.

Βλέποντας αυτήν την κατάσταση, η Οργάνωσή μας, ξεκίνησε πρακτικά την ανακύκλωση χαρτιού και αλουμινίου. Εκατοντάδες χιλιάδες τόννοι υλικών αφαιρέθηκαν από τα απορρίμματα και μπήκαν στην παραγωγική διαδικασία. Ήταν και είναι ο βασικός μας οικονομικός πόρος. Χειρωνακτική δουλειά καθημερινά. Σήμερα, χαιρόμαστε ιδιαίτερα που βρισκόμαστε σε ανθρώπους του Αθηνοκεντρικού κράτους. Του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.. Ανθρώπους που μας βοήθησαν πολύ. Το φορτηγό της ανακύκλωσης αυτοί το εξασφάλισαν. Άσχετα από τις όποιες εντονότερες διαφωνίες μας με το Υπουργείο, σε διάφορα άλλα θέματα, εδώ τα πήγαμε καλά.

Πρακτικά λοιπόν, σε καθημερινή βάση, ανακύκλωση με τετρακόσιους κάδους που μας τους προσέφερε ο κ. Οικονόμου, ο έμπορος χάρτου. Κι ενώ θα περίμενε κάποιος κάποια συμμετοχή και της τοπικής διοίκησης, άλλα ήρθαν. Η απόλυτη εχθρότητα. Δεν τους ζητήσαμε ούτε μια δραχμή. Με κάθε τρόπο ήθελαν να σταματήσουμε κάτι που δεν τους κόστιζε τίποτε και ήταν πρωτοποριακό σε όλη τη χώρα. Δεν τα κατάφεραν. Έχασε όμως ο τόπος. Αυτές είναι οι καταστάσεις που μας πείθουν ότι η διοίκηση, είναι το μεγαλύτερο και περιβαλλοντικό πρόβλημα. Κι' όμως, αυτοί οι άνθρωποι, πήραν χρήματα από την

πολιτεία για ανακύκλωση. Τι τα κάνουν; Ποιος τους ήλεγξε; Δεν θα έπρεπε να δώσουν λόγο για τις δαπάνες; Λείπει κι ο έλεγχος λοιπόν. Ο μηχανισμός για το «καλώς» των δαπανών κι αν έπιασαν τόπο. Τεράστια ποσά διετεθήσαν και διατίθενται ακόμη, με εξαιρετικά δυσανάλογο αποτέλεσμα. Εμείς από το 1993, συνεχίζουμε. Με διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης πολιτών ή μαθητών. Με περιβαλλοντική εκπαίδευση, με δημόσιες εκδηλώσεις, με έντονη δράση. Αρωγός μας, μόνον κάποιοι φίλοι από σας μέχρι σήμερα, όποτε χρειάστηκε, και απλοί πολίτες από τα μέρη μας. Με δεδομένη την απόλυτη εχθρότητα Δήμου και Νομαρχίας. Με υπηρεσίες και μηχανισμούς ελέγχου στο μηδέν. Αυτοί που οδήγησαν σε τριτοκοσμική κατάσταση τον Νομό μας. Με την νόσο του Weill, να κατοικοεδρεύει στο Νομό μας και με δύο τουλάχιστον βεβαιωμένους θανάτους στο τέλος του 2003. Και για να μην παρεξηγηθούμε, μέχρι σήμερα, δεν χρηματοδοτηθήκαμε από κανέναν. Από εφέτος αλλάζει. Για πρώτη φορά θα δραστηριοποιηθούμε σε πρόγραμμα για τα απορρίμματα, με 50% συμμετοχή του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Τώρα πλέον, τα σχολεία με τα οποία συνεργαζόμαστε στην ανακύκλωση, θα έχουν υλικό και δράσεις πλούσιες σε σχέση με το κοινό αντικείμενο.

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι οτιδήποτε αφορά και τα απορρίμματα, ο μέσος πολίτης, είναι σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο. Η αδιαφορία όλων μας, διοικούντων και πολιτών, είναι εν επαρκεία. Θέλει χρόνο, συνέχεια, μέθοδο και αξιοπιστία η αλλαγή της ρότας. Δεν φτάνει η έκδοση τεράστιων ποσοτήτων φυλλαδίων με θέμα την ανακύκλωση. Θέλει πειθαρχία και αυστηρότητα, όπως όλα τα επιτυχημένα πράγματα άλλωστε. Κάποιοι αναφέρουν ως παράδειγμα, ανάλογες καταστάσεις από πόλεις του εξωτερικού. Μέγα λάθος. Εκεί, πέρασαν πολλά χρόνια για να φτάσουν στο σημερινό επίπεδο. Εκεί ο διοικητικός μηχανισμός, δεν έχει καμία σχέση με τον δικό μας. Εκεί οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, δεν εξαρτώνται από το τι γνώμη έχει ο Υπουργός, ο Νομάρχης, ο Δήμαρχος ή ο όποιος παράγοντας. Οι ευθύνες και των πολιτών και της πολιτείας είναι τεράστιες. Βολεύει και τους δυο η απραξία.

Σήμερα εμείς, συνεχίζουμε με περισσότερα «όπλα».

Με καϊάκ για να διατρέχουμε τα ποτάμια και τις λίμνες μας. Να καταγράφουμε. Με διθέσιο αεροπλάνο, και δικό μας χειριστή, να φωτογραφίζουμε τα πάντα. Με έναν άρτιο εξοπλισμό, για πλήθος διαφορετικών δράσεων. Πάνω απ' όλα όμως, με εκπαιδευμένα μέλη στην Οργάνωση.

Σας ευχαριστούμε για την τιμή που μας κάνατε να βρεθούμε σήμερα εδώ. Να

Ξέρετε ότι εκεί πάνω στη Βέροια, υπάρχουν κάποιοι που συνεχίζουν. Με αξιο-
πρέπεια.

Κάποιοι που δεν τους εντυπωσιάζει το κατακόκκινο, γυαλιστερό μήλο στο
τελάρο του μανάβη, αλλά οι συνθήκες που το μήλο ανέβηκε στη μηλιά. Και για
να ανέβει, θέλει φροντίδα, ιδρώτα, καθαρό νερό, αέρα και χώμα. Κάποιοι που
δεν θεωρούν σοβαρό προτέρημα την υπομονή, αφού όλοι σχεδόν υπομένουν
τόσα στην καθημερινότητα, αλλά την επιμονή. Μόνον ο επιμένων νικά.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα, κύριε Ασλάνογλου.

Προφανώς υπήρξε μια χρονική ανοχή από το Προεδρείο, αλλά αν για μία εικόνα, για μία φωτογραφία χρειάζονται χίλιες λέξεις για να αποτυπώσουν αυτό που βλέπεις, με αυτές τις εικόνες, που μας δείξατε, δεν ξέρω πόσες χιλιάδες λέξεις, πόσα εκατομμύρια λέξεις, θα έπρεπε να πείτε. Γι' αυτό και υπήρξε αυτή η ολιγόλεπτη ανοχή.

Όμως, είμαστε αρωγοί όλων των συναφών πρωτοβουλιών και ας ελπίσω –όπως είπα προηγουμένως– η Ημερίδα μας να είναι η απαρχή για κάποια αλλαγή σε αυτόν τον τόσο ευαίσθητο τομέα.

Ας κλείσουμε τη δεύτερη συνεδρία της Ημερίδας με την τελευταία αλλά εξόχως σημαντική εισήγηση, που θέμα έχει: «Διαχείριση απορριμμάτων και χωρικές ιδιαιτερότητες». Θα την παρουσιάσει ο κύριος Χρήστος Νάκος, Διπλωματούχος Μηχανολόγος-Μηχανικός και Στέλεχος της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Μέχρι να ετοιμαστεί ο κύριος Νάκος να πω μόνο ότι πράγματι η Ομοσπονδία είναι ευαισθητοποιημένη σε τέτοια θέματα και το έχει αποδείξει έμπρακτα, αφού η πρώτη μας –θα θυμάστε– Ημερίδα έγινε στη Ναύπακτο, στην Αιτωλο-ακαρνανία, πράγματι πολύ πετυχημένη και εκείνη.

Κύριε Νάκο έχετε το λόγο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

**–η διαχείριση των αστικών
στερεών αποβλήτων στην
Περιφέρεια Κεντρ. Μακεδονίας**

Χρήστος ΝΑΚΟΣ,

*Διπλ. Μηχανολόγος Μηχανικός, Στέλεχος της Διεύθυνσης
Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Κεντρικής
Μακεδονίας*

Προφίλ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) περιλαμβάνει τους Νομούς **Θεσσαλονίκης, Σερρών, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Ημαθίας, Πέλλας και Πιερίας**. Με έδρα τη Θεσσαλονίκη και πληθυσμό (βάσει της πρόσφατης απογραφής) **1.880.000** κατοίκους εκ των οποίων το 1.000.000 περίπου βρίσκεται στο Ν. Θεσσαλονίκης, η ΠΚΜ συγκεντρώνει ποσοστό 17% του πληθυσμού και παράγει 17,5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας.

Μεταξύ 1991 και 2001 παρουσίασε αύξηση του πληθυσμού κατά 9,6% και είναι μία από τις 4 Περιφέρειες που παρουσίασε φυσική αύξηση πληθυσμού. Με κατά κεφαλήν προϊόν 4,14 εκατ. δραχμές το 2001 κατατάσσεται στην 5η θέση των Περιφερειών στην Ελλάδα.

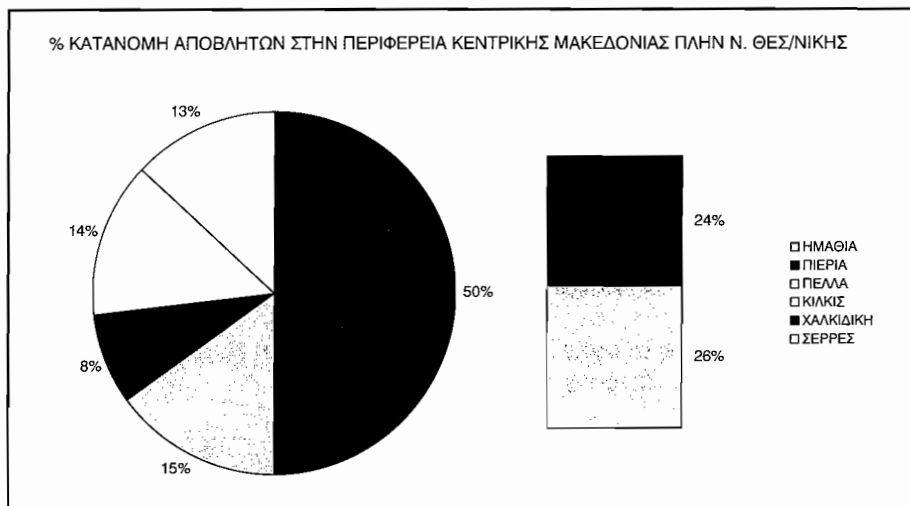
Παραγόμενα στερεά αστικά απόβλητα στους Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Το έτος 2001 η παραγωγή των αστικών αποβλήτων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ανήλθε συνολικά στους **840.000** τόνους. Εκτός του Ν. Θεσσαλονίκης οι λοιποί νομοί παρήγαγαν περίπου **317.000** τόνους, 50% των οποίων παρήχθη στους Νομούς Χαλκιδικής και Σερρών.

% ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Παραγόμενα στερεά αστικά απόβλητα στους Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ Σ.Α.

- ✓ Κατασκευή σύγχρονων και ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων διαχείρισης όπως:
- Κέντρα Διαλογής ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ)
- Εργοστάσια Μηχανικής Ανακύκλωσης και Μονάδες Κομποστοποίησης, παραγωγής RDF
- Χώροι Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων (ΧΥΤΑ) για τα υπολείμματα
- Δίκτυο Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων (ΣΜΑ)
- ✓ Προώθηση προγραμμάτων Διαλογής στην Πηγή (ΣσΠ)
- ✓ Σταδιακή κατάργηση των ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης αποβλήτων σε συνδυασμό με έργα ταχύρυθμης αποκατάστασής τους
- ✓ Συνεχής και τεκμηριωμένη πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των πολιτών.

1 διάθεση των σ.α. σήμερα.

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, (εκτός του Ν. Θεσσαλονίκης όπου λειτουργεί στους Ταγαράδες χώρος ημιελεγχόμενης απόθεσης απορριμμάτων), λειτουργούν σήμερα 4 ΧΥΤΑ και συγκεκριμένα στο Ν. Πέλλας (περιοχή Αλμωπίας-στην Αριδαία) στο Ν. Πιερίας (Δ. Κατερίνης), στο Ν. Χαλκιδικής (Δήμος Κασσάνδρας) και στο Ν. Σερρών (Δήμος Σερρών) και 1 βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης (Δ. Λιτοχώρου).

επίσης

- ✓ Αποκαταστάθηκε σημαντικός αριθμός χώρων ανεξέλεγκτης εναπόθεσης αποβλήτων (περί τους 100)
- ✓ Αποκαταστάθηκε η παλιά χωματερή του Δήμου Σερρών και τέθηκε σε λειτουργία ο νέος ΧΥΤΑ Δήμου Σερρών
- ✓ Ολοκληρώθηκε η αποκατάσταση των παλιών χωματερών Θέρμης και Δερβενίου
- ✓ Ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία η μονάδα διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών στους Ταγαράδες
- ✓ Έγινε η προμήθεια εξοπλισμού Σταθμών Μεταφόρτωσης (5 τράκτορες και 6 κοντέινερ-πρέσες) αρμοδιότητας ΣΟΤΑΜΘ
- ✓ Εγκρίθηκε το έργο αποκατάστασης παλιάς χωματερής στο Δήμο Κιλκίς.

Καλυπτόμενες ανάγκες σε επίπεδο Νομών και Περιφέρειας από τους υφιστάμενους ΧΥΤΑ

ΧΥΤΑ	Εξυπηρετούμενος Πληθυσμός	Εισερχόμενο Τονάζ	Ποσοστό (%) Εξυπηρέτησης σε επίπεδο	Ποσοστό (%) ανεξέλεγκτης διάθεσης
Αριδαίας (Αλμωπίας) 1η ΔΕ Ν.	29.354	8.803	19,75	80,25
Κατερίνης 2η ΔΕ Ν.	56.434	20.270	49,55	50,45
Λιτοχώρου 3η ΔΕ Ν.	33.883	9.704	—	
Κασσάνδρας 1η ΔΕ	16.153	22.733	27,37	49,66
Δ. Σερρών	60.042	23.910	31,74	68,26
ΣΥΝΟΛΑ	195.86	85.420		

Η απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου (Π.Σ.) της ΠΚΜ (Δεκέμβριος 1999) συνένωσε τα επιμέρους Ν.Σ. πέντε Νομών (Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Χαλκιδικής, Σερρών) σε σχέδιο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Τον Μάρτιο του 2000 εντάχθηκε στο συνολικό σχεδιασμό το Ν.Σ. Θεσσαλονίκης και τον Μάιο του 2001 το Ν.Σ. Ημαθίας.

Η ιεράρχηση και η υλοποίηση των έργων σε επίπεδο κάθε Νομού θα πραγματοποιείται με κριτήρια:

- α. την καταλληλότητα της προτεινόμενης λύσης
- β. την ευρύτερη κοινωνική αποδοχή
- γ. τη συνολική μελετητική ωριμότητα.

Τον Οκτώβριο του 2002 ανατέθηκε από την Π.Κ.Μ. μελέτη επικαιροποίησης του Περιφερειακού Σχεδίου (ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2003) στην οποία εξετάστηκαν:

- **Επικαιροποίηση διαχειριστικών σχεδίων-αναθεώρηση σχεδιασμών.**
- **Στρατηγική διαχείρισης βιοαποδομήσιμων υλικών, διαλογής στην πηγή και ανάκτησης υλικών συσκευασιών των στερεών αποβλήτων.**
- **Πρόγραμμα σταδιακής αποκατάστασης χωματερών, τεχνικές προδιαγραφές για τις αποκαταστάσεις και εκτίμηση κόστους.**
- **Κατευθυντήριες γραμμές για τη συγκρότηση και λειτουργία των φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Εξέταση σεναρίων συγκρότησης καθώς και ζητήματα οργανογράμματος, κοστολόγησης, στελέχωσης προσωπικού και τιμολογιακής πολιτικής.**

Το Π.Σ. της Π.Κ.Μ. στη συνεδρίασή του στις 23 Απριλίου 2003, συζήτησε δυνατότητα χωρισμού της περιφέρειας σε 13 Διαχειριστικές Ενότητες, χωρίς όμως να ληφθεί τελική απόφαση.

➤ **Διάρθρωση της Π.Κ.Μ. σε 13 Διαχειριστικές Ενότητες (ΔΕ)**

N. Πέλλας	1η ΔΕ (ΧΥΤΑ Αλμωπίας)
	2η ΔΕ (ΧΥΤΑ Έδεσσας)
	3η ΔΕ (ΧΥΤΑ Γιαννιτσών)
N. Πιερίας	4η ΔΕ (ΧΥΤΑ Κατερίνης & Β. Πιερίας)
	5η ΔΕ (ΧΥΤΑ Λιτοχώρου)
N. Κιλκίς	6η ΔΕ (ΧΥΤΑ Κιλκίς)
N. Σερρών	7η ΔΕ
N. Χαλκιδικής	8η ΔΕ (ΧΥΤΑ Κασσάνδρας)
	9η ΔΕ (ΧΥΤΑ Ανθεμούντα)
	10η ΔΕ (ΧΥΤΑ Πολυγύρου)
N. Ημαθίας	11η ΔΕ
N. Θεσσαλονίκης	12η ΔΕ (ΧΥΤΑ ΒΔ τομέα Θεσσαλονίκης)
	13η ΔΕ (ΧΥΤΑ ΝΑ τομέα)

➤ Για την υλοποίηση του δικτύου ΧΥΤΑ και ΣΜΑ προωθούνται:

• **Ολοκλήρωση των μελετών των έργων:**

ΥΤΑ Ν. Σερρών + 2 ΣΜΑ

ΥΤΑ Γιαννιτσών

ΥΤΑ Ημαθίας + 2 ΣΜΑ

ΣΜΑ στο Ν. Κιλκίς

ΣΜΑ στο Ν. Πιερίας

2. Ολοκλήρωση των έργων του ΧΥΤΑ Λιτοχώρου

- Στο πλαίσιο υλοποίησης του σχεδιασμού του Ν. Θεσσαλονίκης (στο σύνολο του) η διαδικασία μελετητικής ωρίμανσης του χώρου διάθεσης απορριμμάτων του ΝΑ τομέα Θεσσαλονίκης.
- Σταδιακή οργάνωση προγραμμάτων ΔσΠ σε όλη την Π.Κ.Μ. Στο σχεδιασμό των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης προβλέπεται η εφαρμογή σχετικών προγραμμάτων και εγκατάστασης ΚΔΑΥ (έως το τέλος του 2005) στην ΝΑ περιοχή Ν. Θεσσαλονίκης (540.000 κάτοικοι), Δ. Κατερίνης & όμορων Δήμων (100.000 κάτοικοι) και Ν. Σερρών (200.000 κάτοικοι).
Προβλέπεται η ολοκλήρωση με την εφαρμογή προγραμμάτων για Δ. Θεσσαλονίκη και Ν. Ημαθίας & Πέλλας έως το 2010 και Ν. Κιλκίς & Χαλκιδικής έως το 2013.
- Σύνταξη (έως Ιούλιο 2003) προγραμμάτων κλεισίματος & αποκατάστασης παλιών χωματερών και μετά την έγκρισή τους, έναρξη σχετικών εργασιών.
- Μελετητική ωρίμανση μονάδων επεξεργασίας του οργανικού κλάσματος (ΜΕΟ) με πυρήνα τον ΧΥΤΑ κάθε ΔΕ.
- Καθορισμός και περιβαλλοντική αδειοδότηση (μέχρι Απρίλιο 2004) ενός (1) τουλάχιστον χώρου-Πάρκου Διαχείρισης Αποβλήτων σε κάθε Νομό για τη συγκέντρωση και προσωρινή αποθήκευση ρευμάτων ειδικών αποβλήτων (ελαστικά, παλιά αυτοκίνητα, ηλεκτρικές συσκευές κλπ).
- Οργάνωση της λειτουργίας των φορέων διαχείρισης (ΦΔ) και κοστολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών με κριτήρια την οικονομική βιωσιμότητα και την συμμετοχή και συναίνεση των εμπλεκόμενων.

Πορεία υλοποίησης των αποφάσεων του ΠΣ ΚΜ

- Υποβλήθηκαν στο Ταμείο Συνοχής, προτάσεις (Σεπτέμβριος 2003) για τα ακόλουθα έργα:
 - ❖ ΧΥΤΑ Ν. Σερρών (όρια Δ. Σκοτούσσας) + 2 ΣΜΑ (Νιγρίτα & Ν. Ζίχνη)
 - ❖ Επέκταση ΧΥΤΑ Δ. Κατερίνης + ΣΜΑ Β. Πιερίας
 - ❖ Ολοκλήρωση ΧΥΤΑ Λιτοχώρου (μονάδα επεξεργασίας στραγγισμάτων)
 - ❖ ΧΥΤΑ Γιαννιτσών
- Μετά τα έργα αυτά και τα ήδη εγκεκριμένα προβλέπεται η κάλυψη σε ποσοστό 100% (για ΧΥΤΑ και ΣΜΑ) στους Νομούς Πέλλας, Πιερίας, Σερρών & Χαλκιδικής. Παραμένουν σε εκκρεμότητα ο Ν. Ημαθίας (στο σύνολό του) και τμήμα του Ν. Κιλκίς.
- Δημοπρατήθηκε το έργο ΧΥΤΑ Μαυροράχης Ν. Θεσ/νίκης. Το έργο θα εξυπηρετεί το τανάζ και τον πληθυσμό που καλύπτει μέχρι σήμερα ο χώρος των Ταγαράδων και (μέσω της διεύρυνσης του Συνδέσμου ΟΤΑ) επιπλέον Δήμους του Νομού.
- Σε εξέλιξη οι διαδικασίες επιλογής τεχνικών συμβούλων για τα υπόλοιπα εγκεκριμένα έργα.
- Σε στάδιο Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης ΚΔΑΥ ΝΑ Ν. Θεσσαλονίκης.
- Διαβουλεύσεις (σε προχωρημένο στάδιο) για την εφαρμογή Προγράμματος ΔσΠ και εγκατάστασης ΚΔΑΥ στο Ν. Σερρών.

➤ Σε εξέλιξη η σύνταξη σχεδίων για το κλείσιμο και την αποκατάσταση παλιών χωματερών. Για τον σκοπό αυτό έχει κατανεμηθεί στους Νομούς, καταρχήν ποσό 2935000 ευρώ (από το ΠΕΠ ΚΜ).

ΩΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΑΠΟΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ...

I. Προβλήματα λειτουργίας υφισταμένων ΧΥΤΑ

- μη έκδοση αδειών λειτουργίας
- ανεπάρκεια ή έλλειψη προσωπικού κατάλληλα εκπαιδευμένου για τις λειτουργικές απαιτήσεις ενός σύγχρονου ΧΥΤΑ
- ανεπάρκεια ή έλλειψη του αναγκαίου εξοπλισμού για την πραγματοποίηση των εργασιών της υγειονομικής ταφής
- ποικίλα προβλήματα, π.χ. στα συστήματα διαχείρισης των στραγγισμάτων ή του βιοαερίου
- έλλειψη καταγραφής των στοιχείων της ποσοτικής και ποιοτικής σύνθεσης των απορριμματικών φορτίων που εισέρχονται σε έναν ΧΥΤΑ.

II. Νομοθετικό Πλαίσιο

- Καθυστερήσεις στη συμπλήρωση και εξειδίκευση του
- Ανεπάρκεια πολιτικής για διάχυση της πληροφόρησης, ενημέρωση και επιμόρφωση υπηρεσιών και φορέων της περιφέρειας.

II. Λειτουργία Φορέων Διαχείρισης

- Τιμολογιακή πολιτική, που δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/31 ΕΚ
- Έλλειψη τεχνικών οδηγιών για τη λειτουργία των μονάδων.

... ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

Είναι χρήσιμο να εξετασθεί η δυνατότητα Φορέα Διαχείρισης Στερεών & Υγρών Αποβλήτων με ισχυρή αποκεντρωμένη διάρθρωση και δραστηριότητα, του θα εστιάζεται σε τρεις άξονες ευθύνης:

- I. συντονισμού-σχεδιασμού** σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.
- II. υλοποίησης έργων και εγκαταστάσεων** με κριτήρια κόστους-ωφέλειας, λειτουργικότητας, εκπλήρωσης προδιαγραφών.
- II. λειτουργίας-συντήρησης, ελέγχου, μεταφροντίδας** των εγκαταστάσεων.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Να πω πως για όλα, όσα έθιξε ο κύριος Νάκος, έχουμε δείξει περισσό ενδιαφέρον και είναι σαφώς στα σχέδια του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας μας να συνεχίσει αυτό μας το έργο και αλλού και ιδίως στην Περιφέρεια.

Να ευχαριστήσουμε λοιπόν εκ μέρους του Προεδρείου τον κύριο Νάκο για την εικόνα που μας έδωσε στη διαχείριση των απορριμμάτων της Κεντρικής Μακεδονίας.

Θεωρώ υποχρέωσή μου επίσης, κλείνοντας, να ευχαριστήσω τα υπόλοιπα μέλη, τους συναδέλφους του Προεδρείου. Τους συναδέλφους του Διοικητικού Συμβουλίου της Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και ιδιαίτερα το Δημήτρη τον Τσίρο, στον οποίο είμαστε υπόχρεοι γιατί του μειώσαμε τις ώρες ύπνου, τους τελευταίους μήνες, για τη διοργάνωση αυτής της Ημερίδας.

Ευχαριστούμε όλους εσάς για την υπομονή και το ενδιαφέρον που πράγματι δείξατε, να καθίσετε δηλαδή μέχρι αυτή την «άγρια» μεσημεριανή ώρα, ύστερα από τόσες εισηγήσεις.

Να παρακαλέσω όμως την Οργανωτική Επιτροπή, επειδή θα μεσολαβήσει το γεύμα στο ισόγειο, να δώσουμε το ραντεβού της έναρξης της απογευματινής Συνεδρίας. Κύριε Τσίρο, κύριε Ρίζο, στις 3 η ώρα; Εντάξει.

Τώρα θα πάμε στο ισόγειο για το γεύμα και στις 3 θα συνεχίσουμε τις εργασίες της Ημερίδας.

Ευχαριστώ πολύ.

3° ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Σάββας ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

και

Γιάννης ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ, Γιάννης ΛΑΖΟΓΚΑΣ,
Κωνσταντία ΣΑΠΑΝΙΔΟΥ

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Αρχίζουμε τις εργασίες της απογευματινής συνεδρίας της Ημερίδας μας σε συνέχεια όλων αυτών που ακούσαμε πριν από τη διακοπή για το μεσημεριανό γεύμα. Μας αποκαλύφθηκαν και στοιχεία, τα οποία ήταν, εκτός των άλλων και εξαιρετικώς συγκλονιστικά και ενδεχομένως να άγγιξαν και τις ευαίσθητες χορδές κάποιων επιτέλους. Πιστεύω, ότι στο τέλος και με την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων, τα οποία θα ολοκληρωθούν με το προβλεφθέν στρογγυλό τραπέζι, να έχουμε «χειροπιαστό» υλικό, χρήσιμο τόσο για την Ομοσπονδία όσο για όλους τους συμμετέχοντες, αλλά κυρίως τους Φορείς.

Καλώ στο «βήμα» τον κύριο Δημήτρη Παπασωτηρίου, ο οποίος είναι Πρόεδρος του Συλλόγου Εργαζομένων της Μ.Ο.Δ. του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και ο οποίος, επίσης, είναι Διπλωματούχος Χημικός Μηχανικός, Master of Science Περιβαλλοντολόγος.

Το θέμα, που θα παρουσιάσει, είναι: «Η Διαχείριση απορριμμάτων και Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης».

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

– οι θεσμοί, οι πολιτικές και
οι εργαζόμενοι

Δημήτρης ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ,

*Πρόεδρος Συλλόγου Εργαζομένων Μονάδας Οργάνωσης
Διαχείρισης Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, Διπλ. Χημικός
Μηχανικός, M.Sc. Περιβαλλοντολόγος*

1. Διαχείριση Απορριμμάτων: Πεδίο αναφοράς – Προβληματική

Το Πεδίο Αναφοράς της τοποθέτησής μου θα είναι αποκλειστικά τα Αστικά Στερεά Απορρίμματα (ΑΣΑ), δηλαδή τα απορρίμματα, που παράγονται από τις δραστηριότητες του οικιακού τομέα καθώς και αυτά, που παράγονται από αστικές δραστηριότητες (τομέας παροχής υπηρεσιών: κυρίως γραφεία, εμπόριο, βιοτεχνίες και άλλες συναφείς επαγγελματικές δραστηριότητες εντός αστικού ιστού).

Άρα, σαφώς, εκτός πεδίου αναφοράς παραμένουν τα αστικά λύματα, τα γεωργικά απορρίμματα και τα κάθε είδους και φυσικής κατάστασης βιομηχανικά απόβλητα.

Η παραγωγή των ΑΣΑ τις τελευταίες δεκαετίες βαίνει συνεχώς αυξανόμενη σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο, με το σχετικό δείκτη κατά κεφαλήν και κατ' έτος παραγωγής απορριμμάτων κάθε χώρας να έχει προ πολλού ξεπεράσει το 1 Kg / άτομο ετησίως και να σχετίζεται ευθέως με το επίπεδο ανάπτυξης και κατανάλωσης της συγκεκριμένης χώρας.

Η αυξημένη παραγωγή ΑΣΑ οφείλεται κυρίως στην ολοένα ογκούμενη παραγωγή **αποβλήτων συσκευασιών** αλλά και **ειδικών ρευμάτων υλικών** με κυριότερα τα εγκαταλελειμένα οχήματα, τα απόβλητα ηλεκτρονικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, τα χρησιμοποιημένα ελαστικά, τα μπάζα, τις μπαταρίες κλπ.

Είναι σαφές ότι δεδομένης της διαρκώς ογκούμενης παραγωγής τέτοιου είδους αποβλήτων, οι προσπάθειες της Πολιτείας κυρίως αλλά και των Πολιτών θα πρέπει να στραφούν στις κατεύθυνσεις:

- της μείωσης (αποφυγής) της παραγωγής αποβλήτων
- της μέγιστης δυνατής επαναχρησιμοποίησης των σχετικών υλικών με παράταση του ωφέλιμου χρόνου ζωής τους
- της μέγιστης δυνατής ανακύκλωσης με την επανένταξη των υλικών (ως ρών μάζας) στη διαδικασία του παραγωγικού κύκλου.

Τα παραπάνω ασφαλώς δεν είναι εύκολα να επιτευχθούν. **Και η δυσκολία δεν έγγυται σε τεχνικές παραμέτρους, παρότι ο μη αειφορικός σχεδιασμός των καταναλωτικών προϊόντων αποτελεί και τεχνική αδυναμία.** Όμως ας μην γελιόμαστε: η Τεχνική και η Επιστήμη έχουν λύσει πολύ σημαντικότερα και συνθετότερα προβλήματα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση τα διακυβεύματα αφορούν ευθέως στο ζήτημα του τρόπου ζωής και παραγωγής και κατά τούτο αποτελούν ζητήματα εξόχως και βαθύτατα πολιτικά.

2. Υπάρχουσα Κατάσταση στη Διαχείριση Απορριμμάτων στην Ελλάδα

Η πρώτη και εύκολη διαπίστωση όποιου επιχειρήσει να απεικονίσει την υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα στον Τομέα της Διαχείρισης των ΑΣΑ, είναι η σημαντική ανεπάρκεια εγκαταστάσεων διαχείρισης, από άποψη δυναμι-

Ilie Voss-Lengnick/UNEP/Torham

κότητας. Άρα εύκολα κανείς συμπεραίνει το ορατό: Σημαντικές ποσότητες ΑΣΑ δεν τυγχάνουν οποιασδήποτε διαχείρισης και απλά αποτίθενται στο περιβάλλον και στην κοινή θέα, ρυπαίνοντας οπτικά αλλά και σε πολύ πιο επικίνδυνα επίπεδα.

Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν (με βάση τα στοιχεία του ΥΠΕΧΩΔΕ) 1.260 χώροι παράνομης και ανεξέλεγκτης διάθεσης ΑΣΑ, που δέχονται τα απορρίμματα του 47% του πληθυσμού, ενώ 35 Χώροι Υγιειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) δέχονται τα απορρίμματα του υπόλοιπου 53% του πληθυσμού.

Άρα αποκλειστική μέθοδος διαχείρισης των ΑΣΑ είναι η διάθεση σε ΧΥΤΑ με ένα πολύ μικρό ποσοστό ανακύκλωσης (αυτό το πολύ αισιόδοξο 8%, που δίνουν και πάλι τα στοιχεία του ΥΠΕΧΩΔΕ).

3. Θεσμικό Πλαίσιο Διαχείρισης Απορριμμάτων

Στο θεσμικό πλαίσιο υπάρχει πάντα ο **N. 1650/86 (Νόμος-Πλαίσιο για το Περιβάλλον)** και οι σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις του (ΚΥΑ, Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις - ΠΔ, Προεδρικά Διατάγματα) όπως ισχύουν, ενώ σχετικά πρόσφατα και μετά από επταετείς περιπέτειες, ψηφίστηκε ο **N. 2939/01 (Νόμος για την Εναλλακτική Διαχείριση Συσκευασιών)**, ο οποίος ενσωμάτωσε στο Εθνικό Δίκαιο την Κοινοτική Οδηγία ECD 94/62. Ας σημειωθεί ότι βασικές κανονιστικές ρυθμίσεις (ΠΔ) που πρέπει να εκδοθούν κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου αυτού, δεν έχουν ακόμη εκδοθεί.

Ειδικότερα για τη Διαχείριση Στερεών Απορριμμάτων ισχύει ακόμη η **ΚΥΑ 69728/96 (Μέτρα και Όροι Διαχείρισης Στερεών Απορριμμάτων)** η οποία εκδόθηκε ώστε να ενσωματωθεί στο Εθνικό Δίκαιο η αντίστοιχη Κοινοτική Οδηγία ECD 91/156. Η συγκεκριμένη ΚΥΑ τελεί υπό ανασχεδιασμό, ώστε να θέτει πια ως βασική αναφορά χωρικού σχεδιασμού για τη Διαχείριση των ΑΣΑ την Περιφέρεια αντί της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, όπως πέρυσι αποφασίστηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ, κυρίως για λόγους εξορθολογισμού και άρσης των αδυναμιών, που παρουσιάστηκαν κατά την εκπόνηση των Σχεδιασμών σε Νομαρχιακό Επίπεδο και οι οποίοι αφενός έθεταν απίθανα υψηλούς στόχους ενώ ταυτόχρονα έθεταν σε κίνδυνο απώλειας τα διατιθέμενα μέσω του ΚΠΣ και του Ταμείου Συνοχής (ΤΣ) ποσά.

Σχετικά τώρα ισχύουν και οι **ΚΥΑ 113944/97 και ΚΥΑ 114218/97 (Εθνικός Σχεδιασμός, Προδιαγραφές και Προγράμματα Διαχείρισης Στερεών Απορριμμάτων)**, οι οποίες επίσης τελούν υπό ανασχεδιασμό και επικαιροποίηση δεδομένης και της πολιτικής απόφασης που πάρθηκε για την αναγωγή της Περιφέρειας αντί της Νομαρχίας σε βάση χωρικού σχεδιασμού.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί πως η πολύ σημαντική Κοινοτική Οδηγία ECD 99/31 για την Υγειονομική Ταφή Απορριμμάτων, η οποία εισάγει πολύ σοβαρές παραμέτρους και απαιτήσεις, δεν έχει ακόμα ενσωματωθεί στο Δίκαιο της χώρας.

4. Πολιτική Διαχείρισης Απορριμμάτων

Οι Βασικοί Άξονες της Πολιτικής Διαχείρισης των ΑΣΑ στην Ελλάδα - σε ευθεία μεταφορά των διαλαμβανομένων στην Κοινοτική Στρατηγική για τη Διαχείριση των ΑΣΑ - περιλαμβάνουν:

- την Πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων
- την Προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης
- την Προώθηση αξιοποίησης με ανάκτηση υλικών και ενέργειας
- την Ασφαλή τελική διάθεση υπολειμμάτων σε οργανωμένους χώρους ταφής.

Τα Μέσα και οι Στόχοι της Πολιτικής αυτής, όπως έχουν επαναδιατυπωθεί κατά την τελευταία διετία, είναι:

1. Κατάρτιση Διαχειριστικών Σχεδίων σε Περιφερειακό πια Επίπεδο (αναμφίβολα θετικό και αναγκαίο μέτρο μετά την αποτυχία έγκαιρης ολοκλήρωσης των Νομαρχιακών Σχεδιασμών, αν και κανείς θα πρέπει να σταθεί και στα ανησυχητικά συμπεράσματα για την επιτυχημένη αποκέντρωση του Β' βαθ-

- μού Αυτοδιοίκησης, που πραγματοποιήθηκε το 1994).
2. Σταδιακή μέχρι το 2007 εξέλεψη των ανεξέλεγκτων χωματερών.
 3. Κάλυψη μέχρι το 2008 του συνόλου της χώρας με σύγχρονους ΧΥΤΑ.
 4. Καθιέρωση και πλήρης ανάπτυξη Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και άλλων ειδικών «ρευμάτων» υλικών.
 5. Σταδική μείωση της ποσότητας των βιοαποδομήσιμων υλικών, που οδηγούνται προς Υγειονομική Ταφή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/31 (έως το 2010 στο 75% του 1995, έως το 2013 στο 50% του 1995, έως το 2020 έως το 35% του 1995).
 6. Επικαιροποίηση και απλούστευση του θεσμικού πλαισίου σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές και τα μέτρα διαχείρισης αστικών απορριμμάτων.

5. Χρηματοδοτικά Μέσα της Πολιτικής Διαχείρισης ΑΣΑ

Για την Προγραμματική Περίοδο 1994 – 1999 διατέθηκαν απολογιστικά 542.000.000 ΕΥΡΩ (κυρίως από ΚΠΣ και ΤΣ αλλά και σε βάρος άλλων εθνικών πόρων π.χ ΕΑΠΤΑ, ΕΤΕΡΠΣ) για τη διαχείριση ΑΣΑ.

Για την Προγραμματική περίοδο 2000 – 2006 πρόκειται να διατεθούν προϋπολογιστικά 583.000.000 ΕΥΡΩ. Εδώ το κύριο βάρος θα πέσει στο ΤΣ και λιγότερο στο ΚΠΣ. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί πως τα ποσά αυτά δεν διατίθενται παρά κάτω από συγκεκριμένες και αυστηρές πολιτικές και χρονικές δεσμεύσεις (αρκεί κανείς να έχει υπόψη του τον περί ν+2 κανόνα, που έθεσε η Απόφαση του Βερολίνου, ενώ αν ρίξει κανείς μια ματιά σε εγκριτική Απόφαση Έργου του Ταμείου Συνοχής θα διαπιστώσει τις δεσμεύσεις και τους όρους υπό τους οποίους δίνονται οι Αποφάσεις Συνδρομής του Ταμείου Συνοχής για τα εν λόγω έργα.

6. Βασικές Διαπιστώσεις

1. Η Διαχείριση Απορριμμάτων αποτελεί παγκόσμια ένα οξυμένο πρόβλημα των ανεπτυγμένων καταναλωτικά κοινωνιών. **Αποτελεί έναν τομέα δημόσιας πολιτικής με αντικείμενο την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, με ισχυρή αναφορά στην αιεφόρο ανάπτυξη και ταυτόχρονα αντικειμενικά ένα έντονα αναπτυσσόμενο πεδίο άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.**
2. Η Διαχείριση ΑΣΑ στην Ελλάδα αποτελεί ειδικότερα ένα προβληματικό αντικείμενο με ελλειμματική δημόσια πολιτική, υποανάπτυκτες ακόμα υποδομές, ανύπαρκτους έως προβληματικούς φορείς διαχείρισης και ασθενική συλλογική κοινωνική συνείδηση και παιδεία.
3. Υπάρχει σαφέστατα έλλειμμα κοινωνικής αποδοχής για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων (ακόμα και των πλέον ασφαλών και μη οχλουσών) διαχείρισης ΑΣΑ, που σαφέστατα τροφοδοτείται σε ένα βαθμό από την πλημμελή λειτουργία των υπάρχουσών υποδομών αλλά και διαιωνίζεται εξαιτίας της έλλειψης ξεκάθαρης πολιτικής αντισταθμιστικών ωφελειών για την περίπτωση αποδοχής τέτοιων εγκαταστάσεων στα όρια των ΟΤΑ. Η κατάσταση βέβαια αγγίζει το παράλογο όταν η άρνηση αποδοχής συνοδεύεται από την

ύπαρξη χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης, για τους οποίους ουδείς ενοχλείται ή διαμαρτύρεται. Άδικες και μονομερείς συνεχείς υποβαθμίσεις ήδη προβληματικών περιοχών καθώς και ασυνέχειες και κενά στην άσκηση χωροταξικής πολιτικής συχνά επιτείνουν περαιτέρω τα αδιέξοδα. Το να ισχυριστεί κάποιος, όπως ακούσαμε νωρίτερα, ότι το πλαίσιο φτιάχτηκε, η Πολιτεία έκανε το καθήκον της και τώρα οι ΟΤΑ και οι Πολίτες να αναλάβουν τις ευθύνες τους, προδίδει απλά διάθεση υπεκφυγής και μετάθεσης των προβλημάτων.

4. **Η εθνική πολιτική διαχείρισης των Αστικών Απορριμμάτων καταρτίζεται / αναθεωρείται με την αφορμή και υπό το βάρος της ανάγκης απορρόφησης των κοινοτικών πόρων που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην Ελλάδα ως χώρα του Στόχου 1 και ταυτόχρονα χώρα – Συνοχής με όλα τα προβλήματα, που αυτό αντανακλά αλλά και δημιουργεί.**
5. Το θεσμικό πλαίσιο της διαχείρισης απορριμμάτων μεταφέρεται κατά κανόνα στη χώρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό την ανάγκη ενσωμάτωσης στο Εθνικό Δίκαιο των Κοινοτικών Οδηγιών.
6. **Τεράστιο κενό δημιουργεί η έλλειψη αξιόπιστων ποσοτικών αλλά κυρίως ποιοτικών δεδομένων στον τομέα της Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων, έλλειψη που καθιστά αμφίβολη την ευστοχία των όποιων σχεδιασμών.**
7. Η χρηματοδότηση της εφαρμογής της πολιτικής διαχείρισης των Αστικών Απορριμμάτων πηγάζει αποκλειστικά από πόρους συγχρηματοδοτούμενων από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία έργων (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, Ταμείο Συνοχής) **με σχεδόν μηδενική ιδιωτική επενδυτική συμμετοχή. Εδώ βέβαια η αναφορά γίνεται κυρίως για τους όρους εμπλοκής του Ιδιωτικού Τομέα (διαχείριση και μερική ή ολική μεταβίβαση κυριότητας των Φορέων σε σχέση με την Αυτοχρηματοδότηση στο πλαίσιο Συμβάσεων Παραχώρησης).**
8. Παρά τις παραπάνω αδυναμίες και ανεπάρκειες καταγράφεται στα θετικά μέχρι τώρα η «αντίσταση» που η δημόσια πολιτική της χώρας έχει επιδείξει έως σήμερα στον από κάθε άποψη (τεχνική, οικονομική, περιβαλλοντική) παραλογισμό της καύσης των Αστικών Απορριμμάτων. Παραλογισμό από τεχνική άποψη λόγω της ποιοτικής σύνθεσης των ΑΣΑ της Ελλάδας (δες υψηλό περιεχόμενο σε υγρασία), παραλογισμό οικονομικό λόγω του απαγορευτικά υψηλού μοναδιαίου κόστους καύσης των ΑΣΑ, παραλογισμό περιβαλλοντικό όχι μόνο λόγω των ιδιαίτερα επικίνδυνων εκπομπών σε διοξίνες και φουράνια αλλά και κυρίως λόγω της αλλαγής νοοτροπιών, που επιφέρει σε βάρος της Ανακύκλωσης των Υλικών (τα βασικά «καύσιμα» συστατικά των ΑΣΑ είναι τα πλαστικά και το χαρτί, που αποτελούν και τα κύρια ανακυκλώσιμα υλικά του περιεχομένου τους).
9. **Σημαντικοί πόροι από τα παραπάνω χρηματοδοτικά μέσα (ΚΠΣ, ΤΣ) διατίθενται για την παρούσα προγραμματική περίοδο (2000 – 2006) για τον τομέα της δημιουργίας Υποδομών Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων αλλά η προοπτική επαρκούς και επιτυχημένης απορρόφησης τους δεν διαγράφεται λαμπρή λόγω:**

- A) των σημαντικών καθυστερήσεων στην ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου
 - B) των σημαντικών καθυστερήσεων στην υλοποίηση των σχετικών προαπαιτούμενων σχεδιασμών, καθυστερήσεις που συνδεόνται με το αυξημένο έλλειμμα κοινωνικής αποδοχής στη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων
 - Γ) των σημαντικών οργανωτικών αδυναμιών των Φορέων Υλοποίησης των έργων (προσωπικό, θεσμικό πλαίσιο δημοσίων έργων)
 - Δ) των οργανωτικών αδυναμιών και της έλλειψης οικονομικής αυτοδυναμίας των Φορέων Διαχείρισης των Υποδομών (επάρκεια προσωπικού, αδυναμία ορθολογικής τιμολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών διαχείρισης αστικών απορριμμάτων, κεφαλαιακή καχεξία)
 - E) του ιδιαίτερα αυστηρού και ασκόπως γραφειοκρατικού (στα όρια του ασύμβατου με τις ανάγκες και τα δεδομένα) πλαισίου διαχείρισης των συγχρηματοδοτούμενων έργων, που έχει θεσμοθετηθεί.
10. Η υλοποίηση και η διαχείριση των δημόσιων πολιτικών (ιδιαίτερα στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ) πρέπει να γίνεται από επαρκές ποσοτικά, καταξιωμένο εργασιακά, και αναβαθμισμένο ποιοτικά ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο να εργάζεται υπό συνθήκες εργασιακής αξιοπρέπειας και εντός ενός σαφούς πλαισίου με εργασιακή προοπτική.

7. Το Ανθρώπινο Δυναμικό – Περίπτωση: Οι εργαζόμενοι της ΜΟΔ Α.Ε στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Όπως και στους υπόλοιπους τομείς άσκησης δημόσιων πολιτικών, έτσι και στον τομέα αυτό του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, δεν μπορεί να υπάρξει επιτυχία χωρίς την έμπνευση και κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, των εργαζομένων, των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης.

Αυτοί όμως δεν είναι πια μόνο οι εργαζόμενοι που σχεδόν απαξιωτικά αποκαλούνται καθημερινά (πολλές φορές και από τις ίδιες τις ηγεσίες τους) **“Δημόσιοι Υπάλληλοι”**. Και μιας και βρισκόμαστε στον καιρό της ευελιξίας και της ελαστικότητας θα σας μιλήσω και για ένα άλλο απαξιωμένο (παρά τα περί του αντιθέτου θρυλούμενα) είδος συναδέλφων σας: τους **“Ημιδημόσιους**

Υπάλληλους”, τους εργαζόμενους στη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΜΟΔ Α.Ε).

Είμαστε λοιπόν οι συνάδελφοί σας που είτε στην ίδια Ειδική Υπηρεσία του ΚΠΣ, είτε ως Ομάδες Έργου που υποστηρίζουν την Κεντρική Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (μια μάλιστα υποστηρίζει και το ΥΠΕΧΩΔΕ και τους ΟΤΑ σε έργα Διαχείρισης Απορριμμάτων), είτε συνεργαζόμενοι για την υλοποίηση των ίδιων έργων (που εσείς υλοποιείτε και εμείς διαχειριζόμαστε) δουλεύουμε καθημερινά μαζί για την πρόοδο του μεγαλύτερου επενδυτικού προγράμματος της χώρας: του Γ’ ΚΠΣ (2000 – 2006).

Εμείς, οι εργαζόμενοι στη ΜΟΔ Α.Ε είμαστε οι κατεξοχήν και αποκλειστικά εργαζόμενοι στη Διαχείριση του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, με συμβάσεις που ξεκινούν κυρίως από το 1996 και εδώ αρχίζει μια σειρά από αξιοπερίεργα ΑΝ ΚΑΙ:

Είμαστε λοιπόν αυτοί που:

1. Με ένα μέσο όρο ηλικίας 40 και κάτι ετών προερχόμαστε από τον ιδιωτικό τομέα και ανήκουμε εργασιακά ακόμη σε αυτόν **ΑΝ ΚΑΙ** υπηρετούμε ως Εισηγητές ή Προϊστάμενοι Μονάδων ή Προϊστάμενοι καθαρά Δημόσιων Υπηρεσιών (τις Ειδικές Υπηρεσίες του ΚΠΣ).
2. Έχουμε προσληφθεί κατ’ εξαίρεση των διαδικασιών του ΑΣΕΠ **ΑΝ ΚΑΙ** με επίσης αντικειμενικές διαδικασίες: δημόσια προκήρυξη που απευθυνόταν σε πρόσωπα με αυξημένα τυπικά προσόντα (απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με πάνω από το 50% να έχει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών, πιστοποιημένη γνώση τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας και χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής, γενική επαγγελματική εμπειρία άνω των πέντε ετών και ειδική επαγγελματική εμπειρία άνω των τριών ετών σε θέματα Κοινοτικών Προγραμμάτων), κύκλος γραπτών εξετάσεων με σφραγισμένα ονόματα στα γραπτά και δύο κύκλοι προφορικών συνεντεύξεων ενώπιων επιτροπών, στις οποίες συμμετείχαν στελέχη της Εταιρείας, μόνιμα Στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και Ακαδημαϊκοί.
3. Έχουμε για εργοδότη μία Ανώνυμη Εταιρεία **ΑΝ ΚΑΙ** εργαζόμαστε αποσπασμένοι (βλέπε υπεννοικιασμένοι) σε Ειδικές Υπηρεσίες των Υπουργείων και των Περιφερειών.
4. Αξιολογούμε, εντάσσουμε, διαχειριζόμαστε και ελέγχουμε την υλοποίηση έργων, που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, συνολικού ύψους 17 τρισεκ. δρχ. **ΑΝ ΚΑΙ** δουλεύουμε με διετεείς συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, συναπτόμενες στη βάση ατομικής διαπραγμάτευσης με μια πρωτότυπη τουλάχιστον ανώνυμη εταιρεία, συμβάσεις οι οποίες δύνανται να ανανεώνονται έως το 2008, κάτω από αδιευκρίνιστους όρους και προϋποθέσεις, με όλη τη διάσταση της αυθαιρεσίας, που αυτό συνεπάγεται.
5. Εργαζόμαστε σε Δημόσιες Υπηρεσίες **ΑΝ ΚΑΙ** το ωράριό μας αρχίζει καθημερινά στις 9πμ και ολοκληρώνεται με εντατική απασχόληση σε σταθερή βάση όχι πριν τις 6μμ και όχι σπάνια περιλαμβάνει απασχόληση και αργίες (χωρίς φυσικά τη νόμιμη υπερωριακή αμοιβή).
6. Εργαζόμαστε σε ιεραρχημένες διοικητικές δομές (Δημόσιες Υπηρεσίες γαρ) **ΑΝ ΚΑΙ** δεν έχουμε απολύτως καμία προοπτική εργασιακής εξέλιξης ούτε

σε αυτές ούτε στην Εταιρεία μας.

7. Εργαζόμαστε σε δημόσιες υπηρεσίες **ΑΝ ΚΑΙ** έχουμε από τώρα γνωστή ημερομηνία εργασιακής λήξης, αν δεν επέλθει ο “Ξαφνικός εργασιακός θάνατος”, ο οποίος караδοκεί σε κάθε ενδιάμεση δυνατότητα μη ανανέωσης της διετούς μας σύμβασης (χωρίς καμία αιτιολόγηση).
8. Εργαζόμαστε υπό τις προφορικές εντολές των αρμόδιων Γενικών Γραμματέων και στη δική τους απόλυτη κρίση (χωρίς καμία δυνατότητα δευτεροβάθμιας κρίσης) βρίσκεται το ύψιστο διακύβευμα κάθε εργαζόμενου, ο κίνδυνος απώλειας της εργασίας του **ΑΝ ΚΑΙ** όταν προσληφθήκαμε θεωρούσαμε δεδομένο (μιας και Νόμος όριζε και εξακολουθεί να ορίζει) ότι οι συμβάσεις μας ανανεώνονται κατόπιν αξιολόγησης. **Με λίγα λόγια το εργασιακό μας καθεστώς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί (με μικρή δόση σουρεαλισμού) ερωτικό, αφού για να συνεχίζουμε να εργαζόμαστε θα πρέπει κάποιο πρόσωπο (όχι θεσμός, προσωπο!) να μας “θέλει”...!!! Κι αν αυτό δεν μας “θέλει”, τότε ο καθένας από εμάς θα πρέπει να βρει (με δική του ευθύνη) κάποιο άλλο τέτοιο πρόσωπο να τον “θέλει” για να συνεχίσει να εργάζεται.**
9. Εργαζόμαστε κάτω από τις διατάξεις ενός εξαιρετικά σύνθετου, απαιτητικού και αυστηρού θεσμικού πλαισίου (Κανονισμοί της ΕΕ για τη διαχείριση των έργων των Διαρθρωτικών Ταμείων, θεσμικό πλαίσιο του Ν. 2860 περί της διαχείρισης του ΚΠΣ και σχετικές κανονιστικές πράξεις) **ΑΝ ΚΑΙ** εγκαλούμαστε ως γραφειοκράτες, όχι μόνο από αυτούς, που δεν έχουν μπορέσει (προφανώς όχι από δικές τους ευθύνες) να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις, που θέσπισε το πλαίσιο αυτό αλλά και από τους ίδιους αυτούς, που το θέσπισαν.
10. Εντελλόμαστε να αποτελούμε τους θεματοφύλακες της Κανονικότητας στη διαχείριση των έργων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε **ΑΝ ΚΑΙ** χρειάζεται να επιστρατεύουμε πολλή δύναμη και κουράγιο για να μην μετατρεπόμαστε σε διεκπεραιωτές εγγράφων και εντολών.

Με λίγα λόγια είμαστε αυτοί που:

- **αν και** δουλεύουμε στο Δημόσιο, η εργασία μας συγκεντρώνει όλα τα μειονεκτήματα του ιδιωτικού τομέα
- **αν και** ανήκουμε εργασιακά στον Ιδιωτικό Τομέα, η εργασία μας συγκεντρώνει όλα τα μειονεκτήματα του Δημοσίου Τομέα.

Ίσως γι’ αυτό αρμόδιος Πολιτικός Προϊστάμενος φέρεται να μας αποκάλεσε δημοσίως “Φιλιπινέζες Πολυτελείας” του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Αν οι παραπάνω ιδιότητες εργασιακές μας συνθήκες δικαιώνουν και στηρίζουν πλήρως το χαρακτηρισμό “Φιλιπινέζες”, η μέση αμοιβή των 1.500 ΕΥΡΩ μηνιαίως δυστυχώς δεν στηρίζει το χαρακτηρισμό “Πολυτελείας”. Και αυτό δεν αποτελεί προσωπική εκτίμηση: Η αποχώρηση των στελεχών της ΜΟΔ που φτάνει το 15% ετησίως – κυρίως προς οποιαδήποτε σχετική θέση προκηρύσσεται από το ΑΣΕΠ – επιβεβαιώνει την αστοχία του παραπάνω χαρακτηρισμού (για απρέπεια δεν θα μιλήσω, γιατί δεν έχω τίποτα με τις συμπαθέστατες Φιλιπινέζες).

Ομόλογος του παραπάνω Πολιτικού Προϊστάμενου στην Αξιοματική Αντιπολίτευση είπε επίσης δημοσίως ότι “για τα προβλήματα του ΚΠΣ ευθύνονται τα ανίκανα κομματικά στελέχη των Διαχειριστικών Αρχών”.

Αν κάποιος επιχείρησαν ή επιχειρήσουν αξιοποιώντας τις παραπάνω απαράδεκτες εργασιακές μας συνθήκες, να μας καταστήσουν (όπως εν πολλοίς και όλους τους συμβασιούχους του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα) όμηρους, ενόψει πιθανών κυβερνητικών αλλαγών ή εξιλαστήρια θύματα σε ένα παιχνίδι εντυπώσεων, που αποφεύγει να μιλήσει για την ουσία των προβλημάτων, των όποιων καθυστερήσεων ή αστοχιών, τους πληροφορούμε ότι ακολουθούν ολισθηρό δρόμο, στον οποίο κινδυνεύουν να εκτεθούν.

Δυστυχώς ή ευτυχώς σε αυτές τις συνθήκες βρισκόμαστε πια πάνω από 800 εργαζόμενοι, οι οποίοι

- δημιουργήσαμε το δικό μας πανελλήνιος εμβέλειας πρωτοβάθμιο συνδικαλιστικό σωματείο (σε πείσμα όσων θεωρούσαν - από πού άραγε ορμώμενοι; - ότι στο ΚΠΣ δεν χωράει συνδικαλισμός!!!),
- θέσαμε ανοιχτά τα προβλήματα και τα αιτήματά μας και
- διεκδικήσαμε, διεκδικούμε και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε την ικανοποιητική τους επίλυση, στη βάση τουλάχιστον των επιταγών του Εργατικού Δικαίου και της Κοινοτικής Οδηγίας 99/70. (Ήδη κηρύξαμε δύο ιδιαίτερα επιτυχημένες απεργιακές κινητοποιήσεις με ποσοστά συμμετοχής άνω του 90%, όταν η ηγεσία του Υπουργείου Οικονομίας, μετά την αρχικά θετική της στάση, υπαναχώρησε στην ικανοποίηση βασικών εργασιακών μας αιτημάτων, ενώ είχαμε διασφαλίσει τη θετική γνώμη και στήριξη όλων των συνδικαλιστικών φορέων, όλων των κομμάτων της Βουλής και της Ευρωβουλής αλλά και όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων ακόμα και της Επιτρόπου Κοινωνικών Υποθέσεων).

Ευθύνη μας να θέσουμε:

- τους υπεύθυνους προ των ευθυνών τους για το απαράδεκτο εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων στη ΜΟΔ Α.Ε και για τους κινδύνους που αυτό ενέχει στην ποιότητα της διαχείρισης του ΚΠΣ,
 - αλλά και “τον δάκτυλο επί των τύπων των ήλων”,
- οργανώνοντας με γνώση, σοβαρότητα, σύνεση, πολιτική άποψη αλλά και μακρία από το άγονο εν πολλοίς πεδίο των στείρων κομματικών αντιπαραθέσεων, το δικό μας λόγο και τη δική μας παρέμβαση, εμπλουτίζοντας το δημόσιο διάλογο περί το ΚΠΣ με τη φωνή των εργαζομένων σε αυτό, όπως η Κοινωνία απαιτεί από όλους μας.

Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Η πρωτοβουλία σας αυτή είναι πράγματι αξιόπαινη γιατί αποδεικνύει ότι οι εργαζόμενοι μπορούν θαυμάσια να οργανώσουν το διάλογο πάνω στα θέματα των δημόσιων πολιτικών, και είναι ίσως οι πιο κατάλληλοι για κάτι τέτοιο.

Σκοπεύουμε να σας ακολουθήσουμε με τη διοργάνωση, μόλις καταστεί εφικτό, Ημερίδας - Συνεδρίου για το ζήτημα της Διαχείρισης του ΚΠΣ, ένα ζήτημα τόσο φλέγον και επίκαιρο, που όμως καλύπτεται από σιωπή στο δημόσιο

διάλογο, Διοργάνωση στην οποία ασφαλώς και θα έχουμε την χαρά και την τιμή να σας προσκαλέσουμε.

Με την τοποθέτηση αυτή, μας δίνεται η ευκαιρία - ως Συλλογικό Συνδικαλιστικό Όργανο πια - να εγκαινιάσουμε την προσπάθειά μας αυτή - σε ακροατήρια πέραν του Τύπου και των Μέσων - και για τούτο σας ευχαριστούμε τριπλά και για την πρόσκληση, και για την τιμητική συμμετοχή στο Προεδρείο της Ημερίδας σας και για το «βήμα».

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε τον κύριο Παπασωτηρίου, διαβεβαιώνοντάς τον ότι οι υποδείξεις θα ληφθούν υπόψιν και παρακαλώντας να υποβάλλει την εισήγησή του στη Γραμματεία. Επίσης και από αυτή τη θέση, να διαβεβαιώσουμε πως κάθε πρωτοβουλία δική του αλλά και του συνδικαλιστικού οργάνου, του οποίου ηγείται, θα έχει, κατά περίπτωση, και την αμέριστη δική μας συμπαράσταση.

Στη συνέχεια, καλούμε στο «βήμα» την κυρία Ντίνα Σχίζα, η οποία είναι Φυσικός, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Α' Αθηνών.

Κυρία Σχίζα, έχετε τον λόγο.

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ντίνα ΣΧΙΖΑ,

*Φυσικός, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της
Δ/σης Β'βάθμιας Εκπ. Α' Αθηνών*

1. Εισαγωγικά

Περιβαλλοντική Παιδεία είναι η μεθοδευμένη διαδικασία με την οποία διαμορφώνεται ο λόγος του ανθρώπινου υποκειμένου γύρω από τη σχέση των ανθρώπινων κοινωνιών με τη φύση και τον άνθρωπο.

Η Περιβαλλοντική Παιδεία αποτέλεσε επίσημο τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων μας το 1991, ονομάστηκε Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και πραγματοποιείται στο πλαίσιο των ονομαζόμενων «Σχολικών Δραστηριοτήτων» σε εθελοντική βάση για εκπαιδευτικούς και μαθητές και εκτός του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου. Θα λέγαμε ότι η Περιβαλλοντική Παιδεία έχει τη μορφή εκπαιδευτικών project τα οποία εξελίσσονται μέσα και έξω από τη σχολική τάξη και όπου το «τι, πώς και γιατί» της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας ακολουθεί μια πορεία που είναι τελείως διαφορετική από αυτήν την σχολικής αγωγής και μόρφωσης.

Για να υποστηριχθεί τόσο οργανωτικά όσο και κυρίως παιδαγωγικά-διδακτικά η Περιβαλλοντική Παιδεία στα σχολεία, θεσμοθετήθηκε την ίδια χρονιά η θέση του Υπεύθυνου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας. Η συνεργασία του Υπεύθυνου κάθε Διεύθυνσης με τους εκπαιδευτικούς δημιούργησε σταδιακά τους πρώτους πυρήνες όπου η Περιβαλλοντική Παιδεία των μαθητών μας απέκτησε τη δυνατότητα να συγκροτηθεί.

Σήμερα, μετά από μια πορεία δώδεκα ετών της Περιβαλλοντικής Παιδείας στα σχολεία μας, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι έχει συντελεστεί ένα ικανοποιητικό έργο αφού περίπου είκοσι στους εκατό μαθητές έχουν την εμπειρία ενός τουλάχιστον προγράμματος κατά τη διάρκεια της σχολικής τους ζωής και ίδιο ποσοστό εκπαιδευτικών έχει επιμορφωθεί και ενεργοποιείται στη νέα αυτή παιδαγωγική διαδικασία. Αν δε λάβουμε υπόψη ότι οι μαθητές μας έχουν τη δυνατότητα να επισκέπτονται και να πραγματοποιούν μικρά project στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης θα λέγαμε ότι η προσπάθεια βρίσκεται σε καλό δρόμο.

2. Η Περιβαλλοντική Παιδεία στα Σχολεία μας

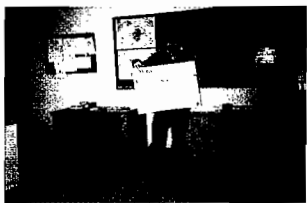
Για να γίνει κατανοητή η Περιβαλλοντική Παιδεία έτσι όπως την ορίσαμε και για να ανταποκριθούμε στον προβληματισμό της σημερινής συνάντησης, θα αναφερθούμε στον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται ο λόγος του ανθρώπινου υποκειμένου-μαθητή, όταν απέναντί του θέτει το ζήτημα των απορριμμάτων.

Πρώτο βήμα της παιδαγωγικής παρέμβασης του εκπαιδευτικού σε ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέμα «τα απορρίμματα» είναι να σχεδιάσει συνομιλίες γύρω από το «τι και πώς» των απορριμμάτων έτσι όπως αυτά γίνονται αντικείμενο παρατήρησης μέσα στο πεδίο των καθημερινών εμπειριών των μαθητών του. Δηλαδή μέσα στην πόλη τους. Το περιεχόμενο των συνομιλιών αποτυπώνεται από τους μαθητές σε χαρτόνια εργασίας και δημι-

ουργούνται **εποπτικοποιημένες μορφές (τεχνήματα)** της πόλης με άξονα το «τι και πώς» των απορριμμάτων.

Τα τεχνήματα παρουσιάζονται από τους μαθητές των μικρών ομάδων στην ολομέλεια της περιβαλλοντικής ομάδας και σχολιάζονται. Η διευρυμένη αυτή συνομιλία διεγείρει ερωτήματα και οδηγεί στη δημιουργική επανάληψη του εγχειρήματος και σε νέα περισσότερα επεξεργασμένα τεχνήματα της πόλης με άξονα το «τι και πώς» των απορριμμάτων.

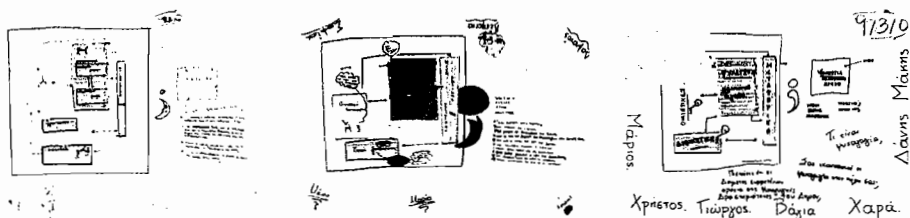
Κατά το πρώτο αυτό βήμα-στάδιο συγκροτείται η περιγραφική διάσταση του λόγου των μαθητών μας αναφορικά με το ζήτημα των απορριμμάτων.

Δεύτερο βήμα της παιδαγωγικής παρέμβασης του εκπαιδευτικού είναι να σχεδιάσει συνομιλίες γύρω από το «γιατί» των απορριμμάτων στην πόλη. Το περιεχόμενο των συνομιλιών αποτυπώνεται από τους μαθητές σε χαρτόνια εργασίας και με την ίδια διαδικασία το εγχείρημα επαναλαμβάνεται δημιουργικά και οδηγεί σε **εποπτικοποιημένες μορφές της πόλης με άξονα το «γιατί» των απορριμμάτων.**

Κατά το δεύτερο αυτό βήμα-στάδιο συγκροτείται η κριτικά ερμηνευτική διάσταση του λόγου των μαθητών μας. Δηλαδή εκφέρεται λόγος γύρω από το «γιατί τα απορρίμματα είναι αυτά που είναι και όχι διαφορετικά».

Τα τεχνήματα της πόλης κατά το δεύτερο στάδιο παίρνουν συμβολικές μορφές αφού σ' αυτά εμφανίζονται εκείνες οι ανθρώπινες δράσεις, που παράγουν αγαθά και ταυτόχρονα δημιουργούν, σε όλες τις φάσεις της παραγωγικής δραστηριότητας, απορρίμματα. Θα λέγαμε ότι η πόλη αποτυπώνεται από τους μα-

θητές με τη μορφή ενός δικτύου που το συγκροτούν όλα εκείνα τα Νομικά Πρόσωπα-Κοινωνικοί Σχηματισμοί, δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα, που εμπλέκονται είτε στη δημιουργία αγαθών και συνεπώς απορριμμάτων, είτε στην ορθολογική τους διαχείριση.

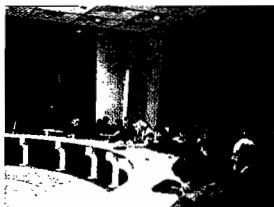

Σ' αυτό το δεύτερο βήμα-στάδιο, στις συνομιλίες που διαμεμβνεται μεταξύ των μαθητών, εισέρχονται ερωτήματα που αφορούν στο «ποιοι και πώς αποφασίζουν και αποφαιννται» για την, ονομαζόμενη, ορθολογική οργάνωση της επιβίωσης των ανθρώπινων κοινωνιών; Αλλά και ερωτήματα που αφορούν στο «πώς η ορθολογική οργάνωση της επιβίωσης των ανθρώπινων κοινωνιών υποβαθμίζει, πολλές φορές μη αναστρέψιμα, τα φυσικά συστήματα και τις φυσικές συνθήκες και ταυτόχρονα περιθωριοποιεί ανθρώπινα υποκείμενα, ανθρώπινες ομάδες και εθνότητες».

Το τρίτο βήμα της παιδαγωγικής παρέμβασης του εκπαιδευτικού είναι να σχεδιάσει συνομιλίες γύρω από το «δέον» των κοινωνικών σχεδιασμών που αφορούν στην ανθρώπινη επιβίωση, παράγοντας υλικά αγαθά (και απορρίμματα) αλλά και γύρω από το «δέον» εκείνων που αφορούν στην ανθρώπινη συμβίωση. Με άλλα λόγια οι συνομιλίες στρέφονται και γύρω από τον τρόπο με τον οποίο θα ικανοποιούμε τις δικές μας ανάγκες και προσδοκίες, χωρίς να αναιρούμε τις ανάγκες και τις προσδοκίες των άλλων. Δηλαδή εισάγουν στη συνομιλία το ζήτημα της αλληλεγγύης.

Η Περιβαλλοντική Παιδεία, έτσι όπως την παρουσιάσαμε, δεν αρκείται στο να διδάξει την αξία της αλληλεγγύης με λόγια αλλά την πραγματώνει στο πεδίο της διδακτικής πράξης. Θα λέγαμε ότι κατά τη διδακτική πράξη οι μαθητές ασκούνται στο να έχουν ανάγκη τον άλλο και να συνεργάζονται μ' αυτόν αφού η μαθησιακή διαδικασία έχει τη μορφή των συνομιλιών. Με άλλα λόγια, οι μαθητές μας ασκούνται στο να διαμορφώνουν το λόγο τους για τα «πράγματα», αναζητώντας την αποδοχή του άλλου και οικοδομούν τους κανόνες, τα πρότυπα και τα κριτήρια του διαλόγου τους συλλογικά.

Το τέταρτο βήμα-στάδιο που ολοκληρώνει το εγχείρημα, είναι το άνοιγμα του λόγου των μαθητών σε άλλους. Η παρουσίαση του προγράμματος στην ευρύτερη κοινότητα εκφράζει, στην ουσία, την επιθυμία των μαθητών να μοιραστούν με τους άλλους τη δική τους αλήθεια για τα πράγματα και τις δικές τους προσδοκίες και να αναζητήσουν, συνομιλώντας με τους άλλους, τη δική τους αποδοχή.

3. Συμπεράσματα

Το γεγονός ότι τα σχολικά προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, παρά τις πολλές και ποικίλες αντιξοότητες που αντιμετωπίζουν, έχουν γίνει αποδεκτά από τους μαθητές μας, φανερώνει ότι η Περιβαλλοντική Παιδεία ως προσδοκία ενός λόγου περιγραφικού, κριτικά ερμηνευτικού και κανονιστικού που ανήκει στους τελεστές του, δε μπορεί παρά να ενυπάρχει δυνάμει στο ανθρώπινο υποκείμενο και βρίσκει πεδίο να εκφραστεί στη νέα παιδαγωγική πρόταση.

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι η Περιβαλλοντική Παιδεία εξοικειώνει τους μαθητές με τη συνεργατικότητα, τη δημοκρατικότητα και την από κοινού πραγμάτωση αλλαγών αφού το ίδιο το εγχείρημα είναι μια διαφορετική αγωγή και μόρφωση και ότι η σημασία της έγκειται στο ότι οικοδομεί σταδιακά και μεθοδευμένα το πέρασμα από το «εγώ» στο «εγώ και ο άλλος», δηλαδή στο «εμείς» αλλά και από το «εμείς» στο «εμείς και οι άλλοι», δηλαδή στο «όλοι μαζί».

Έχουμε τη γνώμη ότι η Περιβαλλοντική Παιδεία, έτσι όπως την παρουσιάσαμε αποτελεί την προϋπόθεση του συνεργατικού μετασχηματισμού του κόσμου που μοιραζόμαστε με τους άλλους και θέτει τις βάσεις που θα μπορούσαν να αναιρέσουν τη βαθύτερη αιτία που προκάλεσε τα περιβαλλοντικά προβλήματα και δημιούργησε εντάσεις σε όλα τα επίπεδα της ζωής « την ακραία ορθολογικότητα σκοπών και μέσων» που προτάσσει η σύγχρονη κοινωνική πρακτική.

Ένας άνθρωπος που θα αποκτήσει Περιβαλλοντική Παιδεία, θα είναι ικανός να ανακτήσει τη φυσιογνωμία του δρώντος υποκειμένου, που συνεργάζεται με τα άλλα δρώντα υποκείμενα στο πλαίσιο κάθε κοινωνικού συστήματος (τυπικού ή άτυπου) του οποίου θα αποτελέσει ή αποτελεί μέλος και να διεκδικήσει το χαρακτήρα του τελεστή του λόγου του από τους αποφασίζοντες και αποφαινόμενους ή εμπειρογνώμονες, που τον έχουν οικειοποιηθεί προτάσσοντας την ορθολογικότητα - αποτελεσματικότητα - ανταγωνιστικότητα, η οποία συχνά υποκρύπτει ιδιοτελή κίνητρα ή συμφέροντα.

Με βάση τις σκέψεις που αναπτύχθηκαν φαίνεται ότι η Περιβαλλοντική Παιδεία, ανεξάρτητα από το θέμα το οποίο διαπραγματευόμαστε, επιχειρεί να ενσωματώσει στον ανθρώπινο λόγο για τα «πράγματα» το ηθικό προαπαιτούμενο της ανθρώπινης συνύπαρξης. Και σ' αυτό ακριβώς συμπυκνώνεται η σημασία της.

ΛΥΤΡΑΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε την κυρία Σχίζα για τη πρωτότυπη εισήγησή της και την εξαιρετική διαχείριση του χρόνου. Τα μηνύματά της, απόσταγμα πολύχρονης πείρας, είναι ξεκάθαρα και ελπιδοφόρα.

Εκ μέρους του Προεδρείου καλούμε στο «βήμα» τον κύριο Χαράλαμπο Ζιώγα, Διπλωματούχο Πολιτικό Μηχανικό, Master of Science Υγιειονολόγο-Μηχανικό.

Κύριε Ζιώγα έχετε το λόγο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Χαράλαμπος ΖΙΩΓΑΣ,

*Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός,
M.Sc. Υγιεινολόγος Μηχανικός*

1. Στρατηγικοί Άξονες Διαχείρισης των Στερεών Αποβλήτων (Σ.Α.)

Σύμφωνα με την τελευταία επικαιροποίηση του 1994 της κοινοτικής στρατηγικής διαχείρισης των απορριμμάτων πρώτος στόχος παραμένει η **πρόληψη**, δηλ. ο περιορισμός της ποσότητας αλλά και της βλαπτικότητας των παραγομένων απορριμμάτων.

Δεύτερος στόχος, που αποτελεί και τη ραχοκοκκαλιά των επιμέρους πολιτικών διαχείρισης Σ.Α. αποτελεί η **ανακύκλωση**, δηλ. η ανάκτηση υλικών, πρωτίστως με διαλογή στην πηγή, στην οποία δίνεται σαφές και ρητά διατυπωμένο προβάδισμα έναντι της ανάκτησης ενέργειας με καύση.

Επόμενος στόχος είναι **ορθολογική και ασφαλής μεταφορά** (στη βάση της αρχής της εγγύτητας) των Σ.Α. και

τελευταίος, η **ασφαλής τελική διάθεση**, δηλ. η Υγειονομική Ταφή των απορριμμάτων.

Για τη χώρα μας ειδικότερα, των **3.500 ανεξέλεγκτων χωματερών** (οι 1.350 «εν ενεργεία» και οι υπόλοιπες «σχολάζουσες» αλλά ρυπαίνουσες) ιδιαίτερη σπουδαιότητα αποκτά, βεβαίως, και η «θεραπεία», δηλ. η **αποκατάστασή τους**.

2. Νομοθετικό Πλαίσιο

Ήδη από το 1975 έχει εκδοθεί η οδηγία - πλαίσιο για τη διαχείριση των μη επικινδύνων Σ.Α., η οποία επικαιροποιήθηκε το 1991. Παράλληλα εκδόθηκαν αρκετές οδηγίες σχετικά με την καύση των απορριμμάτων, που αναπροσαρμόστηκαν κατά καιρούς, **κύρια ως προς τα μέτρα αντιμετώπισης και ως προς τα όρια εκπομπών των αερίων ρύπων**.

Οδηγία - σταθμό αποτέλεσε η υπ' αρ. 94/62/ΕΚ οδηγία για την ανακύκλωση και αξιοποίηση των υλικών συσκευασίας, που επικαιροποιήθηκε το 2000, ενώ το 1999, δημοσιεύθηκε επιτέλους η οδηγία για την Υγειονομική Ταφή των Σ.Α. (99/31/ΕΚ) ύστερα από επεξεργασία του πρώτου αρχικού κειμένου, που κράτησε 10 περίπου χρόνια.

Είναι γεγονός ότι οι Κοινοτικές Οδηγίες συνέβαλαν, με την απειλή των προστίμων, στη διαμόρφωση σημαντικού μέρους της εθνικής νομοθεσίας για τη διαχείριση των Σ.Α., όχι όμως και για την εφαρμογή της. Από την άλλη πλευρά, ας μη μας διαφεύγει, άλλες επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε άλλες τομεακές πολιτικές, ακυρώνουν στην πράξη πολλούς από τους στόχους που προωθούνται με τις πιο πάνω οδηγίες. Τελευταίο παράδειγμα, η ανταγροτική προώθηση της γκρίζας διαφήμισης, από ΕΕ και Κυβέρνηση, σε βάρος του παραδοσιακού μας ελαιόλαδου και ελαίων και υπέρ συσκευασμένων προϊόντων των πιο πάνω ειδών. Καλείται, με άλλα λόγια, το κοινό να αγοράζει π.χ. μαζί με 200 γραμ. ελαίων άλλα τόσα γραμμάρια γυάλινου βάζου. Και ύστερα μας μιλάνε για τη μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων.

Σημαντική καθυστέρηση παρουσιάζει το νομοθετικό μας πλαίσιο ως προς τη

διαχείριση των **επικινδύνων αποβλήτων**, ως προς την **ολοκλήρωση των Περιφερειακών Σχεδιασμών**, ενώ η Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) για τη διαχείριση των **μολυσματικών Σ.Α.** δημοσιεύθηκε μόλις πριν από δύο μήνες. Ας μη ξεχνάμε, άλλωστε, ότι και η ίδια η ΚΥΑ για την Υγειονομική ταφή, μόλις πριν ένα χρόνο δημοσιεύθηκε.

3. Οι σύγχρονες τάσεις στην διάθεση των απορριμμάτων στις χώρες της Κοινότητας και στην Ελλάδα

α. Ασφαλής Υγειονομική Ταφή

Πολύ πριν την δημοσίευση της οδηγίας 99/31/ΕΚ για την υγειονομική ταφή πολλές Ευρωπαϊκές χώρες με πρώτη την Αγγλία είχαν προχωρήσει σημαντικά στην εφαρμογή **καινοτομικών υλικών και τεχνικών** υγειονομικής ταφής, με βασικά στοιχεία:

- Την τμηματική εκμετάλλευση της επιφάνειας του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) με τη μέθοδο των κυττάρων.

- Την απόλυτη στεγάνωση του πυθμένα και των πρανών του προσφερόμενου χώρου με ταυτόχρονη εφαρμογή δύο υλικών, φυσικής αργίλου και συνθετικής μεμβράνης ικανού πάχους.
- Την ολοκληρωμένη διαχείριση των στραγγισμάτων, με έμφαση στην αποτελεσματική επεξεργασία τους.
- Την επιμελημένη συλλογή και ενεργειακή αξιοποίηση του βιοαερίου.
- Την περιβαλλοντική επιτήρηση (monitoring), την τελική αποκατάσταση και συστηματική μεταφροντίδα του κορεσμένου ΧΥΤΑ.

β. Προώθηση της Ανακύκλωσης με Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ)

Την τελευταία οκταετία άρχισε, πλέον, να εφαρμόζεται μαζικά και να αποδίδει ουσιαστικά αποτελέσματα, η ανακύκλωση των απορριμμάτων, στηριγμένη κατά κύριο λόγο **στην μέθοδο της ΔσΠ των δύο ρευμάτων** (ανακυκλώσιμα - υπόλοιπα) και δευτερευόντως στη χωριστική συλλογή, κατά είδος δηλ. ανακτώμενου υλικού.

Πρώτη στον τομέα αυτό ξεκίνησε η Γερμανία αλλά με επιτυχία ακολούθησαν και άλλες χώρες (Γαλλία, Σκανδιναβικές κλπ).

γ. Μηχανική Ανακύκλωση με Κομποστοποίηση

Όπως αναφέρεται και στα Συμπεράσματα σχετικής μελέτης, που εκπόνησαν το 1997 στη χώρα μας ειδικοί επιστήμονες υπό την αιγίδα και επιστημονική ευθύνη του ΕΜΠ, η μέθοδος αυτή: «Αναπτύσσεται πλέον και **διεθνώς με ιδιαίτερο δυναμισμό** και με επίκεντρο την παραγωγή **εδαφοβελτιωτικού υλικού** με μεγάλες δυνατότητες εμπορευματοποίησης και την παραγωγή **πλούσιου ενεργειακά υλικού-RDF-** (θερμογόνου δύναμης άνω των 4.000Kcal / Kg) κατάλληλου για τσιμεντοβιομηχανίες αλλά και για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και την ανάκτηση μετάλλων (σιδηρούχων και αλουμινίου)».

δ. Καύση με Ανάκτηση Ενέργειας

Η καύση των σύμμεικτων απορριμμάτων με ανάκτηση ενέργειας **περιορίζεται όλο και περισσότερο** τόσο λόγω της προτεραιότητας που δίνεται στην ανακύκλωση με διαλογή στην πηγή χαρτιού και πλαστικών, δηλ. του πλούσιου ενεργειακά κλάσματος, όσο και για **λόγους μείζονος περιβαλλοντικής προστασίας** (εκπομπές στην ατμόσφαιρα επικίνδυνων ρύπων, όπως διοξινών, υδροχλωρίου, βαρέων μετάλλων οξειδίων αζώτου, σωματιδίων, δημιουργία επικίνδυνων υγρών και στερεών καταλοίπων). Πρόσφατα, μάλιστα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αυτοτελής καύση των απορριμμάτων με παραγωγή ενέργειας **δεν συνιστά Ανάκτηση**.

ε. Μεταφόρτωση Σ.Α.

Γενικό χαρακτηριστικό είναι η γενικευμένη εφαρμογή της μεθόδου με έμφαση στις απλές και λειτουργικές τεχνολογίες.

Ειδικότερα, ως προς την **επεξεργασία και διάθεση** των απορριμμάτων, το επικρατέστερο σήμερα μοντέλο, μπορεί να απεικονισθεί ως εξής:

– **Εφαρμογή της μεθόδου των δύο ρευμάτων (ανακυκλώσιμα - υπόλοιπα) με Διαλογή στην Πηγή τους** και ανάκτηση των εμπορεύσιμων υλικών, που περιέχονται στο ρεύμα των ανακυκλώσιμων σε Κέντρα Διαλογής, όπου επικρατεί η χειροδιαλογή. Σε μια περιορισμένη έκταση συνεχίζεται και η χωριστή

συλλογή κατά είδος κάποιων υλικών (κυρίως χαρτί, γυαλιά, αλουμίνιο).

- Το ρεύμα των υπολοίπων οδηγείται, κατά σειρά ποσοστού εφαρμογής της μεθόδου σε χώρους υγειονομικής ταφής, σε μονάδες καύσης, με η χωρίς ανάκτηση ενέργειας, σε μονάδες μηχανικής ανακύκλωσης βιοσταθεροποίησης (αερόβιας ή αναερόβιας). Είναι, βέβαια, προφανές ότι τα απορρίμματα πλούσια σε οργανικό κλάσμα (οργανικά κουζίνες) με υψηλό, επομένως, ποσοστό υγρασίας και χαμηλή θερμογόνο δύναμη, όπως είναι τα απορρίμματα της χώρας μας, δεν προσφέρονται για καύση, πολύ περισσότερο μετά την αφαίρεση σημαντικού κλάσματος, πλούσιου οργανικά.

1. Συνοπτική εκτίμηση πλεονεκτημάτων - μειονεκτημάτων των μεθόδων διάθεσης

Όλα, όμως, τα παραπάνω, δεν διαφωτίζουν και πολύ τον μέσο πολίτη, που ιέν διαθέτει εξειδικευμένες γνώσεις στο αντικείμενο της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Τον ενδιαφέρει αντίθετα να ξέρει (άλλωστε πολλές φορές η σινη γνώμη δέχθηκε καταϊγισμό «επιθέσεων» πληροφόρησης και παραπληροφόρησης για το ζήτημα αυτό) **τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της κάθε μεθόδου διάθεσης απορριμμάτων**. Τεκμηριωμένη απάντηση στο θέμα αυτό μπορεί να δοθεί μόνο αν αναφερθεί κανείς σε συγκεκριμένη περιοχή, με γνωστή τη σύνθεση των απορριμμάτων και την εποχιακή διακύμανση της

ποσότητας τους αλλά και της σύνθεσης τους. Παρόλα αυτά μια γενική τοποθέτηση στο ζήτημα αυτό είναι πιστεύουμε εφικτή.

Έτσι:

• **Υγειονομική Ταφή**

- Το μέγιστο **πλεονέκτημα** της μεθόδου είναι ότι ο ΧΥΤΑ αποτελεί **την υποχρεωτική τελική κατάληξη των υπολειμμάτων** όλων των άλλων μεθόδων.
- Η λειτουργία του ΧΥΤΑ **δεν επηρεάζεται αισθητά από τις αυξομειώσεις**, ακόμη και σημαντικές, των ποσοτήτων και από τη διακύμανση της σύνθεσης των απορριμμάτων.
- Η κατασκευή του ΧΥΤΑ είναι **ασφαλής τεχνικά** και η **λειτουργία του απλή**.
- Είναι μέθοδος με το **χαμηλότερο οικονομικό κόστος** στο οποίο, μάλιστα, το εισαγόμενο μέρος αποτελεί το χαμηλότερο, επίσης, ποσοστό.
- Μπορεί να συνδυαστεί με την ανάπλαση τοπίου (π.χ. αποκατάσταση βλαβέντος εδαφομορφολογικού ανάγλυφου) και την ενεργειακή αξιοποίηση του βιοαερίου.
- Είναι πλήρως αυτόνομη μέθοδος, δηλαδή δεν απαιτεί υποστήριξη ή συνεργασία με κάποια άλλη.

Τα **μειονεκτήματα** της μεθόδου εντοπίζονται, κύρια, στα παρακάτω:

- ⇒ Στην **εχθρική αντιμετώπιση της από την κοινή γνώμη** εξαιτίας της δυσφήμισης της από τους χώρους ανεξέλεγκτης ή ημιελεγχόμενης διάθεσης.
- ⇒ Στη **μεγαλύτερη έκταση** που απαιτεί, σε σχέση με τις άλλες, πάντα, μεθόδους.
- ⇒ Στις **δυσκολίες** που αντιμετωπίζονται σε ορισμένες περιπτώσεις ως προς την **επεξεργασία των στραγγισμάτων**.
- ⇒ Στην **οπτική όχληση** που προκαλεί η εγκατάσταση.

Τα **μειονεκτήματα αυτά υποχωρούν σημαντικά** εάν ο ΧΥΤΑ «συνεργάζεται» με Προγράμματα Ανακύκλωσης στην Πηγή και με εγκατάσταση μηχανικής ανακύκλωσης- κομποστοποίησης για το υπόλοιπο ρεύμα των σύμμεικτων, μη διαχωριζόμενων στην πηγή απορριμμάτων.

• **Ανακύκλωση σε συνδυασμό με βιοσταθεροποίηση του μη διαχωριζόμενου ρεύματος**

Πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- Η **εξοικονόμηση πρώτων υλών και παραγωγή δευτερογενών υλικών**.
- Η εμπλοκή του πολίτη που οδηγεί στην **περαιτέρω περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση**.
- Η **ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων**.
- Η αποδεκτή **αισθητική εμφάνιση** της εγκατάστασης.
- Η **μείωση των αποβλήτων που οδηγούνται για υγειονομική ταφή**.

Μειονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- ⇒ Η **διακύμανση της ποιότητας** των ανακτώμενων προϊόντων, η οποία, επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό και από ενδεχόμενα λειτουργικά προβλήματα της εγκατάστασης και συνεπώς η μη εξασφαλισμένη, πάντα, εμπορευσιμότητα του.

⇒ Η **αδυναμία** να ανταποκριθεί στις ποσοτικές, κύρια, **εποχιακές διακυμάνσεις** (αυξήσεις) των απορριμμάτων που παράγονται στην εξυπηρετούμενη περιοχή. Το μειονέκτημα, όμως αυτό, εξαλείφεται εάν συνεργάζεται, ως προς το θέμα αυτό, με τον ΧΥΤΑ που εξυπηρετεί την μονάδα.

• **Καύση με Ενεργειακή Αξιοποίηση**

Πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- Η **μικρή σχετικά έκταση** που απαιτεί.
- Ο **μικρός όγκος** των μη επικινδύνων υπολειμμάτων **που οδηγούνται σε ΧΥΤΑ**.
- Η δυνατότητα χωροθέτησης της μονάδας καύσης **μέσα ή στον περίγυρο των πόλεων** (ισχύει για τα μεγάλα αστικά κέντρα).
- Η αποδεκτή **αισθητική εμφάνιση** της μονάδας, που υποβαθμίζεται όμως έντονα από το μεγάλο ύψος των καμινάδων της.

Μειονεκτήματα της μεθόδου είναι:

- ⇒ Αποτελεί **αντικίνητρο για την εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή** χαρτιού και πλαστικών.
 - ⇒ Παραμένει η **πλέον αντι-περιβαλλοντική μέθοδος** καθώς οι εκπεμπόμενοι στο περιβάλλον ρύποι (παρόλα τα συστήματα κατακράτησης που εφαρμόζονται) εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρή απειλή για την υγεία και το περιβάλλον ιδιαίτερα σε περιοχές με δυσμενή κλιματολογικά στοιχεία (θερμοκρασιακές αναστροφές, καταβατικά ρεύματα κλπ.).
 - ⇒ **Απαιτεί συνεργασία και με ΧΥΤΑ επικίνδυνων στερεών αποβλήτων** για την ασφαλή διάθεση όσων επικίνδυνων ρύπων κατακρατούν τα συστήματα αντιρρύπανσης.
 - ⇒ Στις περιοχές της Μεσογείου απαιτεί επίσης **συνεργασία με μονάδα βιο-σταθεροποίησης** του οργανικού κλάσματος, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η αυτοσυντήρηση της καύσης τους θερινούς μήνες, λόγω της υψηλής υγρασίας των απορριμμάτων.
 - ⇒ **Επηρεάζεται** άμεσα και έντονα από την **εποχιακή διακύμανση** της ποσότητας και σύνθεσης των στερεών αποβλήτων.
 - ⇒ Απαιτεί το **υψηλότερο επενδυτικό και λειτουργικό κόστος**, ως αποτέλεσμα και του γεγονότος ότι το ενεργειακό όφελος από τη καύση των απορριμμάτων υπολείπεται της ενεργειακής συνεισφοράς για την κατασκευή και λειτουργία (περιλαμβανόμενης της συντήρησης) της εγκατάστασης.
- Για όλους αυτούς τους λόγους η συμμετοχή της καύσης στη διάθεση των απορριμμάτων στις χώρες της Κοινότητας **ακολουθεί από το 1983, συνεχή πτωτική πορεία**, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί. Πράγματι συνδυάζοντας τα βιβλιογραφικά στοιχεία που αναδημοσιεύτηκαν στην έκδοση του ΞΣΔΚΝΑ «το Πρόγραμμα του ΕΣΚΔΝΑ για τη διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων στο Ν. Αττικής» (1996) με τα νεώτερα στοιχεία που καταγράφονται στην ενδιαφέρουσα έκδοση των ΥΠΕΧΩΔΕ- ΚΕΔΚΕ «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων» (Ιούνιος 2003), προκύπτει η παρακάτω εξέλιξη της καύσης των αστικών στερεών αποβλήτων για τις χώρες που περιλαμβάνονται και στον πίνακα 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χρονική περίοδος Χώρα	1983-85	1990	1997-99
Μ. Βρετανία	11%	11%	7,5%
Ιταλία	34%	14%	5,5%
Γαλλία	42%	42%	18,5%
Αυστρία	16%	20%	11,5%
Ολλανδία	42%	34%	43%
Δανία	70%	50%	52%

Με την επισήμανση ότι στα αναφερόμενα ποσοστά περιλαμβάνεται και η καύση διαφόρων κατηγοριών RDF, η οποία διαχρονικά αυξάνεται σταθερά έναντι αυτής των σύμμεικτων απορριμμάτων, προκύπτει αναμφισβήτητα **η σημαντική μείωση του ποσοστού των σύμμεικτων απορριμμάτων, που οδηγείται προς καύση.**

Για τα **οικιακά**, ειδικότερα, απορρίμματα είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικό το ι-στόγραμμα που παρουσιάζεται παραπέρα (από σχετική Ανακοίνωση της ΕΕ έτους 2003), από την οποία προκύπτει ότι το σύνολο της καύσης (με ή χωρίς ανάκτηση ενέργειας) περιορίζεται στο 23%.

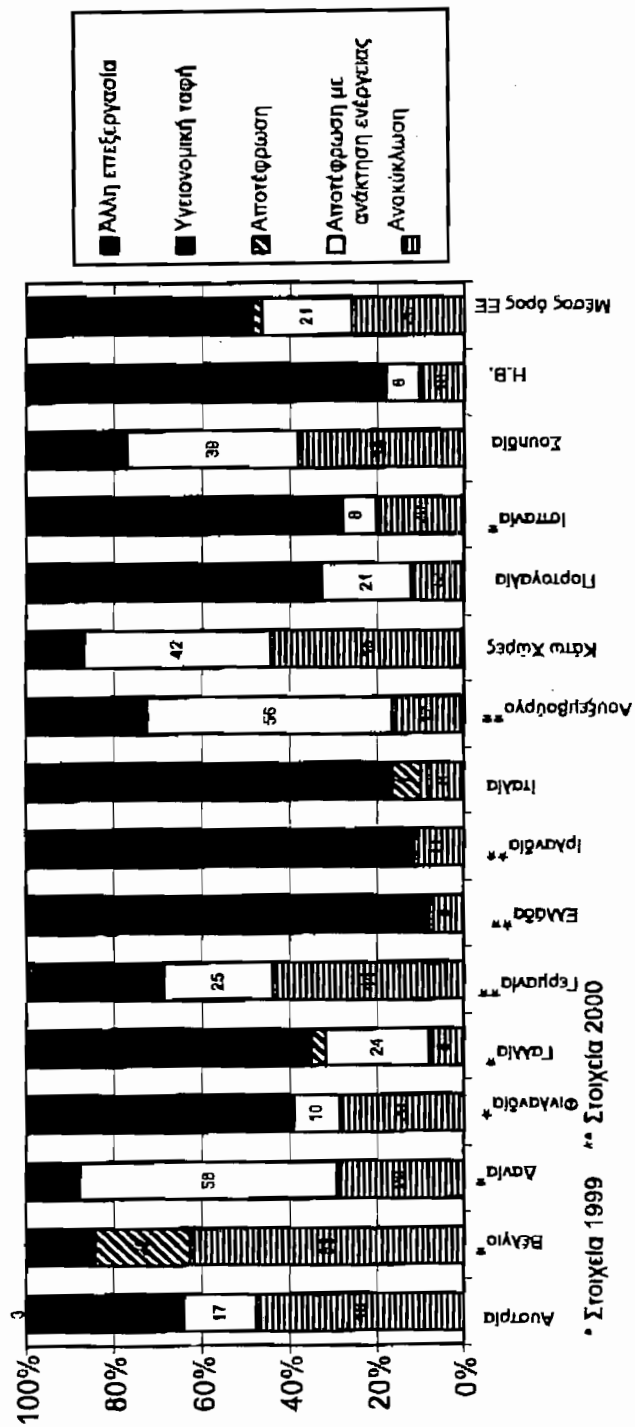
Ύστερα από όλα αυτά μόνο ανησυχίες δημιουργούν οι δηλώσεις της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, της Δημάρχου Αθηναίων αλλά και του Προέδρου της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής περί **«απελευθέρωσης των τεχνολογιών»** και τα όμοια, που παραπέμπουν αποκλειστικά στην καύση, αφού όλες οι άλλες τεχνολογίες, εκτός δηλαδή της καύσης, περιλαμβάνονται ήδη σε όλους τους εγκεκριμένους και υπό έγκριση σχεδιασμούς. Τί σημαίνουν οι δηλώσεις αυτές; Είναι άσχετες, άραγε, με τον αιφνιδιασμό που επιχειρήθηκε, πριν δυο μήνες, να κατασκευασθεί στη Λάρυμνα, από μια μεγάλη πολυεθνική, **μονάδα καύσης επικινδύνων βιομηχανικών αποβλήτων και λυμάτων**; Και μάλιστα υπό τις ευλογίες του Υφυπουργού Ανάπτυξης;

5. Οι Σύγχρονες Τεχνολογίες στο Σχεδιασμό Διαχείρισης των Απορριμμάτων στην Αττική

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση διαπιστώνουμε, κατόπιν των προηγηθέντων, ότι το **πρόγραμμα του ΕΣΔΚΝΑ** για τη διαχείριση των Σ.Α. της Αττικής, ως προς το βέλτιστο συνδυασμό των σύγχρονων μεθόδων και τεχνολογιών διάθεσης των απορριμμάτων, που υιοθετήθηκε και ως Πλαίσιο του διαχειριστικού σχεδίου για την Αττική, **είναι σύμφωνο με τις παραπάνω εξελίξεις.** Οφείλουμε, μάλιστα, στο σημείο αυτό να αποκαταστήσουμε μια σοβαρή παραποίηση (αθέλητη θέλουμε να πιστεύουμε), που γίνεται από πολλούς επώνυμους, εμπλεκόμενους με το ζήτημα, αιρετούς:

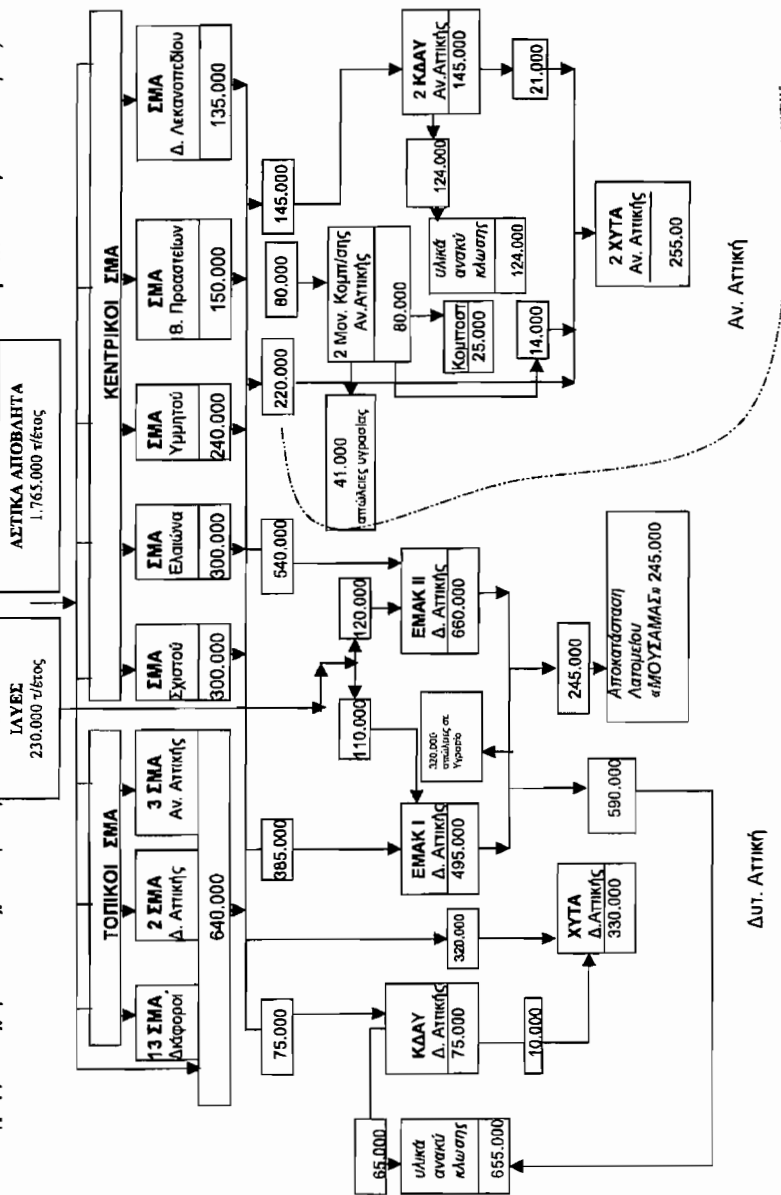
Σύμφωνα με το Πλαίσιο του διαχειριστικού σχεδίου για την ηπειρωτική Αττική (με τα νησιά Αίγινα και Σαλαμίνα), του οποίου το διάγραμμα (3) παρουσιάζε-

Οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα στερεά απόβλητα, οικιακά απόβλητα 1998-2000

Ιστογράμματα: Ποσοστό μεθόδων επεξεργασίας και διάθεσης οικιακών αποβλήτων

Διάγραμμα Διαχειριστικού Σχεδίου για την 1^η Διαχειριστική Ενότητα Ν. Αττικής (Περιοριστική Αττική πλέον Σωματίνα και Αίγινα)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

ται παραπέρα, **προς υγειονομική ταφή θα οδηγείται μόνο το 27% των πρωτογενών μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων** ενώ το υπόλοιπο θα οδηγείται, μέσω διαλογής στην πηγή κατά το μεγαλύτερο μέρος, σε μονάδες μηχανικής ανακύκλωσης, κομποστοποίησης, κέντρα διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών και μονάδες βιοσταθεροποίησης οργανικού κλάσματος, **Σημαντικό μέρος των δευτερογενών προϊόντων θα οδηγείται προς ενεργειακή αξιοποίηση ως RDF**. Ακόμη και εάν το 2ο ΕΜΑΚ δεν προκριθεί τελικά να κατασκευασθεί και με την παραδοχή ότι όλη η αντίστοιχη ποσότητα θα οδηγείται σε ΧΥΤΑ, ακόμη και τότε, **το ποσοστό της υγειονομικής ταφής για τα αστικά στερεά απόβλητα θα ανέρχεται σε 60%**, όσο περίπου το μέσο ποσοστό στις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Μια επίδοση καθόλου ευκαταφρόνητη.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε τον κύριο Ζιώγα, αν και πολλοί, ενδεχομένως να κατηγορήσουν για χρονική μεροληψία το Προεδρείο. Είναι όμως προφανέστατο ότι το θέμα ήταν εξαιρετικά πρόσφορο, ούτως ώστε να υπεισέλθει ο «παράγων» καθυστέρηση. Οι τεχνικές γνώσεις του κυρίου Ζιώγα είναι περίπου μοναδικές και γι' αυτό άξιζε να εκμεταλλευτούμε πλήρως την εδώ παρουσία του.

Το λόγο έχει τώρα, η κυρία Αναστασία Πανταζοπούλου-Φωτεινέα, η οποία είναι Διδάκτωρ Ιατρός Εργασίας-Υγιειονολόγος και θα αναπτύξει το θέμα: «Διαχείριση απορριμμάτων και υγεία».

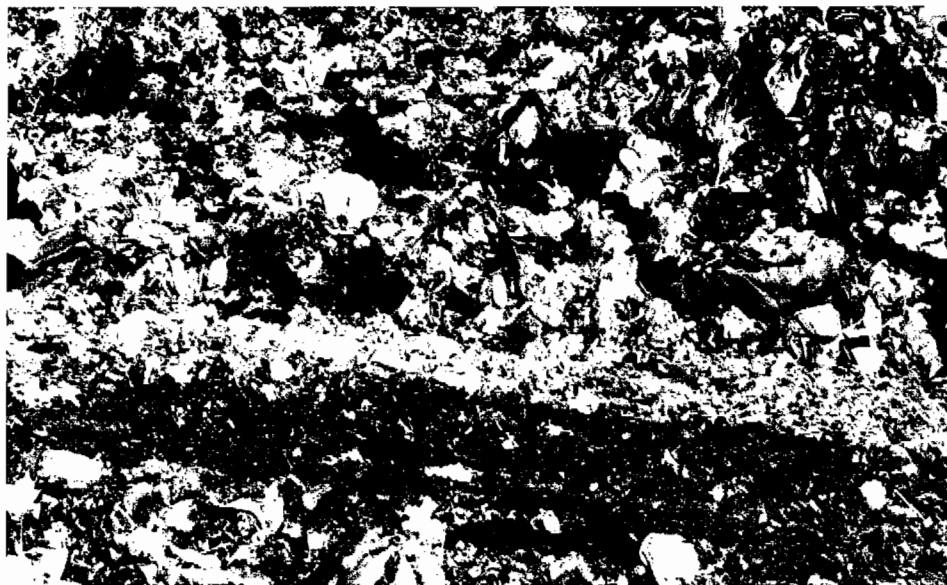
Κυρία Πανταζοπούλου έχετε το λόγο και σας παρακαλώ για μία ακόμα καλύτερη διαχείριση του χρόνου.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

**Αναστασία ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-
ΦΩΤΕΙΝΕΑ,**

*Δρ. Ιατρός Εργασίας-Υγιεινολόγος στο ΥΠΕΧΩΔΕ και το Υπ.
Υγείας & Πρόνοιας*

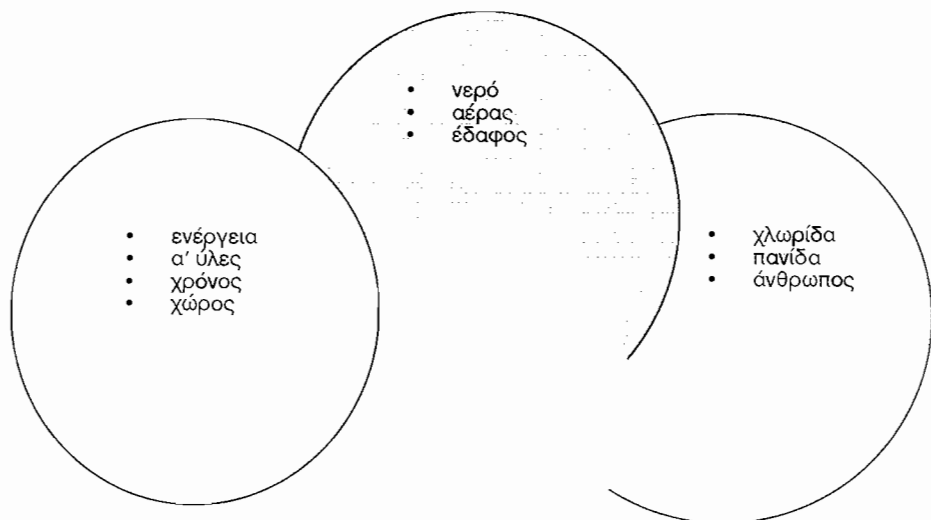
Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων αποτελεί ένα από τα σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα προς αντιμετώπιση, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και της ανθρώπινης υγείας. Οι μέχρι σήμερα ακολουθούμενες πολιτικές και πρακτικές στον τομέα αυτό οδήγησαν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος όχι μόνο λόγω της προκληθείσας ρύπανσης, αλλά και λόγω της αδιαφορίας για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων επιπτώσεών της. Μερίδιο ευθύνης για την υφιστάμενη αυτή κατάσταση φέρει και η άγνοια του μεγέθους των κινδύνων για το περιβάλλον με τελικό βέβαια αποδέκτη τον ίδιο τον άνθρωπο από τη μη λήψη προληπτικών ή επανορθωτικών μέτρων.

Ως στερεά απόβλητα θεωρούνται ουσίες ή αντικείμενα που περιλαμβάνονται στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων, από τα οποία ο κάτοχός τους επιθυμεί να απαλλαγεί. Μπορεί να είναι απλώς οικιακά ή επικίνδυνα/τοξικά απόβλητα, ή μολυσματικά, οπότε και οι κίνδυνοι τόσο για το περιβάλλον όσο και για την υγεία είναι προφανείς. Για τα οικιακά το μέγεθος των κινδύνων εξαρτάται από τη σύστασή τους, αλλά και τις ακολουθούμενες πρακτικές διαχείρισης.

Ως εργασίες διαχείρισης ορίζονται οι εργασίες που αφορούν τη συλλογή, τη μεταφορά, την προσωρινή αποθήκευση των αποβλήτων, τυχόν επεξεργασία με πιθανή αξιοποίησή τους και την τελική τους διάθεση. Όπως δε όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, έτσι και οι εργασίες διαχείρισης αποβλήτων έχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αλλά και πιθανούς κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία, με κάθε φορά άλλη έκταση και βαρύτητα.

Υγεία δεν είναι μόνον η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας, αλλά μια κατάσταση πλήρους φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας, όπου το φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και επαγγελματικό περιβάλλον την επηρεάζουν, όπως επίσης επηρεάζουν και την ποιότητα της ζωής μας (εικόνα 1).

Εικόνα 1. Σύστημα αλληλεπιδρώντων παραγόντων

Σε κάθε περίπτωση η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία και αυτός θα πρέπει να είναι ο στόχος οιασδήποτε ενέργειας είτε από πλευράς πολιτείας, είτε από τους ίδιους τους πολίτες.

Ξεχωριστούς κινδύνους κατά τις εργασίες διαχείρισης των αποβλήτων αποτελούν τόσο οι τοξικοί παράγοντες όσο και οι μολυσματικοί, που ανιχνεύονται στον όγκο των αποβλήτων.

Έτσι ακόμα και στα οικιακά απόβλητα μπορεί να βρεθούν τοξικά στοιχεία προερχόμενα από μπαταρίες, απορρυπαντικά και άλλα τοξικά καθαριστικά, αποσμητικά χώρου, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, λαμπτήρες και λοιπά, με αποτέλεσμα να ανιχνεύονται στοιχεία όπως Cr, Cd, Pb, Ni, Mn, Cu, Fe, Co και άλλα. Επίσης συναντάμε εν δυνάμει παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως:

- ιούς: εντεροϊούς, coxsackie, echo
- βακτηρίδια: κολοβακτηρίδια, σαλμονέλλα, δονάκιο χολέρας
- πρωτόζωα: κύστες, ιστολυτική αμοιβάδα
- έλμινθες: αυγά ασκαρίδας lubricoides, αυγά ταινίας saginata, αυγά trichiuris trichiura.

Εκείνο που έχει σημασία από απόψεως δημόσιας υγείας είναι η αντοχή αυ-

τών των μικροοργανισμών. Για παράδειγμα οι Σαλμονέλλες τύπου βρέθηκε να αντέχουν 4-115 μέρες, ενώ οι Σαλμονέλλες του παράτυφου ζουν 24- 136 μέρες και της εντερίτιδας μέχρι και 150 ημέρες. Πάντως η απλή και μόνο παρουσία σπόρων, βακτηριδίων και άλλων μικροοργανισμών δεν είναι αρκετή ώστε να αποτελέσει κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία. Οι κίνδυνοι μεταδόσεως ασθενειών από τα απορρίμματα σχετίζονται και με την ύπαρξη φορέων μεταδόσεως όπως αρθρόποδα ή άλλα ζώα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται μερικοί από τους μικροοργανισμούς οι οποίοι ανιχνεύθηκαν στα απόβλητα, στα επιφανειακά νερά και στα στραγγίσματα.

Ενδεικτικά αναφέρονται μερικές από τις ασθένειες που μπορεί να μεταδοθούν από διάφορους φορείς.

μύγες: τυφοειδής πυρετός, μικροβιακή δυσεντερία, αμοιβαδογενής δυσεντερία, διάρροιες, ασιατική χολέρα, τριήμερος πυρετός κλπ.

κουνούπια & σκνίπες: δάγγειος πυρετός, ελονοσία, τουλαρεμία, λεϊσμανίαση.

ποντίκια & άλλα ζώα: εχينوκοκίαση, ιστοπλάσμωση, λεμφοκυτταρική μηνιγγίτις, πανώλης, λεπτοσπείρωση.

Τα στερεά απόβλητα μπορεί να έρθουν σε άμεση ή έμμεση επαφή με τον οργανισμό μέσω 3 συστημάτων.

1. Αναπνευστικό
2. Δέρμα
3. Πεπτικό.

Όμως δεν επηρεάζονται μόνο αυτά τα συστήματα. Ένας βλαπτικός παράγοντας που εισέρχεται από το στόμα, το δέρμα ή τους πνεύμονες μπορεί να μεταφερθεί με το αίμα και να εκδηλώσει τη δράση του και σε άλλα όργανα, όπως για παράδειγμα το ήπαρ και τους νεφρούς (ηπατοτοξικό-νεφροτοξικό), αλλά και σε άλλα συστήματα όπως π.χ. το ανοσοποιητικό.

Η βαρύτητα και το μέγεθος του αποτελέσματος έχουν να κάνουν με το είδος της έκθεσης, το χρονικό διάστημα της έκθεσης αυτής και τον ίδιο τον εκτιθέμενο (ηλικία, κατάσταση υγείας, ύπαρξη ανοσίας κλπ).

Επιδημιολογικές μελέτες ανθρώπων που ζούσαν κοντά σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων έδειξαν ότι αυτοί πιθανά είναι εκτεθειμένοι σε χαμηλές συγκεντρώσεις ρύπων, όμως για μεγάλο χρονικό διάστημα, και αυτό μάλλον έχει επιπτώσεις στην υγεία τους.

Για την υιοθέτηση όμως ή όχι των συμπερασμάτων αυτών των ερευνών, όσον αφορά την αιτιολογική συσχέτιση έκθεσης και επίπτωσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο ρόλος άλλων παραγόντων όπως:

- ✓ ο τρόπος ζωής, καπνισματικές και διαιτητικές συνήθειες
- ✓ άλλες περιβαλλοντικές ή επαγγελματικές εκθέσεις
- ✓ γενετική προδιάθεση.

Επιπλέον τα πράγματα δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο όσον αφορά την α-

Πίνακας: Μικροοργανισμοί ανιχνευθέντες στα απορρίμματα, στα επιφανειακά νερά και στα στραγγίσματα.

(Gaby, 1981; Donnelly, 1983; Mose et al, 1985; Grinwood et al, 1985; Rowe 1989)

μικροοργανισμοί	απόβλητα	επιφανειακά νερά	στραγγίσματα	φορείς
<i>Clostridium perfringens</i>	v		v	
<i>Clostridium</i> sp (<i>C. botulinum</i> και <i>C. tetani</i> κύρια με τη μορφή ενδοσπορίων)	v		v	
<i>Salmonella</i> sp	v	v	v	έντομα, τρωκτικά, πτηνά
<i>Klebsiella</i> sp	v			
<i>Listeria monocytogenes</i>	v		v	
<i>Proteus</i> sp	v		v	
<i>Escherichia coli</i>	v			
<i>Mycobacterium</i> sp	v		v	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	v			
<i>Acinetobacter calcoaceticus</i>	v		v	
<i>Streptococcus faecalis</i>	v		v	
<i>S. faecium</i>	v		v	
<i>S. viridans</i>	v		v	
<i>Serratia</i> sp	v		v	
<i>Enterobacter</i> sp	v		v	
<i>Citrobacter</i> sp	v		v	
<i>Aspergillus fumigatus</i>	v			
<i>Campylobacter enteritis</i> (<i>C. jejuni</i> , <i>C. coli</i>)	v	v		πτηνά, έντομα, τρωκτικά
<i>Enterovirus: poliovirus</i>	v		v	
<i>coxsackievirus</i>	v		v	
<i>echovirus</i>	v		v	έντομα
<i>Viral gastroenteritis A & B</i>	v		v	
<i>Hepatitis A</i>	v		v	

πόδοση ευθυνών με βεβαιότητα, αν λάβουμε υπόψη την εμπλοκή άλλων «συγχυτικών» παραγόντων, όπως:

- ✓ η ατομική ευαισθησία. Οι εκτεθειμένοι σε μια οσμή μπορεί να παραπονεθούν για μια απλή δυσφορία ή για πονοκέφαλο διαφορετικής όμως έντασης και υψής έως και για δύσπνοια.
- ✓ το υποκειμενικό στοιχείο στην αντίδραση ενός ατόμου ως αποδέκτη κάποιας ενόχλησης που εκφράζεται ως στρες και ψυχολογική επιβάρυνση, δυσχεραίνει την εκτίμηση δόσης-αποτελέσματος.
- ✓ η αναδρομική εκτίμηση της έκθεσης και ο μακρύς λανθάνων χρόνος μεταξύ έκθεσης και εμφάνισης κάποιας συμπτωματολογίας.
- ✓ η απουσία ειδικών συμπτωμάτων.
- ✓ το πλήθος των ρυπαντών και οι μεταξύ τους τυχόν συνεργικές δράσεις.
- ✓ η κατάσταση της υγείας.

Η ανασκόπηση σχετικών επιδημιολογικών και τοξικολογικών μελετών^{1,2,3,4,5,6,7,8} έδειξε ότι οι συχνότερες κατηγορίες επιπτώσεων στην υγεία είτε εργαζόμενων σε εργασίες διαχείρισης στερεών αποβλήτων, είτε κατοίκων περιοχών που γειτνιάζουν με χώρους ταφής ή αποτέφρωσης αποβλήτων, είναι:

1. ασθένειες πνευμόνων και αναπνευστικού
2. δυσλειτουργία νεφρών
3. δυσλειτουργία ήπατος
4. καρκίνος σε επιλεγμένες ανατομικές θέσεις όπως πνεύμονα, λάρυγγα, κύστεως
5. διαταραχές ανοσοποιητικού
6. διαταραχές αναπαραγωγής
7. νευροτοξικές διαταραχές.

Ειδικότερα και όσον αφορά τη διαχείριση των οικιακών/δημοτικών αποβλήτων, οι κίνδυνοι που εγκυμονούνται, έχουν να κάνουν με μη σωστές πρακτικές διαχείρισης, αλλά και με τοξικούς και μικροβιακούς παράγοντες. Η ποσοτική απόδοση αυτών των κινδύνων αποτελεί αμφιλεγόμενο ζήτημα π.χ.:

- ✓ Σε ποιό βαθμό έχουν μολυνθεί πουλιά, τρωκτικά, αρθρόποδα ή τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα;
- ✓ Ποιός αριθμός από τα τρωκτικά, πουλιά, αρθρόποδα έρχεται σε επαφή με εργαζόμενους ή πολίτες;
- ✓ Πόσοι μολύνθηκαν και πόσοι εκδήλωσαν συμπτωματολογία;

Κατά τις εργασίες διαχείρισης των αποβλήτων υπάρχουν:

- ✓ Επιπτώσεις από το θόρυβο που προκαλείται κατά τη συλλογή και τη μεταφορά τους.

- ✓ Επιπτώσεις από αέριες εκπομπές από τη διέλευση των απορριμματοφόρων μέσα από τον οικιστικό ιστό.
- ✓ Ατυχήματα που μπορεί να προκαλέσουν διασκορπισμό του περιεχομένου του απορριμματοφόρου.

Επίσης κατά τις εργασίες διάθεσης ή επεξεργασίας των αποβλήτων εγκυμονούνται κίνδυνοι:

- ✓ Ρύπανσης νερών, εδάφους
- ✓ Ρύπανσης αέρα
- ✓ Πυρκαϊάς
- ✓ Αντισταθμητικής θέας.

Όλα αυτά έχουν άμεση συνέπεια, κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία

Κίνδυνος είναι η πιθανότητα (χαμηλή ή υψηλή) να υποστεί βλάβη κάποιος, όταν εκτεθεί σε μια πηγή κινδύνου καθώς και η πιθανή έκταση της βλάβης αυτής.

Πηγή κινδύνου είναι ο,τιδήποτε μπορεί να προκαλέσει βλάβη (πχ ουσίες, μηχανήματα, ηλεκτρισμός και άλλοι παράγοντες, στους οποίους πιθανά εκτίθεται το άτομο).

Με τη γραφτή εκτίμηση κινδύνου μπορούμε να μετρήσουμε την έκταση της ενδεχόμενης βλάβης. Είναι η προσεκτική εξέταση του τί θα μπορούσε να βλάψει την υγεία, ώστε να γίνει αντιληπτό αν έχουν ληφθεί οι απαραίτητες προφυλάξεις και τα αναγκαία μέτρα αποφυγής της έκθεσης στον βλαπτικό παράγοντα ή περιορισμού της έκτασής του. Περιλαμβάνει δε 5 φάσεις:

- ✓ προσδιορισμό των πηγών κινδύνου,
- ✓ προσδιορισμό των ατόμων που ενδέχεται να εκτεθούν σε αυτές,
- ✓ υπολογισμό του κινδύνου, δηλαδή της πιθανότητας να υποστούν αυτά τα άτομα βλάβη, αλλά και υπολογισμό της έκτασης και της βαρύτητας αυτής της βλάβης,
- ✓ λήψη προληπτικών μέτρων και έλεγχος εφαρμογής τους,
- ✓ επανεξέταση και αναθεώρηση των μέτρων.

Κάθε φάση είναι δύσκολη, χρονοβόρα, κοστίζει και απαιτεί διεπιστημονική προσέγγιση και ερμηνεία. Επίσης τα αποτελέσματα έχουν πάντα ένα βαθμό αβεβαιότητας, που είναι αναπόφευκτος. Έτσι, ενώ υπάρχει η επιθυμία για προστασία της δημόσιας υγείας, απλές επιδημιολογικές μελέτες σπάνια παρέχουν επαρκή εξασφάλιση και βεβαιότητα για την ακρίβεια των αποτελεσμάτων τους, τα οποία συνήθως είναι ενδεικτικά και όχι αποδεικτικά.

Με βάση τα οριζόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση οι δράσεις, όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, θα πρέπει να βασίζονται στην αρχή της προφύλαξης. Κατ' αυτήν, απειλές για σοβαρή ή μη αναστρέψιμη βλάβη της υγείας ακόμα και όταν δεν υποστηρίζονται απόλυτα από επιστημονικές αποδείξεις, δεν αποτελούν αιτία μη λήψης προληπτικών μέτρων, με στόχο να προληφθεί τυχόν μελλοντική επιβάρυνση είτε του περιβάλλοντος είτε της ανθρώπινης υγείας.

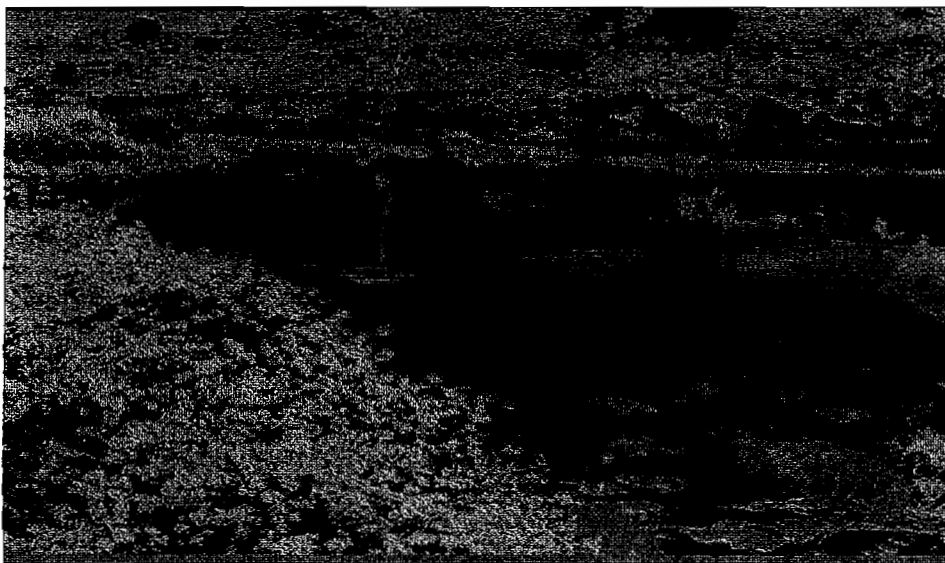
Στη συνέχεια επισημαίνονται συνοπτικά οι κίνδυνοι, που εγκυμονούνται κατά την εφαρμογή των κυριότερων μεθόδων διάθεσης αποβλήτων.

Υγειονομική ταφή

Από τρεις παράγοντες μπορούμε να έχουμε να έχουμε διασπορά μικροοργανισμών από ένα χώρο διάθεσης:

1) τα «στραγγίσματα» (εικόνα 2), το υγρό που παράγεται κατά τη βιολογική αποσύνθεση των οργανικών αποβλήτων, το οποίο μαζί με το νερό της βροχής βρίσκει το δρόμο του σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα, ρυπαίνοντας και μολύνοντας με τις χημικές ουσίες και τους μικροοργανισμούς, που συμπαραισύρει.

Εικόνα 2. Δεξαμενή συγκέντρωσης στραγγισμάτων σε χώρο ταφής αποβλήτων

2) ο αέρας που παράγεται σε ένα χώρο διάθεσης είναι το σύνολο του παραγόμενου βιοαερίου μαζί με τον ατμοσφαιρικό αέρα της περιοχής, αλλά και τη σκόνη που σηκώνουν τα μηχανήματα καθώς κινούνται στο χώρο. Στη διασπορά των μικροοργανισμών μέσω του αέρα συμβάλλουν παράγοντες όπως η ταχύτητα και η κατεύθυνση του αέρα, η υψηλή σχετική υγρασία και άλλοι.

Στο μέτωπο εργασίας μετρήθηκαν $100 - 2500 \text{ cfu/m}^3$ (colony formatting units) αερόβιων βακτηριδίων. Αυτός ο αριθμός διπλασιάζεται στην κατεύθυνση του ανέμου, ενώ σε απόσταση 250 μέτρων και στην αντίθετη κατεύθυνση οι αριθμοί των βακτηριδίων, που ανιχνεύονται, είναι οι ίδιοι με αυτούς στο κέντρο της πόλης (στοιχείο ουσιώδες για τη χωροθέτηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας)

3) διάφοροι ξενιστές (εικόνα 3), με σημαντικότερους από όλους, τους γλάρους (κύριοι φορείς σαλμονελλώσεων)

Εικόνα 3. Χώρος ταφής αποβλήτων

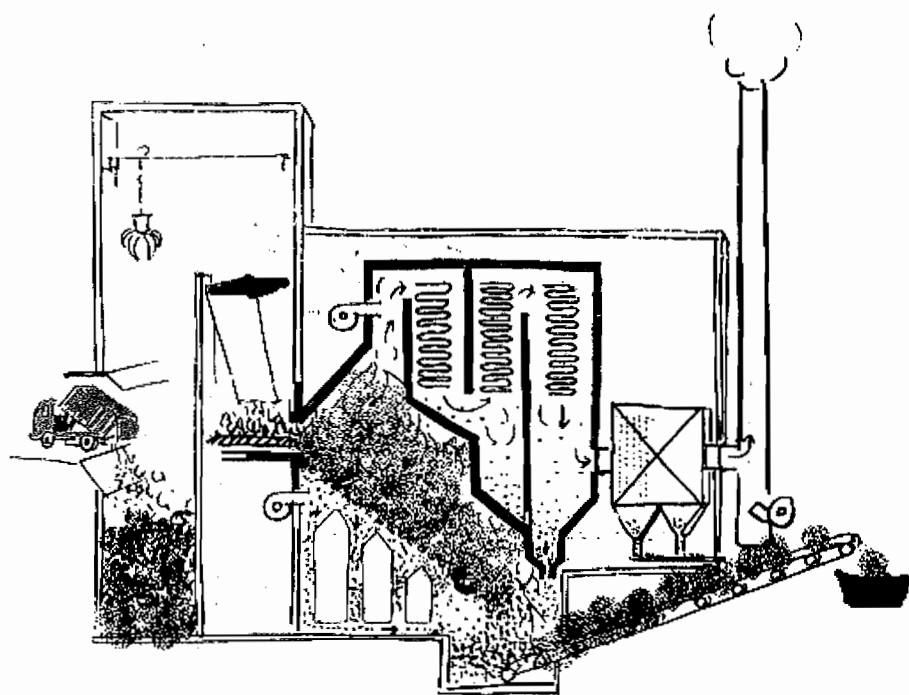

Όλοι οι παραπάνω κίνδυνοι ελαχιστοποιούνται, αν τηρούνται σχολαστικά τα μέτρα και οι όροι λειτουργίας αυτών των χώρων σύμφωνα με τις σχετικές θεσμοθετημένες ρυθμίσεις (διπλή μόνωση του χώρου, συλλογή και επεξεργασία τόσο των στραγγισμάτων όσο και του παραγόμενου βιοαερίου και άλλα τεχνικά μέτρα και ενέργειες προστασίας).

Αποτέφρωση

Κατά την αποτέφρωση (εικόνα 4) παράγονται αέριες εκπομπές, οι οποίες, αν διαφύγουν στο περιβάλλον, απειλούν την ποιότητά του, όπως CO , CO_2 , HCl , NO_x , SO_x , φουράνια, διοξίνες και άλλα. Η παραγόμενη ιπτάμενη τέφρα και η σκόνη μπορούν να μεταφέρουν τους παραπάνω ρύπους και να επηρεάσουν ευαίσθητα οικοσυστήματα. Το πραγματικό εύρος των εκπομπών εξαρτάται από την αντιρρυπαντική τεχνολογία, που χρησιμοποιείται, αλλά και την δια την τεχνική αποτέφρωσης, το ύψος της θερμοκρασίας της αποτέφρωσης και άλλους παράγοντες.

Εικόνα 4. Εγκατάσταση αποτέφρωσης

Η νομοθεσία, που διέπει την αποτέφρωση των αποβλήτων, γίνεται συνεχώς αυστηρότερη με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και της δημόσιας υγείας.

Ανακύκλωση

Κατά την ανακύκλωση και ειδικότερα στις εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής των αποβλήτων για την παραγωγή καύσιμου υλικού από τα απόβλητα (Refuse Derived Fuel) ή εδαφοβελτιωτικού υλικού (Compost) ή σε εγκαταστάσεις χειρωνακτικής διαλογής αποβλήτων (ανάκτηση χαρτιού, γυαλιού, μετάλλων και άλλων υλικών) προβλήματα και κινδύνους διατρέχουν κύρια οι εργαζόμενοι, επειδή οι εργασίες αυτές γίνονται σε κλειστούς χώρους με συνέπεια τη συγκέντρωση της παραγόμενης σκόνης και των μικροοργανισμών σε περιορισμένο χώρο, που σημαίνει μεγαλύτερη έκθεσή τους.

Στην εικόνα 5 σχηματικά αναπαρίσται ο τρόπος διαφυγής των βλαπτικών παραγόντων από ένα χώρο διάθεσης ή από μια εγκατάσταση επεξεργασίας και μέσω του νερού, του αέρα αλλά και της τροφικής αλυσίδας μπορούν να απειλήσουν την ανθρώπινη υγεία¹⁰.

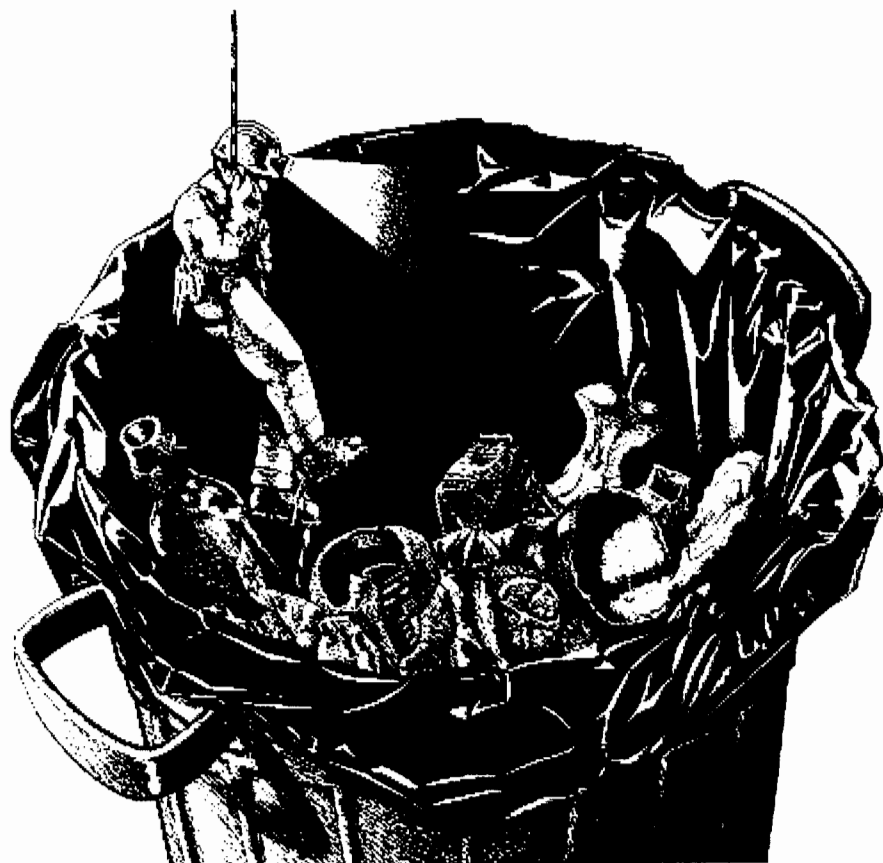
Εικόνα 5. Σχηματική απεικόνιση εργασιών διαχείρισης αποβλήτων και πιθανοί οδοί διαφυγής βλαπτικών παραγόντων

1. Το απορριμματοφόρο συγκεντρώνει τα απορρίμματα της πόλης
2. Τα απορρίμματα μεταφέρονται σε ΧΥΤΑ ή σε αποτεφρωτικό κλίβανο
3. Τα υπολείμματα της καύσης εναποτίθενται στον ΧΥΤΑ
4. Κατάλληλη επεξεργασία των παραγόμενων απαερίων (καταιωνισμός νερού και χρήση ειδικών φίλτρων συγκράτησης των ρύπων)
5. Μετά από επεξεργασία του νερού και των στραγγισμάτων του ΧΥΤΑ, το προϊόν επεξεργασίας διατίθεται στον υπόνομο, ενώ οι συγκεντρωμένοι ρύποι διατίθενται σε ειδικούς χώρους.
6. Η βροχή ξεπλένει τον ΧΥΤΑ και οι ρύποι αργά μεταφέρονται στο περιβάλλον & στην τροφική αλυσίδα.

Τελειώνοντας επισημαίνουμε ότι πέρα από νομοθετικά μέτρα (ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης) και τεχνικά μέτρα (ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης και των φορέων διαχείρισης των αποβλήτων), εμείς ως πολίτες δεν είμαστε άμοιροι ευθυνών. Φέρουμε ακεραία την ευθύνη για το περιεχόμενο του κάδου (εικόνα 6) του έρχονται να συλλέξουν, μεταφέρουν και διαθέσουν οι αρμόδιοι φορείς¹⁰. Είναι πλέον γεγονός πως η κοινή προσπάθεια θα πρέπει να στραφεί αρχικά στη μείωση της παραγωγής των αποβλήτων και στη συνέχεια στην αξιοποίησή τους. Τα 2/3 των αποβλήτων που πετιούνται καθημερινά είναι αξιοποιήσιμα, με άλλα λόγια τα 2/3 των αποβλήτων αντιπροσωπεύουν χρήματα πεταμένα στον κάδο αλλά όχι μόνο, αποτελούν απειλή για το περιβάλλον και εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία.

Εικόνα 6. Κάδος αποβλήτων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Gelberg KH. (1997) "Health study of New York City Department of Sanitation employees" **J Occup Environ Med**, 39(11): 1103-10.
2. Abatemarco DJ, Delnevo CD, Rosen M, Weidner BL, Gotsch AR. (1995) "Medical surveillance practices of blue collar and white collar hazardous waste workers" **J Occup Environ Med**, 37(5): 578-82.
3. Reif JS, Tsongas TA, Anger WK, Mitchell J, Metzger L, Keefe TJ, Tessari JD, Amler R. (1993) "Two-stage evaluation of exposure to mercury and biomarkers of neurotoxicity at a hazardous waste site" **J Toxicol Environ Health**, 40(2-3): 413-22.
4. Pleus RC, Kelly KE (1996) "Health effects from hazardous waste incineration facilities: five case studies" **Toxicol Ind Health**, 12(2): 277-87.
5. Diaz-Barriga F, Santos MA, Yanez L, Cuellar JA, Ostrosky-Wegman P, Montero R, Perez A, Ruiz E, Garcia A, Gomez H. (1993) "Biological monitoring of workers at a recently opened hazardous waste site" **J Expo Anal Environ Epidemiol.**, 3 Suppl 1:63-71.
6. Gonsbatt ME, Salazar Am, Montero R, Diaz Barriga F, Yanez L, Gomez H, Ostrosky-Wegman P. (1995) "Genotoxic monitoring of workers at a hazardous waste disposal site in Mexico" **Environ Health Perspect.**, 103 Suppl 1:111-3.
7. Tarkowski ST, Ryszard R. (2001) "Hazardous wastes and public health. Potential health effects of exposure at levels encountered around the landfills" **European epi marker**, Vol.5 No2: 1-7.
8. US Depart. Of Energy (1996) "Working safely during Hazardous waste activities"
9. Joseph LaDou (1997) "Occupational & Environmental Medicine", Appleton & Lange
10. Swiss National UNESCO Commission "Urban Waste: A Global Problem – A citizen's investigation of his garbage", Bern 1990.

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε την κυρία Πανταζοπούλου-Φωτεινέα, εκλεκτή επιστημόνισσα και σπουδαία συναδέλφισσα.

Εκ μέρους του Προεδρείου καλούμε στο «βήμα» τον κύριο Σπύρο Μαραγκάκη, ο οποίος είναι Επόπτης Δημόσιας Υγείας, Στέλεχος του Τμήματος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Η εισήγησή του έχει θέμα: «Προγράμματα ανακύκλωσης του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα».

Κύριε Μαραγκάκη έχετε το λόγο.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
ΤΟΥ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**

Σπύρος ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ,

*Επόπτης Δημόσιας Υγείας, Στέλεχος του Τμήματος
Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Δ/σης
Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου
Περιβάλλοντος*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε μέρα γίνεται συνείδηση και κτήμα των ανθρώπων ότι κάθε ανάπτυξη δεν είναι συνώνυμη με την πρόοδο.

Οι λέξεις Οικολογία, Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής αποκτούν μια κρίσιμη σημασία. Και τούτο γιατί σηματοδοτούν διεκδικήσεις, απαιτήσεις και ευαισθησίες που φιλοδοξούν να διαφοροποιήσουν ριζικά ή να ανατρέψουν μια αρνητική πραγματικότητα.

Οι λέξεις αυτές με τους συνειρμούς τους μας οδηγούν σε κριτικές σκέψεις και έντονους προβληματισμούς για τις συσχετίσεις ανάμεσα στην ανάπτυξη, τη φύση, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο, ανάμεσα στην οικολογία, την τεχνολογία και την κοινωνία.

Σίγουρα η φύση εκδικείται τον άνθρωπο για την απληστία, τη ματαιοδοξία και τις καταστροφικές του παρεμβάσεις στις ισορροπίες των οικοσυστημάτων. Ο αέρας δηλητηριάζεται. Οι θάλασσες και οι υδάτινοι πόροι ρυπαίνονται. Οι κλιματολογικές συνθήκες αλλάζουν. Η πανίδα και η χλωρίδα καταστρέφονται. Το έδαφος διαβρώνεται. Τα δάση χάνονται. Η πυρηνική απειλή, η καταστροφή της στοιβάδας του όζοντος, η όξινη βροχή, το νέφος και η ηχορύπανση των μεγάλων πόλεων είναι μέσα στη ζωή μας.

Όλοι συνειδητοποιούν και συμφωνούν ότι η ζωή υπονομεύεται και κινδυνεύει μέσα από την επικίνδυνη κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας.

Ο υπερκαταναλωτισμός που έχει ταυτισθεί στις μέρες μας με την έννοια της ανάπτυξης, η κατάργηση των συσκευασιών πολλαπλής χρήσης και η τάση της προσέλευσης του καταναλωτή μέσω των εντυπωσιακών συσκευασιών, έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του όγκου των απορριμμάτων.

Η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και οξύτερα περιβαλλοντικά προβλήματα που απασχολούν τόσο τη χώρα μας όσο και τη διεθνή κοινότητα.

Η πολιτική του ΥΠΕΧΩΔΕ σχετικά με τη διαχείριση των Αποβλήτων (Επικινδύνων και Μη Επικινδύνων) είναι εναρμονισμένη στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη και υλοποιείται στο μέτρο του δυνατού, με την εφαρμογή των βασικών αρχών και στόχων, που αναφέρονται στην Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία και ακολουθεί τις παρακάτω

βασικές αρχές:

- ⇒ Πρόληψη/μείωση της παραγωγής των αποβλήτων στην πηγή και μείωση της επικινδυνότητας τους.
- ⇒ Όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ανάκτηση χρησίμων υλικών ή ενέργειας από τα απόβλητα.
- ⇒ Περιβαλλοντικά αποδεκτή τελική διάθεση των υπολειμμάτων από τις παραπάνω διεργασίες.
- ⇒ «Ο ρυπαίνων πληρώνει».
- ⇒ Εγγύτητα του χώρου διαχείρισης των αποβλήτων στην πηγή παραγωγής τους (αμεσότητα).

⇒ Αποκατάσταση/εξυγίανση των ρυπασμένων χώρων από την ανεξέλεγκτη διάθεση των αποβλήτων, ώστε να επανενταχθούν στο γειτονικό τους περιβάλλον.

⇒ Χρήση των τεχνολογιών διαχείρισης, οικονομικώς και τεχνικώς βιώσιμων και πλέον αποτελεσματικών όσον αφορά στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος (**Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές**).

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Η χάραξη μιας πολιτικής επικοινωνίας της πολιτείας με τους πολίτες θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπ' όψη της την υφιστάμενη σχέση των πολιτών με το φυσικό τους περιβάλλον μια σχέση που πρέπει να θεωρείται κατ' εξοχήν πολιτισμική υπό την έννοια ότι η δράση των πολιτών στο επίπεδο της καθημερινότητας δεν είναι τυχαία, αλλά προσδιορίζεται από την συνολική κοινωνική συνείδηση τους, όπως αυτή διαμορφώνεται στη βάση της κοινωνικοποίησης, των εμπειριών και βιωμάτων τους στο πλαίσιο συμμετοχής τους στις κοινωνικές διαδικασίες, θεσμούς και συνθήκες.

Για την οποιαδήποτε συμμετοχή του πολίτη σημαντική προϋπόθεση βεβαίως είναι, ένα περιεκτικό πρόγραμμα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, ενεργοποίησης.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών πρέπει να ξεκινάει:

- Από το σχολείο(όλες τις βαθμίδες)

Και να συνεχίζεται

- Στο στρατό
- Στους Κοινωνικούς φορείς
- Στους Καταναλωτές
- Στους Επαγγελματικές ομάδες
- Στους Δημόσιους φορείς
- Στους Κοινωνικές ομάδες.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ Α/ΘΜΙΑ ΚΑΙ Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Προβάλλεται όλο και πιο έντονα το αίτημα της αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής κρίσης μέσα από την εκπαίδευση.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση απευθύνεται τόσο σε άτομα της σχολικής ή πανεπιστημιακής ηλικίας όσο και σε ενήλικες άλλων κοινωνικών ομάδων και η επίσημη εισαγωγή της στο σχολείο με το νόμο 1892/90 ήταν απολύτως απαραίτητη για να μπορούν οι μαθητές της χώρας μας, πέραν των γνώσεων να αποκτήσουν κοινωνικές αξίες και αισθήματα ευθύνης, για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και να διαμορφώσουν μια ηθική και ένα κώδικα συμπεριφοράς που θα βασίζεται στο σεβασμό προς τη φύση και το κοινωνικό σύνολο. Μια οικολογικά προσανατολισμένη παιδεία θα δώσει λύσεις στα περιβαλλοντικά ζητήματα με την ανάπτυξη οικολογικής σκέψης και συνείδησης μέσα από τις μεθόδους της σχολικής διαδικασίας. Άρα χρειάζεται ένα ανοικτό σχολείο στην κοινωνία που δεν θα δίνει στείρες γνώσεις στους μαθητές αλλά

θα αναπτύσσει τη δημιουργική πρωτοβουλία, θα τους ευαισθητοποιεί σε κοινωνικά θέματα, θα διερευνά τις λειτουργίες και τις σχέσεις ανθρώπου, κοινωνίας, φύσης και θα αποτελέσει βασικό παράγοντα επαναδιαμόρφωσης κοινωνικών στάσεων και αξιών μέσα από καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές.

Για το σκοπό αυτό το Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Δ/νσης Περ/κου Σχεδιασμού εξέδωσε το 2000 «Οδηγίες εφαρμογής Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τη διαχείριση των απορριμμάτων στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση».

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ

Σκοπός του προγράμματος

Βασικός σκοπός είναι η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και μαθητών, η δημιουργία περ/κης συνειδησης και η συμμετοχή σε προγράμματα ανακύκλωσης, η οποία πρέπει να συνδεθεί με ένα άλλο πρότυπο ζωής, κατανάλωσης και πολιτισμού.

Ιστορικό

Στα πλαίσια της αναφερόμενης πολιτικής επικοινωνίας του ΥΠΕΧΩΔΕ η Δ/νση Περ/ντος ήρθε σε επαφή με τα Υπουργεία Εθνικής Παιδείας και Εσωτερικών για ενημέρωση της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και την προώθηση προγραμμάτων ανακύκλωσης στα σχολεία.

Στις 16.11.89 έγινε συνάντηση μεταξύ των τριών Υπουργείων και παρεθρήθησαν από το Υπ. Εθνικής Παιδείας η κα Κηροπιού υπεύθυνη της Α/θμιας Εκ/σης και η κα Αλεξοπούλου της Β/θμιας Εκ/σης, καθώς και ο Κος Κουσκούρης από το Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ από το ΥΠΕΧΩΔΕ η κα Παπάγεωργα και ο εδώ Εισηγητής...

Έγινε ενημέρωση για τις επαφές με τους Δήμους και τις παραγωγικές τάξεις, για το πλάνο του προγράμματος από πλευράς ΥΠΕΧΩΔΕ, ως υλικά-στόχοι επιλέγησαν τα υλικά χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο, συζητήθηκε η μεθόδευση, ο ρόλος του κάθε Υπουργείου, η ενημέρωση των μαθητών, η συμμετοχή της Τ.Α, του ΕΣΔΚΝΑ, των παραγωγικών τάξεων που εμπλέκονται ήτοι Χαρτοβιομηχανίες, Υαλουργίες, Αλουμινοβιομηχανίες.

Συζητήθηκε το τρόπος ενημέρωσης καθώς και τα εργαλεία που θα βοηθούσαν στην ενημέρωση των μαθητών. Προτάθηκε η δημιουργία φιλμ που θα πρόβαλε το θέμα της ανακύκλωσης. Έτσι έγινε επαφή με την Εκ/δευτική Τηλεόραση της ΕΡΤ. Η επικοινωνία έγινε με την κα Αρχοντάκη. Τέθηκε η κατασκευή ταινίας από το μοντάρισμα υπάρχουσών ταινιών. Μας επισήμανε τα διάφορα τεχνικά προβλήματα που ήταν εμπόδιο για τη δημιουργία της μιας ενώ δεν ήταν εφικτή η δημιουργία ταινίας υπό μορφή κινουμένων σχεδίων (κόστος, τότε, πάνω από 12.000.000 δρχ.).

Το έντυπο υλικό που θα μοιραζόταν στα σχολεία ήταν αυτό που είχε δημιουργήσει το ΥΠΕΧΩΔΕ (Δ/νση Περ/ντος και Δ/νση Οργάνωσης, Τμήμα Επικοινωνίας) και περιελάμβανε α) αφίσα, β) αυτοκόλλητο για μαθητή γ) τρίπτυχο ενημερωτικό, δ) αυτοκόλλητο παραθύρων, ε) τρίπτυχο νοικοκυράς (για εκ/δευτικούς).

Η Α/θμία Εκ/ση ανέλαβε την αποστολή εγκυκλίου στα σχολεία για ενημέρωση και δήλωση συμμετοχής στο πρόγραμμα.

Σε Β' φάση έγινε συνάντηση με τα συναρμόδια Υπουργεία και συζητήθηκε η πιο ενεργός συμμετοχή του ΕΣΔΚΝΑ για την μεταφορά των προς ανακύκλωση υλικών.

Πορεία του προγράμματος

Το πρόγραμμα ενημέρωσης ξεκίνησε τέλη Νοεμβρίου - αρχές Δεκεμβρίου 1989 με την συμμετοχή δύο (2) υπαλλήλων της υπηρεσίας μας και την καθοδήγηση του προϊστάμενου του Τμήματος Διαχ. Στερ. Αποβλήτων (Παπάγιωργα -Μαραγκάκης).

Η ενημέρωση στα σχολεία περιελάμβανε ομιλία και προβολή (Slides) σχετικά με την ανακύκλωση, που είχε φτιάξει η υπηρεσία καθώς επίσης και έντυπο υλικό όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Η δουλειά αυτή πραγματοποιήθηκε εξ' ολοκλήρου από τους δύο αναφερόμενους υπαλλήλους, ενώ στα μέσα Μαρτίου 1990 προστέθηκε και άλλο ένα άτομο (κα Κοκκινώρη).

Στα σχολεία του Ν. Αττικής δινόταν επίσης κατάλογος με τις βιομηχανίες και τους μικροπωλητές που αγοράζουν το υλικό.

Το σύστημα συλλογής ήταν πλαστικές σακκούλες και σε ορισμένα σχολεία, για το αλουμίνιο, προμήθευσε η Ένωση Αλουμινίου στάτορες και σακκούλες. Επίσης σε ορισμένα σχολεία μπήκαν κάδοι μετά τις ενέργειες, που έκαναν οι εκπαιδευτικοί προς τους Δήμους, που ανήκαν τα σχολεία.

Η μεταφορά γίνεται εξ' ολοκλήρου από ιδιώτες, με μικρή μόνο εξαίρεση (Δήμος Βύρωνα και Αργυρούπολης).

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Η ενημέρωση των μαθητών περιελάμβανε τα εξής στοιχεία:

Υφιστάμενη κατάσταση Διαχείρισης Μη Επικινδύνων Αποβλήτων

Η διαχείριση των μη επικινδύνων (αστικών/οικιακών) αποβλήτων αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα περιβαλλοντικά πρόβλημα της Ελλάδας. Η ανάπτυξη των μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας, η συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος και κυρίως η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων, είχε σαν αποτέλεσμα το πρόβλημα της διαχείρισης των αποβλήτων να λάβει μεγάλες διαστάσεις τα τελευταία χρόνια.

Οι βασικότεροι λόγοι που οδήγησαν στην όξυνση του προβλήματος, είναι οι ακόλουθοι:

- η έλλειψη μιας έγκαιρης, ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης των αποβλήτων στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού,
- η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής για έργα ΔΣΑ,
- η ατομία των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των ΟΤΑ να προχωρήσουν στη λήψη ουσιαστικών αποφάσεων διαχείρισης αποβλήτων εντός των διοικητικών ορίων τους, καθώς και η ανεπαρκής στελέχωση και εσωτερική οργάνωσή τους,
- η υποβάθμιση της οικονομικής διάστασης της ΔΣΑ (πέραν της περιβαλλοντικής).

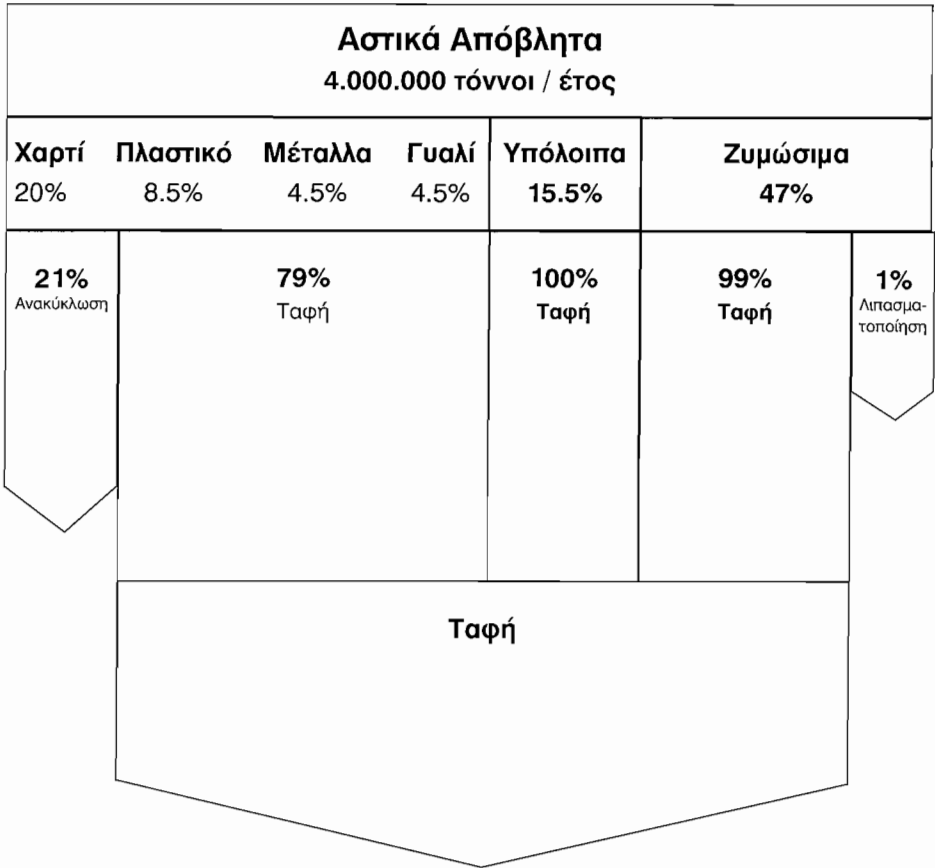
Σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα προκύπτουν από την **ανεξέλεγκτη διάθεση** των αστικών αποβλήτων, με αποτέλεσμα τη ρύπανση των εδαφών, των υπογείων και επιφανειακών υδάτων, τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, την πρόκληση πυρκαγιών, την υποβάθμιση των πολιτιστικών αξιών και του τοπίου και τέλος την ενδεχόμενη πρόκληση κινδύνων για τη δημόσια υγεία.

Η υφιστάμενη κατάσταση, σε ότι αφορά τη διαχείριση των μη επικινδύνων στερεών αποβλήτων στην Ελλάδα σε γενικές γραμμές, έχει ως ακολούθως:

- Η παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων σε ετήσια βάση ανέρχεται περίπου σε 4.000.000 τόννους.
- Περίπου το 90% κ.β των στερεών αποβλήτων συλλέγεται και μεταφέρεται με οργανωμένο σύστημα (κάδοι, απορριμματοφόρα κλπ), ενώ το υπόλοιπο 10% αντιστοιχεί σε απομονωμένες αγροτικές, ορεινές, νησιωτικές περιοχές, όπου η συλλογή και μεταφορά δεν γίνεται ακόμη με σύγχρονες μεθόδους.
- Περίπου το 8% των παραγόμενων αστικών αποβλήτων ανακυκλώνεται (κυρίως γυαλί, χαρτί, αλουμίνιο).
- το 52% των παραγόμενων αστικών αποβλήτων, που οδηγούνται προς τελική διάθεση, διατίθεται σε ΧΥΤΑ, ενώ το υπόλοιπο διατίθεται σε ημιελεγχόμενους ή ανεξέλεγκτους χώρους. Σε ορισμένους από τους ανεξέλεγκτους χώρους γίνεται και υπαίθρια καύση, η οποία απαγορεύεται ρητώς από τη νομοθεσία.

Στο σχήμα 1, που ακολουθεί, παρουσιάζεται **συγκεντρωτικά** η υφιστάμενη διαχείριση καθώς και οι αντίστοιχες ποσότητες των αστικών αποβλήτων.

Σχ 1: Υφιστάμενη κατάσταση

Νομοθετικό πλαίσιο Διαχείρισης των Αποβλήτων

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων έχουν διαμορφωθεί από την Κοινοτική Νομοθεσία, σύμφωνα με την οποία οριοθετούνται οι **κατευθυντήριες γραμμές** και προσδιορίζονται ιεραρχικά οι **γενικές αρχές** διαχείρισης των αποβλήτων. Το νομοθετικό πλαίσιο για τη Διαχείριση Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων παρουσιάζεται στο σχήμα 2.

Για την αντιμετώπιση του σοβαρού περιβαλλοντικού προβλήματος της διαχείρισης των αποβλήτων σε εθνικό επίπεδο, έχουν εκδοθεί μια σειρά από Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ).

Σχ 2: Νομοθετικό πλαίσιο Διαχείρισης Αποβλήτων

ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

Οι χρησιμοποιούμενες **μέθοδοι διάθεσης** των απορριμμάτων είναι τρείς. Η υγειονομική ταφή, η βιοσταθεροποίηση (ή λιπασματοποίηση) και η θερμική επεξεργασία (καύση, πυρόλυση). Στην Κεντρική Ευρώπη θάβονται τα 65% των απορριμμάτων, λιπασματοποιούνται τα 2% και καίγονται τα 25%.

Υγειονομική ταφή: είναι η μέθοδος της ελεγχόμενης και οργανωμένης διάθεσης των αποβλήτων επί ή κάτω του εδάφους, η οποία πληροί συγκεκριμένες προδιαγραφές. Η υγειονομική ταφή των στερεών αποβλήτων πρέπει να υποστηρίζεται και από μεθόδους μείωσης τους (αποφυγή παραγωγής, επαναχρησιμοποίηση, προγράμματα ανακύκλωσης, βιοσταθεροποίηση) και ενδεχομένως από σταθμούς μεταφόρτωσης. Είναι η πιο απλή και οικονομικά παραδεκτή μέθοδος διάθεσης. Με τη μέθοδο αυτή τα απορρίμματα διαστρώνονται και στη συνέχεια σκεπάζονται με χώμα. Η διαμόρφωση του χώρου πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο που μετά την πλήρωση του να μην τραυματίζεται το το-

πίο αλλά αντίθετα με δενδροφυτεύσεις να αναβαθμίζεται, όπου αυτό είναι δυνατό. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του χώρου είναι η καταλληλότητα του από υδρογεωλογική σκοπιά, πρέπει να γίνει επίσης έλεγχος των μετεωρολογικών στοιχείων, των καθιζήσεων του χώρου και της διάβρωσης. Επίσης καθοριστικής σημασίας είναι η κατασκευή στεγανωτικής στρώσης τόσο στον πυθμένα όσο και στα πρανή και το υλικό επικάλυψης. Στη διάρκεια λειτουργίας του χώρου πρέπει να γίνεται έλεγχος των στραγγισμάτων, των όμβριων και των υπογείων νερών έτσι ώστε οι επιδράσεις να ελαχιστοποιούνται. Επιπρόσθετα μέτρα πρέπει να παίρνονται για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών οχλήσεων και κινδύνων (π.χ. πυρκαγιών, οσμών, σκόνης, θορύβου, τρωκτικών, εντόμων, πτηνών και ζώων).

ΧΥΤΑ

Η διάθεση των απορριμμάτων με την μέθοδο της υγειονομικής ταφής προϋποθέτει σωστό σχεδιασμό της εγκατάστασης ήτοι του ΧΥΤΑ. Τα τελευταία χρόνια με την έκδοση των τεχνικών προδιαγραφών (ΚΥΑ 114218) έχουν μπει οι βάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι βασικές ομάδες εργασιών για την κατασκευή ενός ΧΥΤΑ, σύμφωνα με τις Τ.Π. είναι οι εξής :

- > Σύστημα ελέγχου εισόδου οχημάτων
- > Εξομάλυνση και διαμόρφωση της επιφάνειας, που θα κατασκευαστεί ο ΧΥΤΑ (χωματουργικές εργασίες)
- > Εξασφάλιση δανειοθαλάμου υλικών μόνωσης
- > Συστήματα μόνωσης πυθμένα ΧΥΤΑ
- > Συστήματα επιφανειακής μόνωσης
- > Εγκαταστάσεις επεξεργασίας στραγγισμάτων
- > Διαχείριση ομβρίων
- > Συστήματα ελέγχου - παρακολούθησης
- > Περιμετρική δεντροφύτευση
- > Οδοποιία (εσωτερική)
- > Κτιριακή υποδομή / ηλεκτροφωτισμός.

Μηχανική διαλογή

Με τη μηχανική διαλογή επιτυγχάνεται ο διαχωρισμός των υλικών από το μίγμα των απορριμμάτων. Ο σκοπός της μεθόδου είναι να ανακυκλωθούν τα υλικά που μπορούν, τα ζυμώσιμα να μετατραπούν σε compost και τα υπόλοιπα να αντιμετωπισθούν με τη μέθοδο της υγειονομικής ταφής. Τα βασικά στάδια της μηχανικής διαλογής είναι ο τεμαχισμός, το κοσκίνισμα και ο αεροδιαχωρισμός. Ο διαχωρισμός γίνεται είτε σε υγρή είτε σε ξηρή κατάσταση.

Ο απαραίτητος μηχανολογικός εξοπλισμός για μια μονάδα βιοσταθεροποίησης σε γενικές γραμμές είναι: γεφυροπλάστιγγα (για ζύγιση απορριμμάτων και βελτιωτικού), χοάνη υποδοχής για άδειασμα των απορριμμάτων, ιμάντες μεταφοράς, μύλοι αλέσματος, μαγνητικοί διαχωριστήρες, αεροδιαχωριστήρες και κόσκινα. Επίσης χρειάζεται ένας φορτωτής ή ένα τρακτέρ με κάδο για την ανακίνηση των σειραδιών. Για την εξυπηρέτηση μιας πόλης 100.000 κατοίκων

χρειάζεται περίπου έκταση 25 στρεμ. και η δυναμικότητα της μονάδας ανέρχεται σε 30.000 τόννους τον χρόνο.

Βιοσταθεροποίηση είναι μέθοδος διάθεσης των απορριμμάτων που αποβλέπει στην ανάκτηση των οργανικών υλικών με προοπτική τη χρήση τους σε ορισμένες καλλιέργειες. Η διαδικασία της παραγωγής εδαφοβελτιωτικού (compost) ακολουθεί την φυσική αποδόμηση των οργανικών ουσιών και στηρίζεται στην αρχή της αερόβιας ζύμωσης, που γίνεται από την επίδραση μικροοργανισμών οι οποίοι βρίσκονται αυτοφυώς στα απορρίμματα. Οι μικροοργανισμοί αυτοί που υπάρχουν στα απορρίμματα κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας, αποδομούν την οργανική ύλη και την μετατρέπουν σε πιο σταθερές χημικές ενώσεις. Ωστόσο, επειδή όλος ο όγκος των απορριμμάτων δεν είναι οργανικά υλικά, δηλαδή βιοαποδομήσιμα, πρέπει να προβλεφθεί και ένα συμπληρωματικό σύστημα διάθεσης (υγειονομική ταφή) για να διατίθενται τα υπόλοιπα υλικά, που δεν αποδομούνται, αφού βέβαια έχουν περάσει από τη διαδικασία της μηχανικής διαλογής.

Τα οικιακά απορρίμματα αποτελούνται λοιπόν από υλικά μη αποδομήσιμα (γυαλιά, μέταλλα, χώμα, στάχτη), υλικά δύσκολα αποδομήσιμα (πλαστικά, υφάσματα, έλαια) και από υλικά εύκολα αποδομήσιμα (υπολείμματα ζωικών και φυτικών τροφών κ.λ.π).

Η **αερόβια ζύμωση** ολοκληρώνεται σε τέσσερις φάσεις:

- Φάση λανθάνουσα, που αντιστοιχεί στον χρόνο, που απαιτείται για τον εποικισμό όλης της μάζας των απορριμμάτων από τους μικροοργανισμούς.
- Φάση αυξητική, κατά την οποία ανέρχεται η θερμοκρασία.
- Φάση θερμοφιλική, κατά την οποία η θερμοκρασία φτάνει τους 60 °C.
- Φάση ωρίμανσης, που γίνεται με διασπορά του υλικού σε μεγάλες επιφάνειες. Η φάση αυτή είναι πιο ευνοϊκή για τη χουμοποίηση.

Η δραστηριότητα των μικροοργανισμών (βακτηρίδια, μύκητες, πρωτόζωα) που συντελεί στην αερόβια ζύμωση, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως:

- την αναλογία C/N δηλαδή Άνθρακα (πηγή ενέργειας) προς Άζωτο (τροφή μικροοργανισμών), που πρέπει να είναι 35:1 περίπου,
- την υγρασία των απορριμμάτων, που πρέπει να φθάνει το 40% έως 60% του βάρους τους,
- την παροχή οξυγόνου σε όλη τη μάζα των απορριμμάτων,
- το pH
- τη θερμοκρασία.

Υπάρχουν συστήματα βραδείας και επιταχυνόμενης βιοσταθεροποίησης. Στο **σύστημα βραδείας βιοσταθεροποίησης** τα απορρίμματα μετά τη μηχανική διαλογή, τοποθετούνται σε σειράδια τριγωνικής διατομής ύψους 1 έως 2 μέτρων μήκους έως 10 μέτρων και πλάτους 4 έως 5 μέτρων. Τα σειράδια πρέπει να βρίσκονται σε διεύθυνση παράλληλη με την επικρατούσα διεύθυνση του ανέμου για να διευκολύνεται ο αερισμός των απορριμμάτων και να μην χαλάνε οι σχηματισμοί των σειραδίων. Τα σειράδια ανακινούνται και υγραίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Το τελικό προϊόν (compost) είναι έτοιμο μετά από 6 έως 12 εβδομάδες.

Στο **σύστημα επιταχυνομένης βιοσταθεροποίησης** που είναι βέβαια πιο δαπανηρό, μετά τη φάση της μηχανικής διαλογής τα απορρίμματα σύμφωνα με μία από τις εφαρμοζόμενες τεχνολογίες, συμπιέζονται και τοποθετούνται στον πάνω όροφο ενός πολυωρόφου κυλίνδρου (σιλό). Κατόπιν τα απορρίμματα διατρέχουν όλους τους ορόφους προς τα κάτω και σε κάθε όροφο ανακινούνται, υγραίνονται και αερίζονται. Με τη μέθοδο αυτή η ζύμωση επιτυγχάνεται σε 1 έως 6 εβδομάδες και το τελικό προϊόν είναι καλύτερης ποιότητας. Στη συνέχεια όμως είναι απαραίτητη η τοποθέτηση του compost σε μεγάλες επιφάνειες για την τελική ωρίμανση του.

Η επιλογή του χώρου για εγκατάσταση μιας μονάδας βιοσταθεροποίησης πρέπει να γίνεται με κριτήριο κυρίως την απόσταση μεταφοράς των απορριμμάτων από τους οικισμούς αλλά και την απόσταση μεταφοράς του τελικού προϊόντος μέχρι τις περιοχές που θα χρησιμοποιηθεί. Πρέπει επίσης να προβλεφθεί και ένας χώρος ταφής των μη ανακυκλώσιμων υλικών (που αποτελούν ένα 20-45% του βάρους των απορριμμάτων).

Η μονάδα βιοσταθεροποίησης περιλαμβάνει χώρους για τις κινήσεις και το ξεφόρτωμα των απορριμμάτων, χώρο για μηχανική διαλογή, χώρο για τη ζύμωση, χώρο για την αποθήκευση του βελτιωτικού, οικίσκο για το προσωπικό καθώς και περίφραξη από δένδρα για περιορισμό των ανέμων και οπτική απομόνωση.

Το τελικό προϊόν (compost) πρέπει να ελέγχεται για την τυχόν περιεκτικότητα του σε τοξικές ουσίες ή βαρέα μέταλλα και για την καταλληλότητα του ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο προορίζεται. Δεν είναι σε θέση να αντικαταστήσει το λίπασμα αλλά να το περιορίσει. Τα πιο κατάλληλα εδάφη για αξιοποίηση του βελτιωτικού είναι τα αμμώδη, αργιλώδη, όξινα, πορώδη και ασβεστώδη.

Στην Ελλάδα λειτουργεί στον Δ. Καλαμάτας μονάδα μηχανικής διαλογής. Το κόστος κατασκευής της μονάδας έχει ανέλθει μέχρι σήμερα περίπου τα 2,5 δισ. δρχ. Επίσης στην περιοχή των Άνω Λιοσίων κατασκευάζεται εργοστάσιο Μηχανικής Ανακύκλωσης με προϋπολογισμό περίπου 10 δισ.

Θερμική επεξεργασία: Μέθοδος αποβλήτων σε υψηλές θερμοκρασίες παρουσία οξυγόνου κατά την οποία τα χημικά - οργανικά συστατικά των αποβλήτων καταστρέφονται, διασπώνται ή μετατρέπονται σε άλλες ενώσεις. Τα κυριότερα βήματα της μεθόδου είναι: ξήρανση των αποβλήτων, εξαέρωση, θερμική διάσπαση, κύρια καύση, ψύξη των απασερίων. Με τη μέθοδο αυτή επιτυγχάνεται μια σημαντική μείωση του όγκου των απορριμμάτων (φτάνει περίπου το 30% του αρχικού όγκου), μείωση του βάρους των αποβλήτων, ανάκτηση και αξιοποίηση της παραγόμενης θερμότητας. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις συνοψίζονται στα εξής: ιπτάμενη τέφρα, τέφρα πυθμένα και λέβητα, υγρά ατόβλητα (σε περίπτωση που στη μονάδα καύσης γίνεται χρήση της υγρής μεθόδου), όξινα αέρια, διοξίνες και φουράνια (αυτά τα δύο ενοχοποιούνται για καρκινοπάθειες, ενώ πρόσφατες μελέτες απέδειξαν ότι δεν υφίστανται ασφαλή όρια για τις διοξίνες), βαρέα μέταλλα, απαέρια. Τα κατάλοιπα της καύσης πρέπει να διατεθούν με τη μέθοδο της υγειονομικής ταφής σε ένα μικρότερο χώρο από αυτόν, που θα απαιτούσε η απευθείας ταφή τους, ενώ για την διά-

θεση της τέφρας του πυθμένα απαιτείται χώρος διάθεσης επικινδύνων αποβλήτων. Η μέθοδος είναι τεχνολογικά πολύπλοκη και οι απαιτήσεις για την πλήρη καταστροφή των επικινδύνων οργανικών συστατικών είναι πολύ αυστηρές (99,99%) με αποτέλεσμα το κόστος επένδυσης για αγορά του εξοπλισμού ελέγχου των παραγόμενων αερίων να είναι πολύ υψηλό.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Η ανακύκλωση δεν είναι απλώς μόνο η χωριστή συλλογή των υλικών, αλλά περιλαμβάνει και το διαχωρισμό τους, την επεξεργασία τους και τη χρησιμοποίηση τους για προϊόντα αποδεκτά από την αγορά. Η ανακύκλωση (δεκαετία 70) στη χώρα μας γίνεται ως επί το πλείστον από τους εργάτες καθαριότητας των Δήμων, τους γυρολόγους και τους μικροεμπόρους, από ιδιωτικές εταιρίες και από ορισμένες βιομηχανίες (χάρτου, γυαλιού, αλουμινίου).

Τα τελευταία χρόνια αρκετοί ΟΤΑ, σχολεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα, οικολογικές οργανώσεις καθώς και οι Ένοπλες Δυνάμεις, προωθούν και εφαρμόζουν προγράμματα ανακύκλωσης.

Θετικό στοιχείο αποτελεί ο προσανατολισμός όλο και περισσότερων Συνδέσμων ΟΤΑ στην εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης. Τα ήδη υπάρχοντα προγράμματα θα πρέπει να ενισχυθούν, να επεκταθούν και να συνδυασθούν στο πλαίσιο των υποχρεώσεων, που απορρέουν από την υφιστάμενη Νομοθεσία (ΚΥΑ 69728/824/96) με τα έργα που περιλαμβάνονται στους Ολοκληρωμένους Νομαρχιακούς ή Περιφερειακούς Σχεδιασμούς της χώρας. Οι στόχοι, που πρέπει να τεθούν, ώστε να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, αναλύονται σε τεchnοοικονομικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς.

Διαλογή στην πηγή

Η διαλογή χρήσιμων υλικών από τα απορρίμματα στην πηγή είναι μία μέθοδος που προϋποθέτει άμεση συμμετοχή των πολιτών και ένα καλά οργανωμένο σύστημα συλλογής μεταφοράς-επεξεργασίας των ανακυκλούμενων προϊόντων. Τα κύρια υλικά, που συλλέγονται, είναι το χαρτί, το γυαλί, το μέταλλο και ορισμένες μορφές πλαστικού.

Υπάρχουν διάφορα συστήματα συλλογής

- α) σε δοχεία
- β) σε πλαστικές σακούλες στην κατοικία.

Εκτός από χρήσιμα υλικά μπορεί να γίνει και διαλογή των βλαβερών και επικινδύνων, π.χ. μπαταρίες ή άλλα υλικά.

Οι μέθοδοι συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών στην πηγή είναι:

α) Με ειδικούς κάδους σε διάφορα σημεία του Δήμου:

(σύστημα κωδώνων (IGLLOO) - drop off centers)

Πλεονεκτήματα:

- Χαμηλό κεφάλαιο επένδυσης.
- Εάν διατίθεται προσωπικό μπορεί να παράγει καθαρά προϊόντα για την Αγορά.

Ευκολότερη συλλογή περισσότερων κατηγοριών υλικών.

- Μπορεί να γίνει συλλογή καθ' όλο το 24ωρο.

Μειονεκτήματα:

- Μικρότερο ποσοστό ανάκτησης από το πόρτα - πόρτα.
- Δημιουργία οχληρών καταστάσεων γύρω από τους κάδους.
- Εύκολο σε βανδαλισμούς και υπεξαίρεση του προϊόντος.

β) Συλλογή στο σπίτι, «πόρτα - πόρτα»

(Curbside Collection)

Πλεονεκτήματα:

- Άνεση για τον κάτοικο.
- Υψηλό επίπεδο ανάκτησης υλικών.
- Συνδυάζεται με το σύστημα συλλογή.

Μειονεκτήματα:

- Περισσότερος εξοπλισμός και υψηλότερο κόστος λειτουργίας.
- Πιο δύσκολο στη διαχείριση.

γ) Μεγάλα κέντρα συγκέντρωσης ανακυκλώσιμων επί πληρωμή

(Buy back centers)

Πλεονεκτήματα:

- Χαμηλό κεφάλαιο επένδυσης.
- Παροχή χρηματικού κινήτρου.

Μειονεκτήματα:

- Απαιτείται μεταφορά των υλικών σε μεγάλες αποστάσεις.

δ) Μεγάλα κέντρα συγκέντρωσης (ΚΔΑΥ)

Πλεονεκτήματα:

- Θέσεις εργασίας (Στις ΗΠΑ ανά 1.000 τόννους υλικών δημιουργούνται 3 θέσεις εργασίας)

Μειονεκτήματα:

- υψηλό κόστος.
- δυσκολία στην πρόσβαση από πολίτες.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Όσο επιτακτική είναι η λύση της διαχείρισης των απορριμμάτων άλλο τόσο σημαντικά είναι η σωστή διάθεση των πρώτων υλών, η εξοικονόμηση ενέργειας, ο σεβασμός στο περιβάλλον, αρχές που θα πρέπει να καταλάβει και ερμηνεύσει στη συνείδηση του ο άνθρωπος, ώστε δια μέσου της τεχνολογίας και των προγραμμάτων ανακύκλωσης, να θελήσει να διαφυλάξει το περιβάλλον για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

1. ΧΑΡΤΙ

Για την παραγωγή ενός τόννου κυτταρίνης είναι αναγκαία η ποσότητα 2,5 - 3,0 τόννων ξύλου δένδρων, που μεταφράζεται σε 38 - 53 στρέμματα δάσους, 280 - 440 m³ νερού και 4.750-7.600 KWH σε ενέργεια. Για την παραγωγή 1 τόννου πούλπας απαιτείται η εξής ενέργεια: 4.300 KWH για μηχανική, 3.300 KWH για χημική και 1.300 KWH για πούλπα που προέρχεται από ανακυκλωμένο χαρτί.

Δηλαδή έχουμε μια **εξοικονόμηση** 130 - 170 Kg πετρελαίου ανά τόννο ανακυκλωμένου χαρτιού. Αν μπορούσε να επιτευχθεί ανακύκλωση των 300.000 t χάρτου θα εξοικονομούσαμε νερό όσο η κατανάλωση της Αττικής για 90 - 95 ημέρες, 30.000.000 m³ χώρου υγειονομικής ταφής απορριμμάτων και οπωσδήποτε δασική έκταση. Ένας τόννος μεταχειρισμένου χαρτιού, που οδηγείται προς ανακύκλωση, εξοικονομεί περίπου 300 m³ χώρου ταφής απορριμμάτων (πηγή: American Paper Institute, 1988).

Δάσος

Για το ένα τρίτο (1/3) του χαρτιού που πετάγεται στα σκουπίδια κάθε χρόνο, χρειάζονται 12 εκατ. στρέμματα δάσους, 100 εκατ. m³ νερού (η κατανάλωση της Αττικής για 100 ημέρες), 1,5-2 δισ. KWH (ενέργεια για ένα εκατ. σπίτια, που καταναλώνεται σε ένα τετράμηνο).

Ένα δένδρο στα 50 χρόνια ζωής έχει αξία 31.000.000 δρχ. Αναλυτικά παράγει οξυγόνο 5 εκατ. δρχ., ανακυκλώνει νερό 6 εκατ. δρχ., πλουτίζει το έδαφος με συστατικά 5 εκατ. δρχ., απορροφά ρύπους 10 εκατ. δρχ., προσφέρει καταφύγιο σε άγρια ζώα και έντομα 5 εκατ. δρχ. Ένα δάσος μέσης παραγωγικότητας παράγει 2,5t οξυγόνο ανά εκτάριο ή 250 gr ανά m². Αν υπολογίσει κανείς ότι ο άνθρωπος καταναλίσκει 250 Kg οξυγόνου το χρόνο, τότε ένα εκτάριο δάσους εξασφαλίζει την αναπνοή σε δέκα κατοίκους. Επίσης ένα εκτάριο δάσους επεξεργάζεται κάθε χρόνο 10-12 εκατομμύρια m³ για να προσλάβει κάθε χρόνο 4.000 Kg Διοξείδιο του Άνθρακα (CO₂) από τον αέρα. Ένα εκτάριο δάσους πεύκης μπορεί να συγκρατήσει έως 32 τόννους σκόνης ενώ ένα δάσος οξιάς μπορεί 64 τόννους. Έτσι, δρα σαν ένα τεράστιο φίλτρο απαλλάσσοντας την ατμόσφαιρα από αιωρούμενα στερεά σωματίδια. Επίσης, μειώνοντας την ταχύτητα του ανέμου, αναγκάζει τα στερεά σωματίδια σε καθίζηση. Επειδή η επιφάνεια της κομοστέγης του δάσους κατά τη διάρκεια της νύχτας ψύχεται περισσότερο από ότι η επιφάνεια του εδάφους, δημιουργούνται καθαδικά ρεύματα αέρα με συνέπεια να έρχονται μάζες αέρα από υψηλότερα στρώματα απαλλαγμένες από αερολύματα, οι οποίες αναμιγνύονται με τις κατώτερες μάζες του μολυσμένου αέρα με αποτέλεσμα τη μείωση της πυκνότητας συγκέντρωσης των ουσιών αυτών.

Μια από τις μεγαλύτερες πληγές του σύγχρονου πολιτισμού είναι η ηχορύπανση. Από τους θορύβους προκαλούνται ηλεκτροεγκεφαλικές διαταραχές ακόμης και στην κατάσταση του ύπνου. Περισσότερο σαφείς είναι οι ενδείξεις αρνητικών επιδράσεων των ήχων στο αγγειοκαρδιακό σύστημα, στον πεπτικό σωλήνα, ακόμη και στην κύηση, τη μήτρα (Bamea, 1979). Από τις έρευνες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα έχει αποδειχθεί η μεγάλη ηχομονωτική και ηχομειω-

τική επίδραση του δάσους.

Το δάσος επίσης χρησιμεύει όχι μόνο σαν καταφύγιο σωτηρίας ζώων και φυτών αλλά και σαν μια πολύτιμη φυσική τράπεζα γονιδίων φυτών και ζώων. Ο δασικός αέρας περιέχει επίσης μεγάλες ποσότητες πτητικών ελαίων (αιθέρια έλαια, τερπένια). Τα αρωματικά αυτά συστατικά ασκούν ευνοϊκή επίδραση στους επισκέπτες του δάσους.

Γενικά το δάσος αποτελεί τη σπονδυλική στήλη της οικολογικής ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Αττική ενώ τη δεκαετία του 1930 είχε 145.000 στρ. δάσους τώρα διαθέτει μόνο 35.000. Μόνο τη 15ετία 1974 - 89 κήκαν 6.500.000 στρ. δασικής έκτασης. Μέσα σε λίγα χρόνια, ο δασικός πλούτος της χώρας ελαττώθηκε κατά το 1/4.

Εδώ βέβαια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι κυρίως οι πρώτες ύλες του χαρτιού είναι εισαγόμενες στη χώρα μας.

Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αντιστοιχούν 25 τμ δάσους για κάθε άτομο, ενώ στο κάτοικο της Αθήνας 1,3 τμ. Κάθε δευτερόλεπτο χάνεται παγκοσμίως ένα εκτάριο δάσους (10.000 τμ).

Έχοντας αυτά τα στοιχεία μπορούμε να συμπεράνουμε τη οικολογική κατατροφή που υφίσταται ο πλανήτης και το μεγάλο κίνδυνο που διατρέχει η υεία του ανθρώπου. Και αληθινά είναι ασύλληπτο πως ο άνθρωπος δεν μπορεί α καταλάβει αυτή την απλή ισότητα: δάσος = ζωή.

Χρήση νερού

Οι επιστημονικές προβλέψεις για τον πλανήτη είναι δυσοίωνες: διάρκεια ζωής του για 20 χρόνια ακόμη, έλλειψη νερού μετά 10-15 χρόνια (Ανακοίνωση 1.700 ειδικών επιστημόνων για το περιβάλλον, Νοέμβριος 1992). Έχοντας δε κατά νου ότι τα αποθέματα νερού είναι 1.460 εκατ. Km³ που από αυτά τα 97% βρίσκονται στους ωκεανούς και θάλασσες, τα 2% στους πάγους και παγετώνες και μόνο το 1% αντιπροσωπεύει τα υπόγεια και επιφανειακά νερά του πλανήτη μας και έχοντας υπολογίσει και τον πληθυσμό που προβλέπεται, να φτάσει τα 8,5 δισ. (μέχρι το 2025) κατοίκους με μέση ετήσια κατανάλωση 2.000 m³, μπορούμε, να συμπεράνουμε, ότι πράγματι οι επιστημονικές ανακοινώσεις έχουν βάση και επομένως θα πρέπει να ληφθούν άμεσα και δραστικά μέτρα από τις κυβερνήσεις των χωρών για μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος.

Αναλογιζόμενοι όλα αυτά για το νερό και έχοντας υπ' όψη ότι από την παραγωγή του ανακυκλωμένου χάρτου προέρχονται 15 m³/t υγρά απόβλητα με τα εξής χαρακτηριστικά. Η περιεκτικότητα τους σε βαρέα μέταλλα και γενικά η τοξικότητα τους είναι αρκετά χαμηλή, BOD520 mg/lit αποβλήτων ή 0,3 Kg/lit ανακυκλωμένου χάρτου και COD 170 mg/lit αποβλήτων ή 2,6 Kg/lit ανακυκλωμένου χάρτου. Ενώ από τη χημική πούλπα προέρχονται 100 m³/t και το BOD5, COD είναι 65 Kg/t αντίστοιχα. Επομένως μπορούμε να εξαγάγουμε το συμπέρασμα της ανακύκλωσης, με το να εξοικονομήσουμε μεγάλες ποσότητες νερού που τόσο πολύτιμο έχει γίνει.

Περιβαλλοντικά οφέλη

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει διαθέσιμη άφθονη πρώτη ύλη για τις βιομηχανίες χάρτου από τα κατεστραμμένα δάση λόγω της όξινης βροχής και των πυρκαγιών με αποτέλεσμα το χαμηλό κόστος παραγωγής χάρτου. Όμως η έλλειψη στρατηγικής και η ιεράρχηση στόχων καθώς και η τεχνητή όξυνση που δημιουργείται με την εισαγωγή ανακυκλωμένου φτηνού χαρτιού που πολλές φορές πριμοδοτείται κιόλας από τις χώρες της Ε.Ε, θέτει σε κίνδυνο και καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την οικονομική επιβίωση των προγραμμάτων ανακύκλωσης.

Εκτιμάται ότι στην Ελλάδα έχουμε ετήσια παραγωγή κατά κάτοικο 314 Kg απορρίμματα (1989), ενώ για το 1999 γύρω στα 415 Kg. Απ' αυτά το 20%, είναι χαρτί. Το 1987 μόνο 135 χιλ. τόνοι χαρτιού ανακυκλώθηκαν, ενώ οι διαθέσιμες ποσότητες ήταν 204,5 χιλ. τόνοι, με ποσοστό ανακύκλωσης 27%. Για το 1994 η φαινομενική κατανάλωση του πληθυσμού ήταν 630.000 τόνοι χαρτιού, με αυξητική τάση 1% το χρόνο, ενώ η ποσότητα χάρτου που ανακυκλώθηκε ήταν 220 χιλ. τόνοι. Το ποσοστό ανακύκλωσης ήταν περίπου 30%. Όμως οι δυνατότητες αύξησης της ανακύκλωσης είναι μεγάλες και μπορούμε να φτάσουμε με τα σημερινά δεδομένα τις 420 χιλ. τόνους, περίπου 60% ποσοστό ανακύκλωσης χαρτιού.

Η αστάθεια στην απορρόφηση όμως από τη χαρτοβιομηχανία του ανακυκλωμένου χάρτου, επηρεάζει αρνητικά τα προγράμματα ανακύκλωσης.

Σχολικά βιβλία

Θα πρέπει να γίνει αναφορά στα σχολικά βιβλία που καταλήγουν στα απορρίμματα. Από στοιχείο του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων ο αριθμός

των σχολικών βιβλίων που εκδίδονται κάθε χρόνο για την Α/θμια και Β/μια Εκπ/ση ανέρχεται στα 36.000.000 αντίτυπα. Η δαπάνη του χαρτιού, που χρειάζεται για την εκτύπωση των εκδομένων βιβλίων, ανέρχεται στα 2.400.000.000 δρχ.

Το μέσο βάρος ενός σχολικού βιβλίου εκτιμάται ότι είναι 350 γραμμάρια. Ο μέσος αριθμός βιβλίων που λαμβάνει ένας μαθητής της Α/θμιας Εκπ/σης, είναι 13 αντίτυπα ενώ της Β/θμιας Εκπ/σης είναι 25 αντίτυπα.

Το 1991 λειτούργησαν 5.581 νηπιαγωγεία, 8.069 δημοτικά, 1.811 γυμνάσια (437.751 μαθητές), 1.099 γενικά λύκεια (254.518 μαθητές), 25 ενιαία πολυκλαδικά λύκεια (20.347 μαθητές), 270 τεχνικά επαγγελματικά λύκεια (89.459 μαθητές) και 232 τεχνικές επαγγελματικές σχολές (42.105 μαθητές). Ενώ το 1993-94 φοίτησαν 411.551 μαθητές γυμνασίων, 220.474 μαθητές λυκείων, 99.720 μαθητές τεχνικών επαγγελματικών λυκείων και 18.092 μαθητές τεχνικών επαγγελματικών σχολών. Τα ενιαία πολυκλαδικά λύκεια καταργήθηκαν, ενώ δεν μας στάλθηκαν στοιχεία για τα δημοτικά.

Υπολογίζοντας για το 1993 - 94 τους μαθητές της Β/θμιας Εκπ/σης που ανέρχονται σε 749.837 με το μέσο βάρος των βιβλίων που είναι 8.750 κιλά, συμπεραίνουμε ότι καταλήγουν στα απορρίμματα 6.560.803 κιλά. Η αξία ενός βιβλίου με εξώφυλλο προς ανακύκλωση τιμάται γύρω στις 25 δρχ., ενώ χωρίς εξώφυλλο γύρω στις 45 δρχ. Επομένως από την πώληση τους για χαρτί προς ανακύκλωση θα εξοικονομηθούν χρήματα της τάξης των 164.020.000 δρχ. και 295.236.000 δρχ. αντίστοιχα, δηλ. όσο το κόστος κατασκευής ενός σχολείου. Και αν σκεφτούμε, ότι δεν έχει υπολογιστεί η ποσότητα των βιβλίων της Α/θμιας Εκπ/σης καθώς και τα τετράδια όλων των μαθητών, τα παραπάνω ποσά ανέρχονται σημαντικά.

Για να υπάρξει μια σφαιρική εκτίμηση ως προς το ποσό που δαπανά η χώρα μας για όλες τις βαθμίδες εκπ/σης, θα πρέπει να γίνει ανάλογη μελέτη και για την Γ'θμια Εκπ/ση καθώς και για το ποσοστό των σημειώσεων και συγγραμμάτων, που καταλήγουν στα απορρίμματα.

2. ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ

Το αλουμίνιο είναι το μέταλλο που χρησιμοποιούμε περισσότερο από όλο τα άλλα, με εξαίρεση το σίδηρο. Είναι το πιο άφθονο μέταλλο του πλανήτη μας, αλλά η εξόρυξη του γίνεται δυνατή μόνο σε συγκεκριμένες περιοχές.

Ανακαλύφθηκε μόλις τη δεκαετία του 1820 και η παραγωγή του είναι τόσο δαπανηρή, όσο και επιβαρυντική για το περιβάλλον. Το εξαγάγουμε από το μέλλευμα του βωξίτη. Οι επιστήμονες εκτιμούν ότι τα κοιτάσματα βωξίτη θα εξαντληθούν μετά από 50-100 χρόνια. Από ένα κιλό ανακυκλωμένου αλουμινίου εξοικονομούμε 4 kgr βωξίτη, 2 kgr χημικών υλών ή πρώτες ύλες παραγωγής ενέργειας, ικανές να παράγουν περίπου 8 kwh ρεύματος. Εξοικονομούνται α φυσικά αποθέματα, περιορίζονται τα τρία στάδια παραγωγής που είναι εξόρυξη βωξίτη, μετατροπή βωξίτη σε αλουμίνη, παραγωγή μετάλλου με ηλεκτροχημική επεξεργασία.

Από την παραγωγή αυτών των αλουμινένιων κουτιών χρειάστηκαν 48.000 όννοι βωξίτη και 180.000.000 kwh. Η ανακύκλωση των αλουμινένιων κουτιών ειώνει τον όγκο των σκουπιδιών, εξοικονομεί το 95% της ενέργειας που χρει-

άζεται για την παραγωγή τους από καθαρή πρώτη ύλη, εξοικονομεί βωξίτη και «γλιτώνει» από τα σκουπίδια μια χωματερή. Επίσης η εξόρυξη, η επεξεργασία και η παραγωγή του αλουμινίου απαιτεί τεράστιες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας. Με την ανακύκλωση του επιτυγχάνονται μείωση της απαιτούμενης ενέργειας, μείωση της ρύπανσης του αέρα, μείωση της ρύπανσης του νερού καθώς και μείωση της χρήσης του νερού. Οι «πληγές» στα βουνά από την εξόρυξη μειώνονται, ελαττώνεται η διάβρωση του εδάφους και εξοικονομούνται πρώτες ύλες.

Η εξόρυξη καταστρέφει τη φυσική βλάστηση και απογυμνώνει το έδαφος, που γίνεται ευάλωτο στη διάβρωση. Διαταράσσεται η χλωρίδα και η πανίδα με μακροχρόνιες συνέπειες. Κατά την εξόρυξη του βωξίτη παράγονται μεγάλες ποσότητες σκουριάς, οι οποίες ρυπαίνουν έδαφος και ακτές. Κατά τη διεργασία της παραγωγής του αλουμινίου από το βωξίτη ο ατμοσφαιρικός αέρας μολύνεται από ρύπους ανάμεσα στους οποίους βρίσκεται και το φθόριο.

(Για το 1990 800.000.000 κουτάκια αλουμινίου. Για το 1999 παρήχθησαν στην Ελλάδα γύρω στο 1,5 δισ. κουτάκια αλουμινίου).

Επίσης υπάρχει μείωση των ρύπων με την ανακύκλωση του αλουμινίου που εκπέμπονται κατά την παραγωγική διαδικασία της εξαγωγής του από τον βωξίτη. Ένα κουτί αλουμινίου χρειάζεται 0,3 kwh ηλεκτρικής ενέργειας που αντιστοιχεί με την ενέργεια που χρειάζεται να λειτουργήσει 1 ψυγείο και μία τηλεόραση για 3 ώρες, 1 ραδιόφωνο για 4 ώρες, 1 λάμπα ηλεκτρισμού 60 watt για 5 ώρες.

Επομένως κάθε κουτί αλουμινίου προσφέρεται για ανακύκλωση λόγω της ευκολίας συλλογής του, αλλά και του οικονομικού κέρδους. Κάθε κουτί ζυγίζει γύρω στα 16,7 γρ. και ένα κιλό αλουμινίου αποτελείται από 58 - 59 κουτιά.

Όμως η ανακύκλωση δεν σταματάει μόνο στο αλουμίνιο, συνεχίζεται και στα άλλα μεταλλικά αντικείμενα (σίδηρο, ατσάλι, κασσίτερο).

Τα μέταλλα είναι μία από τις τέσσερις βασικές οικογένειες συστατικών των οικιακών απορριμμάτων. Τα μεταλλικά κατάλοιπα προέρχονται και από την βιομηχανία αλλά και από τα νοικοκυριά. Στη Βρετανία καταναλώνονται κάθε χρόνο πάνω από 11 δισ. κονσέρβες τροφίμων και κουτιά ποτών.

Όμως οι άδειες κονσέρβες μπορούν να ανακυκλωθούν. Η ανάκτηση ορισμένων μετάλλων, όπως ο σίδηρος και ο χάλυβας, έχει μεγάλη σημασία για την οικονομία κάθε χώρας. Με την ανακύκλωση τους ασχολείται ένας ολόκληρος κλάδος της σύγχρονης βιομηχανίας.

Η ανακύκλωση και αυτών των υλικών ξεκινάει μέσα σε κάθε σπίτι. Χάρη στην ανακύκλωση εξοικονομούνται πρώτες ύλες, ενέργεια, μεγάλες ποσότητες νερού, μειώνεται η ατμοσφαιρική ρύπανση. Ανακυκλώνοντας ατσάλι από παλαιά σίδερα εξοικονομούμε το 1/4 της αρχικής ενέργειας, που χρειάζεται για να παραχθεί από την πρωτογενή ύλη.

Μικρά ή μεγάλα αντικείμενα (κονσερβοκούτια, ποδήλατα), οικιακές συσκευές (ψυγεία, πλυντήρια, θερμοσίφωνες), εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα μπορούν να ανακυκλωθούν.

3. ΓΥΑΛΙ

Για να παραχθεί το γυαλί απαιτείται η εισαγωγή πρώτων υλών. Ένας τόννος κοστίζει σε πρώτες ύλες περίπου 10.000 δρχ. όπου οι 9.200 δρχ. είναι συνάλλαγμα (στοιχεία του 1989). Η εξοικονόμηση ενέργειας από την τήξη των υαλοθραυσμάτων φθάνει και 22%.

Το γυαλί χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για κατασκευή υαλοπινάκων, στη συσκευασία ποτών, τροφίμων με τη μορφή φιαλών και βάζων.

Στη χώρα μας οι ανάγκες της αγοράς σε γυάλινες φιάλες είναι 128.000 τόννοι το χρόνο. Από αυτές γυρίζουν στη βιομηχανία 25.000 τόννοι το χρόνο με προοπτική να γίνουν 50.000 τόννοι.

Από αυτή την ανακύκλωση εξοικονομούνται πρώτες ύλες βάρους 62.000 τόννων και αξίας σε συνάλλαγμα 6,5 εκ. δολ., 600 τόννοι μαζούτ και μείωση του όγκου των απορριμμάτων κατά 100.000 m³.

Κάθε κάτοικος παρήγαγε, το 1988, 6 κιλά ενώ για το 1994 η ποσότητα είναι 12 κιλά. Το σύνηθες μείγμα των πρώτων υλών, που περιέχει το γυαλί, είναι 72% πυρίτιο, 14% σόδα, 12% ασβεστόλιθος. Το παλαιό γυαλί αφού θρυμματισθεί στην υαλουργία, πλένεται και αναμειγνύεται με πρώτη ύλη και μετά την ανάμειξη η μάζα θερμαίνεται σε υψηλές θερμοκρασίες έως και 1.540 °C για να γίνει η τήξη. Μετά χύνεται σε φόρμες για να πάρει την τελική του μορφή.

4. ΤΑ ΠΛΑΣΤΙΚΑ

Τα πλαστικά είναι μια μεγάλη οικογένεια υλικών με αντίστοιχα ευρύ φάσμα φυσικοχημικών ιδιοτήτων.

Οι πρόδρομοι των πλαστικών είναι διάφορες οργανικές ενώσεις (φυσικά προϊόντα) όπως η λάκα, το ήλεκτρο, το κέρας, τα οστά, το κέλυφος χελώνας. Τα μεταγενέστερα ημισυνθετικά υλικά περιλαμβάνουν το καουτσούκ, τον εβονίτη, τη σελουλόζη και τη καζεΐνη που είναι όλα βασισμένα σε φυσικά προϊόντα, με ορισμένες χημικές εναλλαγές, οι οποίες διευκολύνουν την επεξεργασία, την καλύτερη αποδοτικότητα και την εμφάνιση.

Τα περισσότερα από τα σύγχρονα πλαστικά είναι πλήρως συνθετικά και βασίζονται σε ορυκτέλαια, φυσικά αέρια και άνθρακα. Τα υλικά αυτά διασπώνται και μετά από χημικό διαχωρισμό επανασυντίθενται σε μακρομόρια δημιουργώντας νέες ενώσεις, οι οποίες έχουν τελείως διαφορετικές ιδιότητες και συμπεριφορές από τα πρωτογενή υλικά και συγκροτούν νέα προϊόντα, τα οποία πάντα εξακολουθούν να έχουν φυσική προέλευση, όπως ακριβώς συμβαίνει και με το γυαλί, τα κεραμικά και τα μέταλλα.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην ανακύκλωση πλαστικών απορριμμάτων είναι η ποικιλία των πλαστικών υλικών και η δυσκολία της αξιοποίησής τους, αν δεν τροφηθεί ένα δαπανηρό στάδιο διαχωρισμού. Οι φιάλες αναψυκτικών από PET αποτελούν την μεγαλύτερη πηγή ενός μόνου υλικού. Η ποσότητα του PET που χρησιμοποιείται στην Ευρώπη για την παραγωγή φιαλών αναψυκτικών ρτάνει τους 400.000 τόννους.

Τα ανάμεικτα πλαστικά μετά την ανακύκλωση, προσφέρουν προϊόντα κατώτερης ποιότητας από την αρχική όπως π.χ. γλάστρες, ζαρντινιέρες κλπ. Μία σημαντική μέθοδος για την αξιοποίηση των απορριμμάτων πλαστικού είναι η μεί-

ξη διαφόρων ειδών με σκοπό τη δημιουργία υποκατάστατου του ξύλου. Ανάλογες κατασκευές γίνονται και στην Ελλάδα (Θράκη) και περιέχουν σε μικρό ποσοστό και άλλα συστατικά όπως ξύλο, σίδηρο και χαρτί. Επίσης μπορούν να παραχθούν στερεά καύσιμα (π.χ. μπριγκέτες) που καίγονται σε μεγάλους καυστήρες. Οι μπριγκέτες έχουν τα πλεονεκτήματα της συνεχούς παραγωγής και της εύκολης αποθήκευσης. Στη Γαλλία τέτοια υλικά χρησιμοποιούνται για την ανασύλωση κτιρίων, στην Ολλανδία για την στήριξη των αναχωμάτων και σε άλλες χώρες για διαχωριστικά δρόμων, φράκτες, κάγκελα, πάγκους κ.α.

Τα υποπροϊόντα που δημιουργούνται κατά την διάρκεια της παραγωγής και επεξεργασίας των πλαστικών, ανακυκλώνονται σε μεγάλο βαθμό μέσα στο ίδιο το εργοστάσιο ή προωθούνται σε ειδικά εργοστάσια ανακύκλωσης για τα οποία αποτελούν πρώτη ύλη. Αυτές οι μονάδες συγκεντρώνουν επίσης τα κατάλοιπα των πλαστικών από τους τελικούς χρήστες (π.χ. φιλμ συσκευασιών, αγροτικά φύλλα θερμοκηπίων, φιάλες κ.ά.). Τα καθαρίζουν, τα τεμαχίζουν και τα επεξεργάζονται σαν νέα πρώτη ύλη για νέες διαφορετικές εφαρμογές, στις οποίες το ανακτώμενο πλαστικό δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τρόφιμα (π.χ. τριστρωματικές φιάλες) ή σε εφαρμογές μεγάλης διάρκειας ζωής πολλαπλών στρωμάτων (π.χ. σωλήνες αποχετεύσεων, προφίλ κτιριακών εγκαταστάσεων) ή στην εξέλιξη εφαρμογών από μείγματα παρθένου με ανακτώμενο πλαστικό ή άλλου είδους εφαρμογές (π.χ. ίνες για γέμισμα μπουφάν, νήματα για βούρτσες, τσέρκια, διογκωμένα ή αφρώδη προϊόντα κ.ά.).

Κάθε χρόνο στην Ελλάδα καταναλώνονται 16.000 τόνοι πλαστικού. Το μήκος των Ελληνικών ακτών (16.000 χιλ) θα κάλυπταν τα 110.000.000 πλαστικά μπουκάλια που καταναλώνονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα, αν τα τοποθετούσαμε το ένα δίπλα στο άλλο.

Σήμερα στη χώρα μας, με τα δευτερογενή πλαστικά υλικά, παράγονται: φιλμ και σακούλες διαφόρων τύπων, νήματα για διάφορες εφαρμογές, σωλήνες και εξαρτήματα αποχετεύσεως, διάφορα αρδευτικά και γεωργικά εξαρτήματα, διάφορα βιομηχανικά εξαρτήματα, μπιτόνια και φιάλες, σκαφίδια και φόρμες, γλάστρες, έπιπλα κήπου, δάπεδα και πατάκια, σόλες κ.λ.π. Δεν χρησιμοποιούνται στην παραγωγή συσκευασιών, οι οποίες έρχονται σε άμεση επαφή με τρόφιμα και ποτά.

Μερικά πλαστικά έχουν κατασκευαστεί με τρόπο να βιοδιασπώνται ή να φωτοδιαλύονται για ειδικές χρήσεις όπως στη χειρουργική κλωστή ή στα αγροτικά φύλλα για θερμοκήπια και καλλιέργειες.

Παρ' όλα αυτά η ανακύκλωση των πλαστικών πρέπει να αντιμετωπιστεί κυρίως ως οικολογική μέθοδος ελάττωσης του όγκου των απορριμμάτων, που θα επιφέρει μεγαλύτερη προστασία του περιβάλλοντος κατά πρώτο λόγο και κατά δεύτερο λόγο ως δραστηριότητα με σκοπό το κέρδος από την εκμετάλλευση των δευτερογενών υλικών. Σήμερα στη χώρα μας υπάρχουν δύο μονάδες ανάκτησης πλαστικών, ήτοι η ΠΛΑΣΤΙΚΟ Ε.Π.Ε και η ΜΑΪΛΗΣ Α.Ε. Στην Ελλάδα έχει ξεκινήσει από τη Ε.Ε.Α.Α. ένα πρόγραμμα ανακύκλωσης PET, PVC, PE σε πέντε δήμους (Μαρούσι - Βριλήσσια - Μελίσσια - Πεύκη - Φιλοθέη).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ **ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΟ**

Όσο αφορά τα σχολεία που δεν συνεργάζονται με ΟΤΑ της περιοχής τους, είναι απαραίτητη η επαφή σε πρώτη φάση με τις βιομηχανίες και τους εμπόρους ανακύκλωσης υλικών, για να εξασφαλισθεί η διάθεση των υλικών. Οι τιμές κυμαίνονται και συνίσταται η προσυνηννόηση με τον αγοραστή. Ο υπεύθυνος καθηγητής ή ο δάσκαλος του προγράμματος θα πρέπει να βρει αποθηκευτικό χώρο για τη συγκέντρωση τους. Ο χώρος αυτός μπορεί να είναι μια αποθήκη ή κάτω από κάποια σκάλα του κτιρίου ή κάποια πρόχειρη κατασκευή που μπορεί να δημιουργηθεί από ενέργειες του συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.

Ο χώρος θα πρέπει να εκπληρώνει ορισμένες προδιαγραφές:

- α) Να μην βρέχεται το υλικό (κυρίως για χαρτί)
- β) Να μην είναι κοντά σε καυστήρα (κυρίως για χαρτί-κίνδυνος πυρκαγιάς)
- γ) Να μην είναι ορατός στα «ξένα μάτια» (κίνδυνος πυρκαγιάς-υπεξαίρεση υλικού-βανδαλισμοί)
- δ) Να διευκολύνει ο χώρος τη μεταφορά των υλικών.

Ως κάδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν παλαιά βαρέλια καθώς και οι στάτορες που παρέχει δωρεάν η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ.

Η ιεράρχηση της οργάνωσης του προγράμματος παρουσιάζεται πιο πάνω. Αρκετές λύσεις μπορούν να δοθούν από το σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ώστε να έρθει σε επαφή και με άλλα σχολεία και να ορισθεί κάποια συντονιστική επιτροπή για ευελιξία των διαφόρων χειρισμών του προγράμματος.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Οι μαθητές στα πλαίσια του εκπαιδευτικού τους προγράμματος θα μπορούσαν να κατασκευάσουν μοντέλο για Η/Υ σύμφωνα με τα στοιχεία από την εφαρμογή αυτού. Επίσης να κάνουν έρευνα πάνω στο θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων, καθώς οι εκπαιδευτικοί των καλλιτεχνικών μαθημάτων ή οι περιβαλλοντικές ομάδες μπορούν να παράγουν ανακυκλωμένο χαρτί, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για κάποιες ανάγκες του σχολείου ή για εκδηλώσεις (π.χ. ζωγραφικής, στολισμοί κ.α). Να παράγουν φωτογραφικό υλικό, διαφάνειες, βιντεοταινίες, να οργανώσουν εκθέσεις ζωγραφικής, διαγωνισμό έκθεσης ιδεών, να παρουσιάσουν θεατρικά σκετς, τα πολυκλαδικά να χρησιμοποιήσουν τα οργανικά συστατικά των απορριμμάτων για παραγωγή κομπόστ, να συνεργαστούν με σχολεία της Ε.Ε πάνω στο θέμα αυτό και να συμμετέχουν σε προγράμματα του Υπ.Εθνικής Παιδείας. Να οργανωθούν εκπαιδευτικές εκδρομές (ΧΥΤΑ, ΣΜΑ, ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΑΚΤΩΝ, ΔΑΣΗ κ.ά) και να παρουσιάσουν τις εντυπώσεις από τις εκπαιδευτικές εκδρομές προς τα Μ.Μ.Ε (καταγραφή και σύσταση των ανεξέλεγκτων αποβλήτων, βαθμός ρύπανσης, υποβάθμιση του περιβάλλοντος, προτάσεις, κ.ά).

Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές θα αποκτήσουν γνώσεις για τη διαχείριση των απορριμμάτων, τα πλεονεκτήματα της ανακύκλωσης, τα είδη συσκευασίας, θα

μάθουν πως οι ΟΤΑ μέσα στους δημοτικούς φόρους, που χρεώνουν κάθε νοικοκυριό, περιλαμβάνουν και ποσό για τη διαχείριση των απορριμμάτων, για τα οφέλη για την εθνική μας οικονομία από τα προγράμματα της ανακύκλωσης. Για τη μείωση της ανεργίας μέσα από τα προγράμματα, θα αποκτήσουν εμπειρία στη διαχείριση οικονομικών πόρων, θα μάθουν να σέβονται τη δημόσια περιουσία, θα συμβάλουν στη σωστή διαχείριση των απορριμμάτων, θα μάθουν να δρουν συλλογικά, θα ευαισθητοποιήσουν και άλλες κοινωνικές ομάδες και αφού μπου γερά θεμέλια, θα αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση, αγάπη για τη χώρα και το περιβάλλον γενικότερα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Μελετώντας τα προβλήματα παρατηρείται ότι το ενδιαφέρον που υπάρχει, δεν φτάνει για να καλύψει τα εμπόδια που παρουσιάστηκαν στην πορεία του προγράμματος ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, με αποτέλεσμα να υποσκελίζουν τη διάθεση από μέρους των δασκάλων και μαθητών.

Τα προβλήματα που αντιμετώπισαν όλα τα σχολεία, ήταν κοινά. Αναφέρονται ενδεικτικά τα πιο σημαντικά: α) έλλειψη υποδομής, β) έλλειψη αποθηκευτικών χώρων, γ) έλλειψη κατάλληλου εμπορικού κυκλώματος. Επίσης τα στατιστικά στοιχεία έδειξαν ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή παρουσίασαν τα σχολεία της Α/θμιας Εκπ/σης και μετά της Β/θμιας Εκπ/σης (γυμνάσια, λύκεια).

Για να πετύχει το πρόγραμμα, όπως φαίνεται, δεν πρέπει να σταματήσει μόνο στην ενημέρωση. Τα σχολεία με την πείρα που απέκτησαν, θέτουν καυτά το ζήτημα της οργάνωσης σε όλο το φάσμα του προγράμματος. Από μόνα τους τα σχολεία, όπως έδειξε και η πράξη, δεν μπορούν να ενεργοποιήσουν όλους αυτούς τους μηχανισμούς, που χρειάζονται για τη διαχείριση των ανακυκλωμένων υλικών. Η συνεργασία των σχολείων με την Τ.Α μπορεί να λύσει πολλά από τα προβλήματα. Τα δε σχολεία μπορούν να αποτελέσουν τον πυρήνα ευαισθητοποίησης των πολιτών...

Η ενημέρωση δεν πρέπει να σταματάει στα σχολεία μόνο, αλλά να περιλαμβάνει και άλλες κοινωνικές ομάδες, χρειάζεται όμως να γίνεται σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές της ΚΥΑ 114218/97 (ΦΕΚ/ΓΒ/1016).

Το εποπτικό υλικό θα πρέπει να εμπλουτισθεί με νέο, (βιντεοταινία, διαφάνειες, έντυπο ενημερωτικό υλικό κ.ά). Πρέπει να υπάρξουν α) μετάδοση μηνυμάτων στα Μ.Μ.Ε, β) εκδηλώσεις και συζητήσεις ενημέρωσης για το κοινό, γ) βραβεύσεις σχολείων για δραστηριότητες σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος κ.ά.

Πρέπει να γίνει όμως μνεία τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς, που παρά τις μεγάλες αντιξοότητες που συνάντησαν, κατόρθωσαν να φέρουν σε πέρας το πρόγραμμα τους. Από πλευράς Υπουργείου έγινε μια μικρή επιβράβευση αυτών των προσπαθειών μαθητών και διδακτικού προσωπικού με την αποστολή του βιβλίου «ελληνικά δάση», δείγμα επιβράβευσης αυτής της προσπάθειας από την πολιτεία.

Αν σκεφτούμε τώρα ότι τα πλεονεκτήματα που πηγάζουν από τα προγράμ-

ματα της ανακύκλωσης, είναι πάρα πολλά, είναι επιτακτική η ανάγκη της καθιέρωση της στα σχολεία και τους δήμους για το καλό της χώρας και του περιβάλλοντος.

ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Π.Ε. ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Στόχος:

Ευαισθητοποίηση μαθητών - καθηγητών - πολιτών.

Δημιουργία παιδαγωγικού κλίματος ελευθερίας - επικοινωνίας.

Σύνδεση του σχολείου με τα προβλήματα και την κοινωνική ζωή, Προστασία περιβάλλοντος.

Πηγές:

Πληροφορίες από Δημόσιες Υπηρεσίες, Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ιδρύματα, Παραγωγικές Τάξεις, Κοινωνικούς φορείς, Οικολογικές οργανώσεις.

Υλικά:

Σακούλες (χάρτινες ή πλαστικές), χαρτοκιβώτια, χάρτης σχολικού κτιρίου, χάρτης Νομού, ζυγαριά, γάντια, παλιά ρούχα.

Οργάνωση:

Συντονιστής.

Τάξη:

(Περιβαλλοντικές ομάδες)

- έρευνα - μελέτη πεδίου στον σχολικό, οικογενειακό, αγοραστικό χώρο
- παρατήρηση - καταγραφή - διαλογή - συλλογή των προς ανακύκλωση υλικών
- ζύγισμα των προς ανακύκλωση υλικών
- μαθηματικοί υπολογισμοί των ποσοτήτων
- εντοπισμός επιστημών, που σχετίζονται με τα απορρίμματα
- πειράματα - παραγωγή ανακυκλωμένου χαρτιού-λιπάσματος
- εφαρμογές - παιχνίδια
- πώς γίνεται η διαχείριση των απορριμμάτων (μέθοδοι συλλογής, μεταφοράς, διάθεσης);
- επίσκεψη σε ΧΥΤΑ, σε ΟΤΑ, που εφαρμόζουν προγράμματα ανακύκλωσης, σε εργοστάσιο ανακύκλωσης
- καταγραφή του χώρου αποθήκευσης του σχολείου
- πυροπροστασία - υγιεινή του χώρου αποθήκευσης
- νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση των απορριμμάτων
- έλεγχος βιομηχανιών - εμπορών - κέντρων, που ασχολούνται με την ανακύκλωση
- κόστος διάθεσης των υλικών προς ανακύκλωση
- δυνατότητες αξιοποίησης των διαφόρων υλικών
- οικονομικό όφελος
- περιβαλλοντικό όφελος
- σύνδεση του προβλήματος των απορριμμάτων με περιβαλλοντικά, κοινωνικά, οικονομικά, εργασιακά θέματα
- οδηγίες προς τους συμμαθητές
- συμπλήρωση ερωτηματολογίου για έλεγχο της συμμετοχής των μαθητών
- καταγραφή των προβλημάτων, που προέκυψαν
- τήρηση στατιστικών στοιχείων (μηνιαίο δελτίο)
- αναζήτηση λύσεων
- σύνθεση της δουλειάς από τις επί μέρους ομάδες της Π.Ε.
- αξιολόγηση του προγράμματος - επίτευξη του σκοπού-αποτελέσματα.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Έτη: 1989-1990

Από τα 200 σχολεία που ενημερώθηκαν, τα 80 προώθησαν πρόγραμμα ανακύκλωσης. Οι ποσότητες που συλλέχθηκαν, ήταν: χαρτί - 7 τόννοι, αλουμίνιο - 8 τόννοι.

Έτη: 1991 -1992

Ενημερώθηκαν 400 σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας εκπ/σης με ένα δυναμικό 110.000 μαθητών. Οι ποσότητες που συλλέχθηκαν, ήταν: χαρτί - 110 τόννοι, αλουμίνιο - 10 τόννοι, γυαλί - 2 τόννοι.

Έτη: 1992-1994

Ενημερώθηκαν γύρω στα 400 σχολεία σε όλη τη χώρα. Οι ποσότητες που

συλλέχθηκαν, ήταν: χαρτί - 104 τόνοι, αλουμίνιο - 6 τόνοι.

Έτη: 1995-1997

Ενημερώθηκαν γύρω στα 400 σχολεία σε όλη τη χώρα. Οι ποσότητες που συλλέχθηκαν, ήταν: χαρτί - 139 τόνοι, αλουμίνιο - 6 τόνοι.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ: 1989-1997

Ενημερώθηκαν πάνω από 2.500 σχολεία. Οι ποσότητες που συλλέχθηκαν, ήταν: χαρτί - 360 τόνοι, αλουμίνιο - 30 τόνοι, γυαλί - 2 τόνοι.

Επίσης είχαμε:

- ελάττωση του όγκου των απορριμμάτων κατά 400 τόννους.
- εξοικονόμηση ενέργειας κατά 150.000 kWh ηλεκτρικής ενέργειας.
- εξοικονόμηση πετρελαίου κατά 33.514 κιλά.
- συγκεντρώθηκαν από τις μαθητικές κοινότητες χρήματα της τάξης των 25 εκ. δρχ.
- σώθηκαν 2.500 δένδρα.
- εξοικονομήθηκαν από την συλλογή - μεταφορά - διάθεση των υλικών περίπου 9 εκ. δρχ.
- εξοικονομήθηκαν φυσικοί πόροι.
- δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας.
- όφελος της εθνικής οικονομίας.
- το μεγαλύτερο όμως κέρδος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών και των καθηγητών.

Ενημέρωση της Α/θμιας Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 1997-98

Ενημερώθηκαν 36 σχολεία της Α/θμιας Εκπαίδευσης και 1 Β/θμιας Εκπαίδευσης με σύνολο μαθητών 6.350 (μέσος όρος 176 παιδιά). Επίσης στάλθηκε έντυπο υλικό σε 7 Διευθύνσεις της Α/θμιας Εκπαίδευσης όλης της χώρας.

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε πολύ τον ιδιαίτερα έμπειρο και άκρως αναλυτικό και πειστικό Ομιλητή μας. Κύριε Μαραγκάκη παρακαλώ να καταθέσετε την πολύτιμη εισήγησή σας στη Γραμματεία μας.

Εκ μέρους του Προεδρείου καλούμε την κυρία Φωτεινή Μπούρα στο «βήμα», η οποία θα αναπτύξει το θέμα: «Διαχείριση απορριμμάτων και Υπηρεσίες Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.».

Η κυρία Μπούρα είναι Χημικός-Μηχανικός Στέλεχος του Τμήματος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Κυρία Μπούρα, έχετε το λόγο.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ (ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ) Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Φωτεινή ΜΠΟΥΡΑ,

Διπλ. Χημικός Μηχανικός, Στέλεχος του Τμήματος
Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Δ/σης
Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου
Περιβάλλοντος

1. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Με τον περιβαλλοντικό τομέα της Διαχείρισης Αποβλήτων (Δ.Α.) στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ασχολούνται αποκλειστικά δύο Υπηρεσίες: το Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (**ΤΔΣΑ**) και το Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών & Άλλων Προϊόντων (**ΓΕΔΣΑΠ**). Οι Υπηρεσίες αυτές υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος και ειδικότερα στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου.

Το ΤΔΣΑ χρονολογείται από το 1988, δεδομένου ότι συστήθηκε με το Π.Δ. 51/88 (Οργανισμός Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ΦΕΚ 19/Α). Το ΓΕΔΣΑΠ συστήθηκε με το Νόμο 2939/01 (Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π. και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 179/Α) και άρχισε να λειτουργεί στο τέλος του 2001.

Άλλες δύο Υπηρεσίες, στο αντικείμενο των οποίων περιλαμβάνονται και θέματα Δ.Α., είναι η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (**ΕΥΠΕ**), η οποία συστήθηκε με το Π.Δ. 221/98 (ΦΕΚ 174/Α) και η Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον» (ή **Διαχειριστική Αρχή ΕΠΠΕΡ**), της οποίας τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας ρυθμίζονται με το Νόμο 2860/00 (Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 251/Α).

2. ΒΑΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Δ.Α.

α) ΤΔΣΑ και ΓΕΔΣΑΠ

Το ΤΔΣΑ είναι η αρμόδια Υπηρεσία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την άσκηση της εθνικής πολιτικής Δ.Α.. Το αντικείμενό του αφορά στη διαχείριση των μη επικίνδυνων αποβλήτων, εξαιρουμένων των λυμάτων (κυρίως δηλαδή αποβλήτων σε στερεή ή λασπώδη μορφή) και του συνόλου των επικίνδυνων αποβλήτων (στερεών και υγρών). Αναλυτική περιγραφή του έργου του Τμήματος θα γίνει στην επόμενη ενότητα.

Από το 2001, ένα μέρος της προαναφερθείσας αρμοδιότητας έχει ανατεθεί στο ΓΕΔΣΑΠ, όσον αφορά την εποπτεία και τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου 2939/01. Συγκεκριμένα, το Γραφείο δραστηριοποιείται στον τομέα διαχείρισης ορισμένων ρευμάτων υλικών / αποβλήτων, για τα οποία, σύμφωνα με τις Κοινοτικές και διεθνείς επιταγές, απαιτούνται ειδικά σχήματα διαχείρισης με κύρια συνιστώσα την αξιοποίηση («εναλλακτική διαχείριση»). Αυτά τα ρεύματα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (τουλάχιστον):

- συσκευασίες / απόβλητα συσκευασιών
- απόβλητα λιπαντικών ελαίων
- χρησιμοποιημένες ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές
- χρησιμοποιημένα ελαστικά οχημάτων
- απόβλητα υλικά εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων
- απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
- οχήματα στο τέλος κύκλου ζωής.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το Νόμο 2939/01, μέχρι την έναρξη λειτουργίας του Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών & Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.) οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στον Οργανισμό ασκούνται από τη Γενική Διεύθυνση περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., μέσω του ΓΕΔΣΑΠ, υποστηριζόμενου από την Επιτροπή Παρακολούθησης της Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΕΠΕΔ).

Η ΕΠΕΔ συγκροτείται από 16 συνολικά, μη αμειβόμενους εκπροσώπους Υπουργείων, διαχειριστών των συσκευασιών / άλλων προϊόντων, παραγωγών πρώτων υλών, διακινητών, οικολογικών οργανώσεων και συνδέσμων των καταναλωτών.

Το ΓΕΔΣΑΠ εισηγείται στην ΕΠΕΔ προγράμματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (Ε.Δ.) και τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίησή τους, επεξεργάζεται σχέδια Π.Δ. για τους κλάδους Ε.Δ. και αξιολογεί, παρακολουθεί και ελέγχει τα Συστήματα Ε.Δ.. Επιπλέον δραστηριότητες του ΓΕΔΣΑΠ περιγράφονται στην επόμενη ενότητα.

Μετά την έναρξη λειτουργίας του Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π., το Γραφείο εξακολουθεί να υφίσταται, με αρμοδιότητα τον έλεγχο και την εποπτεία του έργου του Οργανισμού.

β) ΕΥΠΕ

Κεντρικό αντικείμενο της ΕΥΠΕ αποτελούν τα ζητήματα που σχετίζονται με την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων που κυρίως χρηματοδοτούνται από κοινοτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες. Ως εκ τούτου, η ΕΥΠΕ είναι αρμόδια και για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων διαχείρισης στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, π.χ. ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας και αξιοποίησης αποβλήτων κλπ.

γ) Διαχειριστική Αρχή ΕΠΠΕΡ

Το έργο της Διαχειριστικής Αρχής συνίσταται κυρίως στην αξιολόγηση προτάσεων έργων και στην ένταξη έργων στο ΕΠΠΕΡ. Στον τομέα Δ.Α., η Υπηρεσία χειρίζεται τα Μέτρα 2.1 και 2.2 του ΕΠΠΕΡ, που αφορούν στη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, αντίστοιχα. Έργα του τομέα εντάσσονται και στην Τεχνική Βοήθεια του ΕΠΠΕΡ.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΟΥ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Δ.Α.

Α) Παρακάτω περιγράφεται το έργο των βασικών Υπηρεσιών Δ.Α., δηλαδή του ΤΔΣΑ και του ΓΕΔΣΑΠ. Το έργο των δύο αυτών Υπηρεσιών είναι κοινό στην πλειοψηφία του, αλλά θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η κύρια διαφορά στο θεματικό τους πεδίο, δηλαδή όσον αφορά τα ρεύματα αποβλήτων, που χειρίζονται.

Σημειώνεται ότι ο διαχωρισμός του θεματικού πεδίου δεν είναι στεγανός, δεδομένου ότι π.χ. τόσο στα αστικά όσο και στα βιομηχανικά απόβλητα, τα οποία αποτελούν «κλασικό» αντικείμενο του ΤΔΣΑ, περιλαμβάνονται ρεύματα αποβλήτων που υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΓΕΔΣΑΠ (μπαταρίες, απόβλητα λιπαντικών ελαίων κ.α.). Πάντως, στο θεματικό πεδίο του ΤΔΣΑ ανήκουν

και κατηγορίες αποβλήτων, όπου δύσκολα βρίσκει κανείς ρεύματα «εναλλακτικής διαχείρισης», όπως για παράδειγμα τα ιατρικά απόβλητα, τα μεταλλευτικά απόβλητα, οι λάσπες των βιολογικών καθαρισμών ή υλικά που υπόκεινται σε καθεστώς απαγορεύσεων, όπως τα PCBs, ο αμιάντος, τα κρεατάλευρα κλπ.

Οι σημαντικότερες λοιπόν εργασίες που αναλαμβάνονται από τους εργαζόμενους στο ΤΔΣΑ και το ΓΕΔΣΑΠ, είναι οι ακόλουθες:

> Άσκηση πολιτικής Δ.Α.

Γίνεται κυρίως με τα παρακάτω μέσα:

Ρυθμιστικά:

Περιλαμβάνουν την εκπόνηση νομοθετικού έργου και συγκεκριμένα την σύνταξη σχεδίων νομοθετικών κειμένων στον τομέα Δ.Α. και την υποβολή τους στις αρμόδιες νομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου. Στη συντριπτική πλειοψηφία τους, τα κείμενα αυτά αφορούν ενσωμάτωση της κοινοτικής νομοθεσίας για τη Δ.Α. στο εθνικό δίκαιο. Επίσης, περιλαμβάνουν την έκδοση εγκυκλίων / οδηγιών για διάφορα ζητήματα του υπόψη τομέα.

Ιδιαίτερα σημειώνεται η αρμοδιότητα του ΤΔΣΑ για την κατάρτιση του Εθνικού Σχεδιασμού Δ.Α. (μη επικίνδυνων και επικίνδυνων) ή και εθνικών στρατηγικών για επιμέρους κατηγορίες αποβλήτων (π.χ. των βιοαποδομήσιμων).

Τεχνικά:

Περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο:

- Την επεξεργασία προτάσεων προς τη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΠΕΡ, για την ένταξη έργων Δ.Α. στα Μέτρα 2.1, 2.2 και στην Τεχνική Βοήθεια. Πρόκειται για έργα πανελλαδικού ενδιαφέροντος, για τα οποία αναλαμβάνεται η εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών, όπως, για παράδειγμα στην παρούσα φάση, της «μελέτης των προδιαγραφών για τους μικρούς ΧΥΤΑ» ή της «μελέτης διαχείρισης προϊόντων, τα οποία δεν μπορούν να διατεθούν σε ΧΥΤΑ» ή ακόμη της «μελέτης αναμόρφωσης, εναρμόνισης και απλοποίησης των διαδικασιών στην υφιστάμενη νομοθεσία Δ.Α.».
- Την εκπόνηση των τεχνικών προδιαγραφών ανάθεσης διαφόρων έργων / μελετών στον κλάδο Δ.Α., την διεκπεραίωση των διαδικασιών ανάθεσης, καθώς και την επίβλεψη – παραλαβή των ως άνω έργων / μελετών, στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής της πολιτικής Δ.Α. σε εθνικό επίπεδο.
- Την παροχή τεχνικών κατευθύνσεων και οδηγιών προς τις Περιφέρειες και τις Νομαρχίες της χώρας και προς λοιπούς φορείς Δ.Α., σχετικά με την κατάρτιση σχεδίων Δ.Α. και διαφόρων άλλων θεμάτων του υπόψη τομέα.

Οικονομικά:

Κυρίως περιλαμβάνουν εισηγήσεις στο Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ. για χρηματοδότηση έργων / μελετών Δ.Α., τα οποία συνήθως αφορούν την ωρίμανση έργων, μελέτες περιφερειακών σχεδιασμών Δ.Α. και υποστηρικτικές μελέτες έργων για την ένταξή τους σε χρηματοδοτικά προγράμματα.

Εκπαίδευση / πληροφόρηση:

Εδώ περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων εκπαιδευτικού ή ενημερωτικού χαρακτήρα σε εθνικό επίπεδο, τα οποία απευθύνονται στους πολίτες γενικά ή σε συγκεκριμένες ομάδες ενδιαφέροντος (π.χ. μαθητές σχολείων) και αποσκοπούν στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών / κατόχων αποβλήτων στα ζητήματα της Δ.Α..

> Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)

Αφορούν τη συμμετοχή στο έργο της ΕΕ στον τομέα Δ.Α. και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας μας ως προς τις σχετικές Κοινοτικές απαιτήσεις.

Ειδικότερα, το έργο των Υπηρεσιών Δ.Α. περιλαμβάνει την επεξεργασία των κάστοτε προτάσεων Οδηγιών, Κανονισμών και Αποφάσεων που σχετίζονται με τη Δ.Α., κυρίως μέσω της συμμετοχής τους σε επιτροπές / ομάδες εμπειρογνομόνων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει επίσης τη συμμετοχή σε Κοινοτικές πρωτοβουλίες (όπως πρόσφατα τα μεταλλευτικά απόβλητα) και την παροχή στοιχείων ή το σχολιασμό, στο πλαίσιο μελετών του τομέα, που εκπονούνται για λογαριασμό της Επιτροπής.

Στις υποχρεώσεις προς την ΕΕ περιλαμβάνεται η σε τακτικά χρονικά διαστήματα σύνταξη και υποβολή εκθέσεων εφαρμογής της Κοινοτικής νομοθε-

σίας, καθώς και ο χειρισμός των καταγγελιών που γίνονται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για παραβάσεις διατάξεων του Κοινοτικού Δικαίου Δ.Α. από τη χώρα μας.

> Θέματα που σχετίζονται με άλλους Οργανισμούς

Ανάλογη συμμετοχή με την προαναφερθείσα, οφείλουν οι Υπηρεσίες Δ.Α. και όσον αφορά το έργο άλλων Οργανισμών στον τομέα Δ.Α., π.χ. - σε διεθνές επίπεδο - του Ο.Ο.Σ.Α., του U.N.E.P. και της Γραμματείας της Σύμβασης της Βασιλείας (η οποία αφορά τις διασυνοριακές μεταφορές επικίνδυνων αποβλήτων) και - σε ευρωπαϊκό επίπεδο - του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και της EUROSTAT (δια μέσου της ΕΣΥΕ).

> Συνεργασία με άλλους φορείς του Δημοσίου

Η συνεργασία αυτή πραγματοποιείται είτε στο πλαίσιο της προετοιμασίας ή της εφαρμογής νομοθετικών διατάξεων (π.χ. για την από κοινού εκπόνηση σχεδίων ή προγραμμάτων Δ.Α.), είτε κατά περίπτωση, όταν ανακύπτουν ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα (π.χ. περιστατικά ρύπανσης από κακή διαχείριση αποβλήτων) και στα οποία απαιτείται η συνεργασία των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών / φορέων.

Οι κυριότεροι φορείς συνεργασίας σε θέματα Δ.Α. είναι το Υπ. Ανάπτυξης, το Υπ. Υγείας – Πρόνοιας, το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., το Υπ. Γεωργίας, το Υ.Ε.Ν. και το Γενικό Χημείο του Κράτους.

Ιδιαίτερα επισημαίνεται και η συνεργασία με την ΕΣΥΕ, όσον αφορά την από πλευράς του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. παροχή στοιχείων στον τομέα Δ.Α. σε επίπεδο χώρας, δεδομένου ότι η ΕΣΥΕ έχει την αρμοδιότητα της παροχής στατιστικών πληροφοριών για την Ελλάδα στην Στατιστική Υπηρεσία της Κοινότητας (EUROSTAT) και διεθνώς.

> Συγκέντρωση – επεξεργασία στοιχείων Δ.Α.

Στις αρμοδιότητες του ΤΔΣΑ και του ΓΕΔΣΑΠ περιλαμβάνεται και η ευθύνη της παροχής στοιχείων σχετικά με τη Δ.Α. στους αρμόδιους Κοινοτικούς και διεθνείς φορείς (όπως ήδη έχει αναφερθεί), αλλά και στην πολιτεία γενικότερα. Στο πλαίσιο αυτής της ευθύνης, συλλέγει και επεξεργάζεται τα πιο πάνω στοιχεία, που αναφέρονται σε επίπεδο χώρας, δημιουργεί τράπεζες πληροφοριών για τη Δ.Α. και εκδίδει εκθέσεις για την εκάστοτε κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα σχετικά με τον εν λόγω τομέα.

> Κοινοβουλευτικός έλεγχος

Αφορά τη σύνταξη σχεδίων απαντήσεων του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε Ερωτήσεις και Αναφορές στη Βουλή, καθώς και την κατάθεση στοιχείων στη Βουλή, αναφορικά με διάφορα θέματα Δ.Α.

> Εξυπηρέτηση πολιτών

Αφορά κυρίως την ενημέρωση των πολιτών σε θέματα Δ.Α., μέσω της παροχής των, από πλευράς τους, ζητούμενων στοιχείων ή σχετικών οδηγιών.

Heather Johnston/UNEP/Topham

Β) Το ΤΔΣΑ εκτελεί και ορισμένο, επιπλέον έργο σε σχέση με τα προαναφερόμενα, το οποίο συνίσταται σε:

> Θέματα αδειοδότησης

Αφορά την έκδοση αδειών για τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων, με βάση τον σχετικό Κανονισμό (ΕΟΚ) 259/93 και τις τροποποιήσεις του.

Το ΤΔΣΑ συμμετέχει επίσης, με γνωμοδότηση ή με τη συμμετοχή του σε εν-ιοϋπουργικές επιτροπές, στην περιβαλλοντική αδειοδότηση βιομηχανικών δρα-τηριοτήτων (συνεργασία με Διεύθυνση ΕΑΡΘ), έργων Δ.Α. και έργων εξυ-ίανσης ρυπασμένων χώρων (συνεργασία με ΕΥΠΕ).

- Παροχή οδηγιών σε ειδικά θέματα

Οι εν λόγω οδηγίες αναφέρονται σε θέματα, όπως απαιτήσεις για εργασίες πορρύπανσης και εξυγίανσης σε περιπτώσεις συμβάντων ρύπανσης (π.χ. ιαρροές PCBs ή άλλων επικίνδυνων αποβλήτων) ή θέματα που σχετίζονται με την παρακολούθηση της εξέλιξης των Περιφερειακών / Νομαρχιακών σχεδια-μών Δ.Α..

> Έλεγχοι - αυτοψίες

Το ΤΔΣΑ, τέλος, μπορεί να διενεργεί αυτοψίες για θέματα Δ.Α. σε οποιαδήποτε περιοχή της χώρας, συνήθως μετά από σημαντικές καταγγελίες για παραβίαση της σχετικής νομοθεσίας ή μετά από επεισόδια ρύπανσης που σχετίζονται με Δ.Α. και τα οποία μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

4. ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Από τα προηγούμενα είναι προφανές ότι οι βασικές Υπηρεσίες Δ.Α. (ΤΔΣΑ και ΓΕΔΣΑΠ) επιτελούν ένα ιδιαίτερα σημαντικό σε όγκο έργο, το οποίο μάλιστα, από θεματική άποψη, αφορά έναν πολύ ευαίσθητο και προβληματικό για την Ελλάδα περιβαλλοντικό τομέα. Πράγματι, συχνά όσοι εργαζόμαστε στις συγκεκριμένες Υπηρεσίες γινόμαστε αποδέκτες αρνητικών σχολίων, του είδους «τί τέλος πάντων κάνετε εσείς στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.»;» από πολίτες αγανακτισμένους, κυρίως από την εικόνα των διάσπαρτων σημείων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων, που αντικρίζει κανείς ακόμη σε πολλές περιοχές της χώρας. Και τούτο, παραγνωρίζοντας συνήθως την ιδιαίτερη σημασία που έχει και η στάση που υιοθετεί ο κάθε πολίτης ξεχωριστά απέναντι στο εν λόγω πρόβλημα.

Οπωσδήποτε, βέβαια, το έργο που επιτελείται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες, κεντρικές, περιφερειακές ή τοπικές, παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα, τα οποία, όσον αφορά το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και τις βασικές του Υπηρεσίες Δ.Α. τουλάχιστον, μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

4.1) Η **στελέχωση** των Υπηρεσιών Δ.Α. σήμερα είναι ανεπαρκέστατη, ιδιαίτερα όσον αφορά το ΤΔΣΑ. Η ανεπάρκεια αυτή σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τον αριθμό των εργαζόμενων και δευτερευόντως με την εξειδίκευση - κατάρτιση του στελεχικού δυναμικού.

Η πρώτη παράμετρος έχει σαν συνέπεια την ουσιαστική αδυναμία στη διεκπεραίωση του συνόλου των προς χειρισμό θεμάτων, στην οποία συμβάλλει και η ανεπάρκεια στη στελέχωση των περιβαλλοντικών περιφερειακών και νομαρχιακών Υπηρεσιών.

Η δεύτερη παράμετρος (ανεπάρκεια στην εξειδίκευση - κατάρτιση) αναφέρεται περισσότερο στον τομέα της μηχανογράφησης και ιδιαίτερα στη διαχείριση (εισαγωγή και επεξεργασία) των πληροφοριών σχετικά με τη Δ.Α. και τη λειτουργία βάσεων δεδομένων, όπως του *Εθνικού Δικτύου Πληροφορικής Περιβάλλοντος (ΕΔΠΠ)*. Επίσης, αφορά σε αδυναμίες στην απαιτούμενη κατάρτιση (π.χ. γλωσσομάθεια, γνώση της σύγχρονης τεχνολογίας και τεχνογνωσίας) για την ενασχόληση με τα κοινοτικά θέματα και γενικότερα με τα σύγχρονα θέματα που ανακύπτουν στον τομέα της Δ.Α..

4.2) Οι **οργανωτικές αδυναμίες** που αντιμετωπίζουν οι Υπηρεσίες Δ.Α., αλλά και γενικότερα ο δημόσιος τομέας, είναι ιδιαίτερα σημαντικές και έχουν άμεσες, αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα των Υπηρεσιών. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω:

– Ανυπαρξία σύγχρονων και έγκυρων μηχανισμών (π.χ. με χρήση ηλεκτρονικών

μέσων) για τη διαχείριση του πραγματικά τεράστιου πλέον όγκου των εισερχόμενων πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, για τη γρήγορη και αποτελεσματική επικοινωνία και το συντονισμό με όλους τους συνεργαζόμενους φορείς, για την αξιοποίηση των σύγχρονων εργαλείων ανταλλαγής πληροφοριών και πρόσβασης στην αναγκαία επιστημονική πληροφόρηση (π.χ. μέσω του Διαδικτύου) ή ακόμη για την προβολή του έργου των Υπηρεσιών.

- Σημαντικά κενά στη διοικητική υποστήριξη. Επίσης, σημαντική έλλειψη νομικής υποστήριξης, ιδιαίτερα όσον αφορά τα κοινοτικά θέματα, αλλά και σε άλλα διαδικαστικά ζητήματα (π.χ. διενέργεια διαγωνισμών).
- Δυσχέρειες στη συστηματική παρακολούθηση των θεμάτων από τους χειριστές τους, λόγω της περιορισμένης συμμετοχής τους σε συναντήσεις - ιδιαιτέρως σε αυτές που οργανώνονται στο πλαίσιο της ΕΕ ή σε διεθνές επίπεδο - και σε άλλες δραστηριότητες στον τομέα Δ.Α., όπως επιμορφωτικά σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες κλπ.
- Αδυναμίες στην οργάνωση συστηματικού αρχείου / βιβλιοθήκης, όπου θα καταχωρείται απαραίτητο και χρήσιμο υλικό για το έργο των Υπηρεσιών, δηλαδή μελέτες, έρευνες και διάφορες άλλες εκδόσεις που σχετίζονται με τη Δ.Α.

4.3) Σε ορισμένα θέματα του τομέα, υπάρχει **συναρμοδιότητα ή αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων** που δημιουργούν αρκετά προβλήματα στη διεκπεραίωση του υπόψη έργου. Αυτό συμβαίνει τόσο μεταξύ των Υπηρεσιών Δ.Α. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και Υπηρεσιών άλλων Υπουργείων (π.χ. του Υπ. Γεωργίας, σε θέματα αποβλήτων που σχετίζονται με τις αγροτικές δραστηριότητες, του Γενικού Χημείου του Κράτους, σε θέματα που αφορούν τη διαχείριση επικίνδυνων υλικών κ.α.), όσο και μεταξύ των ίδιων των Υπηρεσιών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΤΔΣΑ, ΓΕΔΣΑΠ και ΕΥΠΕ).

Από την άλλη μεριά, μέχρι σήμερα εμφανίζεται ένα πολύ σημαντικό **κενό στον ελεγκτικό μηχανισμό** στον τομέα της Δ.Α., το οποίο - λόγω και της έλλειψης εισερχόμενων στις Υπηρεσίες στοιχείων για την εφαρμογή στην Ελλάδα της σχετικής εθνικής νομοθεσίας και πολιτικής - δημιουργεί προβλήματα στο έργο των Υπηρεσιών, όσον αφορά π.χ. την υιοθέτηση ρεαλιστικών στόχων, τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων, την κατάρτιση εκθέσεων για την επικρατούσα κατάσταση στη χώρα κλπ.

4.4) Μια ιδιαίτερα σημαντική αδυναμία τέλος αφορά στην **έλλειψη μακροπρόθεσμης και συνεπούς στρατηγικής** του Υπουργείου στον τομέα της Δ.Α. Ειδικότερα, ενώ η εθνική μας πολιτική στη Δ.Α. σήμερα δεν μπορεί παρά να ακολουθεί την αντίστοιχη κοινοτική, δεν παρατηρείται συνέχεια στις προτεραιότητες και δράσεις που υιοθετούνται εκάστοτε από τις ηγεσίες, αλλά και ενίοτε και από τις ίδιες τις Υπηρεσίες του Υπουργείου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να επενδύεται κόπος και χρόνος σε έργο, το οποίο δεν τελεσφορεί, και έτσι να προκαλείται τουλάχιστον απογοήτευση και τάση αποστασιοποίησης στους εργαζόμενους, με δυσάρεστες βέβαια συνέπειες για τη λειτουργία και παραγωγικότητα των Υπηρεσιών.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τα προβλήματα, που προαναφέρθηκαν, διαπιστώνει κανείς την ανάγκη για πραγματοποίηση εκτεταμένων ή και ριζικών βελτιώσεων στην οργάνωση και λειτουργία των Υπηρεσιών Δ.Α. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και ενδεχομένως και των λοιπών εμπλεκόμενων Υπηρεσιών που ανήκουν σε άλλους δημόσιους φορείς. Τα ίδια τα εκτεθέντα προβλήματα υπαγορεύουν τους τρόπους αντιμετώπισής τους, οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν στους εξής:

- 5.1) Η ουσιαστική **ενίσχυση του στελεχικού δυναμικού** των Υπηρεσιών Δ.Α. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθώς και των περιβαλλοντικών περιφερειακών και νομαρχιακών Υπηρεσιών, όσον αφορά καταρχήν τον αριθμό αλλά και την ειδικότητα / εξειδίκευση των εργαζόμενων σε αυτές.
- 5.2) Ο **εξσυγχρονισμός της εσωτερικής οργάνωσης** των Υπηρεσιών και η **διασφάλιση του εφοδιασμού τους με επαρκή υλικοτεχνική υποδομή**, που θα ανανεώνεται μάλιστα τακτικά, ακολουθώντας τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις. Εδώ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τουλάχιστον τα όσα αναφέρθηκαν στο αντίστοιχο πρόβλημα πιο πάνω, έτσι ώστε να μπορέσει να αναβαθμιστεί και αυξηθεί το επιτελούμενο έργο.
- 5.3) Ο **επαναπροσδιορισμός του αντικείμενου** τόσο των Υπηρεσιών Δ.Α. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. όσο και των Υπηρεσιών των άλλων φορέων που εμπλέκονται στο συγκεκριμένο τομέα.

Θα πρέπει, για παράδειγμα, να ληφθούν υπόψη καταρχήν ο επιτελικός ρόλος που θα πρέπει να έχουν οι Υπηρεσίες του Υπουργείου και στη συνέχεια οι σύγχρονες εξελίξεις στη Δ.Α. και κυρίως τα καινούρια θέματα και προτεραιότητες που απασχολούν τη σημερινή εποχή, η όσο το δυνατόν πιο λειτουργική και αποτελεσματική κατανομή αρμοδιοτήτων, καθώς και η σύγχρονη απαίτηση για απλοποίηση των διαδικασιών στις λειτουργίες των Υπηρεσιών.

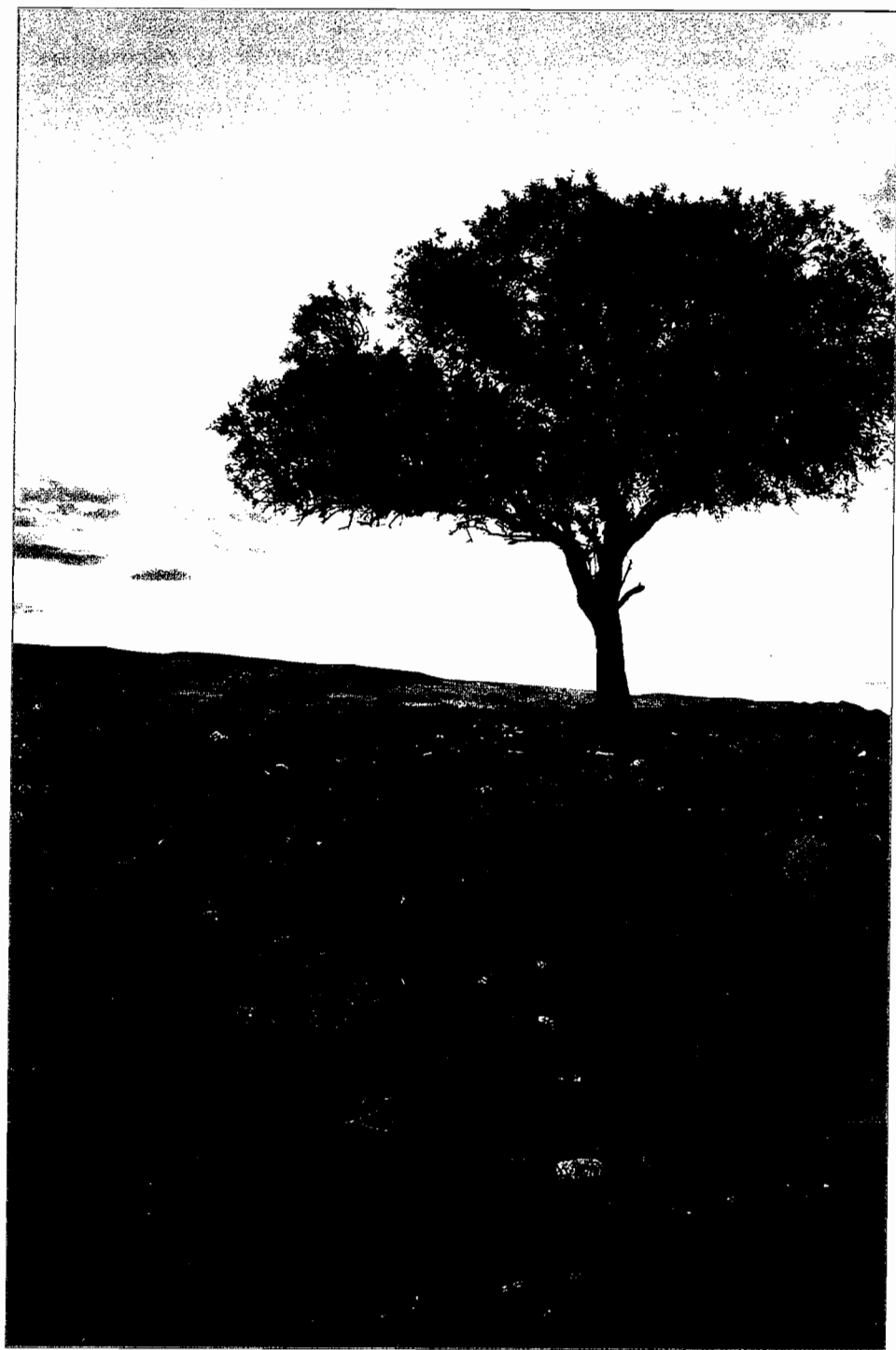
Για το λόγο αυτό και επειδή το ζήτημα της προσαρμογής στα σύγχρονα περιβαλλοντικά δεδομένα είναι γενικότερο, τουλάχιστον για το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. είναι απαραίτητο να εκδοθεί το ταχύτερο δυνατό νέος Οργανισμός.

Επιπλέον, για την ουσιαστική κάλυψη του κενού στο ζήτημα των ελέγχων στον τομέα Δ.Α., θα πρέπει να ενισχυθεί με ανθρώπινο δυναμικό και μέσα η πρόσφατα συσταθείσα Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ), έτσι ώστε να καλύψει αποτελεσματικά το υπάρχον κενό, με επέκταση του έργου της πέραν του ελέγχου τήρησης των περιβαλλοντικών όρων.

Υπογραμμίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση, οι τρόποι αντιμετώπισης των προβλημάτων, πριν την υιοθέτησή τους, θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο εμπεριστατωμένων και όχι αποσπασματικών μελετών, λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας των παραμέτρων που επηρεάζουν τη λειτουργία των Υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Π.Δ. 51/88 (ΦΕΚ 19/Α): «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων».
2. Π.Δ. 221/98 (ΦΕΚ 174/Α): «Σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.».
3. Νόμος 2939/2001 (ΦΕΚ 179/Α): «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π. και άλλες διατάξεις».
4. Νόμος 2869/2000 (ΦΕΚ 251/Α): «Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλες διατάξεις».

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Ευχαριστούμε την κυρία Φωτεινή Μπούρα.

Με εύστοχο τρόπο παρουσίασε κωδικοποιημένα το σύστημα διαχείρισης του συνολικού ζητήματος μέσα στο υπηρεσιακό πλαίσιο του ΥΠΕΧΩΔΕ αλλά και άλλων συναρμόδιων, κατά περίπτωση, φορέων. Η εισήγησή της έκλεισε επάξια έναν κύκλο εξίσου ενδιαφερουσών παρουσιάσεων.

Πιστεύω πάντως, ότι μέσα σε λογικά όρια, έγινε και ορθή διαχείριση του χρόνου. Υπήρχε άλλωστε και η αναμενόμενη κόπωση, μετά το μεσημεριανό γεύμα.

Εγώ, από την πλευρά του Προεδρείου και διερμηνεύοντας τα αισθήματά του, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Παπασωτηρίου για τον προβληματισμό του. Νιώθω επίσης ευτυχής και ευγνώμων για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, που μας «υπέβαλε» η κυρία Σχίζα, για το πάθος με το οποίο αντιμετώπισε τη θεματογραφία του ο κύριος Ζιώγας, για την εξαιρετική παράθεση των ιατρικών δεδομένων, που μας παρουσίασε η κυρία Πανταζοπούλου-Φωτεινέα, για το παραστατικό μάθημα της ανακύκλωσης του σπουδαίου κυρίου Μαραγκάκη, για την εκτενή και αυστηρά δομημένη παράθεση, που μας έκανε η κυρία Φωτεινή Μπούρα, αποκαλύπτοντας τη γόνιμη δράση των Υπηρεσιών του Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. και των εκεί εργαζόμενων συναδέλφων μας.

Ελπίζω, ότι όλα αυτά θα μας έκαναν και λίγο πιο ώριμους.

Επειδή υπάρχει η εξαιρετικά μεγάλη πίεση χρόνου, το Προεδρείο δεν θα αλλάξει, δεν θα γίνει αλλαγή στο πάνελ για να ανέβει το αρχικά προβλεφθέν 4ο Προεδρείο (Δημήτρης ΤΣΙΡΟΣ και Χαράλαμπος ΚΑΛΑΚΟΣ, Γιάννης ΜΑΝΙΚΑΣ, Φίλιππος ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΟΥ).

Να έλθει στο «βήμα» λοιπόν, παρακαλώ τώρα τον κύριο Δημήτρη Τσίρο, τον εκλεκτό μας συνάδελφο, ο οποίος ήταν και η ψυχή αυτής της Ημερίδας και με εξαιρετικά μεγάλη προσπάθεια αντιμετώπισε ένα τόσο σπουδαίο γεγονός.

Άποψη βέβαια του Προεδρείου είναι πως θα έπρεπε μέχρι αυτή την ώρα να ήταν εδώ όλοι αυτοί οι άνθρωποι, που προΐστανται των Υπουργείων, Γραμματειών και άλλων Φορέων, ούτως ώστε να ακούσουν όλα αυτά, τα οποία ελέγχθησαν εδώ και είναι απολύτως χρήσιμα.

Θα αποφεύγαμε έτσι, μερικά από αυτά, να λέγονται εις ώτα μη ακουόντων. Καλό θα ήταν, φυσικά, πάντοτε να έχουν την υπομονή να υποβάλλονται και αυτοί σε κάποιο κόπο, έστω και «ανακρινόμενοι»...

Συνάδελφε Τσίρο, έχεις το λόγο.

ΤΣΙΡΟΣ:

Δύο ζητήματα. Πρώτον: νομίζω, ότι η διαδικασία της συζήτησης, που συνήθως περιλαμβάνει αντιρρήσεις, έκφραση αποριών, ερωτημάτων, ως προς αυτό τουλάχιστον το σκέλος, δεν μπορεί απόλυτα να πραγματοποιηθεί και λόγω ανύπαρκτου χρόνου και γιατί η πλειονότητα των εισηγητών, για τους δικούς τους λόγους, αυτή τη στιγμή δεν βρίσκεται πια στην αίθουσα. Όσον αφορά το δεύτερο, τοποθετήσεις δηλαδή επί των πολύ σπουδαίων ζητημάτων, που ακούστηκαν και επί των πράγματι πολύ εμπεριστατωμένων άλλων αναλύσεων, αυτές θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν έστω εν συντομία. Σας παρακαλώ λοιπόν, να τις κάνετε, αν υπάρχουν, και για τα Πρακτικά. Αν όμως είσαστε και εσείς εξαντλημένοι, μπορείτε ή τώρα να τις καταθέσετε, εφ' όσον υπάρχουν σε γραπτή μορφή, ή να μας τις στείλετε στην Ομοσπονδία, για να τις συμπεριλάβουμε στα επιμελημένα Πρακτικά, που θα βγάλουμε λίαν προσεχώς.

Υπάρχει κάτι στην κατεύθυνση, που είπα πριν;

ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ):

Υπάρχει κάποιος που θέλει να τοποθετηθεί;... Όχι!

Θα μου επιτρέψετε μόνο μία μονόλεπτη τοποθέτηση.

Εγώ τουλάχιστον από την παρέμβαση με την τελείως ανθρώπινη υπόσταση, που έδωσε στο αντικείμενό του ο κύριος Ασλάνογλου –δεν ξέρω αν είναι στην αίθουσα, δεν τον βλέπω– πραγματικά συγκλονίστηκα, γιατί είδα κάποια πράγματα, με τα οποία έχω τουλάχιστον μια σχέση ως Μηχανικός, αλλά και από έναν άλλο τομέα, που βρίσκομαι. Εκείνο, το οποίο είδαμε από το αεροπλάνο, είτε από την επίγεια φωτογράφιση των εναποθέσεων απορριμμάτων, ήταν απόλυτα αποκαλυπτικό.

Ξέρετε ότι όλα αυτά τα λύματα, αυτά τα οποία βγαίνουν, πηγαίνουν στον ποταμό Αλιάκμονα. Αυτός ο ποταμός είναι, που θα δώσει το νερό για να ξεδιψάσει η Θεσσαλονίκη. Εδώ θα έπρεπε να ήταν Φορείς –γι' αυτό έκανα εκείνη την επισήμανση πριν– για να συνειδητοποιήσουν αυτά τα πράγματα και να δουν πώς τα αντιμετωπίζουν οι Δήμαρχοι, η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Επίσης, οι πολίτες κατανοούν ότι καταστρατηγείται κάθε έννοια νομιμότητας, απλά για να κερδίσουν κάποιοι οτιδήποτε –δεν θέλω να επεκταθώ άλλο σε αυτό το θέμα– και έτσι να οδηγηθούν σε άμεσο υγειονομικό κίνδυνο χιλιάδες συμπολίτες. Είναι εξαιρετικά δύσκολο το να καθαρίσεις το νερό, όσο καλά μηχανήματα και να έχεις και πιστεύω ότι αυτά τα πράγματα θα πρέπει να τα αντιμετωπίσει και το Υπουργείο, το οποίο πραγματικά επέβλεψε ένα μεγάλο έργο, τη σύνδεση του

Αλιάκμονα με τη Θεσσαλονίκη και την παροχέτευση του νερού, και να κάνει τις παρεμβάσεις του.

Ευχαριστώ Δημήτρη για την κατανόηση.

ΤΣΙΡΟΣ:

Σάββα, θα ήθελα απλώς να πω μια τελευταία κουβέντα, πράγματι τελευταία.

Τέτοια έργα, τέτοιες προσπάθειες, όπως και η σημερινή, που δεν είναι και η πρώτη, που αναλαμβάνει η Ομοσπονδία, είναι σαφώς –σαφέστατα– προϊόντα συλλογικής δουλειάς.

Επίσης, να υπογραμμιστεί πως οι πρωτοβουλίες αυτές στηρίζονται οικονομικά στον οβολό του συνόλου των εργαζομένων στις Υπηρεσίες, που διακονούν όλα αυτά τα θέματα, που ακούσατε.

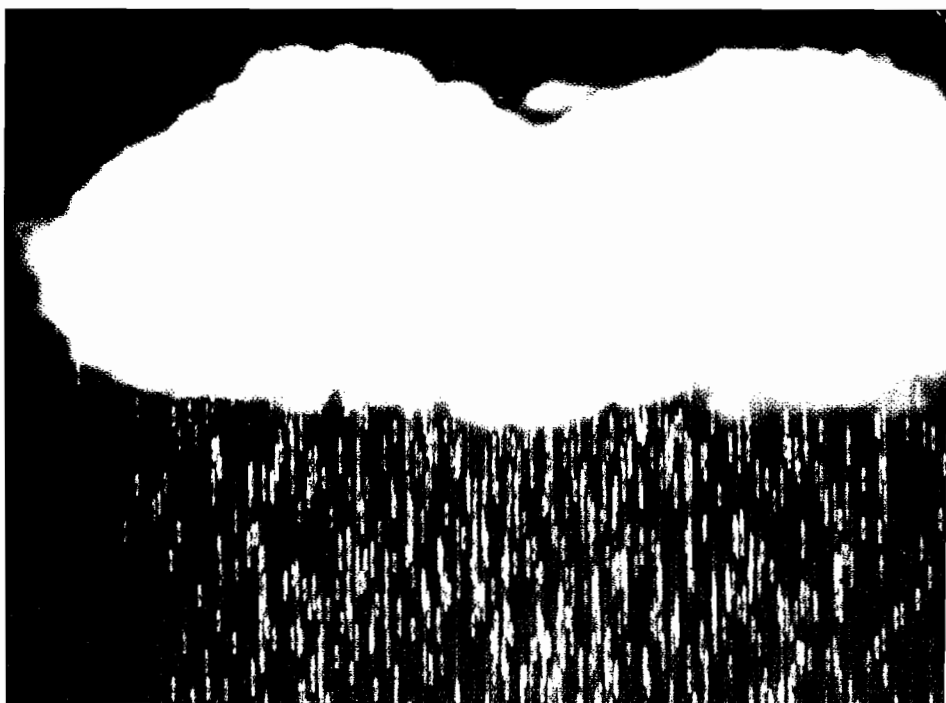
Στο σημείο αυτό, επιτρέψτε μου να δώσω κι εγώ τα συγχαρητήριά μου αφ' ενός σε όλους τους ομιλητές μας, που μας τίμησαν με την παρουσία τους και είναι όλοι τους ανεξαιρέτως καλοί μου φίλοι, αλλά και στην Οργανωτική Επιτροπή της Ημερίδας που είναι το διαπαραταξιακό Διοικητικό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας μας.

Σας ευχαριστώ κι εγώ απ' τη μεριά μου πάρα-πάρα πολύ για τη δημιουργική παρουσία και την ενεργό συμμετοχή σας.

Θα ξανασυναντηθούμε...

ΛΗΞΗ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

«Η διαχείριση των απορριμμάτων ΜΟΥ!»

Αλέξανδρος ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ,

ιατρός, Δ/ντής ΕΣΥ

Τι κομψή επικεφαλίδα για όσα έκανα ή δεν έκανα με τα σκουπίδια της ζωής μου!

Οι πρώτες μου ενεργείς διαχειριστικές επεμβάσεις σε σκουπίδια είχαν πολύ πλάκα και ενδιαφέρον: Τα καλοκαίρια του '57-'59, στη Γλυφάδα, που παραθερίζαμε, σκουπιδότοπος του καθενός ήταν το δίπλα ακάλυπτο οικόπεδο, για όσα δεν έπαιρνε ο σκουπιδιάρης.

Καθημερινά λοιπόν, μπόμπιρες 7-10 ετών, ξεκινούσαμε τις εξερευνήσεις στα σκουπίδια των αμερικανών της βάσης, που αντίθετα με τα δικά μας σκουπίδια, είχαν θησαυρούς: μεταλλικά μπουκάλια με τελειωμένα σπρέι, που σκάγανε, όταν τα πετάγαμε πάνω σε φωτιά, χαλασμένες συσκευές, που δεν ξέραμε τι ήταν, ποδήλατα, που ονειρευόμαστε ότι θα τα επισκευάσουμε και χιλιάδες άλλα αντικείμενα, υπολείμματα ενός πλούσιου κόσμου, τελείως διαφορετικού από τον δικό μας.

Η «διαχείριση» των καθαρά ελληνικών απορριμμάτων από εμάς, περιλάμβανε ατέλειωτες ώρες σεργιάνι στα χωράφια (όλη η άνω Γλυφάδα τότε είχε δεν είχε 300 σπίτια!) και συλλογή θραυσμάτων από οβίδες, που κάποιος από μας τα πουλούσε σε έναν παλιατζή. Τώρα, τί μάχες είχαν γίνει το '41-'49 στη Γλυφάδα (υπήρχαν δύο - τρία παλιά πολυβολεία στη γειτονιά μας) δεν το βρήκα γραμμένο πουθενά, αλλά τα θραύσματα ήταν ατέλειωτα.

Μέχρι να μείνω μόνος και να διαχειρίζομαι τα δικά μου σκουπίδια, δεν έχω αναμνήσεις πέραν της σταδιακής προόδου από τον ντενεκέ στην εξώπορτα> στη νάιλον σακούλα στην εξώπορτα> στη νάιλον σακούλα μέσα στο ντενεκέ στην εξώπορτα (καμιά φορά οι ένοικοι των πάνω ορόφων αντί να αφήνουν τη σακούλα στη θέση της σημάδευαν και την πέταγαν από πάνω κάτω)> μέχρι το τελευταίο κόλπο της μεγάλης σακούλας στον τεράστιο κάδο του δρόμου.

Στο στρατό ίσχυε το φτυάρι, ανοιχτό φορτηγό, μεταφορά στη χωματερή, κάψιμο.

Στο νοσοκομείο Λαϊκό στο Γουδή, κάναμε σαν επιτροπή γιατρών το '84 προσπάθεια να μαζεύονται τα απίστευτα πολλά άχρηστα διαφημιστικά έντυπα φαρμάκων σε ειδικούς κάδους, αλλά αυτό υπερέβαινε κατά πολύ τα ...τεχνολογικά δεδομένα της εποχής. Μέχρι σήμερα πάντως μόνο σποραδικά έχει εφαρμοστεί αυτή η τακτική στα δημόσια νοσοκομεία, και μιλάω για τόννους χαρτί.

Εξ άλλου η διαχείριση των νοσοκομειακών απορριμμάτων, όπως την έζησα στο ερευνητικό του Λαϊκού και στις κλινικές του από το '71 μέχρι τέλη του '87, είχε την σοφή συνταγή: Αίματα, χημικά, ραδιενεργά (πολύ λίγα τα τελευταία) όλα στο νεροχύτη με πολύ νερό και η μαμά φύση κάτι μαγικό θα κάνει και θα τα καταπιεί.

Οι κλίβανοι αποτέφρωσης στα νοσοκομεία ήταν σίγουρα προοδευτικότερη λύση από το να πετάγονται κομμένα πόδια στις χωματερές αλλά τα προβλήματα από την χρήση τους ήταν σημαντικά. Οικτρές ιστορίες, ακατάλληλες δι' ανηλίκους...

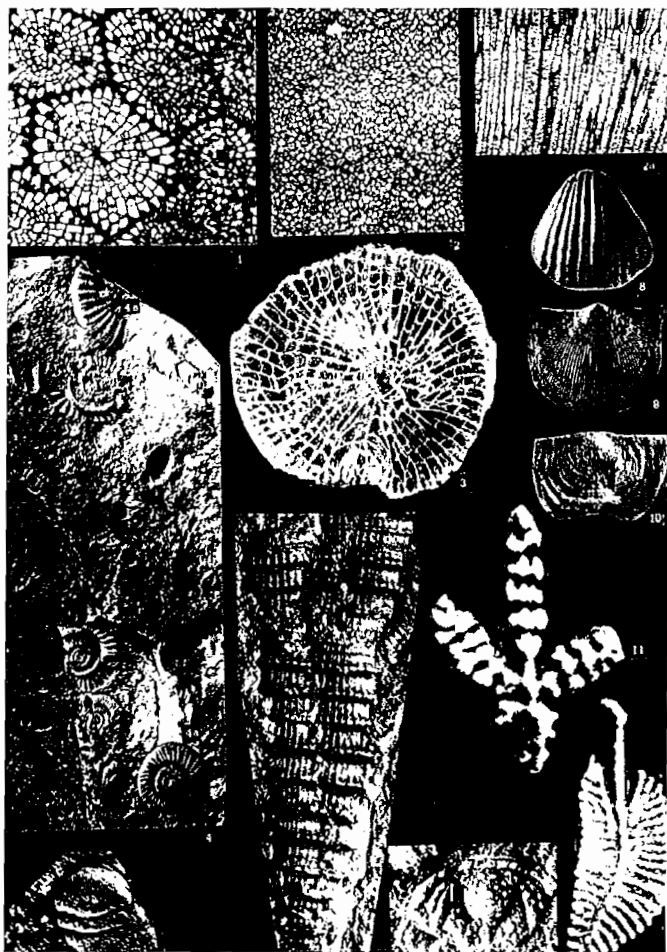
Εγώ, σαν συνειδητός ιδιώτης, συνέχισα να πηγαίνω τα μπουκάλια μου στους

ειδικούς χώρους των σουπερμάρκετ -τώρα έχουν καταργηθεί οι περισσότεροι- και στα ειδικά τεράστια ειδικά για γυαλί κουτιά –που κι αυτά έχουν σχεδόν καταργηθεί και τα χαρτιά μου στους ειδικούς κάδους, όπου σχεδόν κάθε φορά κόβω τα χέρια μου από την γελοία τους σχεδίαση. Στενοί μου πάντως συγγενείς, και δεν σας λέω ποιοι, με την ίδια παιδεία με μένα, εξαφανίζουν τα χνη της ζωής των προηγούμενων εικοσιτετράωρων με μαγικό τρόπο, απηυδισμένοι από την ανοργανωσιά του Δήμου που ζουν: Όλα στη σακούλα κι ας κάουν τη διαλογή οι γλάροι και οι κλοσάρ στις χωματερές...

Ως προς την εκπαίδευση για τα απορρίμματα, τα παιδιά μου μόνο στο νηπιαγωγείο πήραν σκληρές «γραμμές». Κάτι ακόμα, ανάμεσα σε πολλά άλλα, για το οποίο ευγνωμονώ το νηπιαγωγείο «Εργαστήρι».

«Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και πολίτες»

Βούλα ΒΑΝΙΚΙΩΤΗ,

Γμηματάρχης ΥΠΕΧΩΔΕ

Δεν θεωρώ σκόπιμο να προσθέσει κανείς κάτι περισσότερο απ' ό,τι ήδη ακούστηκε σε αυτή την πολύ πετυχημένη Ημερίδα, που διοργάνωσε η ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ.

Νομίζω όμως πως νομιμοποιούμαι να υπογραμμίσω και εγώ (λόγω μάλιστα και της πολύχρονης θήτευσης σε ανάλογα θέματα) πως, πράγματι, δίχως τη γόνιμη συνεισφορά της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, θα είναι περίπου αδύνατη η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών στην εθνική, θα έλεγα, προσπάθεια της ορθολογικής διαχείρισης των Απορριμμάτων.

Χωρίς Π.Ε. θα είναι μάταιο να προσμένουμε την συνειδητή εφαρμογή των Αρχών της Αειφορίας.

Η απουσία τέτοιου είδους προγραμμάτων στα σχολεία και όπου αλλού είναι εφικτό, υπονομεύει τις εγγυήσεις για έναν ειλικρινή σεβασμό του Περιβάλλοντος, πρώτα απ' όλα από εμάς τους ίδιους, που αποτελούμε –άλλωστε- αναπόσπαστο κομμάτι του...

**«Οι ποικίλες διαστάσεις
της Διαχείρισης»**

Δημήτρης ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ,

Δ/ντής Ραλλείου Πειραιά

Το ζήτημα των απορριμμάτων και της διαχείρισής τους έχει τουλάχιστον τέσσερις διαστάσεις:

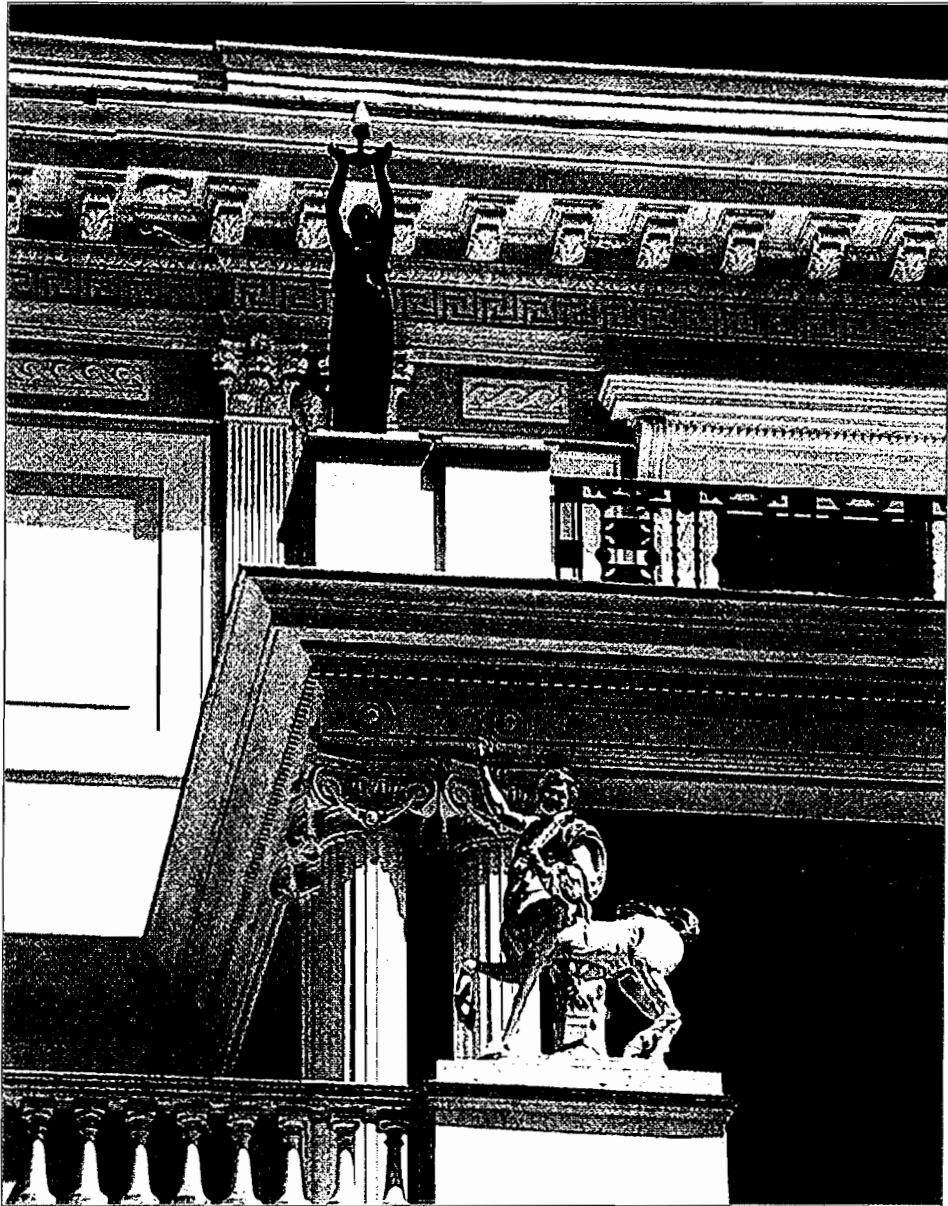
1. Οικονομική
2. Πολιτισμική
3. Πολιτική
4. Κοινωνική

Η **οικονομική** διάσταση του φαινομένου είναι ίσως η πιο προφανής αλλά λιγότερο προβαλλόμενη. Εκατομμύρια τόνοι χρήσιμων υλικών θάβονται ή καίγονται προκαλώντας τεράστια προβλήματα στο περιβάλλον. Μέταλλα που σε λίγα χρόνια θα έχουν εξαντληθεί, πετιούνται ως άχρηστα. Εκατομμύρια τόνοι πετρελαίου, εκατομμύρια ελαστικά, δισεκατομμύρια Ευρώ δαπανώνται για την αποκομιδή και ταφή των χρήσιμων αυτών υλικών. Ασύγγνωστη σπατάλη, που όμως αυξάνει το σύμβολο -φετίχ Α.Ε.Π.

Η **πολιτισμική** διάσταση του φαινομένου είναι επίσης ορατή. Ανθρώπινοι πληθυσμοί που καταναλώνουν χωρίς καμιά σκέψη, που αγοράζουν μανιωδώς υλικά αγαθά μιας χρήσης, ή πολλαπλών χρήσεων, που όμως τα αντιμετωπίζουν ως μιας χρήσεως. Άνθρωποι που ο ορίζοντάς τους φτάνει το πολύ μέχρι το δικό τους θάνατο και δεν ενδιαφέρονται για τίποτε πέραν του ορίου αυτού. Η περίφημη διαγενεαλογική ισότητα απλώς δεν υπάρχει. Η κοινωνία της άκρατης και άκριτης κατανάλωσης.

Πολιτική διάσταση υπάρχει; Βεβαίως και το μόνο που φαίνεται μέχρι σήμερα, είναι ο υπολογισμός του πολιτικού κόστους και η αδυναμία λήψης αποφάσεων που μπορούν να μειώσουν το πρόβλημα της παραγωγής, της επαναχρησιμοποίησης και της διαχείρισης των απορριμμάτων. Το γνωστό «αν δεν σπάσουν αυγά ομελέτα δεν γίνεται» ισχύει προφανώς εδώ. Και δεν τίθεται καθόλου ζήτημα δημοκρατίας. Είναι απολύτως δημοκρατικό να φροντίζει η Πολιτεία την υγεία, την μακροημέρευση των πολιτών, της χώρας, του πλανήτη, σε βάρος κάποιων ελάχιστων, που χωρίς να θίγονται ουσιαστικά, παρεμποδίζουν τη λύση. Η διαλογή στην πηγή πρέπει να ξεκινήσει από χτες, αν είναι δυνατό. Εμπειρία υπάρχει στην Ευρώπη.

Η **κοινωνική** διάσταση βέβαια κυριαρχεί, εφόσον, τουλάχιστον στο ζήτημα της χωροθέτησης των ΧΥΤΑ υπάρχουν μεγάλες αντιδράσεις από κατοίκους των περιοχών, όπου προβλέπονται οι ΧΥΤΑ. Θα μπορούσαν οι άνθρωποι αυτοί να πειστούν για τις καλές προθέσεις της Πολιτείας, αν δεν εφαρμοζόταν μόνο ταφή των απορριμμάτων, αλλά υπήρχε ένα σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης, που θα εξασφάλιζε την απόληψη όλων των χρήσιμων υλικών και τη μέγιστη δυνατή προστασία του κοινωνικού συνόλου; Πιθανώς ναι. Όμως και η ατομική στάση παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Στην κοινωνία που πολλά κρίνονται από την Αντικειμενική Αξία των ακινήτων, οι κινητοποιήσεις δεν γίνονται για τον άνθρωπο, για την υγεία του, για τον πλανήτη και την υγεία του, αλλά για το κέρδος και τη μεγιστοποίησή του.

Ένα τελευταίο. Η Πολιτεία έχει υποχρέωση να προχωρήσει σε ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων (διαλογή στην πηγή, απόληψη χρήσιμων υλικών, κομποστοποίηση, ταφή απορριμμάτων). Και πρέπει να ξεκινήσει τώρα άμεσα. Το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας υποστηρίζει ένα τέτοιο μέτρο και είναι αρκετά ώριμο για να συνεργαστεί, προκειμένου να πετύχει.

-
1. «πρόβλημα παραγωγής σκόνης
αλλά και στερεών αποβλήτων
από δημόσια ή μη έργα στην
Περιφέρεια της Αθήνας» και
 2. «σχετικά με τον Οργανισμό της
Αθήνας...»

Jacky Sawalha/UNEP/Topham

Οδυσσέας ΚΑΠΑΔΑΗΣ,

Τμηματάρχης ΥΠΕΧΩΔΕ

1) Εν όψει 2004 θα πρέπει άμεσα:

α) Ως προς την πολιτεία

Συνεργασία με Ο.Τ.Α. για τον άμεσο καθαρισμό όλων των δρόμων ταχείας κυκλοφορίας, που οδηγούν ή όχι σε χώρους όπου θα διεξαχθούν οι αγώνες, από την σκόνη που έχει συσσωρευθεί μεταξύ πεζοδρομίων και οδοστρώματος. Τέτοιοι δρόμοι, που ποτέ ίσως δεν έχουν καθαρισθεί παρά σε μεμονωμένα τμήματα, είναι π.χ. η λεωφόρος Κηφισίας, η Καποδιστρίου, η Παπανικολή (όλες στην περιοχή Χαλανδρίου). Όμοια και όλες οι ανισόπεδες διαβάσεις για προφανείς λόγους.

Η εργασία αυτή πρέπει εξ' ανάγκης να γίνει άμεσα ακόμα και με λειτουργία των μηχανημάτων (σκούπες με νερό επί αυτοκινήτου) σε 24ωρη βάση, και να ολοκληρωθεί με το τέλος κάθε έργου στην αντίστοιχη περιοχή.

β) Ως προς τους πολίτες

Να πάψουμε όλοι να θεωρούμε τους δρόμους ταχείας ή μη κυκλοφορίας χώρους όπου μπορούμε να πετάμε τα πάσης φύσεως απορρίμματα που παράγονται μέσα στα αυτοκίνητά μας (π.χ. τσιγάρα, κ.λπ.) υποβαθμίζοντας έντονα ένα περιβάλλον που δύσκολα μπορεί να επανέλθει στην αρχική του κατάσταση, με οποιοδήποτε κόστος.

2) Κατά τη χρονική περίοδο '93-'94 διατέθηκε ποσό της τάξης των 50.000.000 δρχ. με το οποίο καθαρίσθηκε ο ορεινός όγκος Αιγάλεω και Ποικίλου όρους από τα πάσης φύσεως στερεά απόβλητα που είχαν αποτεθεί σ' αυτούς ανεξέλεγκτα.

Η δραστηριότητα αυτή είχε σαν αποτέλεσμα η περιβαλλοντική υποβάθμιση του ορεινού όγκου μέχρι σήμερα να είναι ελάχιστη.

**«Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
για τους Λειτουργούς
του Λυκείου»**

Νίκος ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ,

Εκπαιδευτικός, M.Sc. Πολ. Μηχ.

Θεωρώ την Ημερίδα της ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ ιδιαίτερα πετυχημένη. Ένας από τους βασικούς λόγους γι' αυτή μου την εκτίμηση είναι και το γεγονός ότι προβλέφθηκε και αρκετός χρόνος για ανάπτυξη ιδεών, που θεωρούν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) άλλο ένα σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη στόχων όπως είναι, γενικότερα, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αλλά και η επιμέρους (γιατί όχι;) ενεργοποίηση των πολιτών σε προγράμματα, π.χ., ανακύκλωσης.

Όποιο όμως φιλόδοξο σκοπό κι αν έχουμε, με στόχο την Αειφορία, θα πρέπει να ξεκινήσουμε, εκτιμώ, με την εμπέδωση οικολογικής, κατά το δυνατόν, συνείδησης, στους μαθητές.

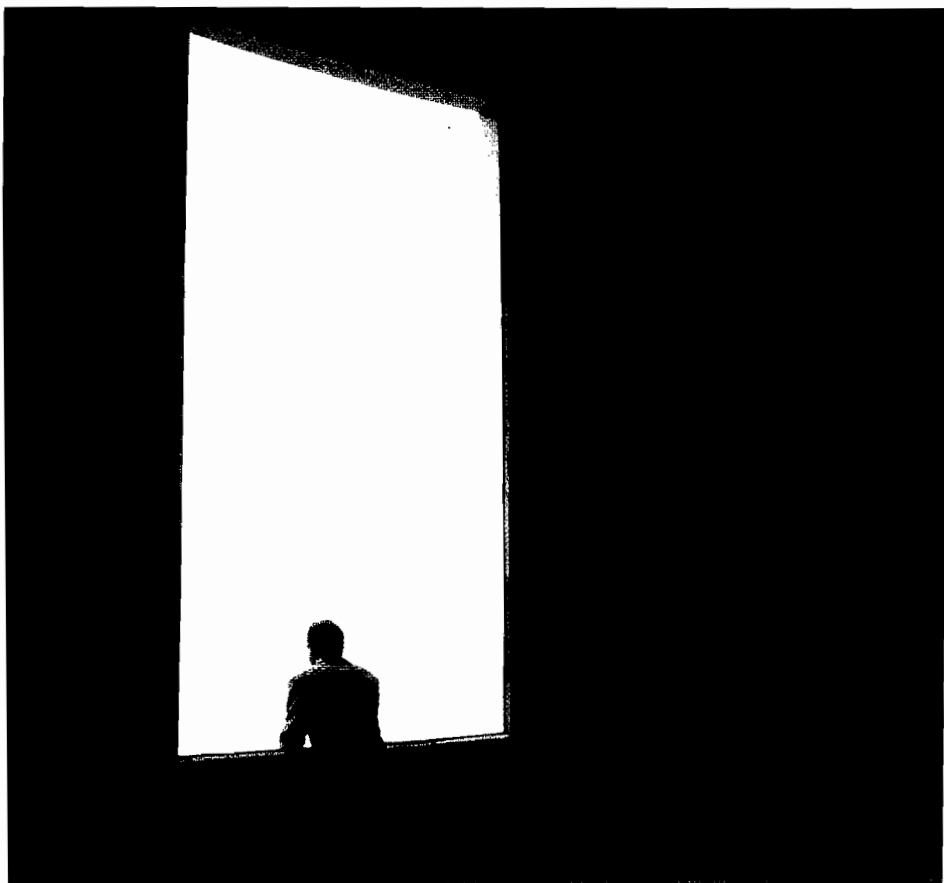
Φυσικά κάτι τέτοιο θα μείνει ουτοπία, αν εγκαταλειφθούν εκείνοι (που πρέπει να φέρουν σε πέρας το ανάλογο έργο) στη μοίρα τους. Ποιοί είναι αυτοί; Μα οι ίδιοι οι Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί. Γρήγορα και συντονισμένα αξίζει λοιπόν να σχεδιαστούν και εκτελεστούν προγράμματα Π.Ε. προς όφελος των ίδιων των Καθηγητών.

Πάντως, και αυτό αποτελεί ασφαλώς προσωπική άποψη, σκόπιμο θα ήταν, έστω στη μακρόχρονη συγκυρία, που διανύουμε, το κύριο βάρος να πέσει σε όσους ενεργοποιούνται στις κρίσιμες σχολικές βαθμίδες της λυκειακής Εκπαίδευσης.

Λίγο πριν αποκρυσταλλώσουν -σχετικά τελεσίδικα- κάποια στοιχειωδώς ρεαλιστική άποψη για τον κόσμο, καλό θα είναι τα παιδιά των αντίστοιχων ηλικιών να μάθουν, να προβληματιστούν και να προβληματίσουν αναφορικά με τις (όχι πάντα «εύπεπτες») ιδέες της Αειφορίας -έννοια κλειδί για την κατανόηση αλλά και μεταρρύθμιση (αλλαγή, καλύτερα...) του σύγχρονου κόσμου...

Ένας καλός «μπούσουλας», για όσα αναφέρθηκαν, αποτελεί και η Παγκόσμια Διάσκεψη της Θεσσαλονίκης (1997) για την ΠΕ.

**«Προβλήματα στην εφαρμογή
προγραμμάτων Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης»**

Χρυσούλα ΚΟΥΡΤΕΛΗ,

Υπάρχων ΜΟΔ, Ph.D. Χημ. Μηχ. στο ΥΠΕΧΩΔΕ

Αφού παινέσω την ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ για την πρωτοβουλία της αλλά και την άμεση προσφορά της προς τους πολίτες αλλά και τους υπαλλήλους, μέσω αυτής της πετυχημένης Ημερίδας, σημειώνω πως βασικός άξονας των εισηγήσεων ήταν τελικά η ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών. Ευθύνη όμως χωρίς ενήμερωση, πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και, τελικά, συνειδητοποίηση, δεν είναι εφικτή. Παρόμοιες σκέψεις κωδικοποίησε και η Παγκόσμια Διάσκεψη της Θεσσαλονίκης (1997) για την ΠΕ.

Ο θεσμός, το εργαλείο, αν θέλετε, που μπορεί να συμβάλλει -με δοκιμασμένη επιτυχία- να κάνουμε μερικά βήματα προς τα εμπρός, είναι, δίχως άλλο, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ).

Και η σχετική πλούσια βιβλιογραφία αλλά και η προσωπική μου εμπειρία στην ΠΕ (ήδη απ' τις αρχές της δεκαετίας του 80, μαζί με άξιους «συνοδοιπόρους»: Δασκαλάκης, Κούσουλας, Τσίρος, Φουσέκη, Αλεξοπούλου, Σιγάλας, Επισκοπούλου, Μεταξάς, Φλογαίτη, Σχίζα κ), επισημαίνουν και πτυχές, που αξίζει να (ξανα-) υπογραμμιστούν. Πρόκειται, στη συγκεκριμένη μας περίπτωση, για γενικότερες δυσκολίες, που αφορούν στην απρόσκοπτη εφαρμογή προγραμμάτων ΠΕ (ας ανατρέξει κανείς και σε συναφή έργα συγγραφέων όπως ο Σαμαντάς, οι Κουσουρής και Αθανασάκης, οι Ham και Sewing κλπ.).

Ποια είναι λοιπόν, αυτά τα προβλήματα;

- α. η αρκετά συχνή έλλειψη απ' τα σχολεία υλικού σχετικού με την ΠΕ,
- β. η ασφυκτική τήρηση του επίσημου σχολικού προγράμματος,
- γ. οι περιορισμοί, που μπαίνουν για την εξάντληση της διδακτέας ύλης,
- δ. οι όχι σπάνιες δυσκολίες συνεργασίας των Λειτουργών μεταξύ τους αλλά και με τους Προϊσταμένους τους,
- ε. οι κάποιες επιφυλάξεις μερικών γονιών, που θεωρούν ότι η ΠΕ «ανταγωνίζεται» αθέμιτα το «κανονικό» πρόγραμμα,
- στ. η, έστω ελάχιστη πλέον, έλλειψη ολοκληρωμένης ενημέρωσης για το τί είναι η ΠΕ σε κάποιους -ακόμα- κύκλους Δ/ντών σχολικών μονάδων,
- ζ. οι καθυστερήσεις σχετικά με τη συνεχή και συστηματική κατάρτιση και επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών πάνω στα θέματα της ΠΕ.

Είμαι αισιόδοξη. Πολλά σημαντικά βήματα θα γίνουν και στην ΠΕ (τόσοι Εκπαιδευτικοί άλλωστε κοπιάζουν γι' αυτό) και στο χειρισμό των ζητημάτων Περιβάλλοντος (π.χ. από τα άξια υπαλληλικά στελέχη του ΥΠΕΧΩΔΕ αλλά και τη δραστήρια Ομοσπονδία μας).

«Αρχές Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης»

Γιώργος ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ,

Υπεύθυνος Π.Ε. Β' /θμιας Β' Αθήνας

Νομίζω πως η επιστροφή στα ήδη γνωστά δεν είναι στείρα τυπολατρία αλλά (άλλο ένα) σίγουρο εφελκτήριο για την επίτευξη στόχων για το μέλλον, ώστε να προχωρήσουμε σε ευνοϊκότερες προϋποθέσεις.

Επομένως, ενώ -άμεσα και έμμεσα- έγιναν αναφορές από άλλους άξιους συναδέλφους μου στις αρχές της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), εγώ θα ήθελα να τις επαναλάβω, με την πεποίθηση ότι θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμες και σε όσους δεν έχουν ακόμα τόσο μεγάλη εξοικείωση με το θεσμό της ΠΕ.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση:

1. θεωρεί το Περιβάλλον ως κάτι το ενιαίο και όχι αποσπασματικό,
2. είναι μία πολύτιμη διαδικασία, συνεχής και δια βίου,
3. εφαρμόζει τη διεπιστημονική προσέγγιση των πραγμάτων,
4. παρατηρεί όλα, όσα την ενδιαφέρουν, υπό το τοπικό, εθνικό και διεθνές πρίσμα,
5. εστιάζεται στη σημερινή κατάσταση του Περιβάλλοντος αλλά στρέφει και τη σκέψη της σε όσα (πιθανόν) έπονται μελλοντικά,
6. αγωνίζεται για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων στα επίπεδα, που περιγράφει το 5.,
7. συνεκτιμά τις συνθήκες Ανάπτυξης-Περιβάλλοντος,
8. επιδιώκει συστηματικά:
 - την ανάληψη από τους μαθητές ρόλου πάνω στο σχεδιασμό της διδασκαλίας,
 - τη λήψη απ' αυτούς αποφάσεων επί ζητημάτων Περιβάλλοντος,
 - την αποδοχή των ευθυνών, που αντιστοιχούν στις όποιες αποφάσεις τους,
9. συνυπολογίζει σοβαρά, ως πολύ ευαίσθητες και ειδικές παραμέτρους, την ηλικία των μαθητών και το τοπικό τους Περιβάλλον,
10. ενισχύει την ικανότητα των μαθητών να ανακαλύπτουν τις μορφές και τα βαθύτερα αίτια των περιβαλλοντικών προβλημάτων,
11. αυτονόητα ενθαρρύνει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης,
12. χρησιμοποιεί ποικιλία εκπαιδευτικών και παιδαγωγικών μεθόδων, με προτίμηση σε δραστηριότητες εντός του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Κλείνοντας να σημειώσω πως στην ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ αξίζουν ανεπιφύλακτα συγχαρητήρια.

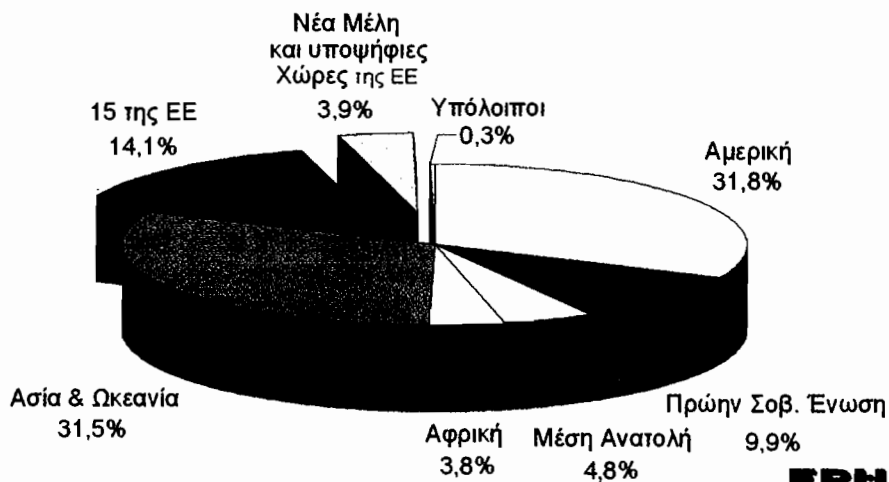
«Η υπευθυνότητα των πολιτών»

5th inter-Parliamentary Meeting
GREECE, ATHENS, JUNE 20 -21, 2003

Παγκόσμιος χάρτης εκπομπών CO₂

2001, Sources: EIA

ΕΡΕΥΝΑ

Κώστας ΜΑΥΡΕΛΗΣ,

Γενικός Διευθυντής Κ.Π.Ε.

Γραφείο Αιτωλοακαρνανίας

Πολλά απ' τα επίκαιρα ζητήματα της πολιτικής στην πατρίδα μας αλλά και απ' τα ειδικότερα προβλήματα, που θέτει η σημαντική Ημερίδα, που με επιτυχία διοργάνωσε (και πάλι) η ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ, άπτονται όσων ακολουθούν σ' αυτή τη σύντομη παρέμβαση.

=Μπορούμε, ακόμα και με αφορμή το δήθεν «πεζό» θέμα της αποτελεσματικής διαχείρισης των σκουπιδιών μας, να θεωρήσουμε –επιτέλους- ότι και εμείς οι ίδιοι είμαστε μέρος του Περιβάλλοντος;

=Κάνουμε κάτι ώστε να παγιωθεί η αντίληψη ότι δικαίωμα ζωής έχουν όλα τα είδη πάνω στη γη;

=Πώς θα καταστεί κοινό αίσθημα η αξία της αλληλεγγύης;

Τί θα κάνουμε για να ανταποκριθούμε επαρκώς στις προκλήσεις των καιρών (π.χ. αρνητικά μεταλλαγμένο «φαινόμενο του θερμοκηπίου» λόγω CO₂);

Για να ανταποκριθούμε πάντως και στις απαιτήσεις του γενικού τίτλου της Ημερίδας μήπως πρέπει όλοι μας να προβληματιστούμε πάνω στην πολύ μεγάλη και ιδιαίτερα γόνιμη αξία της υπευθυνότητας;

Ας το κάνουμε μέσα από δύο άξονες.

Ο πρώτος υπογραμμίζει ότι ο πολίτης ΗΔΗ ΕΧΕΙ (και αυτός) αναμφίβολα ένα τεράστιο τμήμα ευθύνης για τα προβλήματα Περιβάλλοντος μέσα από τις συλλογικές αλλά και τις (αμιγώς) ατομικές του ενέργειες.

Ο δεύτερος τονίζει ότι ο πολίτης πρέπει ΠΡΟΟΠΤΙΚΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ υπεύθυνος για το μέγιστο των συναφών προβλημάτων (ή μέσω της θεσμοθετημένης δράσης εκλεγμένων αντιπροσώπων ή παίρνοντας κάποιες λύσεις άμεσα στα χέρια του μέσα και από τη δράση, π.χ., Μη Κυβερνητικών Οικο/Περιβαλλοντικών Οργανώσεων).

Με συμμετοχή, διεκδίκηση αλλά και ενσυνείδητη δράση (πάντα σε επίγνωση της συνθετότητας και αλληλεξάρτησης των προβλημάτων) μπορούμε να προχωρήσουμε με αισιοδοξία.

Τελευταία εδώ αλλά πρώτιστη στην αξιακή κλίμακα, προϋπόθεση είναι η έγκαιρη, σωστή, διαρκής και τεκμηριωμένη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση...

«Ο μονόδρομος της κοινωνικής αλληλεγγύης»

Mario Kaji (Age 9) Japan

Δημήτρης ΤΣΙΡΟΣ,

Διευτὴς ΥΠΕΧΩΔΕ

Το ξέρω ότι αναφέρθηκε κατά κόρον. Όμως θέλω και με τη δική μου σύντομη παρέμβαση να σημειώσω πως τίποτα απ' όσα μας απασχόλησαν στην σημερινή μας Ημερίδα, δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί (από το πιο οραματικό έως το πλέον εφαρμοσμένο), αν οι όποιες πολιτικές και γραφειοκρατικές ηγεσίες αδιαφορούν για τον απaráμιλλο θησαυρό «που κρατούν στα χέρια τους».

Αυτός ο θησαυρός είναι ακριβώς το ανθρώπινο δυναμικό, που στελεχώνει το ΥΠΕΧΩΔΕ, έναν κατ' εξοχήν συναρμόδιο φορέα για την ορθολογική διαχείριση των απορριμμάτων.

Όλοι αξίζει να καταλάβουν (και να αποδεχθούν) πως και οι Δημόσιοι Λειτουργοί, που υπηρετούν στο Υπ. Περιβάλλοντος (και κυρίως αυτοί) είναι, κατά τεκμήριο, οι πολύχρονοι και έμπειροι γνώστες των συνολικών ζητημάτων, που έστω και επιγραμματικά μπορεί να θίχτηκαν στη συνάντησή μας αυτή.

Αν, πιθανόν, κάποιοι τους θεωρούν ανεπαρκείς, ίσως αυτό συμβαίνει είτε επειδή δεν προβάλλεται επαρκώς το έργο τους είτε επειδή αδυνατούν να αποδώσουν τα μέγιστα, καταπιεσμένοι από το εξευτελιστικό μισθολόγιο, τους απαρχαιωμένους Οργανισμούς Λειτουργίας, τις αδιαφανείς και αντιδημοκρατικές διαδικασίες, που τους ταλανίζουν σε καθημερινή βάση κλπ.

Ένα επιτακτικό καθήκον του σύγχρονου δημοσιοϋπαλληλικού Κινήματος είναι να (ξανα-)πείσει την Κοινωνία για τις περίπου ανεξάντλητες δυνατότητες του κλάδου να υπηρετήσει γόνιμα και δημιουργικά το σύνολο των πολιτών.

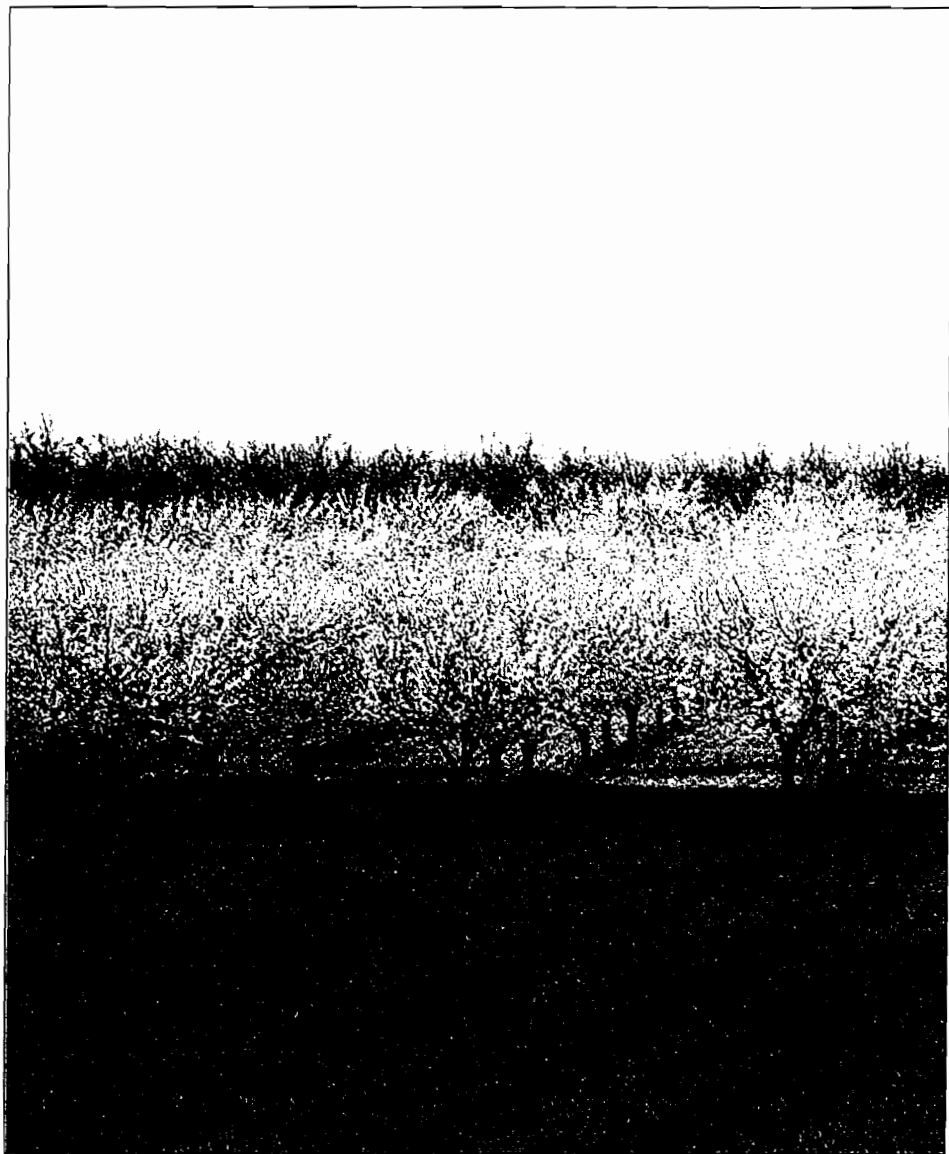
Παραπέρα τώρα, ευαισθητοποιημένοι απέναντι στα ζητήματα Προστασίας του Περιβάλλοντος, πρέπει, νομίζω, να αποδεικνύουμε συνεχώς όχι μόνο ότι «απλά» γνωρίζουμε το «δέον» αλλά και ότι έχουμε συνειδητοποιήσει πως για τη σωτηρία της ανθρώπινης υγείας (αλλά και του οικοσυστήματος) χρειάζονται και η αφύπνιση και η ενεργός συμμετοχή των ίδιων των πολιτών.

Κανένας κανόνας, ακόμα και ο πιο -δήθεν- «σιδερένιος», δεν έχει την παραμικρή αξία, αν δεν αντανακλά τις βαθιές πεποιθήσεις αυτών που καλούνται να τον εφαρμόσουν.

ΝΑΙ, λοιπόν, στους νόμους και τις διατάξεις για την καθαριότητα ή τη λειτουργική διάθεση των απορριμμάτων.

ΟΧΙ στην αδιαφορία όλων εκείνων, που ευθύνονται για τους βρώμικους αρχειολογικούς χώρους, για τα ρυπαρά νοσοκομεία, για τα σκονισμένα (στην κυριολεξία) γραφεία μιας Δημόσιας Διοίκησης που θέλει αλλά δεν μπορεί, σφιχταγκαλισμένη συχνά με τις μικροκομματικές εξουσίες.

Ή, άραγε, φτάσαμε μέχρις εδώ λόγω και του δικού μας ωχαδερφισμού ή και της εντελώς ανθυγιεινής αδιαφορίας και αποστασιοποίησης μας για ό,τι συμ-

βαίνει (έξω απ' το το σπίτι μας);

Καλή -σίγουρα- η ανακύκλωση, άριστες και οι εναλλακτικές πηγές ενέργειας.

Μήπως όμως για πολλά από εκείνα, που μας καταδυναστεύουν καθημερινά, αποτελεί πανάκεια ή, τέλος πάντων, θα είχε υπέρτερη αξία η (επιτέλους) κατάκτηση μιας νέας (σε βάθος και με προοπτική) κοινωνικής αλληλεγγύης;

**ΑΥΤΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ
ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗΡΙΞΑΝ ΤΗΝ
ΗΜΕΡΙΔΑ «2/03» ΤΗΣ 3/12/2003
ΤΗΣ Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.&Δ.Ε.**

να αντιστρέψουμε
την αντιστροφή μέτρηση
εγώ
δεν πετάω
σκουπίδια

1. Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

© Zhan Huang/UNEP

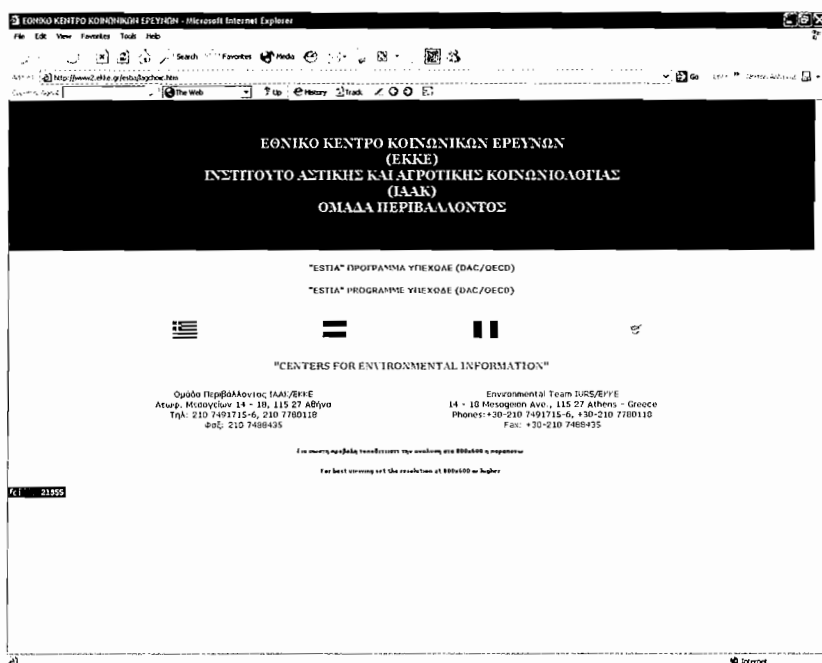
Με την 7210/2002 Απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών συστάθηκε πρωτοβάθμιο Συνδικαλιστικό Σωματείο Πανελλαδικής Εμβέλειας του Ν. 1264/82 με την επωνυμία «Σύλλογος εργαζομένων στη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης του ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (ΜΟΔ Α.Ε)».

Το Σωματείο αφορά σε περίπου 850 εργαζόμενους στη ΜΟΔ Α.Ε με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι απασχολούνται – πέραν της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΜΟΔ Α.Ε - σχεδόν στο σύνολο των Υπουργείων και των Γενικών Γραμματειών των Περιφερειών, στις Ειδικές Υπηρεσίες, που συστάθηκαν με το Ν. 2860/2000 περί της «Διαχείρισης, Παρακολούθησης και Ελέγχου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης», με αντικείμενο το κρίσιμο – από εθνική, κοινωνική και πολιτική άποψη - έργο της Διαχείρισης των Κοινοτικών και Εθνικών Πόρων, που υποστηρίζουν την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Τα ενεργά και οικονομικά τακτοποιημένα μέλη του Συλλόγου, σε αυτή τη φάση ξεπερνούν τα 500, ενώ το Σωματείο εκπροσωπείται μέσω του Εργατικού Κέντρου της Αθήνας (ΕΚΑ) στη ΓΣΕΕ.

2. Η ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΟΠ-ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ)

www.ekke.gr/estia

Ομάδα Περιβάλλοντος
Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας (ΙΑΑΚ)
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)

Λεωφ. Μεσογείων 14-18, 115 27 Αθήνα
Τηλ. 210-74 91715-6, 210-7780118
Φαξ: 210-748845

ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
(ΙΑΑΚ)
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΚΚΕ)

Στο πλαίσιο των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ΕΚΚΕ λειτουργεί από το 1995 η Ομάδα Περιβάλλοντος του ΙΑΑΚ με κύριους άξονες απασχόλησης έως τώρα:

1. τη διερεύνηση του χώρου των Μη Κυβερνητικών Οικολογικών - Περιβαλλοντικών Οργανώσεων (ΜΚΟ-ΠΟ) και των Φορέων διοίκησης και άσκησης πολιτικής που έχουν σχέση με το Περιβάλλον, την αποτύπωση της φυσιογνωμίας τους και τις αρμοδιότητές τους
2. τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς φορείς που υλοποιούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), τον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση της θεματικής του χώρου και τις συνεκδόσεις σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Κατά το χρονικό διάστημα αυτό (1995 έως σήμερα) πραγματοποιήθηκαν:

- α) η έρευνα για τις ΜΚΟ-ΠΟ το 1996, με χρηματοδότηση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ), η οποία οδήγησε στη δημιουργία μιας Βάσεως Δεδομένων (ΒΔ) που ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και παρέχει όλες τις βασικές πληροφορίες για τη δομή και λειτουργία των οργανώσεων (στοιχεία αναγνώρισης, διοικητικό συμβούλιο, δράσεις, πηγές πληροφόρησης, συνεργασία με: τύπο, ΜΜΕ, άλλες Π.Ο., άλλους Φορείς και τέλος, έκδοση έντυπου υλικού)
- β) στο πλαίσιο της ίδιας έρευνας, η καταγραφή των φορέων και των αρμοδιοτήτων τους, που έχουν σχέση με το Περιβάλλον (Υπουργεία, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ Α' & Β' βαθμού, ΑΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα). Καταρτίστηκε μια ΒΔ, η οποία περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα μας και ενημερώνεται σε ετήσια βάση
- γ) ένας αριθμός επιμέρους προγραμμάτων, τα οποία συναποτελούν ένα ευρύτερο σύνολο, υπό το γενικό τίτλο «Συλλογή, Οργάνωση και Διάχυση Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης». Μ' αυτόν τον τρόπο προσέκυψε η Ομάδα Περιβάλλοντος να αποτελεί ένα κέντρο πληροφόρησης μέσω Internet και δικτύωσης των εμπλεκόμενων φορέων (ΜΚΟ-ΠΟ, Φορείς και Εκπαιδευτικοί ΠΕ)

δ) στο ίδιο πλαίσιο εντάχθηκε και η συνεργασία με τους Συλλόγους Ξεναγών (αρχικά της Αθήνας το 1997, επανάληψη το 2000, στη Θεσσαλονίκη και την Κρήτη το 2002 και 2^η επαναληπτική έρευνα στην Αθήνα το 2003) με αντικείμενο το «Βαθμό καθαριότητας των αρχαιολογικών χώρων και των διαδρομών που οδηγούν σε αυτούς»

ε) κατ' επέκταση της έρευνας για τις ΜΚΟ-ΠΟ και τους Φορείς που έχουν σχέση με το Περιβάλλον, στο πλαίσιο του Προγράμματος DAC (2000-2002) έγιναν οι ίδιες εργασίες στη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο με αποτέλεσμα σήμερα η ιστοσελίδα μας να παρέχει τη δυνατότητα προβολής, στις εθνικές γλώσσες και στα αγγλικά, ΒΔ σχετικά με τις ΜΚΟ-ΠΟ και τους περιβαλλοντικούς φορείς στις χώρες αυτές.

Ως αποτέλεσμα αυτής της πολυετούς δραστηριότητας, προέκυψε η δημιουργία ενός ευρύτερου πλέγματος συνεργασιών με φορείς, όπως:

- η Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕΕΚΠΕ)
- τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ)
- το Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝΔΟΙΚΟ)
- η Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη
- το Εθνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΚΘΕ)
- Ερευνητικά Ιδρύματα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Βαλκανικών Χωρών (Σερβία, Ρουμανία, Μαυροβούνιο, FYROM) και
- το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Βασικοί ωφελούμενοι χρήστες από την αναπαραγωγή του υλικού των ερευνητικών προγραμμάτων σε CD και την πρόσβαση στην ιστοσελίδα μας στο Internet είναι:

- αρμόδια στελέχη Υπουργείων, Οργανισμών και Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- οι Μη Κυβερνητικές Οικολογικές - Περιβαλλοντικές Οργανώσεις (ΜΚΟ-ΠΟ)
- οι Φορείς Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικοί Α'βάθμιας και Β'βάθμιας και Πανεπιστημιακοί.

Όλοι οι προαναφερόμενοι περιλαμβάνονται σε πίνακα αποδεκτών και τους κοινοποιείται οποιαδήποτε νεώτερη ενημέρωση υπάρχει ή παραγόμενο υλικό.

3. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΞΕΝΑΓΩΝ ΑΘΗΝΑΣ (ΕΠ-ΣΞ)

© Gilles Nicole/Still Pictures

Επιτροπή Περιβάλλοντος
Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών (Αθήνας)
Απόλλωνος 9^ο, Τ.Κ. 10557 Αθήνα
Τηλ.: 210 3229705/3220090, Φαξ: 210 3239200

Θεωρώντας ότι η ενεργός παρέμβαση στα καίρια και ευαίσθητα θέματα που άπτονται της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, είναι υποχρέωση κάθε πολίτη, τα μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών έχουν προβεί σε διάφορες ενέργειες με σκοπό την αλλαγή της δυσφημιστικής εικόνας, που δυστυχώς παρουσιάζουν πολλές περιοχές αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος αλλά και οι δρόμοι, που οδηγούν προς αυτές.

Οι αρχαιολογικοί χώροι και οι διαδρομές, που οδηγούν σ' αυτούς, αποτελούν για τον ξεναγό μέρος της εθνικής, πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του, καθώς επίσης και τον χώρο εργασίας του. Η φύση αλλά και η θέση του επαγγέλματος επιτρέπει στους ξεναγούς να έχουν γι' αυτούς τους χώρους άποψη που, εκτός των ίδιων τοποθετήσεων, εκφράζει τη συνισταμένη πολλών παρατηρήσεων (επισκεπτών, υπάλληλων των χώρων, αρχαιολόγων, καταστηματαρχών της περιοχής κτλ).

Η οικολογική ευαισθησία του κλάδου έχει εκδηλωθεί με διάφορες ευκαιρίες:

1996: Οικολογική ημερίδα στα ετήσια σεμινάρια των Ξεναγών.

1997: Έρευνα για τον βαθμό καθαριότητας αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών του «κλασικού γύρου» σε συνεργασία με την Ομάδα Περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.

1998: Εθελοντικός καθαρισμός σε Αργολίδα-Κορινθία σε τουριστικές διαδρομές, που οδηγούν σε πολυσύχναστους αρχαιολογικούς χώρους.

1999: Αναδασώσεις σε Πεντέλη και Υμηττό.

2000: Επαναληπτική έρευνα για τον βαθμό καθαριότητας αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών του «κλασικού γύρου» σε συνεργασία με την Ομάδα Περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.

2001: 1. Εθελοντικός καθαρισμός στο πευκοδάσος του Σχοινιά,

2. Εθελοντικός καθαρισμός στον Εθνικό κήπο.

2002: 1. Έρευνα για το βαθμό καθαριότητας αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών της Κεντρικής και Βόρειας Ελλάδας σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Ξεναγών Θεσσαλονίκης και την Ομάδα Περιβάλλοντος του ΕΚΚΕ,

2. Εθελοντικός καθαρισμός στην Ακαδημία Πλάτωνος,

3. Συνεργασία με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού (ΠΟΕΤ) και διενέργεια του 4-ήμερου «κλασικού γύρου» με συμμετοχή εκπροσώπων από:

- Υπουργείο Πολιτισμού,

- Αθήνα 2004,

- Υπουργείο Ανάπτυξης (Διεύθυνση Τουρισμού),

- ΕΛΠΑ,

- Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών,

- NET

με σκοπό την παρουσίαση του προβλήματος της συσσώρευσης σκουπιδιών και πάσης φύσεως απορριμμάτων στις διαδρομές, που οδηγούν σε σημαντι-

κούς χώρους ιστορικούς και αρχαιολογικούς, που συχνά επισκέπτονται οι ξεναγοί συνοδεύοντας και ξεναγώντας ομάδες τουριστών απ' όλο τον κόσμο.

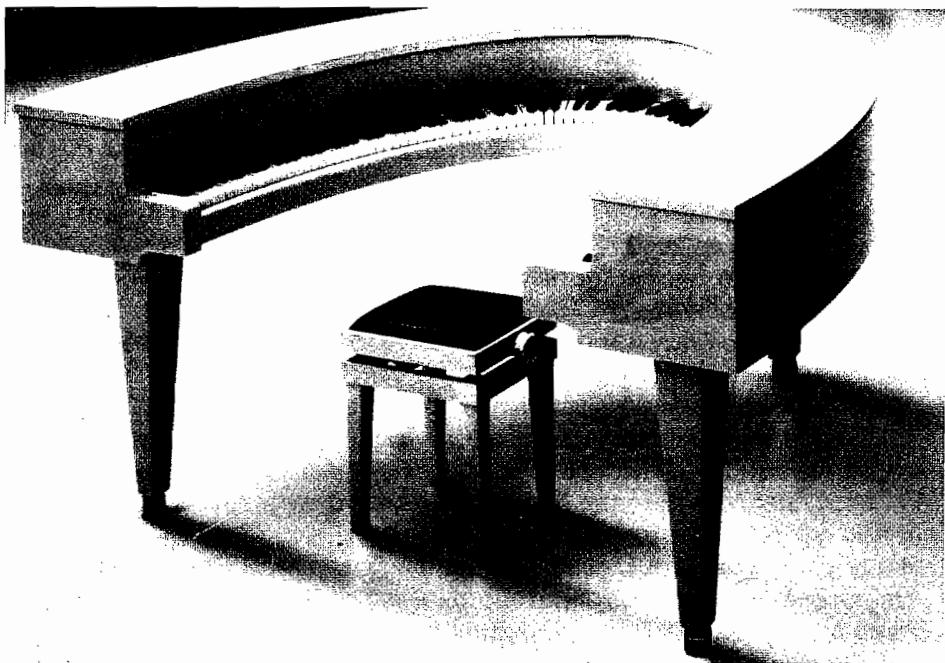
2003: 1. 2^η Επαναληπτική έρευνα για τον βαθμό καθαριότητας αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών του «κλασικού γύρου» σε συνεργασία με την Ομάδα Περιβάλλοντος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.
2. Έκθεση των δραστηριοτήτων της Επιτροπής Περιβάλλοντος του ΣΔΞ (Αθηνών) στο Πολεμικό Μουσείο κατά τη διάρκεια του ετήσιου επιμορφωτικού σεμιναρίου των ξεναγών.

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος του Σ.Δ.Ξ. (Αθήνας) συγκροτήθηκε με σκοπό την συμβολή των ξεναγών στην αντιμετώπιση καίριων και χρόνιων προβλημάτων, που σχετίζονται με την συστηματικά συνεχιζόμενη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

Πέραν των αρνητικών επιπτώσεων, που επιφέρει η καταστροφή αυτή σε όλους τους τομείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, παράλληλα αμαυρώνει την εικόνα, που προσλαμβάνουν οι επισκέπτες - τουρίστες και πλήττει ευθέως τόσο τον τουρισμό, όσο και την αξιοπιστία της χώρας μας διεθνώς.

Από την πλευρά μας, οι διπλωματούχοι ξεναγοί θα συνεχίσουμε την προσπάθεια, ελπίζοντας στην ευαισθητοποίηση των συμπολιτών μας αλλά και των καθ' ύλην αρμόδιων, Υπουργείων, Αυτοδιοικήσεων (Τοπικών και Νομαρχιακών), τουριστικής αστυνομίας κ.α., ελπίζοντας ότι οι ενέργειες μας βοηθούν στην διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης σε όλους μας.

4. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΟΠ-ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ ΚΑΙ ΕΠ-ΣΞ

Θεωρώντας ότι η ενεργός παρέμβαση στα καίρια και ευαίσθητα θέματα που άπτονται της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, είναι υποχρέωση κάθε υπεύθυνου πολίτη και εκτιμώντας παράλληλα ότι η καθαριότητα των αρχαιολογικών χώρων και των διαδρομών, που οδηγούν σε αυτούς, είναι ένα βασικό πρόβλημα, αποδεχτήκαμε την πρόσκληση συνεργασίας εκ μέρους του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας (ΣΔΞΑ). Πραγματοποιήθηκε έτσι η πρώτη έρευνα του 1997 για το βαθμό καθαριότητας των αρχαιολογικών χώρων και των διαδρομών του «Κλασικού Γύρου» όπου διερευνήθηκαν οι γνώμες των Ξεναγών της Αθήνας. Από τη δημοσιότητα, που δόθηκε στα αποτελέσματα της έρευνας του 1997, οδηγηθήκαμε, σχεδόν υποχρεωτικά, σε επανάληψη, προκειμένου να έχουμε συγκριτικά αποτελέσματα καθώς και σε γενίκευση της συνεργασίας με Σωματεία - Συνδέσμους Ξεναγών με στόχο να δοθεί μια συνολική αλλά και διαχρονική εικόνα του προβλήματος για την Ελλάδα. Οι συνεργασίες,, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν είναι οι εξής:

1. Με το Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας (για τον «Κλασικό Γύρο»), το 1997, 2001 και 2003.
2. Με το Σύνδεσμο Ξεναγών Θεσσαλονίκης (για την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα) το 2002 και το 2003.
3. Με το Σωματείο Επαγγελματιών Ξεναγών Κρήτης και Σαντορίνης (για την Κρήτη) το 2002.
4. Με το Σωματείο Επαγγελματιών Ξεναγών Δωδεκανήσου (για Ρόδο, Κω, Σύμη, Πάτμο, Νίσυρο και Τήλο) το 2003.
5. Με την Ένωση Ξεναγών Ιωνίων Νήσων και Δυτικής Ελλάδος το 2003.

Τα αποτελέσματα των ερευνών ανακοινώνονται πρώτα στους αρμόδιους φορείς (Υπ. Πολιτισμού, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφέρειες κλπ) με e-mail και κατόπιν στον ημερήσιο τύπο της Αθήνας καθώς και στον τοπικό τύπο των περιοχών που αφορά η εκάστοτε έρευνα.

Η συνεργασία με τα συλλογικά όργανα των ξεναγών ελπίζουμε ότι θα συνεχιστεί. Οι έρευνες είναι μη χρηματοδοτούμενες και εντάσσονται μέσα στο ευρύτερο πρόγραμμα: «Συλλογή, Οργάνωση και Διάχυση Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης» της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας (ΙΑΑΚ) του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).

Τα αποτελέσματα - συμπεράσματα των ερευνών είναι διαθέσιμα προς ανάγνωση ή αντιγραφή από την ιστοσελίδα της Ομάδας Περιβάλλοντος (www.ekke.gr/estia) ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ στην κατηγορία «Ξεναγοί».

«ΠΟΙΟΙ» ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ;
(Σύνθεση)

«Μίνι-ΕΡΕΥΝΑ» ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ

Η γεωγραφική προέλευση των συμμετεχόντων καθορίστηκε οπωσδήποτε από τον τόπο διεξαγωγής της ημερίδας, οπότε το 72,3% ήταν από την Αθήνα, ενώ συμμετοχή υπήρχε και από άλλους 18 Νομούς της χώρας, με ένα ή δύο άτομα ανά νομό.

Η ιδιαίτερη φύση της οργάνωσης της Ημερίδας, με την πρόσκληση για συμμετοχή με εισηγήσεις, εκτός των ειδικών επί του θέματος και των υπαλλήλων του ΥΠΕΧΩΔΕ, σε εκπαιδευτικούς, ξεναγούς, ερευνητές και εργαζόμενους στη ΜΟΔ είχε τα αντίστοιχα αποτελέσματα και στην συμμετοχή των ατόμων στην «Διαχείριση των απορριμμάτων - Η Ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών».

Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών, κυρίως υπευθύνων των Γραφείων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Α' Βάθμιας και Β' Βάθμιας, ανά εκπαιδευτική περιφέρεια, ήταν το 11,7% του συνόλου των συμμετεχόντων.

Οι ξεναγοί αντίστοιχα είχαν το 5,1% ενώ οι ερευνητές από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών το 4,4% και τέλος τα στελέχη της ΜΟΔ το 5,8% του συνόλου.

Γύρω στα 20 άτομα ήταν δημοσιογράφοι, εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων κ.α.

Πίνακας 1: Γεωγραφική Προέλευση

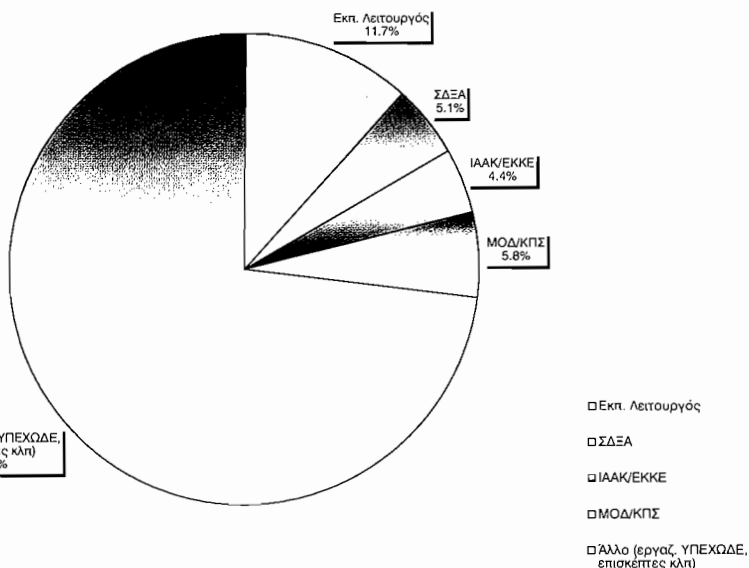
	Ποσοστό %
Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	0,7
Ν. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1,5
Ν. ΑΡΤΗΣ	0,7
Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ	72,3
Ν. ΑΧΑΪΑΣ	0,7
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0,7
Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ	0,7
Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,2
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0,7
Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ	1,5
Ν. ΛΑΡΙΣΗΣ	1,5
Ν. ΛΕΣΒΟΥ	0,7
Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0,7
Ν. ΞΑΝΘΗΣ	0,7
Ν. ΡΕΘΥΜΝΗΣ	0,7
Ν. ΡΟΔΟΠΗΣ	0,7
Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1,5
Ν. ΧΑΝΙΩΝ	0,7

Πίνακας 2: Προέλευση κατά Φορέα - Ιδιότητα των Συμμετεχόντων

	Ποσοστό %
1 Εκπ. Λειτουργός	11,7
2 ΣΔΞΑ*	5,1
3 ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ*	4,4
4 ΜΟΔ/ΚΠΣ*	5,8
ΑΛΛΟΙ	73,0

- * 2 ΣΔΞΑ: (Επιτροπή Περιβάλλοντος) Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας.
 3 ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ: (Ομάδα Περιβάλλοντος) του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών
 4 ΜΟΔ/ΚΠΣ: (Σύλλογος Εργαζόμενων) στη Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Προέλευση κατά Φορέα - Ιδιότητα των Συμμετεχόντων

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ (αλφαβητικός) ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

	σελ.
1. ΑΓΓΕΛΟΥ.....	9,10,12,19,105
2. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ	241
3. ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ	12,135,285
4. ΒΑΓΓΕΛΗΣ.....	9,10,23
5. ΒΑΝΙΚΙΩΤΗ.....	245
6. ΒΑΡΟΥΤΣΗΣ.....	81
7. ΓΙΑΝΝΗΜΑΡΑΣ.....	9,10,19
8. ΔΡΑΜΥΤΙΝΟΣ	9,12,95
9. ΖΑΜΠΕΛΗΣ	12
10. ΕΚΚΕ (ομάδα Περ. Ιαακ).....	6,269
11. ΖΙΩΓΑΣ	13,171
12. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ.....	8
13. ΙΑΤΡΟΥ	14
14. ΚΑΙΣΑΡΗΣ.....	89
15. ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ	247
16. ΚΑΛΑΚΟΣ	9,14
17. ΚΑΜΠΕΛΗΣ	39
18. ΚΑΜΠΥΛΗΣ	12,99
19. ΚΑΠΑΔΑΝΗΣ.....	251
20. ΚΑΠΕΛΩΝΗΣ.....	9,12,95
21. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ.....	253
22. ΚΟΛΙΟΠΑΝΟΣ	71
23. ΚΟΥΡΤΕΛΗ	255
24. ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ.....	257
25. ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ.....	9,13,149
26. ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	9,13,149,151,164,182,196,222,235,236
27. ΛΑΖΟΓΚΑΣ	9,13,149
28. ΛΕΓΚΑΣ	77
29. ΛΙΑΠΑΤΗΣ.....	9,12,95
30. ΛΥΤΡΑΣ.....	9,12,95,97,104,112,118,134,140,148,170

31. ΜΑΚΡΗ	113
32. ΜΑΝΙΚΑΣ	9,14
33. ΜΑΡΑΓΚΑΚΗΣ	13,197
34. ΜΑΣΤΟΡΑΚΟΣ.....	11,45
35. ΜΑΥΡΕΛΗΣ.....	259
36. ΜΟΔΙΝΟΣ	10,27
37. ΜΟΔ/κπσ (σύλλογος εργ.)	6,267,273
38. ΜΠΟΥΡΑ.....	13,223
39. ΝΑΚΟΣ.....	12,141
40. ΞΕΝΑΓΟΙ (επιτρ. Περ. σωματείου)	6,273
41. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	119
42. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΦΩΤΕΙΝΕΑ.....	13,183
43. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ	11
44. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ.....	11,65
45. ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ	9,10,13,19,153
46. ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΟΥ	9,14
47. ΡΙΖΟΣ	8,9,10,19,21,38,44,64,70,76,80,88,94
48. ΣΑΠΑΝΙΔΟΥ	9,13,149
49. ΣΧΙΖΑ	9,10,13,19,165
50. ΤΣΑΚΙΡΗΣ	9,10,12,19,119
51. ΤΣΙΡΟΣ	8,9,14,236,237,261,285

**Οι φωτογραφίες του Τόμου προέρχονται (κυρίως)
από τις συλλογές της ΠΟΣΕΥΠΕΧΩΔΕ, του UNEP,
των Μ. και Ρ. Καπόν, του Ν. Ασλάνογλου και
του Δ. Τσίρου.**

!!!...

Π.Ο.Σ.Ε.-Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

No 137

Πρόσκληση σε Γεύμα

[3/12/03 (ώρα 13.00, περίπου), ξενοδοχείο NOVOTEL, Αθήνα, τηλ.: 210-8200700]

Θα έχουμε την τιμή να σας συναντήσουμε και στο μεσημερινό γεύμα

που θα παραθέσει το Δ.Σ. της Ομοσπονδίας μας

σε όλους τους ομιλητές και προσκεκλημένους, που συμμετέχουν στην Ημερίδα:

«Διαχείριση Απορριμμάτων - Η ευθύνη της Πολιτείας και των Πολιτών».

